APLICAREA IFRS ÎN ROMÂNIA – PERCEPŢII ASUPRA COSTURILOR, BENEFICIILOR ŞI IMPLICAŢIILOR

Andreea-Diana Iftimie şi Georgiana-Camelia Ioan
Master de Cercetare: Contabilitate, Audit şi Informatică de Gestiune, An II, Grupa 661

Coord. Ştiinţific: Conf. univ. dr. Nadia Albu

REZUMAT

Studiul nostru îşi propune să investigheze percepţiile profesioniştilor contabili cu privire la costurile, beneficiile şi implicaţiile aplicării IFRS în România. Principalele noastre rezultate arată că beneficiile aduse de implementarea IFRS sunt asigurarea comparabilităţii şi creşterea transparenţei informaţiilor financiare. În ceea ce priveşte costurile, cei mai mulţi respondenţi au considerat că principalul cost este cel legat de pregătirea personalului, acest lucru fiind şi unul dintre factorii care au generat dificultăţi în implementarea IFRS. În ceea ce priveşte calitatea informaţiilor financiare după adoptarea standardelor, am ajuns la concluzia că aceasta se va îmbunătăţi considerabil.

CUVINTE CHEIE: *IFRS, beneficii, costuri, implicaţii, profesionişti contabili*

INTRODUCERE

Procesul de aliniere la Standardele Internaţionale de Raportare Financiară (International Financial Reporting Standards – IFRS) se datorează în mare parte globalizării. Impactul globalizării este ilustrat prin creşterea numărului de companii multinaţionale, de integrarea economică măsurată prin evoluţia comerţului şi a relaţiilor dintre ţări. De aceea, globalizarea a dus la crearea unui limbaj contabil unic şi IASB a răspuns acestei necesităţi prin emiterea IFRS-urilor (Albu et al., 2011b)[1]. Pe lângă un fenomen natural de aliniere la IFRS întâlnit la multe ţări datorat nevoii de menţinere a competitivităţii pe pieţele internationale, în ţările emergente s-a manifestat şi nevoia de îmbunătăţire a sistemului contabil, iar IFRS au fost considerate un model. În România, ca şi în alte ţări emergente, atât Banca Mondială cât şi FMI au avut o puternică influenţă în implementarea IAS/IFRS, prin promovarea acestora ca modele de urmat.

Astfel, dacă entităţile listate pe pieţele reglementate ale Uniunii Europene trebuie să întocmească situaţii financiare consolidate conforme cu Standardele Internaţionale de Raportare Financiară începând cu anul 2005, în România primele experienţe cu IFRS au avut loc imediat după anul 2000, mai degrabă sub forma unui proces de convergenţă. Aderarea României la UE a condus la emiterea OMFP 1121/2006, conform căruia societăţile

[1] Albu, C., Albu, N., Fekete Pali-Pista, S., Cuzdriorean Vladu, D. (2011) (b) „The power and the glory of Big 4: A research note on independence and competence in the context of IFRS implementation", *Accounting and Management Information Systems*, vol. 10, nr. 1, pp. 43-54

comerciale ale căror valori mobiliare sunt admise la tranzacţionare pe o piaţă reglementată şi care întocmesc situaţii financiare consolidate au obligaţia ca, începând cu anul 2007, să aplice Standardele Internaţionale de Raportare Financiară (Petre şi Lazăr, 2012)[2]. Recent, normalizatorul din România a luat decizia de a extinde sfera de aplicare a IFRS prin emiterea OMFP nr. 881/2012. Potrivit acestui act normativ, societăţile comerciale ale căror valori mobiliare sunt admise la tranzacţionare pe o piaţă reglementată au obligaţia de a aplica IFRS la întocmirea situaţiilor financiare anuale individuale începând cu exerciţiul financiar 2012.

Având în vedere că IFRS se bazează în primul rând pe tradiţiile anglo-saxone, aplicarea lor în ţări cu tradiţii diferite poate duce la rezultate variate. Cu atât mai mult, ţările emergente pot părea puţin pregătite pentru aplicarea IFRS. Albu et al. (2011a)[3] arată că problema implementării IFRS este una destul de complexă şi trebuie luate în considerare numeroase aspecte atunci când se evaluează implementarea IFRS: caracteristicile sistemului contabil românesc, perspectiva sa istorică, caracteristicile şi atitudinile companiilor româneşti, utilizatorii situaţiilor financiare şi aşteptările lor şi, nu în ultimul rând, trăsăturile profesiei contabile româneşti. În acest sens, deşi există o literatură în creştere în ce priveşte aplicarea IFRS în România, complexitatea procesului conduce la nevoia de cercetări fundamentale, realizate din diverse perspective teoretice şi metodologice.

Scopul acestei lucrări este de a identifica raportul cost-beneficiu cu privire la implementarea IFRS în România, dar şi de a identifica problemele întâmpinate la trecerea de la OMFP 3055/2009 la Standardele Internaţionale de Raportare Financiară.

Lucrarea este structurată astfel: după un capitol ce reprezintă o trecere în revistă a literaturii legate de aplicarea IFRS în România urmează prezentarea metodologiei de cercetare, analiza rezultatelor şi concluziile cercetării.

1. REVIZUIREA LITERATURII

Aplicarea IFRS-urilor reprezintă o activitate cu un nivel ridicat de complexitate, care necesită existenţa unor cunoştinţe profesionale solide în domeniu, dar şi înţelegerea corespunzătoare a problemelor de natură contabilă (Mihai et al., 2011)[4]. Desigur, analiza procesului de implementare, atât la nivel de ţară cât şi de entitate, se rezumă la compararea costurilor şi beneficiilor rezultate. Nevoia de a documenta empiric existenţa sau lipsa beneficiilor adoptării IFRS este şi mai stringentă în ţările în care implementarea standardelor internaţionale de contabilitate a fost decisă pe considerente mai mult politice, decât ca o cerinţă a mediului de afaceri (Ionaşcu et al., 2010)[5].

1.1. Beneficii rezultate din aplicarea IFRS

Unii autori s-au întrebat de ce unele ţări emergente decid adoptarea standardelor internaţionale, în ciuda diferitelor obstacole şi dificultăţi întâlnite pe parcursul acestui proces. Răspunsul este dat prin prisma avantajelor şi beneficiilor care vin o dată cu această decizie: creşterea comparabilităţii şi transparenţei informaţiilor financiare, armonizarea raportării

---

[2] Petre, G., Lazăr, A. (2012) „Unele aspecte referitoare la aplicarea de către operatorii economici a Standardelor Internaţionale de Raportare Financiară", *Audit financiar*, nr. 9, pp. 3-9

[3] Albu, C., Albu, N., Bunea, Ş., Calu, D., Gîrbină, M. (2011) (a) „A story about IAS/IFRS implementation in Romania – an institutional and structuration theory perspective", *Journal of Accounting in Emerging Economies*, vol.1, nr. 1, pp. 76-100

[4] Mihai, M., Drăgan, C., Ciumag, A., Iota, A. (2011) „Considerente privind capacitatea de implementare corespunzătoare a IFRS", *Audit financiar*, nr. 8, pp. 37-42

[5] Ionaşcu, I., Ionaşcu, M., Mihai, S. (2010) „Implementarea IFRS şi reducerea costului capitalului pentru companiile româneşti cotate", *Audit financiar*, nr. 1, pp. 32-36

interne şi externe conformă cu IFRS, crearea unui limbaj contabil comun sau reducerea asimetriei informaţionale (Păşcan şi Ţurcaş, 2012)[6]. S-a arătat prin studii că lichiditatea pieţelor creşte la momentul implementării standardelor internaţionale, împreună cu aprecierea valorii acţiunilor şi cu reducerea costului capitalului (Ionaşcu et al., 2011)[7]. Într-un studiu efectuat de Ramana şi Sletten (2011), ei au pus în evidenţă „efectul de reţea". Aceştia au observat că anumite ţări au adoptat normele IFRS dacă partenerii lor comerciali sau ţările din cadrul regiunii lor geografice le-au adoptat. Astfel, se ameliorează percepţia privind beneficiile adoptării IFRS, care pornesc de la diminuarea costurilor de tranzacţie şi continuă cu creşterea utilizării situaţiilor financiare de către utilizatori străini (Ionaşcu et al., 2011).

Un sudiu efectuat pe entităţile din Grecia cu privire la adoptarea IFRS, a demonstrat că 91,7% dintre respondenţi consideră că situaţiile financiare întocmite în conformitate cu IFRS sunt mai credibile pentru utilizatori decât cele conforme cu normele lor naţionale, iar 70,8% au convenit că implementarea IFRS creşte comparabilitatea informaţiilor financiare. Mai mult, 58,3% cred că raportarea financiară de înaltă calitate le va facilita accesul pe pieţele internaţionale şi 41,7% pretind că le-a fost mai uşor să recurgă la finanţare externă (Ballas et al., 2010)[8].

În România, implementarea IFRS nu a fost privită de la început ca aducând multe oportunităţi, ci dimpotrivă. Un exemplu ilustrativ este afirmaţia unui director financiar; atunci când a fost întrebat de avantajele adoptării IAS/IFRS, acesta a răspuns: „nu există nici un avantaj, este doar o obligaţie" (Ionaşcu et al., 2007)[9]. Însă, treptat, mediul de afaceri a început să conştientizeze beneficiile IFRS, chiar dacă scepticism mai există încă.

Albu şi Albu (2012)[10] consideră că motivele adoptării IFRS în România şi beneficiile aşteptate sunt exprimate, de obicei, în termeni mai generali şi se referă la dezvoltarea economică.

Într-un studiu efectuat în 2007 de către Ionaşcu et al., aproape toate companiile au considerat că adoptarea IAS/IFRS duce la o mai bună comunicare pe piaţa de capital, oferind informaţii mult mai relevante investitorilor, iar jumătate au fost de acord că prin implementare apare oportunitatea accesării pieţelor financiare internaţionale. În alt studiu întreprins 3 ani mai târziu, aceiaşi autori au ajuns la concluzia că există un argument statistic pentru a susţine că IFRS au indus o comunicare financiară mai bună, care a generat avantajul economic al unui cost mai redus al capitalului pentru companiile româneşti cotate.

În urma cercetărilor s-a demonstrat că beneficiile adoptării IFRS depind în mare măsură de motivaţiile care stau la baza aplicării lor, dar şi de contextul local în care sunt aplicate (Ionaşcu et al., 2011). De asemenea, Dănescu şi Spătăcean (2011)[11] precizează că implementarea IFRS va stimula companiile să îmbunătăţească nivelul calitativ al raportărilor financiare destinate stakeholderilor prin consolidarea unei poziţii competitive în termeni de acces la finanţare globală cu costuri reduse.

---

[6] Păşcan, I.D., Ţurcaş, M. (2012) „Measuring the impact of first-time adoption of International Financial Reporting Standards on the performance of Romanian listed entities", *Procedia Economics and Finance* 3, pp. 211-216

[7] Ionaşcu, I., Ionaşcu, M., Munteanu, L. (2011) „Motivaţii şi consecinţe ale adoptării IFRS: percepţii privind factorii instituţionali din mediul românesc", *Audit financiar*, nr. 12, pp. 33-41

[8] Ballas, A.A., Skoutela, D., Tzovas, C.A. (2010) „The relevance of IFRS to an emerging market: evidence from Greece", *Managerial Finance*, vol. 36, nr. 11, pp. 931-948

[9] Ionaşcu, I., Ionaşcu, M., Olimid, L., Calu, D. (2007) „An empirical evaluation of the costs of harmonizing Romanian accounting with international regulations (EU Directives and IAS/IFRS)", *Accounting in Europe*, vol. 4, pp. 169-206

[10] Albu, N., Albu, C.N. (2012) „International Financial Reporting Standards in an emerging economy: Lessons from Romania", *Australian Accounting Review*, vol. 22, nr. 63, pp. 341-352

[11] Dănescu, T., Spătăcean, O. (2011) „Limitări şi inadvertenţe în procesul de raportare financiară conform IFRS – cazul societăţilor de investiţii financiare", *Audit financiar*, nr. 4, pp. 42-52

Ionaşcu et al. (2011) au investigat părerile directorilor financiari ai companiilor listate la BVB; 78,4% dintre respondenţi au indicat că IFRS au generat un grad mai ridicat de comparabilitate la nivel internaţional; 86,5% au considerat că informaţiile obţinute prin IFRS sunt mai relevante pentru investitori; 56,8% au indicat că IFRS oferă o bună sursă informaţională managerilor pentru luarea deciziilor economice; 40,5% au spus că IFRS permit accesul la piaţa financiară externă; şi 13,5% au indicat că standardele internaţionale oferă accesul la surse de finanţare cu un cost mai scăzut. Alt studiu (Gîrbină et al., 2012)[12] sugerează că adoptarea IFRS a avut un impact pozitiv asupra nivelului de transparenţă al companiilor listate (în special bănci), cantitatea de informaţii dezvăluite fiind mai mare.

1.2. Costurile asociate adoptării IFRS

Implementarea IFRS implică şi costuri. Atfel, primul studiu întreprins pentru a investiga aceste aspecte a fost unul din 2005 (Ionaşcu et al., 2007). Au fost trimise chestionare entităţilor listate la BVB, răspunsurile fiind următoarele: principalele costuri au fost cele cu formarea personalului (94,7%), ajustarea sistemelor informatice (65,8%), apelarea la consultanţi (65,8%) şi dubla raportare (23,7%).

Costul implementării IFRS în România este considerat a fi mai mic decât în alte ţări ca rezultat al unei adoptări parţiale a standardelor.

Aşa cum precizează şi Ristea et al. (2010)[13], unii cercetători au remarcat că pentru investitori există costuri implicate de înţelegerea şi interpretarea situaţiilor financiare ale entităţilor străine, iar adoptarea de standarde uniforme reduce aceste costuri şi creşte semnificativ investiţiile pe pieţele de capital străine.

Într-un studiu efectuat de Albu şi Albu (2012), s-a observat că acele costuri suplimentare de întreţinere până la trei sisteme de raportare (conformitatea cu reglementările naţionale, cu IFRS şi cu fiscalitatea) şi creşterea costurilor de audit au fost un motiv de îngrijorare pentru cei care pregătesc astfel de situaţii financiare.

În urma unui studiu realizat de Albu şi Albu (2012), cei intervievaţi au fost de părere că, în general, costurile legate de implementarea IFRS vor fi mai mari decât beneficiile în următorii doi sau trei ani de la punerea în aplicare a acestor standarde. Se consideră însă că, pe termen lung, beneficiile vor depăşi totuşi costurile, deoarece raportarea IFRS devine un proces de rutină încorporat în cultura companiilor.

De asemenea, există şi unele limitări sau dificultăţi întâmpinate în implementarea IFRS. Mulţi autori susţin că aceste standarde sunt prea complexe şi costisitoare sau că vor afecta negativ relevanţa raportării financiare (Păşcan şi Ţurcaş, 2012). Dănescu şi Spătăcean (2011) au identificat câteva aspecte nefavorabile în procesul de raportare financiară specific societăţilor de investiţii financiare în urma cercetării pe care au realizat-o. Astfel, printre dificultăţile pe care le-au găsit se numără:

- unele societăţi din portofoliu, care se află în perimetrul de consolidare, nu aplică IFRS;
- utilizarea unor politici contabile diferite în cadrul grupului care generează diferenţe semnificative în evaluarea structurilor situaţiilor financiare;
- obligativitatea respectării termenului de 4 luni de la data bilanţului, în scopul prezentării situaţiilor financiare consolidate conforme cu IFRS, a făcut

[12] Gîrbină, M., Minu, M., Bunea, Ş., Săcărin, M. (2012) „Perceptions of preparers from Romanian banks regarding IFRS application", *Accounting and Management Information Systems*, nr. 2, pp.191-208

[13] Ristea, M., Jianu, I., Jianu, I. (2010) „Experienţa României în aplicarea Standardelor Internaţionale de Raportare Financiară şi a Standardelor Internaţionale de Contabilitate pentru Sectorul Public", *Revista Transilvană de Ştiinţe Administrative* 1(25), pp. 169-192

imposibilă retratarea situaţiilor financiare ale unor societăţi din perimetrul de consolidare.

Unii cercetători afirmă că anumiţi factori, cum ar fi cei economici, politici sau culturali, pot influenţa adoptarea şi implementarea IFRS-ului într-o anumită ţară şi acest lucru va afecta comparabilitatea între ţări (Păşcan şi Ţurcaş, 2012). Acesta este şi cazul României care este caracterizat ca având reglementări de o calitate scăzută, existenţa unei legi a contabilităţii pentru majoritatea entităţilor, o bursă de valori puţin dezvoltată, o preferinţă pentru finanţarea prin bănci şi practici de raportare orientate către fiscalitate (Albu şi Albu, 2012).

La aceleaşi concluzii, vis-a-vis de dificultatea aplicării acestor standarde, au ajuns şi Albu et al. (2011a) într-un studiu asupra problemelor întâlnite la implementarea IAS/IFRS în România. Autorii consideră că România nu poate fi privită ca o ţară ce aplică cu succes IFRS, ci ca una care manifestă o anumită rezistenţă la schimbare. Obstacolele întâlnite sunt, de obicei, importanţa fiscalităţii, lipsa trainingurilor educaţionale şi a resurselor.

Aşa cum precizează şi Ionaşcu et al. (2011), mediul economic românesc este caracterizat de o serie de factori instituţionali specifici, cum ar fi piaţa bursieră slab capitalizată şi cu o lichiditate redusă, finanţarea predominant bancară a entităţilor şi calitatea guvernanţei corporative, ceea ce poate influenţa calitatea raportării financiare bazate pe IFRS şi duce la diferenţe de aplicare a IFRS în România comparativ cu alte ţări.

Într-un studiu efectuat de Păşcan şi Ţurcaş (2012) asupra companiilor cotate la bursa din România, s-a observat că aplicarea pentru prima dată a IFRS-urilor diferă de la o entitate la alta. În unele cazuri adoptarea IFRS a generat o uşoară creştere sau descreştere a venitului net în situaţiile financiare consolidate. Aceste diferenţe pot fi cauzate de dimensiunea entităţilor, de domeniul lor de activitate sau de condiţiile adoptării IFRS - obligatorii sau facultative.

1.3. Implicaţiile datorate implementării IFRS

În literatură se regăsesc diverse studii cu rezultate conflictuale în ceea ce priveşte efectele adoptării IFRS. De exemplu, un studiu asupra Greciei (Ballas et al., 2010), a concluzionat că introducerea standardelor internaţionale a îmbunătăţit calitatea informaţiilor contabile ale companiilor greceşti. Un alt studiu, bazat pe 327 de companii din 21 de ţări care au adoptat IAS/IFRS în perioada 1999-2003, a examinat relaţia dintre aplicarea acestor standarde şi calitatea raportării financiare. Astfel, companiile care aplică IFRS comunică informaţii financiare de o calitate mai înaltă faţă de cele care aplică standarde naţionale (Barth et al., 2008)[14]. De asemenea, pentru companiile care au implementat IAS/IFRS, calitatea raportării financiare s-a îmbunătăţit considerabil după adoptarea standardelor, în ceea ce priveşte pregătirea şi publicarea situaţiilor financiare.

Zeghal şi Mhedhabi (2012)[15] au analizat asocierea dintre utilizarea IAS/IFRS şi dezvoltarea pieţelor de capital din ţările emergente. Studiul a fost efectuat pe un eşantion de 38 de ţări aflate în curs de dezvoltare care au adoptat standardele IASB. Ca şi la celelalte două studii, implementarea IFRS a dus la îmbunătăţirea calităţii situaţiilor financiare ale companiilor listate şi la motivarea investitorilor de a tranzacţiona mai mult.

---

[14] Barth, M., Landsman, W., Lang, M. (2008) „International Accounting Standards and Accounting Quality", *Journal of Accounting Research*, vol. 46, nr. 3

[15] Zeghal, D., Mhedhbi, K. (2012) „Analyzing the effect of using international accounting standards on the development of emerging capital markets", *International Journal of Accounting and Information Management*, vol. 20, nr. 3, pp. 220-237

Un studiu cu rezultate diferite faţă de cele de mai sus, este cel al lui Dennis Taylor (2009)[16]. Acesta a examinat efectele adoptării IFRS asupra calităţii informaţiei contabile a companiilor listate din UK, Hong Kong şi Singapore. În urma studiului, autorul afirmă că există puţine informaţii care să concluzioneze că situaţiile financiare conforme cu IFRS aduc mai multă valoare faţă de cele întocmite conform GAAP, indiferent de nivelul de armonizare a standardelor contabile dintr-o ţară. La întrebarea adresată de Pilcher şi Dean (2009)[17]: „raportarea IFRS adaugă valoare managementului sau guvernului local?", răspunsul, bazat pe interviurile luate diferiţilor directori din consiliile australiene, pare a fi negativ.

2. METODOLOGIA CERCETĂRII

Studiul nostru îşi propune să investigheze percepţiile profesioniştilor contabili cu privire la costurile, beneficiile şi implicaţiile aplicării IFRS în România. Utilizarea percepţiei profesioniştilor contabili a fost utilizată şi în alte studii, ca de exemplu Ionaşcu et al. (2007) şi Ionaşcu et al. (2011). Datele au fost culese prin intermediul chestionarului şi prelucrate cu ajutorul Excel.

Astfel, cercetarea este realizată într-o abordare cantitativă, presupunând măsurarea percepţiei respondenţilor, deci paradigma de cercetare este cea pozitivist-funcţionalistă.

Eşantionul este format, în cea mai mare măsură, din tineri profesionişti contabili cu studii, cunoştinţe şi abilităţi în domeniul IFRS. Se cunoaşte faptul că în ţările emergente profesioniştii contabili tineri au cunoştinţe mai bune în domeniul IFRS şi, prin urmare, o mai bună înţelegere a fenomenului analizat. Numărul de chestionare complete primite este de 52, un număr considerat acceptabil, ţinând cont că, de exemplu, eşantionul din Ionaşcu et al. (2011) este format din 37 de respondenţi.

Chestionarul a avut un număr de 14 întrebări închise, din care 3 au fost tip alegere cu răspuns unic, 5 tip alegere multiplă, 3 tip ierarhizare şi 3 tip notare pe o scară Likert. Au fost cuprinse întrebări referitoare la profilul respondenţilor (de exemplu, vechimea acestora în domeniu) şi întrebări care să răspundă obiectivului ales, axându-ne astfel pe trei direcţii de investigaţie:

- investigarea costurilor necesare aplicării IFRS în România;
- investigarea beneficiilor aduse de implementarea IFRS în România;
- analiza implicaţiilor pe care le va avea decizia aplicării IFRS.

3. ANALIZA REZULTATELOR

Înainte de a analiza costurile, beneficiile şi implicaţiile aplicării standardelor internaţionale de raportare financiară în ţara noastă, ne-am dorit să aflăm care se consideră a fi motivele principale ce au stat la baza deciziei implementării IFRS în România. Rezultatele au fost sintetizate în tabelul ce urmează:

---

[16] Taylor D. (2009) „Costs-benefits of adoption of IFRSs in countries with different harmonizations histories", *Asian review of Accounting*, vol. 17, nr. 1, pp. 40-58

[17] Pilcher, R., Dean, G. (2009) „Implementing IFRS in local government: value adding or aditional pain?", *Qualitative research in Accounting & Management*, vol. 6, nr. 3, pp. 180-196

Tabel 1: **Motivele aplicării IFRS**

	Frecvenţe	**Procentaje**
Obligaţiile legale	42	81%
Cererea acţionarilor	29	56%
Accesul la finanţare externă	31	60%

Din răspunsurile primite am aflat că 71% dintre respondenţi consideră că la baza deciziei implementării IFRS nu a stat un singur motiv. Astfel, se observă cu uşurinţă că motivul principal este dat de cerinţele legale, 81% dintre respondenţi fiind de părere că obligaţiile legale au stat la baza creşterii ariei de aplicare a IFRS în România. Având în vedere că, începând cu anul 2012, instituţiilor de credit li s-a cerut să aplice IFRS şi în conturile individuale, iar entităţilor reglementate şi supravegheate de CNVM să întocmească încă un set de situaţii financiare individuale conforme cu IFRS în scop informativ, putem spune că, într-adevăr, cerinţele legale au avut un impact semnificativ asupra entităţilor. Un alt motiv, considerat de 60% dintre respondenţi, a fost accesul la finanţare străină, iar 56% au fost de părere că cererea acţionarilor a influenţat această decizie.

Rezultatul nostru se corelează cu rezultatul unui studiu efectuat de către Ionaşcu et al. în 2007. Astfel, aceştia au presupus şi studiul efectuat a confirmat, că majoritatea firmelor listate au început să aplice şi IAS/IFRS doar după ce acestea au devenit obligatorii, iar puţinele firme care aplicau IAS/IFRS (10,5%) înainte, o făceau pentru a obţine finanţare externă.

Alt studiu efectuat de Manolescu et al. (2009)[18] a arătat că societăţile întocmesc situaţii financiare conforme cu IFRS în special pentru că sunt solicitate de bănci/creditori (50%) sau de către acţionari (47%).

Cum IFRS presupun costuri suplimentare de aplicare şi reprezintă un set de standarde complexe, se consideră că sunt destinate în special entităţilor mari. Totuşi multe ţări au impus aplicarea IFRS şi entităţilor mai mici, în sensul îmbunătăţirii sistemului contabil (www.iasplus.com). În acest sens am investigat percepţia respondenţilor despre entităţile care ar trebui să aplice IFRS în mod obligatoriu, în funcţie de mărimea lor. Conform tabelului 2, 100% din respondenţi consideră că întreprinderile foarte mari (1000 angajaţi şi peste) ar trebui să aplice IFRS în mod obligatoriu, 90% consideră că şi întreprinderile mari (250 – 999 angajaţi) ar trebui să aplice IFRS, iar 3% consideră că toate întreprinderile din România trebuie să aplice aceste standarde.

[18] Manolescu, M., Morariu, A., Roman, A.G, Mocanu, M. (2009) „Priorităţi şi responsabilităţi în procesul de extindere a aplicării Standardelor Internaţionale de Raportare Financiară (IFRS) în România", Audit financiar, nr. 8, pp. 21-27

Tabel 2: **Întreprinderi care ar trebui să aplice IFRS**

	Frecvenţe	**Procentaje**
Întreprinderile mici	3	6%
Întreprinderile mijlocii	25	48%
Întreprinderile mari	47	90%
Întreprinderile foarte mari	52	100%

Prin urmare, se observă că inclusiv în România o parte din respondenţi sunt de părere că IFRS îmbunătăţesc informaţia contabilă şi pot avea impact asupra dezvoltării economice, putând fi aplicabile entităţilor mijlocii.

Studiile anterioare arată că situaţiile financiare conform IFRS sunt în general auditate, mai ales în cazul entităţilor cotate, de către Big 4. Am investigat dacă tinerii profesionişti contabili consideră că situaţiile financiare, întocmite conform IFRS, ar trebui să fie auditate de către multinaţionalele din Big 4 sau nu:

Tabel 3: **Situaţiile financiare cf. IFRS ar trebui auditate de Big 4?**

	Frecvenţe	**Procentaje**
Da	20	38%
Nu	32	62%

Doar 38% dintre respondenţi consideră că situaţiile financiare ar trebui să fie auditate de către Big 4, 62% fiind de părere că acestea pot fi auditate şi de către alte firme de audit, rezultat ce contrastează cu alte studii efectuate pe această temă. Astfel, unele cercetări au arătat importanţa firmelor de audit în procesul de conformitate cu IFRS şi acest lucru este evidenţiat de gradul în care aceştia sunt implicaţi în lucrul cu clienţii lor, asistându-i în înţelegerea standardelor complexe şi în stabilirea unor sisteme contabile care să poată pregăti situaţii financiare conforme cu IFRS (Hodgdon et al., 2009)[19].

Studii anterioare au arătat că auditorii locali sunt foarte preocupaţi în menţinerea clienţilor şi de aceea sunt văzuţi ca fiind mai puţin independenţi. Astfel, persoanele implicate în procesul de contabilitate, consideră firmele din Big 4 mai independente decât firmele locale de audit. De exemplu, în Cehia, companiile mari care erau auditate de Big 4 au testat aplicarea IFRS înainte de implementare şi au primit sprijin din partea auditorilor lor, în timp ce entităţile care aveau auditori locali nu au avut parte de nici un ajutor (Albu et al., 2011b)[20].

[19] Hodgdon, C., Tondkar, R.H., Adhikari, A., Harless, D.W. (2009) „Compliance with International Financial Reporting Standards and auditor choice: New evidence on the importance of the statutory audit", *The International Journal of Accounting 44*, pp. 33-55

[20] Albu, C., Albu, N., Fekete Pali-Pista, S., Cuzdriorean Vladu, D. (2011) (b) „The power and the glory of Big 4: A research note on independence and competence in the context of IFRS implementation", *Accounting and Management Information Systems*, vol. 10, nr. 1, pp. 43-54

Într-un studiu efectuat de Houqe et al. (2012)[21], care a avut la bază companii din 46 de ţări, s-a urmărit dacă proporţia firmelor auditate de Big 4 creşte odată cu adoptarea IFRS. Cercetarea a demonstrat că firmele cu sediul în ţările cu guverne puternice, care au adoptat IFRS, sunt mult mai dispuse să angajeze auditori de la Big 4 decât auditori de la alte firme de audit.

3.1. Beneficiile implementării IFRS în România

O primă direcţie pe care am mers pentru a răspunde obiectivului acestui studiu, a fost investigarea beneficiilor aduse de implementarea IFRS în România. Astfel, în tabelul 4 am sintetizat principalele beneficii:

Tabel 4: **Beneficiile implementării IFRS în România**

	Total	**Rang**
Asigurarea comparabilităţii informaţiilor	133	1
Reducerea asimetriei informaţionale	180	5
Creşterea transparenţei informaţiilor financiare	138	2
Scăderea costului capitalului	169	4
Atragerea de investiţii străine	159	3

Cei ce au răspuns chestionarului nostru au considerat că cel mai important beneficiu datorat implementării standardelor internaţionale de raportare financiară este dat de asigurarea comparabilităţii informaţiilor (1), atât la nivel naţional cât şi internaţional. Apoi urmează creşterea transparenţei informaţiilor financiare (2), atragerea de investiţii străine (3), scăderea costului capitalului (4) şi reducerea asimetriei informaţionale (5). Rezultatele noastre le confirmă pe cele ale studiului KPMG din 2010[22], care au înregistrat ca principale beneficii o raportare financiară mai bună din punct de vedere al transparenţei şi al comparabilităţii cu alte societăţi sau dintre perioade diferite. Însă, Cole et al. (2011)[23] sunt de părere că această comparabilitate a situaţiilor financiare poate fi doar o iluzie, întrucât tradiţiile contabile naţionale şi diferenţele culturale pot, în continuare, cauza diferenţe în aplicarea IFRS. Pentru a sublinia acest fapt, autorii au întreprins un studiu pentru a afla în ce măsură auditorii, analiştii şi alţi utilizatori ai situaţiilor financiare IFRS cred că acestea sunt comparabile. Astfel, doar 41% dintre respondenţi consideră că situaţiile financiare sunt comparabile. Cu cât aceştia sunt mai experimentaţi, cu atât sunt de părere că situaţiile financiare IFRS nu pot fi considerate comparabile.

De asemenea, am analizat şi în ce măsură implementarea IFRS ar fi benefică asupra relaţiilor cu diferiţi utilizatori. Studiul KPMG din 2010, a arătat că situaţiile financiare IFRS

[21] Houqe, M.N., Monem, R.M., van Zijl, T. (2012) "Government quality, auditor choice and adoption of IFRS: A cross country analysis", *Advances in Accounting, incorporating Advances in International Accounting 28*, pp. 307-316

[22] KPMG, (2010) „Sondaj cu privire la aplicarea IFRS în România"

[23] Cole, V., Branson, J., Breesch, D. (2011) „The illusion of comparable european IFRS financial statements. Beliefs of auditors, analysts and other users", *Accounting and Management Information Systems*, vol. 10, nr. 2, pp. 106-134

sunt relevante în primul rând pentru acţionari, iar apoi pentru management, potenţiali investitori şi diverşi creditori (bănci). Conform răspunsurilor primite de către noi, aplicarea IFRS ar fi cea mai benefică pentru potenţialii investitori (media=3,48), apoi pentru acţionari şi creditori (Tabel 5).

Tabel 5: **Relevanţa pentru părţile interesate**

	Media	**Mediana**	**Abaterea standard**
Relaţiile cu potenţialii investitori	3,48	4	0,67
Relaţiile cu acţionarii	3,27	3	0,66
Relaţiile cu creditorii	3,12	3	0,68

3.2. Costurile aplicării IFRS în România

Studiul a încercat să surprindă ce costuri şi dificultăţi pot întâmpina companiile care vor sau sunt nevoite să adopte Standardele Internaţionale de Raportare Financiară.

Tabel 6: **Costurile implementării IFRS**

	Frecvenţe	**Procentaje**
Pregătirea personalului	48	92%
Proiectarea machetelor aferente situaţiilor financiare	22	42%
Achiziţionarea/modificarea programelor informatice	39	75%
Apelarea la consultanţi	32	62%

Astfel, cei mai mulţi respondenţi au considerat că principalul cost suportat de către entităţi este cel cu pregătirea personalului (1), acesta neavând experienţa aplicării IFRS. Pe locul doi se află costul cu achiziţionarea de programe informatice noi sau cu modificarea celor existente (2). Urmează costurile datorate necesităţii apelării la consultaţi (3) pentru îndrumare în ceea ce priveşte aplicarea IFRS şi, pe ultimul loc, considerat de 42% dintre respondenţi, se află costul cu proiectarea machetelor aferente situaţiilor financiare (4). La aceleaşi rezultate au ajuns şi Ionaşcu et al. (2007), pe primul loc înregistrându-se tot costurile cu formarea personalului (94,7%), urmate de cele cu ajustarea sistemelor informatice (71,1%) şi cele datorate apelării la consultanţi (65,8%).

Ne-am întrebat apoi respondenţii care ar fi factorii ce pot genera dificultăţi în procesul de implementare a IFRS în România. Răspunsurile au fost măsurate pe o scală de la 1 la 4, unde nota (1) se acordă factorilor deloc importanţi, iar nota (5) factorilor foarte importanţi. În tabelul 7 am prezentat media, mediana şi abaterea standard pentru fiecare din cei 6 factori. Cu cât media este mai mare cu atât factorul respectiv este considerat cel mai probabil a genera obstacole la aplicarea IFRS.

Tabel 7: **Factori ce pot genera dificultăţi la implementarea IFRS**

	Media	**Mediana**	**Abaterea standard**
Lipsa de pregătire a personalului	3,31	3	0,81
Legătura dintre contabilitate şi fiscalitate	3,27	3	0,72
IFRS bazat pe principii	2,83	3	0,76
Sistem informatic neadecvat	2,81	3	1,01
Tradiţia contabilă existentă	2,44	2	0,92
Raportul cost-beneficiu	3,06	3	0,75

Se constată că cel mai important factor care poate genera anumite dificultăţi este, şi aici, dat de (1) lipsa pregătirii personalului. Urmează (2) legătura dintre contabilitate şi fiscalitate, (3) raportul cost-beneficiu, (4) IFRS bazat pe principii, (5) sistemul informatic neadecvat şi (6) tradiţia contabilă existentă. Şi în studiul efectuat de KPMG (2010) pe primul loc se regăseşte nivelul de cunoştinţe şi aptitudini tehnice ale personalului contabil.

Având în vedere ca respondenţii au pus mare accent pe lipsa de pregătire a personalului, ne-am întrebat care ar fi sursa la care ar apela aceştia, dacă ar întâmpina dificultăţi la aplicarea IFRS. Conform tabelului 8, răspunsul a fost următorul: 69% ar apela la consultanţi în domeniu, 65% ar apela la regulile contabile naţionale şi 42% ar cere ajutorul auditorilor.

Tabel 8: **Sursa la care s-ar apela dacă se întâmpină dificultăţi**

	Frecvenţe	**Procentaje**
Legislaţia în domeniu	34	65%
Consultanţi	36	69%
Auditori	22	42%

Rezultatele obţinute sunt diferite de cele prezentate de studiul KPMG (2010), unde pe primul loc se află auditorii, 74% dintre respondenţi apelând la aceştia atunci când aplică standarde IFRS complexe sau se confruntă cu situaţii noi de raportare financiară, şi doar 9% ar apela la consultanţi externi. Acest lucru s-ar putea explica prin faptul că respondenţii consideră că apelarea la auditori ar putea pune în pericol independenţa acestora, percepţie în linie cu principiile prezentate în cadrul studiilor universitare. Raportul între competenţa cabinetelor de audit în ce priveşte implementarea IFRS şi independenţă este unul complex, după cum arată şi alte studii (Albu et al., 2011b). De asemenea, putem aprecia că raportul este perceput altfel de profesioniştii angajaţi, cu experienţă în aplicarea IFRS (latură pragmatică) faţă de tinerii profesionişti (latura ideală, utopică).

3.3. Implicaţiile deciziei aplicării IFRS

Decizia aplicării IFRS atât în situaţiile financiare consolidate cât, mai ales, în cele individuale are numeroase implicaţii, însă noi am vrut să aflăm ce implicaţii are această decizie asupra calităţii informaţiilor adresate utilizatorilor.

Tabel 9: **Implicaţiile adoptării IFRS asupra calităţii informaţiilor**

	Frecvenţe	**Procentaje**
Îmbunătăţirea calităţii informaţiilor într-o mare măsură	38	73%
Îmbunătăţirea calităţii informaţiilor într-o mică măsură	8	15%
Nu se poate aprecia impactul asupra calităţii informaţiilor	6	12%
Nu există niciun impact asupra calităţii informaţiilor	0	0%

Majoritatea respondenţilor, mai exact 73%, au considerat că aplicarea IFRS în situaţiile financiare individuale va îmbunătăţi într-o mare măsură calitatea informaţiilor financiare. 15% au considerat că această calitate se va îmbunătăţi doar într-o mică măsură şi doar 12% au răspuns că nu se poate aprecia impactul acestei decizii. Multe cercetări s-au făcut pe această temă, Ballas et al. (2010), Barth et al. (2008), Zeghal şi Mhedhabi (2012) fiind doar câţiva dintre autorii care au ajuns la aceleaşi concluzii ca şi noi, şi anume la faptul că implementarea IFRS va duce, într-adevăr, la o creştere a calităţii informaţiilor adresate utilizatorilor.

CONCLUZII

Studiul nostru şi-a propus să identifice care au fost beneficiile, costurile şi implicaţiile implementării Standardelor Internaţionale de Raportare Financiară în România. Aşa cum arată şi literatura de specialitate, în urma analizei rezultatelor, principalele beneficii legate de implementarea IFRS sunt asigurarea comparabilităţii şi creşterea transparenţei informaţiilor financiare. Majoritatea respondenţilor sunt de părere că aplicarea IFRS ar fi benefică în primul rând pentru potenţialii investitori , apoi pentru acţionari şi creditori, având în vedere că normele IFRS pot crea avantajul economic al unui mediu informaţional mai bun pentru companii.

Profesioniştii contabili sunt de părere că printre costurile legate de adoptarea IFRS în România se numără cele legate de pregătirea personalului (92%), urmate apoi de achiziţionarea sau modificarea programelor informatice (75%), apelarea la consultanţi (62%), iar pe ultimul loc se află costurile legate de proiectarea machetelor aferente situaţiilor finanicare (42%).

Chiar dacă normele IFRS sunt considerate standarde contabile de înaltă calitate, există şi anumite limite care ar putea afecta calitatea informaţiilor furnizate. Astfel, rezultatele noastre au arătat că principalii factori care ar genera dificultăţi în implementare au fost lipsa de pregătire a personalului şi legătura dintre contabilitate şi fiscalitate.

O altă problemă dezbătută de noi în acest studiu a fost legată de auditarea de către Big 4 a situaţiilor financiare întocmite conform IFRS. Majoritatea respondenţilor au fost de părere că nu trebuie auditate de Big 4 (62%), ceea ce demonstrează contrariul unor cercetări anterioare. De remarcat că, în cadrul respondenţilor care au făcut această apreciere se numără tineri profesionişti contabili.

Cu toate că există impedimente şi costuri inerente aplicării IFRS în România, respondenţii noştri au fost de acord, într-o proporţie destul de mare (73%), că aplicarea IFRS în situaţiile financiare va îmbunătăţi într-o mare măsură calitatea informaţiilor financiare.

Pentru a se asigura o implementare completă a Standardelor Internaţionale de Raportare Financiară, managerii nu ar trebui să vadă această adoptare a IFRS doar ca pe un simplu exerciţiu de contabilitate. Astfel, în funcţie de cum se implementează aceste standarde, se poate evalua succesul aplicării lor, care influenţează conţinutul informaţional al situaţiilor finanicare.

BIBLIOGRAFIE

Albu, N., Albu, C.N. (2012) „International Financial Reporting Standards in an emerging economy: Lessons from Romania", *Australian Accounting Review*, vol. 22, nr. 63, pp. 341-352

Albu, C., Albu, N., Bunea, Ş., Calu, D., Gîrbină, M. (2011) (a) „A story about IAS/IFRS implementation in Romania – an institutional and structuration theory perspective", *Journal of Accounting in Emerging Economies*, vol.1, nr. 1, pp. 76-100

Albu, C., Albu, N., Fekete Pali-Pista, S., Cuzdriorean Vladu, D. (2011) (b) „The power and the glory of Big 4: A research note on independence and competence in the context of IFRS implementation", *Accounting and Management Information Systems*, vol. 10, nr. 1, pp. 43-54

Ballas, A.A., Skoutela, D., Tzovas, C.A. (2010) „The relevance of IFRS to an emerging market: evidence from Greece", *Managerial Finance*, vol. 36, nr. 11, pp. 931-948

Barth, M., Landsman, W., Lang, M. (2008) „International Accounting Standards and Accounting Quality", *Journal of Accounting Research*, vol. 46, nr. 3

Cole, V., Branson, J., Breesch, D. (2011) „The illusion of comparable european IFRS financial statements. Beliefs of auditors, analysts and other users", *Accounting and Management Information Systems*, vol. 10, nr. 2, pp. 106-134

Dănescu, T., Spătăcean, O. (2011) „Limitări şi inadvertenţe în procesul de raportare financiară conform IFRS – cazul societăţilor de investiţii financiare", *Audit financiar*, nr. 4, pp. 42-52

Gîrbină, M., Minu, M., Bunea, Ș., Săcărin, M. (2012) „Perceptions of preparers from Romanian banks regarding IFRS application", *Accounting and Management Information Systems*, nr. 2, pp.191-208

Hodgdon, C., Tondkar, R.H., Adhikari, A., Harless, D.W. (2009) „Compliance with International Financial Reporting Standards and auditor choice: New evidence on the importance of the statutory audit", *The International Journal of Accounting 44*, pp. 33-55

Houqe, M.N., Monem, R.M., van Zijl, T. (2012) "Government quality, auditor choice and adoption of IFRS: A cross country analysis", *Advances in Accounting, incorporating Advances in International Accounting 28*, pp. 307-316

Ionaşcu, I., Ionaşcu, M., Munteanu, L. (2011) „Motivaţii şi consecinţe ale adoptării IFRS: percepţii privind factorii instituţionali din mediul românesc", *Audit financiar*, nr. 12, pp. 33-41

Ionaşcu, I., Ionaşcu, M., Mihai, S. (2010) „Implementarea IFRS şi reducerea costului capitalului pentru companiile româneşti cotate", *Audit financiar*, nr. 1, pp. 32-36

Ionaşcu, I., Ionaşcu, M., Olimid, L., Calu, D. (2007) „An empirical evaluation of the costs of harmonizing Romanian accounting with international regulations (EU Directives and IAS/IFRS)", *Accounting in Europe*, vol. 4, pp. 169-206

Manolescu, M., Morariu, A., Roman, A.G, Mocanu, M. (2009) „Priorităţi şi responsabilităţi în procesul de extindere a aplicării Standardelor Internaţionale de Raportare Financiară (IFRS) în România", Audit financiar, nr. 8, pp. 21-27

Mihai, M., Drăgan, C., Ciumag, A., Iota, A. (2011) „Considerente privind capacitatea de implementare corespunzătoare a IFRS", *Audit financiar*, nr. 8, pp. 37-42

Păşcan, I.D., Ţurcaş, M. (2012) „Measuring the impact of first-time adoption of International Financial Reporting Standards on the performance of Romanian listed entities", *Procedia Economics and Finance* 3, pp. 211-216

Petre, G., Lazăr, A. (2012) „Unele aspecte referitoare la aplicarea de către operatorii economici a Standardelor Internaţionale de Raportare Financiară”, *Audit financiar*, nr. 9, pp. 3-9

Pilcher, R., Dean, G. (2009) „Implementing IFRS in local government: value adding or aditional pain?”, *Qualitative research in Accounting & Management*, vol. 6, nr. 3, pp. 180-196

Ristea, M., Jianu, I., Jianu, I. (2010) „Experienţa României în aplicarea Standardelor Internaţionale de Raportare Financiară şi a Standardelor Internaţionale de Contabilitate pentru Sectorul Public”, *Revista Transilvană de Ştiinţe Administrative* 1(25), pp. 169-192

Taylor D. (2009) „Costs-benefits of adoption of IFRSs in countries with different harmonizations histories”, *Asian review of Accounting*, vol. 17, nr. 1, pp. 40-58

Zeghal, D., Mhedhbi, K. (2012) „Analyzing the effect of using international accounting standards on the development of emerging capital markets”, *International Journal of Accounting and Information Management*, vol. 20, nr. 3, pp. 220-237

KPMG, (2010) „Sondaj cu privire la aplicarea IFRS în România”

O INVESTIGAȚIE PRIVIND METODELE DE AMORTIZARE LA NIVEL INTERNAȚIONAL

Duțulescu Silviu
Licență, An III, grupa 654

Coord. Științific: prof. univ. dr. Daniela Artemisa Calu

REZUMAT:
Pentru realizarea acestei investigații am pornit de la –cadrul conceptul internațional IASB, *Cercetarea s-a axat pe un set de 100 de companii din topul Fortune Global 500, ale căror situații financiare au fost analizate astfel încât să se poată obține informații relevante referitoare la aspectele specifice amortizării. Pe parcursul cercetării s-a ajuns în situația în care s-a constatat că metoda Softy este prezentă doar la companiile a 2 țări, S.U.A și Anglia, țări care au şi referenţiale contabile foarte puternice. În acest sens, s-a recurs şi la o cercetare prin comparație asupra sistemelor contabile din aceste 2 țări. Deasemeni au fost utilizate şi reprezentări grafice pentru evidențierea mai facilă a unor elemente de importanță ridicată care au fost identificate în urma acestei cercetări. Nu în ultimul rând, pe baza tuturor informațiilor dobândite s-a realizat o analiză la nivel de ansamblu a tuturor companiilor care au participat la această cercetare.*

CUVINTE CHEIE:
Amortizare, activ, durată de viață utilă, valoare amortizabilă, IAS/IFRS

INTRODUCERE

Mediul economic este unul dinamic, aflat într-o continuă schimbare și dezvoltare, iar contabilitatea trebuie tot timpul să țină pasul acestor modificări care apar, prin mijloacele de care dispune și mai ales prin raționamentele profesionale de bună credință ale practicanților săi. ~~iar~~ Scopul său final poate fi considerat acela de a oferi o prezentare a realității economice cât mai fidelă și mai sinceră. Un element ce poate modifica realitatea reflectată de contabilitate este amortizarea care, în funcţie de algoritmul de determinare utilizat, poate modifica rezultatul contabil. În acest sens, în cele ce urmează, vom încerca să identificăm dacă existe vreun trend sau unele particularităţi privind recunoaşterea în contabilitate a amortizării.

1. DELIMITĂRI CONCEPTUALE PRIVIND AMORTIZAREA

Când vorbim despre amortizare, este bine să lămurim încă de la început câteva aspecte: primul fiind acela că amortizarea se realizează numai asupra activelor imobilizate și mai precis doar asupra primelor 2 categorii de active imobilizate, este vorba de imobilizările necorporale, respectiv imobilizările corporale. Dacă asupra subiectului amortizării (activele imobilizate corporale şi necorporale) părerile sunt unitare, în ceea ce priveşte modul de abbordare al amortizării există mai multe viziuni.

Din punct de vedere economic (Ghimiş, 2010), amortizarea este percepută ca fiind o cheltuială a exercițiului economico-financiar, care presupune consumarea unei părți mai mare sau mai mică din valoarea amortizărilor. Amortizarea este considerată ca fiind procesul de transfer sau de repartizare a imobilizărilor asupra cheltuielilor exercițiului pe perioada economică de utilizare a activelor imobilizate. Amortizarea permite integrarea în costurile de producție ale întreprinderii a cheltuielilor care reprezintă investițiile necesare.
Din punct de vedere financiar (Ghimis, 2010) amortizarea este considerată în anumite condiții existența unui rezultat financiar pozitiv ca o componenta a capacității de autofinanțare ce permite finanțarea reînnoirii imobilizărilor. Acumularea anuităților privind amortizările ar trebui să permită înlocuirea investiției care nu mai poate sau nu mai trebuie (din motive de randament) să fie utilizată. Această abordare se gasește la baza politicii de intreprindere conform căreia "se investește pentru a se amortiza și reînnoi".
Din punct de vedere contabil, (Ghimiş, 2010), amortizarea reprezintă diminuarea valorii bunului ca urmare a deprecierii prin utilizarea lui de către întreprindere într-un anumit interval de timp, învechirii, concurenței, evoluției tehnicii sau alte cauze. Pentru a se concretiza într-o formă de amortizare, diminuarea valorii bunului trebuie să prezinte un caracter ireversibil, delimitandu-se astfel de noțiunea de provizion. Amortizarea se deduce din valoarea de amortizare a bunului pentru a determina valoarea netă contabilă.[1]
Obiectul cercetării noastre îl consituie însă amortizarea privită din punct de vedere contabil, fapt pentru care prezentăm câteva elemente caracteristice.
Conform referenţialului contabil internaţional, IAS 16 paragraful 6, valoarea amortizabilă este definită ca fiind ”costul unui activ sau o altă valoare substituită costului, minus valoarea sa reziduală”, iar amortizarea este definită ca fiind: ”alocarea sistematică a valorii amortizabile a unui activ pe întreaga sa durată de viaţă utilă.” Conform IAS 38 paragraful 8, amotizarea este definită ca fiind o alocare sistematică a valorii amortizabile care aparține unei imobilizări necorporale, pe tot parcursul duratei de viață utilă al acesteia. ” *Amortizarea* este alocarea sistematică a valorii amortizabile a unei imobilizări necorporale de-a lungul duratei sale de viață utilă.” Deasemeni tot în baza aceluiași articol valoarea amortizabilă a activului reprezintă conform IAS 38, PAR 8 costul activului sau o altă valoare care să substituie costul din care se va scădea valoarea reziduală a activului respectiv: ”*Valoarea amortizabilă* este costul activului sau o altă valoare substituită costului minus valoarea sa reziduală.”
Analizând legislaţia contabilă şi literatura de specialitate, am identificat următoarele metode de amortizare, metode ce s-au regăsit şi în situaţiile financiare anuale ale societăţilor investigate.

- Amortizare liniară – această metodă presupune calcularea unor rate de amortizare constante pentru activul care va fi supus amortizării, cu alte cuvinte pe întreaga durată de amortizare a unui activ ratele amortizării vor fi constante.
- Amortizarea accelerată – această metodă ne permite ca în primul an să amortizăm până la 50% din valoarea amortizabilă a activului, după care pentru restul valorii neamortizate se va folosi metoda liniară.
- Amortizarea pe unitate de produs – această metodă presupune ca la achiziţia unui activ să estimăm un număr de unităţi de producţie, sau un anumit numar de ore de funcţionare, după care în fiecare an se va calcula amortizarea activului în funcţie de procentul în care s-a consumat (numarul de unităţi produse, respectiv numărul de ore de folosinţă din totalul celor estimate)
- Amortizarea degresivă cu bază variabilă şi cotă fixă de amortizare – această metodă presupune amplificarea procentului de amortizare liniară cu un anumit coeficient după

[1] Ghimis Adela Madalina (2010) "Amortizarea imobilizarilor corporale", Tribuna economica, nr 31; pag 60-63

cum urmează (pentru o durată de amortizare între 2 şi 5 ani inclusiv coeficintul va fi 1,5; pentru o durată de amortizare cuprinsă în intervalul deschis (5 şi 12) ani coeficientul va fi 2; iar pentru o durată de amortizare mai mare sau egală cu 12 ani coeficientul va fi 2,5). În momentul în care rata de amortizare degresivă în valoare absolută devine mai mică decât rata de amortizare liniară se trece la amortizarea liniară până la amortizarea completă a activului.

- Amortizare degresivă cu bază fixă şi cotă variabilă de amortizare – această metodă presupune o însumare a tuturor anilor aferenţi perioadei de amortizare exemplu pentru o durată de 4 ani 1+2+3+4=10. Apoi valoarea amortizabilă care va rămâne constantă pentru toţi cei 4 ani, se va înmulţi cu numărul de ani aferenţi duratei de funcţionare a activului în anul respectiv şi se va împărţi la numărul total de ani, în cazul de faţă 10. Procesul se repetă pentru fiecare an, astfel că la sfârşitul perioadei de amortizare activul va fi complet amortizat.
- Amortizarea progresivă – această metodă de amortizare este similară cu precedenta doar că valoarea amortizabilă care rămane aceeşi pentru toţi anii se va înmulţi cu numărul anului în care se face amortizarea şi apoi se va împărţi la suma tuturor anilor estimaţi pentru funcţionarea activului respectiv. Procesul se va repeta în fiecare an, modificându-se doar numărul aferent anului de amortizare, iar la finalul perioadei de amortizare activul respectiv va fi complet amortizat.

2. METODOLOGIA CERCETĂRII

Obiectivul principal în această investigaţie a fost acela de a se realiza o invetsigaţie care să ne ofere o imagine asupra modului de utilizare a metodelor de amortizare de către companiile din întreaga lume, precum și particularități care țin de domeniului de activitate , de politicile adoptate de managementul companiilor respective precum și de legislația după care se ghidează. Pentru realizarea acestui studiu s-a utilizat baza de date oferită de Fortune's Global 500 http://money.cnn.com/magazines/fortune/global500/2011/index.html. Aceasta cuprinde un clasament al celor mai importante companii din lume. În vederea realizării acestei investigaţii s-a recurs la extragerea unui eșantion de 100 de companii dintr-o listă de peste 180 de companii, criteriul principal pentru selecția companiilor participante la acest studiu fiind disponibilitatea, în limba engleză, a informațiilor relevante pentru acest studiu. În elaborarea acestui studiu s-a optat pentru rapoartele anuale pe 2011 întrucât acestea se regaseau la majoritatea companiilor și în felul acesta s-au putut face diverse comparații și corelări. În vederea determinării unor corelaţii semnificative din punct de vedere statistic, s-a utilizat softul Statistica, iar în urma aplicării testului Chitest, nu s-au obținut rezultate relevante.

3. REZULTATELE CERCETĂRII

În elaborarea acestei investigaţii au fost incluse 100 de companii, atât din Europa cât și de pe alte continente, precum America sau Asia. Ca și standarde de contabilitate s-au folosit în mare măsură IFRS-urile, iar la companiile americane mai ales s-au folosit US GAAP-urile. Situații mai delicate au apărut la companiile americane care își desfășurau activitatea pe alte continente unde se impunea de legislația statului respectiv folosirea IFRS-urilor, iar acestea erau nevoite ca cel puțin la finele anului să facă și reconciliere între cele 2 tipuri de norme contabile. Referitor la metodele de amortizare utilizate se constată că amortizarea liniară este prezentă în toate cele 100 de companii analizate, ceea ce înseamna un procent de 100%, urmată la mare distanță de metoda amortizării accelerate prezente în doar 26 de companii, ceea ce înseamna că doar 26% dintre companiile prezente în acest studiu utilizează metoda

amortizării accelerate, urmată îndeaproape de metoda de amortizare pe unitate pe produs care este prezentă la 20 de companii reprezentand 20% din volumul analizat, pe penultimul loc în preferințele companiilor se situează amortizarea degresivă întalnită la doar 10 dintre ele, ceea ce înseamna procentual 10%, iar pe ultima poziție a clasamentului se regăseste metoda SOFTY care are o cota de doar 4%, în valoare absoluta fiind vorba doar de 4 companii care utilizează această metoda de amortizare.
Dacă intrăm puțin mai în profunzimea lucrurilor constatăm că firmele care optează pentru metoda Softy sunt din S.U.A și Anglia.
Deasemeni acestea nu se limitează doar la a folosi metoda de amortizare liniară care deja este omniprezentă la companiile analizate ci mai optează și pentru metode precum cea accelerată respectiv degresivă. Acestea activează în domenii de activitate precum serviciile de telecomunicații și telefonie mobilă, Vodafone și AT&T, mai avem în domeniul aeronautic, având ca exponent compania Boeing și mai avem chiar în domeniul tehnologiilor ultramoderne un reprezentant acesta fiind General Electric. Cât despre S.U.A și Anglia, există chiar și studii care sau făcut între cele 2 state referitor la sistemele contabile practicate în aceste țări. În acest sens, Ristea *et al* (2006) apreciază că "Deşi sistemele contabile britanic şi american provin din aceeaşi familie anglo-saxonă, totuşi între acestea există diferenţe semnificative, cu impact hotărâtor asupra situaţiilor financiare elaborate de o companie. Puternica dezvoltare economică a SUA, expansiunea continuă a grupurilor sale pe pieţele internaţionale, face ca standardele contabile americane (US GAAP), să influenţeze sistemele contabile din întreaga lume. Chiar şi normele contabile internaţionale (IAS/IFRS) sunt puternic marcate de influenţa americană, ţinând seama de faptul că organismul american de normalizare contabilă (FASB) are statut de observator la reuniunile IASB."
Atât în cadrul conceptual american cât și în cel britanic, în definițiile date activelor se regăsesc aceleași elemente și anume resurse sau drepturi controlate de întreprindere care provin în urma unor evenimente care s-au realizat în trecut și care urmează să se transforme în avantaje și beneficii economice viitoare ale întreprinderii. Putem avea elemente precum echipamentele tehnice și instalațiile de lucru, care cu toate că sunt cât se poate de palpabile, nu ne garantează și faptul că le-am putea considera ca fiind clasificate drept active. Spre exemplu putem vorbi de drepturi de autor și mărci comerciale care pot fi considerate ca fiind active dacă de la acestea se așteaptă obținerea unor beneficii viitoare. O altă categorie o reprezintă bunurile aflate în leasing care pot fi considerate active atât timp cât se așteaptă obținerea unor beneficii de pe urma exploatării acestora și există în același timp și un control asupra lor.
Metoda de amortizare accelerată o întâlnim la 26 dintre companiile studiate, acestea fiind di diverse țări. În topul statelor care utilizează amortizarea accelerată este S.U.A cu 13 companii, urmată de Franța cu 4 companii, apoi Anglia cu 2 companii, Italia tot 2 companii, Elvetia 2 companii, iar Germania, Rusia si Belgia câte o companie care utilizează această metodă de amortizare.
Metoda degresivă este întâlnită la doar 10 companii, una este din S.U.A, una este din Coreea de S, iar restul de 8 sunt din Japonia. Se observă un apetit ridicat al companiilor nipone de a utiliza acest tip de amortizare. Amortizarea pe unități de produs prezintă o dispersie relativ echilibrată, mai ales dacă ținem cont și de ponderea numărului de companii aferente fiecărei tări, astfel că din cele 20 de companii care utilizează și această metodă de amortizare doar una singură este din S.U.A, este vorba de compania, (Marathon Oil) alte 2 companii sunt din Germania, (Daimler și RWE) una este din Italia (ENI) una este din Brazilia (Petrobras) 2 din Franța (BNP Paribas și Total), una din Luxemburg, (ArcelorMittal) una din Rusia,(Gazprom), 2 din China (Sinopec Group și China Railway Group), alte 2 din japonia (JX Holdings și Mitsubishi), 2 din Olanda (Royal Dutch Shell și EADS), una din Norvegia (Statoil), una din Suedia (Glencore International) și una din Anglia (BP). Dacă ne uităm la industria în care

activează acestea situația se schimbă radical, în sensul că centrul de greutate se polarizează către industria petrochimică cu 11 din cele 20 de companii, umată de sectorul contrucțiilor imobiliare cu 2 companii, in sectorul auto tot 2 companii, in aeronautică avem o companie, în industria siderurgică înca o companie, in servicii încă o companie, în minerit tot o companie și în industria chimică tot o companie. În continuare vom prezenta un grafic sugestiv care are menirea să ne permită să ne facem o imagine și mai clară a distribuției companiilor în functie de metoda de amortizare aleasă de companii.

Distribuția companiilor în funcție de metoda de amortizare aleasă

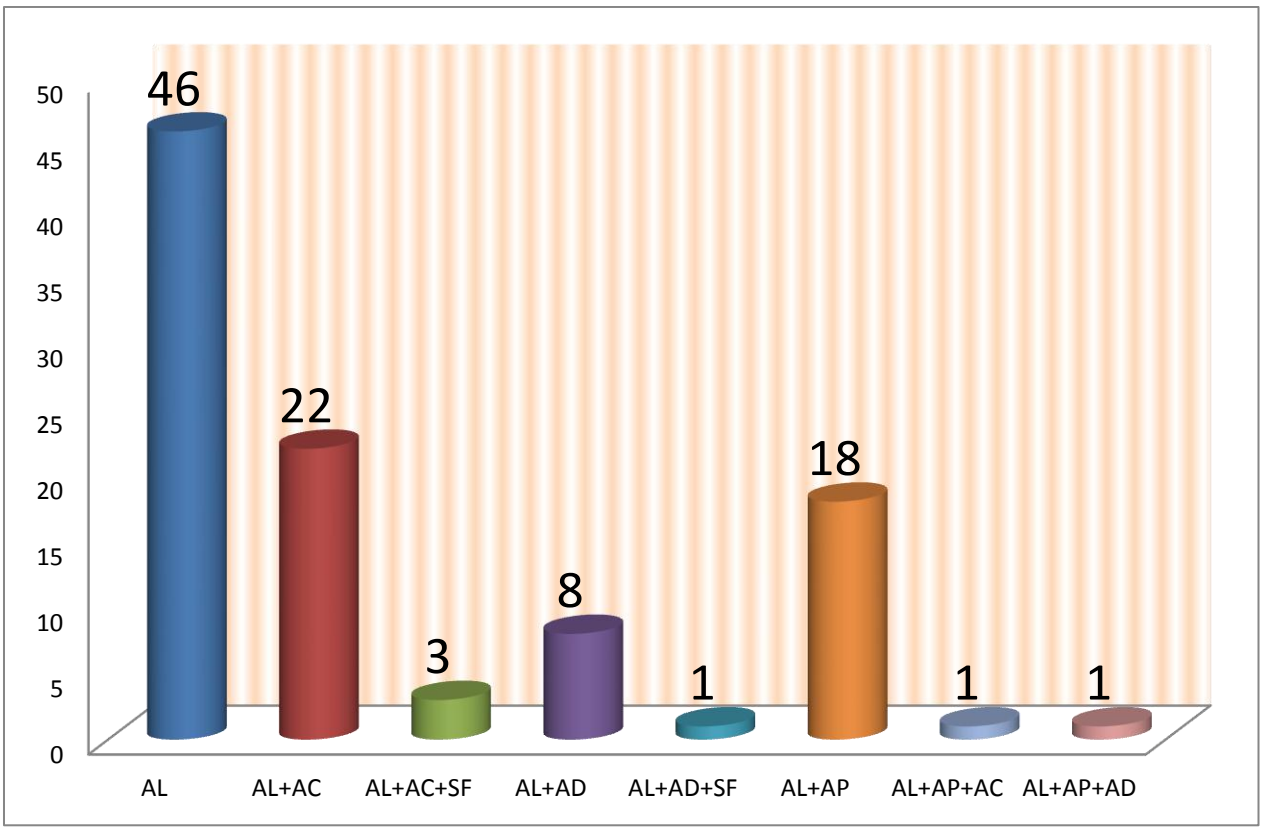

Despre repartiția companiilor în funcție de industria în care activează putem spune că pe prima poziție cu o pondere de 17% din totalul companiilor se situează industria financiar bancară cu un număr de 17 companii care activează în acest domeniu, iar dacă ne uităm la repartiția pe țări putem spune fără a sta pe gânduri că "bancherul" lumii este China care are nu mai puțin de 4 astfel de companii (Commercial Bank of China, China Construction Bank, Agricultural Bank of China, Bank of China), urmată îndeaproape de Anglia cu 3 comapnii (HSBC Holdings, Lloyds Banking Group, Royal Bank of Scotland), Japonia cu 2 companii (Japan Post Holdings, Seven & I Holdings), S.U.A cu 3 companii (Wells Fargo, Bank of America Corp,UnitedHealth Group), Germania cu 2 companii (Allianz, A.P. Møller-Mærsk Group), Italia o companie (UniCredit Group), Belgia o companie (Dexia Group) și Franța cu o companie (Crédit Agricole), pe poziția secundă cu 14% din totalul companiilor, se clasează industria petrochimică cu 14 companii. Dacă ne uităm la repartizarea acestor companii pe țări

vom constata că dispersia este una maximă, practic este vorba de tot atâtea țări și anume Olanda (Royal Dutch Shell), Anglia (BP), China (Sinopec Group), Italia (ENI), Brazilia (Petrobras), Mexic (Pemex), Japonia (JX Holdings), Rusia (Gazprom), Norvegia (Statoil), Malaezia (Petronas), Spania (Repsol YPF),
S.U.A (Marathon Oil), Tailanda (PTT), Danemarca (A.P. Møller-Mærsk Group). În industria auto avem 10 companii, ceea ce reprezintă 10% din totalul companiilor analizate. Pe prima poziție se situează Germania cu 3 companii, nu degeaba mai este supranumită și "Tractorul Europei" (BMW, Volkswagen, Daimler), apoi la mică distanță avem S.U.A cu 2 companii (Ford Motor, General Motors), Japonia cu 2 companii (Toyota Motor, Mitsubishi), Franța cu 2 companii (Renault, Pegeout) și Coreea de Sud cu o companie (Hyundai Motor). În industria comerțului cu amănuntul care are o pondere de 9%, liderul incontestabil este S.U.A cu 5 din cele 9 comapnii (Wal-Mart Stores, Costco Wholesale, Kroger, Walgreen, Target), Germania cu 2 companii (Metro, Robert Bosch), Franța cu o companie (Carefour) și Japonia tot cu o companie (AEON). Ca și metode de amortizare utilizate întâlnim doar metoda de amortizare liniară și cea accelerată. Următoarea industrie ca pondere este cea farmaceutică cu o cotă de 8% din totalul companiilor analizate, S.U.A ocupând un loc fruntaș și în această industrie cu 6 companii (MetLife, Medco Health Solutions, Johnson & Johnson, Pfizer, Cardinal Health, AmerisourceBergen), urmată de Elveția cu 2 companii (Roche Group, Novartis). Următoarea industrie cu o cotă destul de timidă este industria IT care deține doar 6 companii din cele 100 analizate, S.U.A este pentru a 3-a oară consecutiv lider absolut, deținând jumătate din numărul total de companii (IBM, Hewlett-Packard, Apple) urmată de japonia cu 2 companii (Toshiba, Hitachi) și Coreea de Sud cu o companie (Samsung Electronics). În continuare avem doua industrii cu ponderi egale, este vorba de industria siderurgică și cea a serviciilor cu ponderi de 5% fiecare, apoi avem iarăși 2 industrii cu ponderi egale de 4% de data aceasta, este vorba de industria aeronautică și cea a asigurărilor. Apoi spre finalul clasamentului avem industria constructiilor imobiliare, este vorba de companiile marilor dezvoltatori imobiliari care deține o pondere de numai 3%, iar în continuare mai avem și alte industrii cu cote nesemnificative, industria energetică 2%, industria transporturilor 1%, industria alimentară 1 %, industria electrocasnică 1%, industria chimică 1%

Distribuția companiilor în funcție de industria în care activează

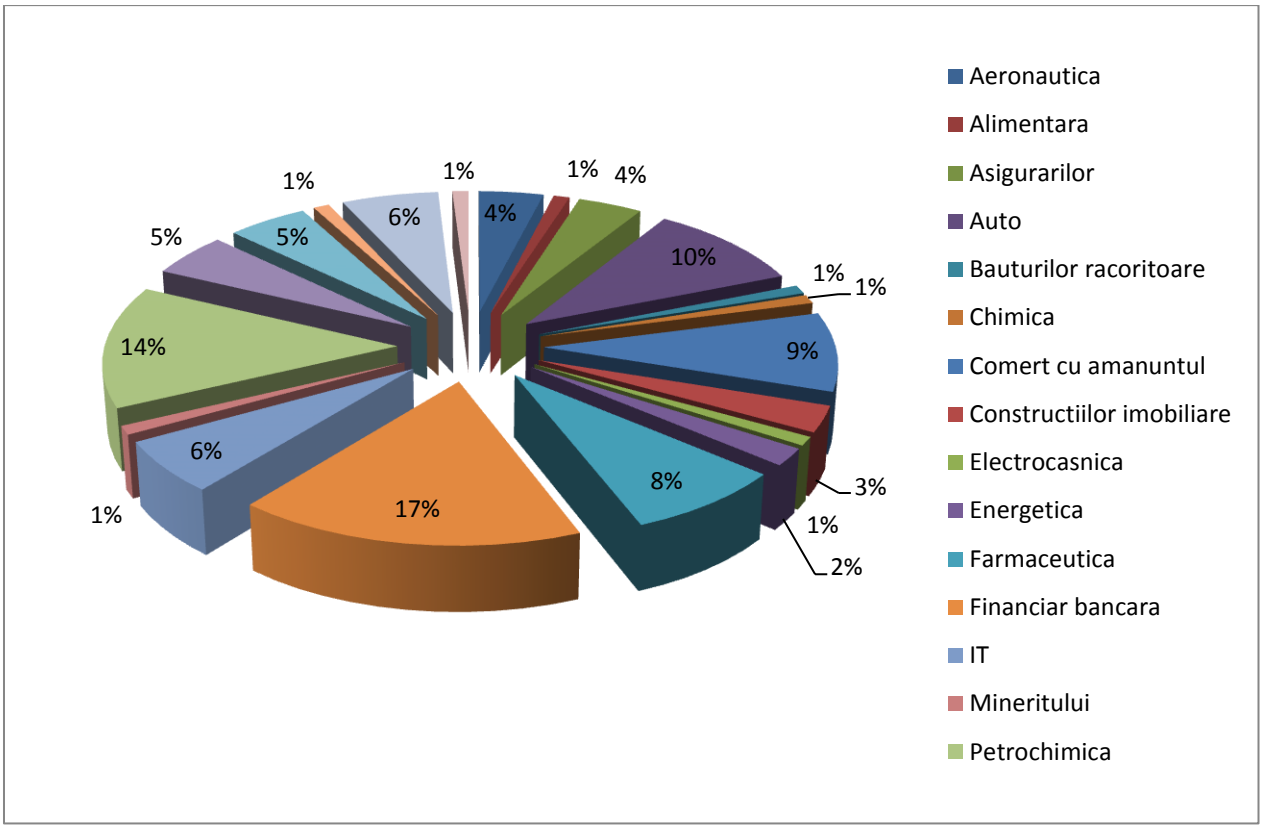

Caracterizarea companiilor în funcție de țara de origine se prezintă în felul următor: pe prima poziție se situează S.U.A cu un numar de 28 de companii din diverse industrii, iar ca metode de amortizare putem spune că este singura țară în care se utilizează toate tipurile de metode de amortizare. Nu este de mirare ținând cont și de faptul că mai bine de un sfert din totalul companiilor analizate provin din această țară. O particularitate specifică țărilor dezvoltate și întâlnită și în S.U.A o reprezintă ponderea activelor necorporale mult mai ridicată în totalul activelor decât în cazul ăărilor mai puțin dezvoltate cu economii de tranziție, unde ponderea cea mai mare o au imobilizările corporale, iar ponderea celor necorporale este destul de timidă. Al 2-lea stat cu un număr de companii care însumează 14% din totalul companiilor analizate cu un numar d edoar 14 comapnii (jumătate din cât are S.U.A) este de data aceasta un stat de pe continentul european, este vorba de Germania. Industriile în care activează companiile din această țară sunt oarecum din domenii diferite, însă vârful de lance îl reprezintă companiile din industria auto care sunt în număr de 3 și care sunt într-o strânsă concurență cu companiile auto americane. Ca și metode de amortizare utilizte, întâlnim metoda liniară, metoda amortizării pe unitate de produs și metoda de amortizare accelerată. Pe poziția a 3-a se clasează japonia cu un număr de 11 companii, la distanță relativ mică de Germania, dar cu 3 companii mai puțin. Cele 11 companii activează în diverse industrii, 2 în IT, 2 în industria auto, iar restul în industrii diferite. Ca și potențial de dezvoltare economică este unul foarte ridicat, se estimează că în umătorii 20 de ani va depăși PIB-ul S.U.A, în prezent companiile existente înregistrează rezultate economice destul de bune, iar ca și metode de amortizare întâlnim dupa metoda de amortizare liniară prezentă în toate cele 11 companii și metoda de amortizare degresivă prezentă în 8 dintre cele 11 companii precum și metoda de amoritzare pe unitate de produs. Pe următoarea poziție se clasează China cu un

număr de 8 companii, care sunt puțin diproporționate ca și industrie în care activează, jumătate dintre acestea aparțin sectorului financiar bancar, în vreme ce restul apațin industriilor precum Construcții imobiliare, telecomunicații și petrochimică. Companiile chineze ocupă o pondere de 8% din totalul companiilor analizate, iar ca și metode de amortizare putem spune că există o oarecare similitudine cu sectorul industriilor, în sensul că nu putem vorbi de un mix de metode de amortizare în ciuda potențialului economic al acestei țări. Este vorba doar de 2 metode de amortizare utilizate de companiile chinezești, este vorba despre amortizare liniară și de amortizarea pe unitate de produs. În continuare vom vorbi despre companiile din Franța, care împreună ating o pondere de 7% din totalul companiilor analizate, acestea fiind în număr de 7. Putem spune că industriile în care activează sunt destul de variate, practic este al 2-lea stat după S.U.A dacă ne raportăm la varietatea industriilor în care activează companiile. Același lucru putem sa-l spunem și când vine vorba despre metodele de amortizare utilizate de companiile sale, este vorba de metoda de amortizare liniară, de metoda de amortizare accelerată și acea a amortizării pe unitate de produs. Următorul stat este Anglia cu un număr de 6 companii care activează în industrii precum sectorul financiar bancar, telecomunicații, industria petrochimică și cea a asigurărilor. Ca și în cazul Chinei jumătate dintre companiile sale activează în industria financiar bancară, însă spre deosebire de China metodele de amortizare utilizate de companiile sale sunt mult mai variate, printre acetea numarându-se, amortizarea liniară, amortizarea accelerată si metoda Softy. În continuare vom arunca o privire asupra companiilor din Italia, acestea sunt în număr de 4 din tot atâtea industrii și reprezintă doar 4% din totalul companiilor analizate. Cu toate acestea dacă ne uităm la metodele de amortizare utilizte vom constata că se utilizează de către cele 4 companii metoda amortizării liniare, metoda de amortizare accelerată și metoda de amoritzare pe unitate de produs.Similar ca și în cazul companiilor franceze s-a optat pentru o abordare cât mai diversificată, atât în ceea ce privește industria în care activează cât și metodele de amortizare utilizate.

În continuare avem 2 state cu câte 3 companii fiecare, este vorba de Olanda și Coreea de Sud, state de pe continente diferite care au în comun diversitatea industriilor în care activează companiile lor, în amebele țări nu putem vorbi despre o polarizare a industriilor către un anumit sector. Industriile în care companiile acestor 2 state activează sunt (Petrochimica, Asigurarilor, IT, Auto, Aeronautica, Siderurgica). Ca și metode de amortizare utilizate de către companiile celor 2 state putem vorbi despre metoda de amortizare liniară, metoda de amortizare pe unitate de produs și metoda de amortizare degresivă. În continuare celelalte țări dețin una maxim doua companii, care au o pondere nesemnificativă și nu prezintă caracteristici deosebite.

Distribuția companiilor în funcție de țara de origine

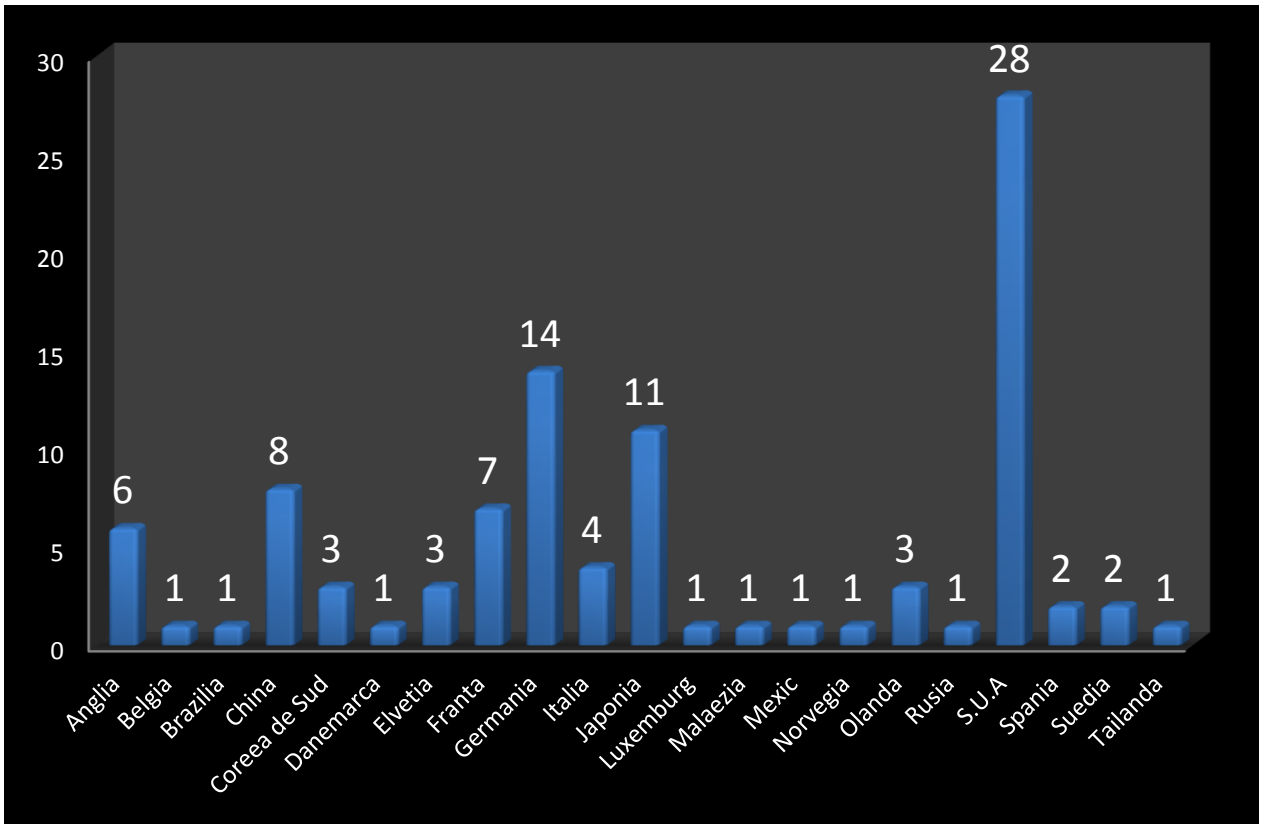

CONCLUZII

Concluziile la care s-a ajuns în urma studiului efectuat sunt omoloage cu cele ale unui studiu anterior (Calu *et al,* 2009), studiu în care s-a ajuns la concluzia ca nu există o preferinţă clară pentru utilizarea unei anumite metode de investigare într-un anumit domeniu de activitate (industrie). Acestea sunt:

- Metoda de amortizare liniară o întâlnim la toate cele 100 de companii din această cercetare.
- Amortizarea degresivă se practică la 10 companii, din totalul celor 100, iar dintre cele 10 companii 8 sunt din japonia.
- Referitor la industria petrochimică, deşi avem 14 companii care activează în această industrie, în urma cercetării constatăm că dispersia acestora pe ţări este maximă, în sensul că cele 14 companii provin din tot atâtea ţări.
- În industria financiar bancară China deţine cele mai multe companii în numar de 4, urmată de S.U.A şi anglia cu câte 3 companii fiecare.
- În comerţul amănuntul dintre cele 9 companii care activează în această industrie S.U.A deţine 5 dintre acestea, iar în industria farmaceutică S.U.A deţine 6 dintre cele 8 companii care îşi desfăsoară activitatea în acest domeniu de activitate.

BIBLIOGRAFIE

Calu, D.A., Dumitru, M., Pitulice, I.C., Avram, V., Stefanescu, A, Ponoraca, A. (2009) „A Research on the Financial Disclosure Choices within Listed Companies", *Annals of the "Stefan cel Mare" University of Suceava. Fascicle of The Faculty of Economics and Public Administration*, vol. 1, No 9: 209-218

Ciobanu I. (2006) "Controlul respectarii reglementarilor privind amortizare", *Controlul economic financiar*, No 8: 9-15

Coman F. (2008) "Contabilitatea activelor amortizabile", Gestiunea si contabilitatea firmei, No 2: 11-16

Ghimis A. M. (2010) "Amortizarea imobilizarilor corporale", *Tribuna economica*, No 31: 60-63

Marinas-Brighidovici C. (2010) "Amortizarea imobilizarilor corporale", *Tribuna economica*, No 6: 63-70

Stanescu F. (2010) "Amortizarea mijloacelor fixe si rezervelor din reevaluare", *Tribuna economica*, No 18: 67-70

Mitea N. (2007) "Amortizarea imobilizarilor corporale", *Tribuna economica*, No 5: 78-80

Popovici Ilie (2005) "Amortizarea imobilizarilor corporale: aplicatii practice", *Tribuna economica*, No 40: 26-37

Ristea, M.

Roman M. (2007) "Amortizarea mijloacelor - controlul aplicarii reglementarilor legale fixe", No 25: 52-54

Manea M. D. (2006) "Masurare si evaluare privind amortizarea si deprecierea activelor imobilizate" *Teza de doctorat*

IASB (2013) - IAS 16 – Definiții (paragraful 6)

IASB (2013) IAS 38 – Definiții (Paragraful 8)

ACADEMIA DE STUDII ECONOMICE DIN BUCUREŞ TI
RELAŢ II ECONOMICE INTERNAŢ IONALE

PARLAMENTUL EUROPEAN – COMPONENŢ Ă Ş I ORGANIZARE

Coordonator ș tiinț ific
Lector: Prof. Univ. Ioana Nely Militaru

Alina Mădălina Boicu
Alina Andreea Niț ă
Licenț ă, anul III, grupa 953

CUPRINS

Rezumat..... 3

Introducere..... 4

Capitolul 1: Aspecte generale privind Parlamentul European..... 5

Capitolul 2: Componența Parlamentului European - membrii individuali ai instituţ iei..... 5

Capitolul 3: Organizarea şi funcționarea Parlamentului European..... 6

3.1 Structura de conducere..... 6

3.2 Grupurile politice..... 7

3.3 Comisiile parlamentare..... 8

3.4 Delegațiile interparlamentare..... 8

3.5 Funcționarea Parlamentului European – Calendarul activităților membrilor Parlamentului European şi timpul de lucru..... 8

Capitolul 4: Rolul şi funcțiile Biroului de Informare al Parlamentului European..... 9

Capitolul 5: Cercetare privind Parlamentul European în opinia studenților..... 9

5.1 Interpretarea rezultatelor..... 10

5.2 Concluziile cercetarii..... 16

Concluzii..... 18

Bibliografie selectivă..... 19

Anexe..... 20

Componența şi organizarea Parlamentului European

REZUMAT

Parlamentul European care datează din anul 1951 constituie una dintre principalele instituții ale Uniunii Europene, cu cele 3 sedii, aflate la Strasbourg, Bruxelles şi Luxembourg şi reprezintă interesele cetățenilor europeni.

În ceea ce priveşte componența Parlamentului European pot fi identificați 754 de europarlamentari, care au un mandat exercitat în mod independent pe o durată de 5 ani. Fiecare țară din Uniunea Europeană are un anumit număr de europarlamentari în cadrul Parlamentului European în funcție de numărul populației din țara respectivă, respectându-se astfel principiul proporționalității. Totodată, europarlamentarii se bucură pe tot parcursul mandatului lor de privilegiile şi imunitățile prevăzute de Protocolul privind privilegiile şi imunitățile Uniunii Europene.

Organizarea Parlamentului European reprezintă un alt aspect esențial în cadrul acestei instituții deoarece membrii individuali pot deține funcții de conducere precum: preşedinte, vicepreşedinte sau chestor, sau pot fi împărțiți în funcție de afinitățile lor politice în diferite grupuri. În plus, aceştia se pot reuni în cadrul comisiilor parlamentare acolo unde elaborează, modifică, adoptă diferite propuneri legislative şi unde de asemenea pot pregăti şedințele plenare. Totodată, membrii Parlamentului European se constituie din delegații interparlamentare care au rolul de a menține legătura şi de a realiza schimbul de informații cu parlamentele țărilor terțe. Cât priveşte funcționarea Parlamentului European, aceasta face referire la calendarul anual al activităților parlamentare, la unitățile de timp ale activității din cadrul instituției şi la regimul şi varietățile lingvistice.

Pentru o mai bună desfăşurare a activității sale, Parlamentul European are deschis câte un birou de informare în fiecare din cele 27 de state membre, în România fiind prezent Biroul de Informare al Parlamentului European încă din anul 2006.

Pentru a sublinia elementele cheie privind componența şi organizarea Parlamentului European, la sfârşitul lucrării este prezentată o cercetare care are în vedere identificarea nivelului de cunoştințe în rândul studenților.

INTRODUCERE

Parlamentul European se numără printre cele mai importante instituții ale Uniunii Europene şi se află în serviciul cetățenilor europeni acordând o atenție deosebită inițiativelor şi opiniilor acestora. Împreună cu Consiliul European şi Comisia Europeană se ocupă de partea legislativă a Uniunii Europene, fiecare instituție având propriul cuvânt de spus.

În condițiile unei globalizări accentuate, a comunicării şi transferului de informații ce se realizează din ce în ce mai rapid, această instituție dobândeşte un statut însemnat în rândul cetățenilor europeni, oferind acestora sprijin şi consultanță cu privire la orice activitate a Parlamentului European. De asemenea, având contact direct cu cetățenii promovează în mod direct principiile şi valorile Uniunii Europene.

Motivația principală pentru care am ales această temă a fost aceea că Parlamentul European reprezintă un subiect de actualitate care vizează în primul rând tânăra generație dar nu numai, prin intermediul acestei instituții fiind exprimată vocea cetățenilor.

Un motiv aparte în alegerea temei a fost acela că am avut ocazia de a vizita Parlamentul European prin intermediul unui proiect european şi de a lua parte la activitățile acestuia pe data de 9 mai ce reprezintă Ziua Europei. Acolo am asistat în cadrul unei sesiuni plenare unde se discuta despre reducerea prețurilor convorbirilor în roaming şi a serviciilor de date. În plus, am participat şi la un joc de rol organizat de către Parlamentarium care simula desfăşurarea procedurii legislative ordinare ce constă în 2 sau 3 lecturi în care se prezentau amendamente la proiectele de directivă.

Un alt motiv ar fi faptul că este necesar ca înainte de toate să fie cunoscută componența şi organizarea Parlamentului pentru ca mai apoi, să poată fi înțeles modul în care se iau deciziile împreună cu Consiliul şi Comisia.

Lucrarea porneşte de la general spre particular, în prima parte a acesteia am evidențiat importanța Parlamentului European, apoi am prezentat care este componența, dar şi modul de organizare şi funcționare a acestei instituții, în a doua parte am subliniat prezența Parlamentului European în România prin intermediul Biroului de Informare al acestuia, iar în final am realizat o cercetare în rândul studenților pentru a identifica nivelul de cunoştințe privind tema abordată.

CAPITOLUL 1
ASPECTE GENERALE PRIVIND PARLAMENTUL EUROPEAN

Parlamentul European este una dintre principalele instituții ale UE. Împreună cu Consiliul şi Comisia formează aşa-numitul „triunghi instituțional" între care se repartizează în mare măsură puterea politică în cadrul Uniunii.

Inițial denumirea acestei instituții europene a fost Adunarea Comunităților Europene, însă începând cu data de 30 martie 1962 această devine Parlamentul European, pentru ca mai apoi prin Actul Unic din 1986 să i se consacre această denumire.

Parlamentul European are trei sedii de lucru, sediul principal se află la Strasbourg unde au loc cele 12 perioade ale sesiunii anuale şi sesiunea de adoptare a bugetului comunitar, al doilea sediu se află la Bruxelles unde se reunesc comisiile parlamentare şi au loc sesiuni plenare adiționale care se desfăşoară în toate limbile oficiale ale Uniunii Europene, iar ultimul se află la Luxembourg unde îşi desfăşoară activitatea Secretariatul General al Parlamentului European.

Membrii Parlamentului European se reunesc şi deliberează în public, această instituție comunitară fiind singura de acest fel.

Parlamentul European reprezintă interesele cetățenilor, fiind unica instituție a Uniunii Europene, aleasă în mod direct. Activitatea Parlamentul European ia în considerare nemulțumirile oamenilor şi încearcă să le rezolve concentrându-se pe nevoile acestora dându-le posibilitatea să lanseze inițiative paneuropene şi să solicite în mod direct elaborarea de noi legi.

CAPITOLUL 2
COMPONENȚA PARLAMENTULUI EUROPEAN - MEMBRII INDIVIDUALI AI INSTITUȚIEI

Deputații din Parlamentul European sunt aleşi o dată la 5 ani prin vot universal direct (Parlamentul European este singura instituție internațională ai cărei membrii sunt aleşi prin vot direct), de către cele 27 de state membre ale Uniunii Europene, în funcție de numărul de locuitori ai fiecărei țări. În momentul actual în Parlamentul European există 754 de deputați, ce reprezintă cele 500 de milioane de cetățeni ale Uniunii Europene. Din cei 754 de deputați, 18 deputați reprezintă Croația, țară ce va adera în iulie 2013 la Uniunea Europeană. Parlamentul European dispune ca şi celelalte instituții comune de drept de a se autoorganiza.

Procedura electorală prin care sunt aleşi membrii Parlamentului European ține cont de legislația fiecărui stat şi de normele sale constituționale. În ceea ce priveşte numărul de parlamentari, minimul este de 6 iar maximul este de 99, regula proporționalității fiind respectată. Totodată, mandatul acestora care se exercită în mod independent, deşi este pe 5 ani, poate fi reînnoit. Deputații în Parlamentul European nu sunt obligați prin instrucțiuni şi nu pot primi mandat imperativ. Reprezentarea femeilor în Parlamentul European se află în continuă creştere, în prezent o treime din deputați sunt femei.

Activitatea deputaților se împarte între Bruxelles, Strasbourg şi circumscripțiile lor electorale. La Bruxelles participă la reuniunea grupurilor politice şi a comisiilor parlamentare iar la Strasbourg la 12 perioade de sesiune.

Deputații au anumite privilegii şi imunități ce sunt prevăzute în "Protocolul nr. 7 privind privilegiile şi imunitățile Uniunii Europene". Spre exemplu, membrii Parlamentului Euroepan se bucură de liberă circulație fără restricții la deplasare, de imunitate personală pe durata mandatului similară cu cea a parlamentului pe plan local, iar pe teritoriul celorlalte state de

imunitate de jurisdicție penală (privind reținerea sau urmărirea datorită opiniilor sau voturilor exprimate în exercitarea funcțiilor lor), ori au beneficii privind taxele vamale.

Mandatul este reprezentativ, fiecare parlamentar reprezintă atât corpul electoral al țării unde a fost ales cât şi toate popoarele Uniunii Europene, prin urmare reprezintă toți cetățenii Uniunii.

Mandatul este personal şi netransmisibil, ceea ce înseamnă că nu poate fi cedat, concesionat, înlocuit sau substitutit. Astfel, se poate exercita doar de către titular, direct şi personal şi nu poate fi delegat şi nici exercitat prin corespondența.

CAPITOLUL 3
ORGANIZAREA ŞI FUNCȚIONAREA PARLAMENTULUI EUROPEAN

3.1 Structura de conducere şi partea administrativă a Parlamentului European

Deputații Parlamentului European îndeplinesc funcțiile de: preşedinte, vicepreşedinte şi chestori.

Preşedintele Parlamentului European:

Preşedintele are un mandat de 2 ani şi jumătate adică jumătate din legislatura parlamentară, astfel candidatul care obține majoritatea absolută a voturilor exprimate prin vot secret primeşte această funcție. Până în momentul de față Parlamentul European a avut 25 de preşedinți, numele celui actual este Martin Schulz. Preşedintele reprezintă instituția Parlamentului în relațiile externe şi cu celelalte instituții europene. Preşedintele este asistat de 14 vicepreşedinți, iar împreună cu aceştia coordonează toate lucrările Parlamentului şi ale organelor sale constitutive precum şi dezbateri în şedințele plenare. Preşedintele are întâietate în a se pronunța privind problemele majore de la nivel internațional şi totodată vine cu propuneri pentru a consolida Uniunea Europeană.

Funcțiile preşedintelui Parlamentului European conform Regulamentului de Procedură sunt:

- Semnează bugetul Uniunii Europene şi toate actele legislative adoptate prin procedura legislativă ordinară
- Reprezintă Parlamentul European în relațiile internaționale
- În deschiderea fiecărei reuniuni a Consilului European, preşedintele Parlamentului European îşi prezintă punctul de vedere şi preocupările acestei instituții referitoare la subiecte specifice şi la punctele înscrise pe ordinea de zi
- Supune la vot chestiunile şi anunță rezultatele votului
- Conduce toate activitățile Parlamentului şi ale organelor sale şi asigură bună desfăşurare a acestora
- Deschide, suspendă şi închide şedințele şi are decizia asupra posibilității ca un amendament să fie admis
- Asigură respectarea Regulamentului de Procedură al Parlamentului European
- Semnează alături de Preşedintele Consiliului toate actele legislative adoptate prin procedura de codecizie.

Vicepreşedinții

După ce a fost ales Preşedintele, cei 14 vicepreşedinți sunt aleşi în urma votului pe un buletin comun fiind necesar să întrunească majoritatea absolută a voturilor exprimate în ordinea

numărului de voturi obținute. În cazul în care Preşedintele este absent va fi desemnat un preşedinte interimar dintre vicepreşedinții aleşi.

Chestorii

Chestorii - în număr de 5 - sunt aleşi după aceleaşi reguli ca şi vicepreşedinții, însă numai după alegerea acestora. Aceştia au sarcini administrative şi financiare de îndeplinit care îi vizează în mod direct pe deputați.

Deputații Parlamentului European se mai pot grupa în cadrul: Biroului, Conferinței Preşedinților, Conferinței Preşedinților de Comisie şi Conferinței Preşedinților de Delegație

1. Biroul este organul de reglementare al Parlamentului European, acesta poate lua decizii cu privire la chestiunile administrative, de personal şi organizare şi estimează bugetul previzionat.
2. Conferința Preşedinților este organul politic al Parlamentului European responsabil de lucrările Parlamentului şi programarea legislativă, de stabilirea sarcinilor şi componenței comisiilor şi delegațiilor şi de păstrează relațiile cu instituțiile Uniunii Europene şi cu parlamentele naționale, respectiv țări terțe.
3. Conferința Preşedinților de Comisie este organul politic al Parlamentului care asigură bună cooperare între diferitele comisii parlamentare.
4. Conferința preşedinților de delegație este organul politic al Parlamentului care examinează în mod periodic toate problemele legate funcționarea delegațiilor interparlamentare şi a delegațiilor la comisiile parlamentare mixte.

Secretariatul General al Parlamentului European

Secretariatul General cu sediul atât la Luxembourg cât şi la Bruxelles coordonează lucrările legislative şi organizează şedințele plenare şi celelalte reuniuni. În caz de nevoie Secretariatul poate oferi asistență tehnică şi consultanță atât organelor parlamentare cât şi tuturor membrilor parlamentului. Majoritatea angajaților din cadrul Secretariatului sunt funcționari din toate statele Uniunii Europene ce au fost selectați prin concurs şi care se află în serviciul Parlamentului European.

3.2 Grupurile politice

După alegerile parlamentare, aceştia se reunesc în grupuri politice (un deputat aparține doar unui singur grup politic) strict în funcție de afinitățile lor politice. Un grup politic este constituit din 25 de membrii reuniți din cel puțin un sfert din țările Uniunii Europene. Deşi în prezent există 7 grupuri politice în Parlamentul European, există posibilitatea ca un parlamentar să nu facă parte din niciun grup în cazul acesta devenind deputat neafiliat.

Cele 7 grupuri sunt:

- Grupul Partidului Popular European (Creştin Democrat)
- Grupul Alianței Progresiste a Socialiştilor şi Democraților din Parlamentul European
- Grupul Alianței Liberalilor şi Democraților pentru Europa
- Grupul Verzilor/Alianța Liberă Europeană
- Conservatorii şi Reformiştii Europeni
- Grupul Confederal al Stângii Unite Europene/Stânga Verde Nordică
- Grupul Europa Libertăţ ii şi Democraţ iei

3.3 Comisiile parlamentare

Pentru a putea pregăti şedinţele plenare, parlamentarii se grupează în comisii parlamentare specializate în anumite domenii. O comisie parlamentară este alcătuită din membrii, un preşedinte şi un secretariat. În momentul de faţă există 20 de astfel de comisii, numărul minim de membrii fiind de 24 de membrii, iar cel maxim din 96 de membrii. Membrii se reunesc o dată sau de două ori pe lună la Bruxelles, pentru a elabora, modifica, adopta propuneri legislative şi rapoarte din proprie iniţiativă. Aceştia mai analizează şi alte propuneri venind de la alte instituţii europene şi pot întocmi rapoarte dacă este cazul.

Mandatul acestor comisii este de cel mult 12 luni cu excepţia cazului în care la sfârşitul acestei perioade, Parlamentul hotărăşte prelungirea mandatului.

Câteva exemple de comisii parlamentare permanente sunt: Afaceri Externe, Bugete, Mediul, Sănătate Publică şi Siguranţă Alimentară, Transport şi Turism, Cultură şi Educaţie.

Pe lângă aceste tipuri de comisii mai există şi alte trei tipuri: comisii speciale, de anchetă şi de conciliere.

3.4 Delegaţiile interparlamentare

Parlamentul constituie delegaţii interparlamentare permanente şi stabileşte natura acestora şi numărul de membri în funcţie de atribuţiile fiecăreia. Alegerea membrilor delegaţiilor are loc în cursul celei dintâi sau celei de-a două perioade de sesiune a Parlamentului European nou-ales pentru întreaga durată a legislaturii.

Misiunea delegaţiilor Parlamentului European este de a ţine legătura şi de a schimba informaţii cu parlamentele ţărilor terţe. Prin intermediul acestor delegaţii, Parlamentul European este reprezentat în străinătate şi se ocupă cu promovarea valorilor Uniunii Europene şi a principiilor acesteia. Există mai multe tipuri de delegaţ ii, în acest moment fiind constituite 41 de delegaţ ii. Aceste comisii pot avea între 12 şi 70 de membrii şi se împart în: comisii parlamentare mixte, de cooperare, interparlamentare, delegaţii la adunările parlamentare multilaterale.

Câteva exemple de delegaţii: Delegaţia pentru relaţiile cu Adunarea Parlamentară a NATO; Delegaţia la Comisia Parlamentară Mixtă UE-Croatia; Delegaţia la Comisiile Parlamentare de Cooperare UE - Armenia, UE - Azerbaidjan şi UE - Georgia; Delegaţia pentru relaţiile cu Canada.

3.5 Funcţionarea Parlamentului European – Calendarul activităţilor membrilor Parlamentului European şi timpul de lucru

Calendarul anual

Parlamentul European îşi stabileşte calendarul anual de activităţi pe baza unei propuneri în acest sens din partea Conferinţei preşedinţilor. Calendarul este împărţit în şedinţe plenare şi reuniuni.

Acesta cuprinde:

- 12 perioade de sesiune de câte patru zile, la Strasbourg, şi 6 perioade suplimentare de sesiune de câte două zile, la Bruxelles,
- 2 săptămâni pe lună pentru reuniunile comisiilor parlamentare şi ale delegaţiilor interparlamentare,

- 1 săptămână pe lună pentru reuniunile grupurilor politice
- 4 săptămâni pe an, dedicate exclusiv activității şi prezenței deputaților europeni în circumscripțiile lor electorale.

Timpul în care îşi desfăşoară activitatea membrii Parlamentul European se măsoară în alte unități decât timpul cotidian. Aceste unități sunt:

- Legislatura reprezintă durata mandatului colectiv al Parlamentului European.
- Sesiunea este forma organizatorică de lucru a Parlamentului European (1 an – şedințe plenare)
- Perioade de sesiune reprezintă reuniunea pe care Parlamentul o organizează lunar, are ca subdiviziune şedința
- Şedința este formă de întrunire efectivă, plenară şi în principal publică a membrilor Parlamentului pentru a delibera asupra problemelor înscrise pe ordinea de zi

Regimul lingvistic al lucrărilor Parlamentului European

Parlamentul European este unicat mondial din perspectiva varietății lingvistice. Activitatea europarlamentară este guvernată de principiul multilingvismului prin cele 23 de limbi oficiale, astfel reuşind să se transmită ideea de unitate în diversitate.

Toți parlamentarii europeni au dreptul să se exprime în limba oficială pe care o aleg, dar aceştia pot alege şi altă limbă oficială decât cea națională. Intervențiile europarlamentarilor sunt traduse simultan în fiecare din limbile oficiale alese şi în orice altă limbă pe care Biroul Parlamentului o consideră necesară. Interpretarea se asigură în cadrul şedințelor plenare şi în timpul reuniunilor comisiilor şi delegațiilor. Principiul multilingvismului este dificil de realizat la nivelul Uniunii Europene, în momentul de față existând 506 combinații lingvistice posibile.

4. ROLUL ŞI FUNCȚIILE BIROULUI DE INFORMARE AL PARLAMENTULUI EUROPEAN ÎN ROMÂNIA

Parlamentul European are câte un birou de informare în fiecare dintre capitalele celor 27 de state membre şi 6 antene regionale în alte oraşe mari, altele decât capitalele din statele membre mai mari. Acestea sunt primele puncte de contact ale cetățenilor cu Parlamentul European

Biroul de Informare al Parlamentului European în România a fost deschis în Bucureşti în ianuarie 2006 şi îndeplineşte următoarele funcții:

- Informează publicul despre Parlamaentul European şi activitățile lui
- Sprijină acoperirea mediatică a dezbaterilor şi activităților Parlamentului European
- Organizează activități de comunicare pentru tineri

Pentru a putea promova valorile şi principiile Uniunii Europene, Biroul de Informare al Parlamentului European în România organizează diferite evenimente în țara adresate atât tinerilor, jurnaliştilor, oamenilor de afaceri, studenților etc.

5. PARTE PRACTICĂ - CERCETARE PRIVIND PARLAMENTUL EUROPEAN ÎN OPINIA STUDENȚILOR

1. Selectarea şi definirea problemei de cercetare.

Cercetare privind Parlamentul European în opinia studenților

2. Scop: Nivelul de cunoştinţe al studenţilor vizavi de componenţa şi organizarea Parlamentului European

3. Stabilirea obiectivelor cercetării
- Aflarea nivelului de cunostiinte al studenţilor privind componenţa şi organizarea Parlamentului European
- Importanţa pe care o acordă studenţii Parlamentului European şi a activităţii acestei instituţii

4. Definirea ipotezelor de cercetare

A. Dacă studenţii răspund în proporţie de 50% la întrebările privind Parlamentul European, atunci au cunostiinte medii despre această temă.

B. Dacă studenţii cunosc numele preşedintelui, numărul europarlamentarilor precum şi numărul parlamentarilor români în cadrul Parlamentului, înseamnă că sunt la curent cu schimbările ce au loc în Parlament şi sunt interesaţi de această temă.

5. Alegerea populaţiei şi a eşantionului cercetării.

Populaţ ie: Toţi studenţii din universităţile din Bucureşti, din ciclul licenţă ş i master.

Eş antion: nereprezentativ - 135 de studenţi din ciclul licenţă ş i master din Bucureşti.

5.1 Interpretarea rezultatelor

1. Universitate:

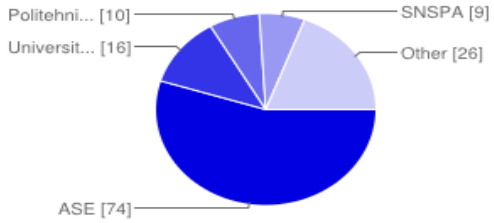

ASE	74	55%
Universitate Bucuresti	16	12%
Politehnica Bucuresti	10	7%
SNSPA	9	7%
Other	26	19%

2. Anul:

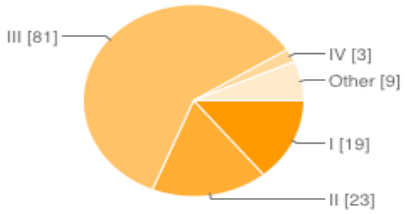

I	19	14%
II	23	17%
III	81	60%
IV	3	2%
Other	9	7%

La întrebarea 1 privind facultatea la care studenţii sunt înscrişi putem observa faptul că 55% din respondenţi sunt studenţi la Academia de Studii Economice din Bucureşti , 12% sunt studenţi la Universitatea din Bucureşti, 7% la Politehnică, 7% la SNSPA şi 19% fac parte din alte instituţii de învăţământ superior. Putem observa faptul că procentul cel mai mare de respondenţi a fost din cadrul Academiei de Studii Economice din Bucureşti.

La întrebarea 2 privind anul de studiu 14% dintre studenţi sunt din anul I, 17% sunt din anul II, 60% sunt din anul III, 2% sunt din anul IV şi 7% sunt din ani mai mari. Se poate observa că cea mai mare parte dintre respondenţii chestionarului sunt din anul III.

3. Ati studiat Dreptul Uniunii Europene pana acum sau aveti cunostiinte in acest domeniu?

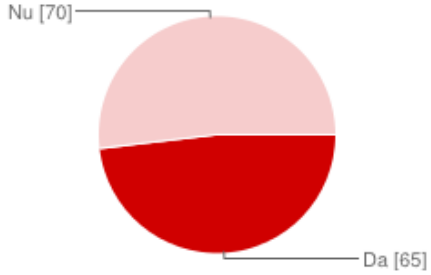

Da	65	48%
Nu	70	52%

La întrebarea 3, 48% dintre studenţi au cunoştinţe în acest domeniu sau au studiat Dreptul Uniunii Europene şi 52% dintre respondenţi nu au avut contact cu acest domeniu, ponderea celor din urmă fiind mai reprezentativă.

4. Ce reprezinta Parlamentul European?

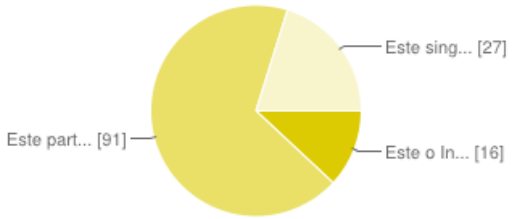

Este o Institutie Europeana de sine statatoare	16	12%
Este parte a triunghiul institutional al UE impreuna cu Consiliul European si Comisia Europeana	91	68%
Este singura Institutie a Uniunii Europene care exercita puterea legislativa	27	20%

La întrebarea 4, 12% dintre studenţii au răspuns că Parlamentul European este o instituţie europeană de sine stătătoare, 68% au răspuns că este parte a triunghiului instituţional al Uniunii Europene împreună cu Consiliul European şi Comisia Europeană şi 20% au răspuns că este singura instituţie a Uniunii Europene care exercită puterea legislativă. Majoritatea respondenţilor în număr de 91 au ales varianta corectă şi anume că Parlamentul European este parte a triunghiului instituţional al Uniunii Europene împreună cu Consiliul European şi Comisia Europeană.

5. Unde se afla sediile Parlamentului European?

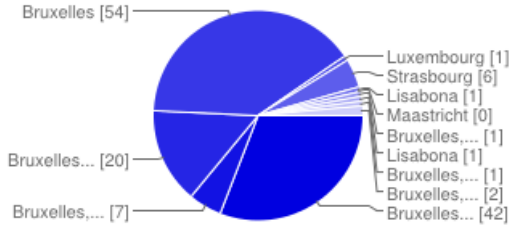

Bruxelles, Strasbourg, Luxembourg	42	31%
Bruxelles, Luxembourg	7	5%
Bruxelles, Strasbourg	20	15%
Bruxelles	54	40%
Other	12	9%

Această întrebare (5) a fost cu răspunsuri multiple. În urma analizei răspunsurilor, 40% dintre respondenţi au ales ca şi variantă de răspuns Bruxelles, 31% dintre respondenţi au ales ca şi variantă de răspuns Bruxelles, Strasbourg şi Luxembourg, această combinaţie fiind şi cea corectă, 15% dintre respondenţi au ales ca şi variantă de răspuns Bruxelles şi Strasbourg, 5% dintre respondenţi au ales ca şi variantă de răspuns Bruxelles şi Luxembourg şi 9% dintre repondenti au ales ca răspuns alte combinaţii posibile. Astfel, doar 31% dintre respondenţi au răspuns corect, ceea ce indică faptul că deşi majoritatea dintre respondenţi cunoaşte minim unul dintre sediile Parlamentului European, aceasta nu deţine totuşi informaţia completă.

6. Stiati ca Parlamentul European este singura institutie internationala ai carei membrii sunt alesi prin vot direct?

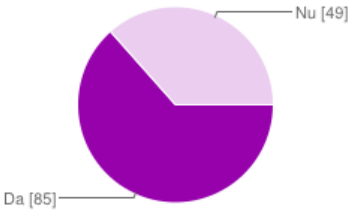

Da	**85**	63%
Nu	**49**	37%

La întrebarea 6, 63% dintre studenți ştiau că Parlamentul European reprezintă singura instituție internațională ai cărei membri sunt aleşi prin vot direct în timp ce 37% au răspuns că nu cunosc acest aspect. Astfel, mai mult de 50% dețin această informație.

7. Cum pot fi numiti membrii Parlamentului European?

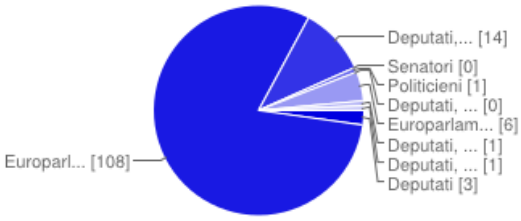

Deputati	**3**	2%
Europarlamentari	**108**	80%
Deputati, europarlamentari	**14**	10%
Other	**10**	8%

La întrebarea 7 au existat răspunsuri multiple. În urma analizei realizate 80% dintre respondenţi au ales ca variantă de răspuns Europarlamentari, 10% au ales ca răspuns Deputaţi şi Europarlamentari, 2% au ales ca răspuns Deputaţi, iar 8% dintre respondenţi au ales ca răspuns alte combinaţii posibile. Conform acestor rezultate ne putem da seama că doar 14 respondenţi dintre cei 135 au ales cele 2 răspunsuri corecte, proporţia lor fiind de 10%, ceea ce indică faptul că deşi majoritatea respondenţilor (80%) cunoaşte doar una din funcţiile membrilor Parlamentului European, aceasta nu deţine informaţia completă.

8. Care este numarul actual al Europarlamentarilor?

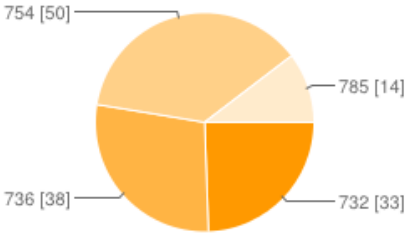

732	**33**	24%
736	**38**	28%
754	**50**	37%
785	**14**	10%

La întrebarea 8, 24% dintre studenți au răspuns că numărul actual al europarlamentarilor este de 732, 28% au răspuns că numărul acestora este de 736, 37% au răspuns că numărul lor este de 754 şi 10% au răspuns că este de 785. Răspunsul corect al acestei întrebări este că numărul de deputați din Parlamentul European este de 754, astfel putem observa faptul că majoritatea studenților au răspuns corect la această întrebare.

9. Cat dureaza mandatul Presedintelui Parlamentului European?

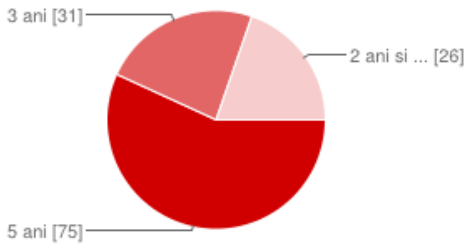

5 ani	75	57%
3 ani	31	23%
2 ani si jumatate	26	20%

La întrebarea 9, dintre studenții care au răspuns la acest chestionar, 57% au ales variantă în care mandatul Preşedintelui Parlamentului European durează 5 ani, 23% au răspuns că durata acestuia este de 3 ani şi 20% au răspuns că este de 2 ani şi jumătate. Din procentele exprimate, ne putem da seama că procentul celor care cunosc durata mandatului Preşedintelui este semnificativ mic.

10. Cine este Presedintele actual al Parlamentului European?

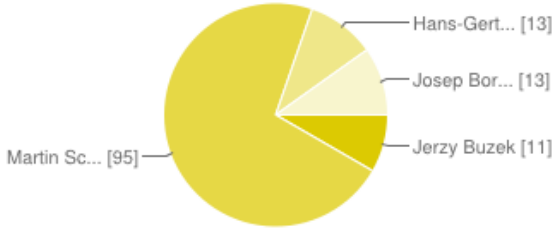

Jerzy Buzek	11	8%
Martin Schulz	95	72%
Hans-Gert Pottering	13	10%
Josep Borell Fontelles	13	10%

La întrebarea 10, dintre studenții care au răspuns la acest chestionar, 8% au ales variantă în care Preşedintele actual al Parlamentului European este Jerzy Buzek, 72% l-au ales pe Martin Schulz drept Preşedinte actual al Parlamentului şi la egalitate, cu un procent de 10% au fost aleşi Hâns Gert Pottering şi Josep Borell Fontelles. Procentajul celor care l-au ales pe Martin Schulz ca Preşedinte actual al Parlamentului European este cel mai mare, acest lucru ne indică faptul că aceştia cunosc cine deține această funcție.

11. Ce este un grup politic?

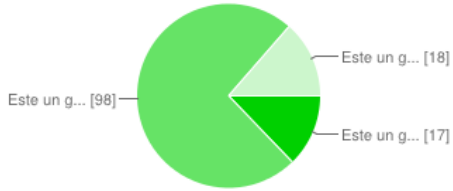

Este un grup care se formeaza din membrii Uniunii Europene si in care acestia lucreaza de cateva ori pe an	17	13%
Este un grup care se formeaza din membrii Uniunii Europene in functie de afinitatile politice	98	74%
Este un grup care se formeaza neoficial dupa alegerea membrilor Parlamentului European	18	14%

La întrebarea 11, 13% dintre respondenți au răspuns că un grup politic din cadrul Parlamentului European este un grup care se formează din membrii Uniunii Europene şi în care aceştia lucrează de câteva ori pe an, 74% au răspuns că este un grup care se formează din membrii Uniunii Europene în funcție de afinitățile politice şi 14% au răspuns că este un grup care se formează neoficial după alegerea membrilor Parlamentului European. Numărul studenților care au ales varianta corectă şi anume cea de-a doua opțiune este de 98 (exprimați într-un procent de 74%) fapt ce ne indică că aceştia cunosc acest aspect.

12. Care e componenta Parlamentului European?

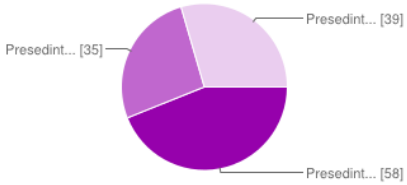

Presedintele, 14 Vicepresedinti, 1 Birou, Colegiul chestorilor, Conferinta Presedintilor	58	44%
Presedintele, 14 Vicepresedinti, Colegiul Chestorilor, Conferinta Presedintilor	35	27%
Presedintele, 14 Vicepresedinti, Biroul Permanent	39	30%

La întrebarea 12 cu cele 3 variante de răspuns, 44% dintre studenţi au optat ca şi variantă de răspuns pentru : Preşedinte, 14 Vicepreşedinţi, 1 Birou, Colegiul chestorilor, Conferinţa Preşedinţilor , 27% au optat pentru: Preşedinte, 14 Vicepreşedinţi, Colegiul Chestorilor, Conferinţa Preşedinţilor şi 30% au optat pentru : Preşedinte, 14 Vicepreşedinţi, Biroul Permanent. În urma analizei, putem constata că cei mai mulţi dintre studenţi, în procent de 44% au răspuns corect alegând prima variantă de răspuns.

13. Care este numarul parlamentarilor romani in cadrul Parlamentului European?

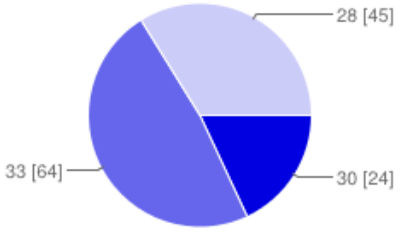

30	24	18%
33	64	48%
28	45	34%

La întrebarea 13, 18% dintre studenţi au răspuns că numărul parlamentarilor români în cadrul Parlamentului European este de 30, 48% dintre studenţi au răspuns că numărul lor este de 33 şi 34% dintre studenţi au răspuns că numărul acestora este de 28. Cei mai mulţi dintre respondenţi, în procent de 48%, au ales varianta corectă şi anume că numărul parlamentarilor români din cadrul Europarlamentarilor este de 33.

14. Dintre urmatoarele personalitati din viata politica romaneasca cine detine functia de membru in cadrul Parlamentului European?

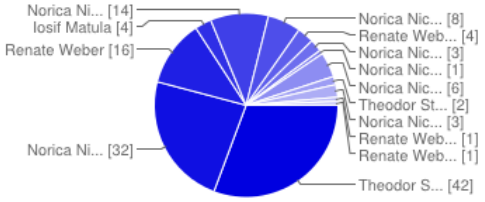

Theodor Stolojan	41	31%
Norica Nicolai	32	23%
Renate Weber	16	12%
Norica Nicolai, Renate Weber, Iosif Matula,Theodor Stolojan	13	10%
Other	33	24%

Această întrebare a fost cu răspunsuri multiple. În urma analizei răspunsurilor, 31% dintre respondenţi au ales ca şi variantă de răspuns Theodor Stolojan, 23% dintre respondenţi au ales ca şi răspuns Norica Nicolai, 12% dintre respondeti ales ca răspuns Renate Weber, 10% dintre respondeti au ales Norica Nicolai, Renate Weber, Theodor Stolojan, Iosif Matula, acesta fiind şi răspunsul corect şi 24% dintre respondenţi ales alte combinaţii posibile. Astfel, doar 10% dintre respondenţi au răspuns corect, ceea ce indică faptul că deşi majoritatea dintre respondenţi cunoaşte minim unul dintre parlamentarii români din cadrul Parlamentului European, aceasta nu deţine totuşi informaţia completă.

15. Care este misiunea delegatiilor interparlamentare?

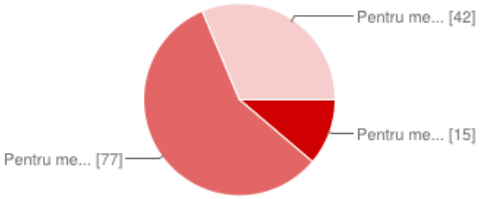

Pentru mentinerea legaturii si schimbul de informatii cu grupurile politice	15	11%
Pentru mentinerea legaturii si schimbul de informatii cu parlamentele tarilor terte	77	57%
Pentru mentinerea legaturii si schimbul de informatii cu comisiile parlamentare	42	31%

La întrebarea 15, 11% dintre studenţi au răspuns că misiunea delegaţiilor interparlamentare este de a menţine legătura şi a realiza schimbul de informaţii cu grupurile politice, 57% dintre studenţi au răspuns că acestea menţin legatura şi realizează schimbul de informaţii cu parlamentele ţărilor terţe şi 31% dintre studenţi au răspuns că menţin şi realizează schimbul de informaţii cu comisiile parlamentare. Cei mai mulţi dintre respondenţi au ales varianta corectă, cea de-a doua, într-o proporţie de 57% lucru ce ne indică faptul că aceştia cunosc acest aspect.

16. Timpul in care isi desfasoara activitatea membrii Parlamentului European se masoara in alte unitati decat timpul cotidian. Care sunt unitatile de timp specifice activitatii acestora ?

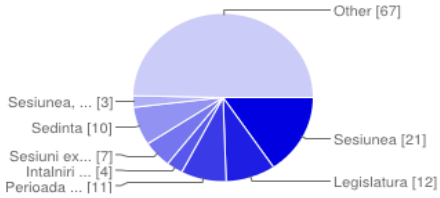

Sesiunea	21	16%
Legislatura	12	9%
Perioada de sesiune	11	8%
Intalniri saptamanale	4	3%
Sesiuni extraordinare	7	5%
Sedinta	10	7%
Sesiunea, legislatura, perioada de sesiune, intalniri saptamanale, sesiuni extraordinare, sedinta	3	2%
Other	67	50%

Întrebarea 16 reprezintă o întrebare formulată cu variante multiple de răspuns. În urma unei analize efectuate se poate constata că 16% dintre respondenţi au ales ca şi variantă de răspuns sesiunea, 9% dintre respondenţi au ales ca şi răspuns legislatură, 8% dintre respondenţi au ales ca şi răspuns perioada de sesiune, 3% dintre respondenţi au ales ca răspuns întâlnirile săptămânale, 5% dintre respondenţi au ales ca răspuns sesiunile extraordinare, 7% au ales ca răspuns şedinţa, 2% au ales ca răspuns sesiunea, legislatură, perioada de sesiune, întâlnirile săptămânale, sesiunile extraordinare, şedinţa şi 50% dintre respondenţi au ales alte combinaţii posibile ca variantă de răspuns. Conform rezultatelor, putem observa faptul că 50% dintre studenţi au ales alte combinaţii posibile fapt ce ne indică că aceştia nu deţin cunoştinţe complete cu privire la aceste noţiuni.

17. Stiati de existenta Biroului de Informare al Parlamentului European din Romania?

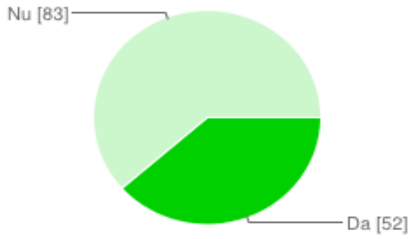

Da	52	39%
Nu	83	61%

La întrebarea 17, 39% dintre studenţi au răspuns că ştiu şi sunt informaţi de existenţa Biroului de Informare al Parlamentului European din România şi 61% au răspuns că nu deţin această informaţie. În urma analizei, ne putem da seama de faptul că majoritatea studenţilor nu cunosc faptul că Parlamentul European are birouri situate la nivelul tuturor celor 27 de state membre ale Uniunii Europene, inclusiv în România.

18. Daca da, ce rol NU indeplineste Biroul de Informare al Parlamentului European?

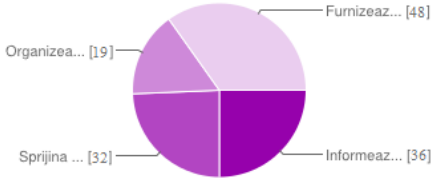

Informeaza publicul despre Parlamentul European şi activităţile acestuia	36	27%
Sprijina acoperirea mediatică a dezbaterilor şi activităţilor Parlamentului European	32	24%
Organizeaza activităţi de comunicare pentru tineri	19	14%
Furnizeaza expertiza in domeniul afacerilor europene	48	35%

La întrebarea 18, 27% dintre studenţi au răspuns că Biroul de Informare al Parlamentului European nu informează publicul despre Parlamentul European şi activităţile acestuia, 24% au răspuns că acesta nu sprijină acoperirea mediatică a dezbaterilor şi activităţilor Parlamentului European, 14% au răspuns că nu organizează activităţi de comunicare pentru tineret şi 35% au răspuns că nu furnizează expertiză în domeniul afacerilor europene. Cea mai mare parte dintre respondenţi, respectiv un procent de 35% au răspuns corect la această întrebare şi anume că nu furnizează expertiză în domeniul afacerilor europene. Deşi la întrebarea anterioară majoritatea au răspuns că nu ştiu de existenţa Biroului de Informare al Parlamentului European, totuşi aceştia au putut identifica că printre funcţiile acestuia nu se regăseşte ultima variantă.

5.2 Concluzii cercetare

În urma analizei desfăşurate pe cei 135 de respondenţi, obiectivele au fost atinse. Astfel, am aflat nivelul de cunoştinţe al studenţilor privind componenţa şi organizarea Parlamentului European, care deşi nu este unul ridicat, este unul mediu spre ridicat. Întrucât vorbim despre toţi respondenţii acestei cercetări şi nu în mod particular despre cei care au un grad înalt sau scăzut de cunoştinţe, putem afirma faptul că studenţii chestionaţi au un grad diferit de cunoştinţe în ceea ce priveşte Parlamentul European.

Totodată, mai mult de 70% dintre respondenţi cunosc numele preşedintelui actual al Parlamentului European, 37% dintre respondenţi cunosc numărul europarlamentarilor şi 48% dintre respondenţi ştiu care este numărul parlamentarilor din România în cadrul Parlamentului,

ceea ce arăta, aşa cum este prezentat în ipoteză, faptul că majoritatea respondenților este la curent cu schimbările ce au loc în Parlament şi sunt interesați de această temă.

În plus, întrucât 68% dintre respondenți au ştiut ce reprezintă Parlamentul European, 63% ştiau că este singura instituție internațională ai cărei membrii sunt aleşi în mod direct, 37% dintre respondenți cunoşteau numărul europarlamentarilor, 72% au ştiut care este numele preşedintelui Parlamentului European, 44% au ştiut care este componența Parlamentului. Acest lucru înseamnă că respondenții consideră că Parlamentul European este o instituție importantă în cadrul Uniunii Europene şi că este necesar să cunoască acele informații.

În menținerea unei atenții sporite atât pentru Parlamentul European cât şi pentru celelalte instituții ale Uniunii Europene, recomandăm studenților să se implice în proiecte europene ce facilitează contactul cu aceste instituții şi să participe la diferite evenimente şi proiecte susținute pentru tineri organizate de către Biroul de Informare al Parlamentului European din România.

CONCLUZII

Scopul acestei lucrări a fost de a oferi o perspectivă asupra importanței pe care fiecare cetățean ar trebui să o acorde componenței, organizării şi funcționării Parlamentului European, iar prin cunoaşterea bunei desfăşurări a acestei instituții să poată fii la curent cu tot se ce întâmplă în cadrul Parlamentului şi să poată lansa inițiative paneuropene.

Un prim aspect luat în considerare are în vedere prezentarea câtorva date generale despre Parlamentul European ca instituție a Uniunii Europene şi care reprezintă glasul poporului.

În plus, am abordat componenta Parlamentului European, aceasta fiind reprezentată de membrii individuali ce pot deține diverse funcții (preşedinte, vicepreşedinte, chestori), organizarea Parlamentului European ce se referă la modul cum sunt împărțiți deputatii în cadrul acestei instituții şi funcționarea Parlamentului European care are în vedere calendarul anual al activităților membrilor individuali şi care face referire la timpul în care aceştia îşi desfăşoară activitatea.

În ceea ce priveşte cercetarea realizată, am dorit să vedem care este nivelul de cunoştințe al studenților şi cât interes acordă acestei teme, întrucât constituie un subiect ce vizează toți studenții şi nu numai. Deşi studenții cunosc destul de multe informații privind Parlamentul European, noi considerăm că ar fi indicat să pună accent pe participarea la cât mai multe evenimente, dezbateri, proiecte europene, ce îl vor face să înțeleagă mai bine ce înseamnă Parlamenul European şi Uniunea Europeană. Această cercetare reprezintă un instrument pentru toate persoanele implicate, atât pentru cadrele didactice, pentru Biroul de Informare al Parlamentului European cât şi pentru studenți, instrument ce îi va ajuta pe cei implicați să ştie pe ce anume să pună mai mult accent astfel încât cei din urmă, şi anume studenții să îşi însuşească cât mai multe cunostiinte şi astfel să fie adevărați cetățeni europeni.

BIBLIOGRAFIE

1. Militaru, Nely Ioana, *Dreptul Uniunii Europene. Cronologie, izvoare, principii, instituţ ii ediţ ia a II-a*, Editura Universul Juridic, Bucureş ti, 2012

2. Drăgan, Gabriela, Drăgoi, Mihaela Cristina, *Uniunea Europeana – etape, instituţ ii, mecanisme,* Editura ASE, Bucureş ti, 2013

3. Constantinescu, Mihai, *Parlamente europene*, Editura Fundaţ ia România de Mâine, Bucureş ti, 2003

4. Sauron, Jean-Luc, *Curs de instituţ ii europene – Puzzle european*, Editura Polirom, Bucureş ti, 2010

5. Fabian, Gyula, *Parlamentul European*, Editura Wolters Kluwer, Bucureş ti, 2007

6. Regulamentul de procedură al Parlamentului European http://www.europarl.europa.eu/sides/getLastRules.do?language=RO&reference=TOC

7. Site-ul Parlamentului European – Organizare ş i Activitate http://www.europarl.europa.eu/aboutparliament/ro/0025729351/Organizare-%C5%9Fi-activitate.html

8. Site-ul Biroului de Informare al Parlamentului European – Organizarea ş i Funcţ ionarea http://www.europarl.ro/view/ro/organizare_functionare.html

Anexe

Ş edintele plenare 9-12 mai 2012

Nou acord pentru reducerea preţ ului convorbirilor în roaming, inclusiv a serviciilor de date

Costurile utilizării telefoanelor mobile, a celor de tip smartphone ş i a tabletelor în timpul călătoriilor în UE vor scădea drastic de la 1 iulie, conform unui acord între deputaţ ii europeni ş i guvernele naţ ionale votat de Parlament joi. Noile reguli vor permite clienţ ilor, pentru serviciile de roaming, să opteze pentru un operator diferit faţ ă de operatorii interni, precum ş i deschiderea pieţ ei pentru alţ i operatori, întărind astfel concurenţ a ş i determinând scăderea preţ urilor.

Noul text va intra în vigoare la 1 iulie 2012, înlocuind astfel regulamentul din 2007, care expiră la 30 iunie 2012.

"Utilizarea dispozitivelor mobile în străinătate rămâne scumpă. Pe durata vacanţ elor de vară, cetăţ enii europeni vor putea profita de tarife mult mai favorabile. Parlamentul a reuş it să

obţ ină preţ uri mai mici pentru serviciile de roaming pentru consumatori ş i, în special, pentru serviciile de date în regim de roaming. În plus, din iulie 2014, consumatorii vor putea să îş i aleagă un alt operator decât cel naţ ional. Noul regulament va permite de asemenea deschiderea pieţ ei pentru noi operatori ş i creş terea concurenţ ei", a declarat raportoarea Angelika Niebler (PPE, DE), în dezbaterea din plen de miercuri. Acordul a fost adoptat cu 578 voturi pentru, 10 împotrivă ş i 10 abţ ineri.

Noi plafoane pentru preţ urile convorbirilor în roaming

Ca urmare a presiunilor făcute de deputaţ ii europeni, costul utilizării serviciilor de date va fi limitat la un plafon de 70 de eurocenţ i per megabit de la 1 iulie 2012 ş i va fi redus până la 45 de eurocenţ i în 2013 ş i la 20 de eurocenţ i de la 1 iulie 2014. În prezent nu există limite fixate pentru preţ urile pe care operatorii le pot factura pentru serviciile de date mobile (a se vedea tabelul de mai jos).

Noile încadrări de tarife pentru apelurile vocale vor reduce costul unui minut de apel până la 29 de eurocenţ i de la 1 iulie 2012 ş i la 19 eurocenţ i începând cu iulie 2014, de la preţ ul maxim de 35 de eurocenţ i existent în prezent. Costul mesajelor scrise va scădea de asemenea de la 11 cenţ i (preţ ul maxim actual) la 9 cenţ i începând cu 1 iulie a acestui an ş i până la 9 eurocenţ i începând cu 1 iulie 2014.

Prevenirea "ş ocului facturii"

Alertele în UE pentru evitarea aş a-numitului "ş oc al facturii" vor fi extinse, adresându-se ş i consumatorilor care călătoresc în afara UE. Începând cu 1 iulie 2012, consumatorii vor primi un mesaj de avertizare atunci când suma convorbirilor se apropie de 50 de euro într-o lună (fără TVA), dacă reţ eaua operatorului străin este compatibilă.

Creş terea competitivităţ ii pe piaţ a de roaming

Noul acord propune pentru prima dată măsuri pentru creş terea concurenţ ei.

Începând cu 1 iulie 2014, consumatori vor avea dreptul de a alege, dacă doresc, servicii interne ş i servicii de roaming separat, de la operatori diferiţ i, păstrându-ş i acelaş i număr de telefon. Aceş tia nu vor putea fi facturaţ i în plus pentru schimbarea operatorului, iar operatorul naţ ional va fi obligat să îş i informeze clienţ ii cu privire la aceste drepturi.

De asemenea, de la 1 iulie 2012, operatorii de reţ ele mobile virtuale, de exemplu cei care nu au propriile reţ ele, vor avea dreptul de a accesa reţ elele altor operatori la preţ uri en gros pentru a oferi servicii de roaming. Aceasta va încuraja cât mai mulţ i operatori să concureze pe piaţ a de roaming.

Ce urmează

Noile reglementări vor fi adoptate de Consiliu în iunie ş i se vor aplica cu efect direct în toate statele membre de la 1 iulie 2012. Comisia Europeană trebuie să revizuiască funcţ ionarea acestor reguli până la 30 iunie 2016.

Tarifele cu amănuntul (facturate consumatorilor) fără TVA

	În prezent	1 iulie 2012	1 iulie 2013	1 iulie 2014
Date (per megabit)	-	70 eurocenţ i	45 eurocenţ i	20 eurocenţ i
Apeluri efectuate (per minut)	35 eurocenţ i	29 eurocenţ i	24 eurocenţ i	19 eurocenţ i
Apeluri recepţ ionate (per minut)	11 eurocenţ i	8 eurocenţ i	7 eurocenţ i	5 eurocenţ i
SMS (per SMS)	11 eurocenţ i	9 eurocenţ i	8 eurocenţ i	6 eurocenţ i

Plafoane en gros (facturare între operatori) fără TVA

	În prezent	1 iulie 2012	1 iulie 2012	1 iulie 2012
Date (per megabit)	50 eurocenţ i	25 eurocenţ i	15 eurocenţ i	5 eurocenţ i
Apeluri telefonice (per minute)	18 eurocenţ i	14 eurocenţ i	10 eurocenţ i	5 eurocenţ i
SMS (per SMS)	4 eurocenţ i	3 eurocenţ i	2 eurocenţ i	2 eurocenţ i

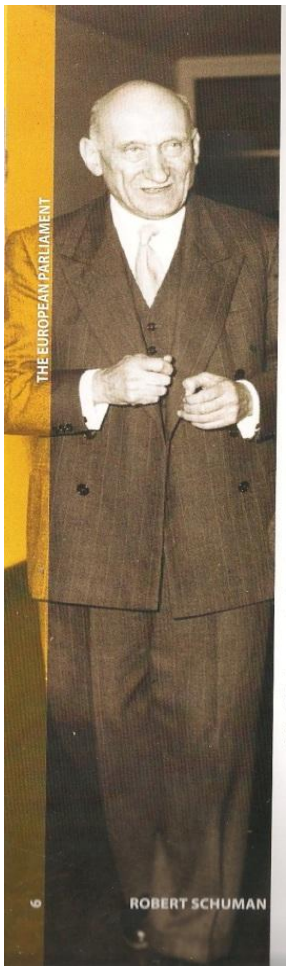

1973–75	Cornelis Berkhouwer
1975–77	Georges Spénale
1977–79	Emilio Colombo
1979–82	Simone Veil
1982–84	Pieter Dankert
1984–87	Pierre Pflimlin
1987–89	Lord Plumb
1989–92	Enrique Barón Crespo
1992–94	Egon A. Klepsch
1994–97	Klaus Hänsch
1997–99	José María Gil-Robles
1999–2002	Nicole Fontaine
2002–04	Pat Cox
2004–07	Josep Borrell Fontelles
2007–09	Hans-Gert Pöttering
2009–12	Jerzy Buzek
2012–…	Martin Schulz

The MEPs and the political groups

The Members of the European Parliament sit in political groups — they are not organised by nationality, but by political affiliation. A political group comprises Members elected in at least one quarter of the EU Member States and has a minimum of 25 Members. There are currently seven political groups in the European Parliament. Members who do not belong to any of the groups are known as 'non-attached Members'. Political groups have their own staff and the Members have parliamentary assistants.

List of political groups

1. Group of the European People's Party (Christian Democrats) (EPP)
2. Group of the Progressive Alliance of Socialists and Democrats in the European Parliament (S&D)
3. Group of the Alliance of Liberals and Democrats for Europe (ALDE)
4. Group of the Greens/European Free Alliance (Greens/EFA)
5. European Conservatives and Reformists Group (ECR)
6. Confederal Group of the European United Left/Nordic Green Left (GUE/NGL)
7. Europe of Freedom and Democracy Group (EFD)

Non-attached Members (NI)

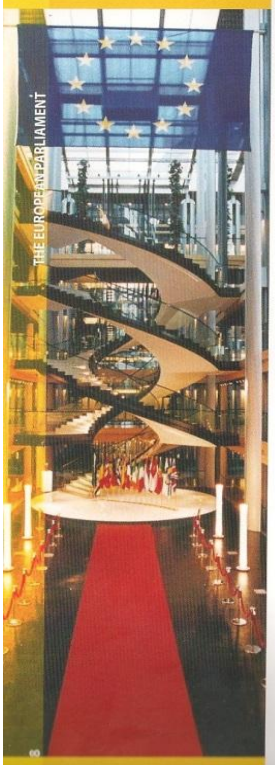

The make-up of the European Parliament

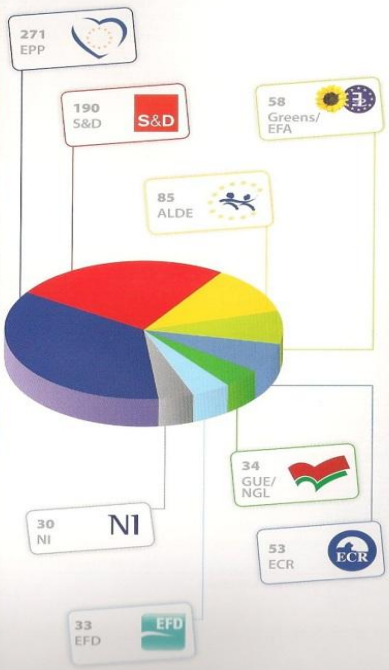

Distribution of seats by political groups and Member States after the June 2009 elections

	EPP	S&D	ALDE	Greens/ EFA	ECR	GUE/ NGL	EFD	NI	Total
Belgium (BE)	5	5	5	4	1		1	1	22
Bulgaria (BG)	7	4	5					2	18
Czech Republic (CZ)	2	7			9	4			22
Denmark (DK)	1	4	3	2	1	1	1		13
Germany (DE)	42	23	12	14		8			99
Estonia (EE)	1	1	3	1					6
Ireland (IE)	4	3	4			1			12
Greece (EL)	7	8	1	1		3	2		22
Spain (ES)	25	23	2	2		1		1	54
France (FR)	30	14	6	15		5	1	3	74
Italy (IT)	35	22	6				10		73
Cyprus (CY)	2	2				2			6
Latvia (LV)	4	1	1	1	1	1			9
Lithuania (LT)	4	3	2		1		2		12
Luxembourg (LU)	3	1	1	1					6
Hungary (HU)	14	4			1			3	22
Malta (MT)	2	4							6
Netherlands (NL)	5	3	6	3	1	2	1	5	26
Austria (AT)	6	5		2				6	19
Poland (PL)	29	7			11		4		51
Portugal (PT)	10	7		1		4			22
Romania (RO)	14	11	5					3	33
Slovenia (SI)	4	2	2						8
Slovakia (SK)	6	5	1				1		13
Finland (FI)	4	2	4	2			1		13
Sweden (SE)	5	6	4	4		1			20
United Kingdom (UK)		13	12	5	27	1	9	6	73
Total	271	190	85	58	53	34	33	30	754

NB: The Treaty of Lisbon, which came into force on 1 December 2009, provides for the European Parliament to have 751 Members. The first two seats allocated to Italy (Italy gained one seat in June 2009) and the seat allocated to Malta (Malta lost one seat in June 2009) are temporary.

EUROPEAN PARLIAMENT

Political bodies

The Conference of Presidents

The Conference of Presidents is made up of the chairs of the political groups and the President of the European Parliament. It makes decisions regarding the organisation of the Parliament's work and on all matters relating to legislative planning:

- the timetable and agenda for plenary sittings;
- the composition of the committees and delegations, and their remits;
- legislative planning.

It also has an important role in the relations between the European Parliament and the other EU institutions, third countries and extra-EU organisations.

Members of the Conference of Presidents

President of Parliament and chairs of the political groups

Martin Schulz President	S&D, DE
Joseph Daul Chair of the Group of the European People's Party	EPP, FR
Hannes Swoboda Chair of the Group of the Progressive Alliance of Socialists and Democrats in the European Parliament	S&D, AT
Guy Verhofstadt Chair of the Group of the Alliance of Liberals and Democrats for Europe	ALDE, BE
Rebecca Harms Co-chair of the Group of the Greens/European Free Alliance	Greens/EFA, DE
Daniel Cohn-Bendit Co-chair of the Group of the Greens/European Free Alliance	Greens/EFA, FR
Martin Callanan Chair of the European Conservatives and Reformists Group	ECR, UK
Gabriele Zimmer Chair of the Confederal Group of the European United Left/Nordic Green Left	GUE/NGL, DE
Nigel Paul Farage Co-chair of the Europe of Freedom and Democracy Group	EFD, UK

Francesco Enrico Speroni Co-chair of the Europe of Freedom and Democracy Group	EFD, IT

The Bureau

The Bureau is made up of the President of the European Parliament, the 14 Vice-Presidents and the five Quaestors with observer status, elected by the assembly for a renewable period of two and a half years.

It guides Parliament's internal functioning, including:

- the European Parliament's budget estimates;
- administrative and financial organisation;
- the Secretariat-General and its services.

The Quaestors

They are responsible for administrative and financial matters of direct concern to Members. The five Quaestors sit on the Bureau as advisors and they ensure that Members have the infrastructure necessary to exercise their mandate.

Parliament's Bureau

President

Martin Schulz	(S&D, DE)

Vice-Presidents

Gianni Pittella	(S&D, IT)
Miguel Angel Martínez Martínez	(S&D, ES)
Anni Podimata	(S&D, EL)
Alejo Vidal-Quadras	(EPP, ES)
Georgios Papastamkos	(EPP, EL)
Roberta Angelilli	(EPP, IT)

Othmar Karas (EPP, AT)

Edward McMillan-Scott (ALDE, UK)

Isabelle Durant (Greens/EFA, BE)

Alexander Alvaro (ALDE, DE)

Rainer Wieland (EPP, DE)

Oldřich Vlasák (ECR, CZ)

Jacek Protasiewicz (EPP, PL)

László Surján (EPP, HU)

Quaestors

Astrid Lulling (EPP, LU)

Jim Higgins (EPP, IE)

Lidia Geringer de Oedenberg (S&D, PL)

Bogusław Liberadzki (S&D, PL)

Jiří Maštálka (GUE/NGL, CZ)

EUROPEAN PARLIAMENT

Parliamentary committees

Preparatory work for the Parliament's plenary sittings takes place in the Parliament's 20 committees, which cover everything from women's rights to health and consumer protection. A committee consists of 24 to 76 MEPs, and has a chair, a bureau and a secretariat. Parliament can also set up subcommittees and special committees to deal with specific issues as well as committees of inquiry under its supervisory remit. Debates in the committees are open to the public.

The EP's standing committees and their chairs

- **Committee on Foreign Affairs**
  Elmar Brok (EPP, DE)
  - **Subcommittee on Human Rights**
    Barbara Lochbihler (Greens/EFA, DE)
  - **Subcommittee on Security and Defence**
    Arnaud Danjean (EPP, FR)
- **Committee on Development**
  Eva Joly (Greens/EFA, FR)
- **Committee on International Trade**
  Vital Moreira (S&D, PT)
- **Committee on Budgets**
  Alain Lamassoure (EPP, FR)
- **Committee on Budgetary Control**
  Michael Theurer (ALDE, DE)
- **Committee on Economic and Monetary Affairs**
  Sharon Bowles (ALDE, UK)
- **Committee on Employment and Social Affairs**
  Pervenche Berès (S&D, FR)
- **Committee on the Environment, Public Health and Food Safety**
  Matthias Groote (S&D, DE)
- **Committee on Industry, Research and Energy**
  Amalia Sartori (EPP, IT)
- **Committee on the Internal Market and Consumer Protection**
  Malcolm Harbour (ECR, UK)
- **Committee on Transport and Tourism**
  Brian Simpson (S&D, UK)
- **Committee on Regional Development**
  Danuta Maria Hübner (EPP, PL)
- **Committee on Agriculture and Rural Development**
  Paolo De Castro (S&D, IT)
- **Committee on Fisheries**
  Gabriel Mato Adrover (EPP, ES)
- **Committee on Culture and Education**
  Doris Pack (EPP, DE)
- **Committee on Legal Affairs**
  Klaus-Heiner Lehne (EPP, DE)
- **Committee on Civil Liberties, Justice and Home Affairs**
  Juan Fernando López Aguilar (S&D, ES)

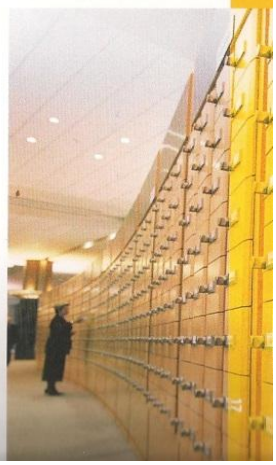

- **Committee on Constitutional Affairs**
  Carlo Casini (EPP, IT)
- **Committee on Women's Rights and Gender Equality**
  Mikael Gustafsson (GUE/NGL, SE)
- **Committee on Petitions**
  Erminia Mazzoni (EPP, IT)

Special Committee

- **Special Committee on Organised Crime, Corruption and Money Laundering**

EUROPEAN PARLIAMENT

Delegations

Relations with countries outside the European Union are vital for the European Parliament. It therefore has a series of delegations which interact with the parliaments of countries that are not members of the European Union. They play an important role in helping to develop Europe's influence abroad.

There are different types of delegations:
- interparliamentary delegations, whose task is to maintain relations with the parliaments of countries outside the European Union that have not applied for membership;
- delegations to the joint parliamentary committees, which maintain contact with the parliaments of countries that are candidates for accession to the European Union and states that have association agreements with the EU;
- delegations to the multilateral parliamentary assemblies.

The EP delegations and their chairs

- **Europe, western Balkans and Turkey**
  - EU–Croatia: Gunnar Hökmark (EPP, SE)
  - EU–Former Yugoslav Republic of Macedonia: Jorgo Chatzimarkakis (ALDE, DE)
  - EU–Turkey: Hélène Flautre (Greens/EFA, FR)
  - Switzerland, EU–Iceland and Norway and European Economic Area (EEA): Pat the Cope Gallagher (ALDE, IE)
  - Albania, Bosnia and Herzegovina, Serbia, Montenegro and Kosovo: Eduard Kukan (EPP, SK)
- **Russia, the Eastern Partnership states, central Asia and Mongolia**
  - EU–Russia: Knut Fleckenstein (S&D, DE)
  - EU–Ukraine: Paweł Robert Kowal (ECR, PL)
  - EU–Moldova: Monica Luisa Macovei (EPP, RO)
  - Belarus: Jacek Protasiewicz (EPP, PL)

- EU–Armenia, EU–Azerbaijan and EU–Georgia: Milan Cabrnoch (ECR, CZ)
- EU–Kazakhstan, EU–Kyrgyzstan and EU–Uzbekistan, Tajikistan, Turkmenistan and Mongolia: Paolo Bartolozzi (EPP, IT)

- **Maghreb, Mashreq, Israel and Palestine**
  - Israel: Bastiaan Belder (EFD, NL)
  - Palestinian Legislative Council: Emer Costello (S&D, IE)
  - the Maghreb countries and the Arab Maghreb Union: Pier Antonio Panzeri (S&D, IT)
  - the Mashreq countries: Mário David (EPP, PT)
- **the Arab Peninsula, Iraq and Iran**
  - the Arab Peninsula: Angelika Niebler (EPP, DE)
  - Iraq: Struan Stevenson (ECR, UK)
  - Iran: Tarja Cronberg (Greens/ALE, FI)
- **the Americas**
  - United States: Christian Ehler (EPP, DE)
  - Canada: Philip Bradbourn (ECR, UK)
  - Central America: Emine Bozkurt (S&D, NL)
  - Andean Community: Luis de Grandes Pascual (EPP, ES)
  - Mercosur: Luis Yáñez-Barnuevo García (S&D, ES)
  - EU–Mexico: Ricardo Cortés Lastra (S&D, ES)
  - EU–Chile: María Paloma Muñiz de Urquiza (S&D, ES)
  - EU–Cariforum: David Martin (S&D, UK)
- **Asia/Pacific**
  - Japan: Johannes Cornelis van Baalen (ALDE, NL)
  - China: Crescenzio Rivellini (EPP, IT)
  - India: Sir Graham Watson (ALDE, UK)
  - Afghanistan: Thijs Berman (S&D, NL)
  - South Asia: Jean Lambert (Greens/EFA, UK)
  - South-east Asia and the Association of South-East Asian Nations (ASEAN): Werner Langen (EPP, DE)
  - the Korean Peninsula: Herbert Reul (EPP, DE)
  - Australia and New Zealand: Mara Bizzotto (EFD, IT)
- **Africa**
  - South Africa: Michael Cashman (S&D, UK)
  - the Pan-African Parliament: Michael Gahler (EPP, DE)

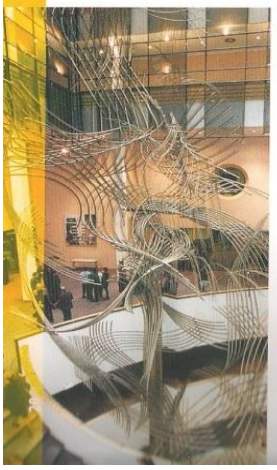

Multilateral parliamentary assemblies

- **ACP–EU Joint Parliamentary Assembly**
  Louis Michel (ALDE, BE)
- **Parliamentary Assembly of the Union for the Mediterranean (UfM)**
  Martin Schulz (S&D, DE)
- **Euro-Latin American Parliamentary Assembly (EuroLat)**
  José Ignacio Salafranca Sánchez-Neyra (EPP, ES)
- **EuroNest Parliamentary Assembly**
  Kristian Vigenin (S&D, BG)
- **Relations with the NATO Parliamentary Assembly**
  Jacek Saryusz-Wolski (EPP, PL)

EUROPEAN PARLIAMENT

The Secretariat-General

The European Parliament is assisted by a secretariat. Its task is to coordinate legislative work and organise part-sessions and other meetings. The Secretariat-General is located in Luxembourg and Brussels, whilst plenary sittings of Parliament are held in Strasbourg and Brussels. The Secretary-General of the European Parliament is *Klaus Welle*.

The Secretariat-General consists of just under 5 600 officials and temporary and contract staff. Its main organisational units are the Secretary-General's Office, ten directorates-general and the Legal Service, as follows.

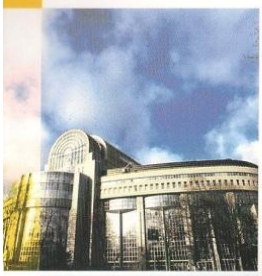

The *Directorate-General for the Presidency* is responsible for organising and running plenary sittings.

The *Directorate-General for Internal Policies* is responsible for organising the work of Parliament's committees in the field of internal policies.

The *Directorate-General for External Policies* is responsible for organising the work of Parliament's committees and interparliamentary delegations in the field of external policies.

The *Directorate-General for Communication* ensures that information is disseminated to the public, the media and opinion leaders.

The *Directorate-General for Personnel* helps ensure that Parliament's other directorates-general have the human resources necessary to carry out their work.

The *Directorate-General for Infrastructure and Logistics* is responsible for managing infrastructure and logistics in Parliament's various places of work.

The *Directorate-General for Translation* prepares the European Parliament's documents in all the official languages of the European Union.

The *Directorate-General for Interpretation and Conferences* helps meet the political requirements of multilingualism in Parliament.

The *Directorate-General for Finance* draws up Parliament's budget, supervises its implementation, accompanies the discharge procedure and keeps and closes the accounts. It provides financial and budgetary expertise for all delegated authorising officers in Parliament, manages Members' finances and administers the Internal Audit body.

The *Directorate-General for Innovation and Technological Support* is responsible for information and communication technologies and for publishing and distribution services in the European Parliament.

The *Legal Service* provides legal assistance for Parliament's political bodies and its Secretariat-General. It also assists the parliamentary committees in their legislative work and represents the European Parliament in European and national courts.

Alongside the Secretariat-General, all the political groups have a secretariat of their own which varies in size according to the number of MEPs in the group. There are some 900 staff in the group secretariats. Lastly, just over 1 600 accredited parliamentary assistants complete the picture. In total, more than 8 000 people keep Parliament's wheels turning.

TRATATUL DE ADERARE AL ROMÂNIEI LA UNIUNEA EUROPEANĂ

PANAIT FLORENTINA DIANA
LICENȚĂ,AN II,GRUPA 635
RUSU ALIN
LICENȚĂ,AN II,GRUPA 636

COORDONATOR ŞTIINȚIFIC: LECTOR DOCTOR IOANA NELY MILITARU

CUPRINS:

Rezumat

Introducere

Capitolul 1. Tratatul de aderare

1.1 Cadrul legislativ şi instituțional

1.2Negocierile de aderare

Capitolul 2 : Demersurile aderării

2.1 Criteriile şi condițiile de aderare

2.2 Procedurile de aderare

2.3Costurile aderării României la U.E.

2.4 Consecințele aderării României la UE

Concluzii

Bibliografie

Rezumat

La înfiinţare, Comunitatea Europeană avea 6 membri: Belgia,Luxemburg, Franţa, Republica Federală a Germaniei (RFG), Italia si Olanda. Uniunea Europeană a exercitat o mai mare putere de atracţie asupra ţărilor europene.

Astfel în decursul timpului mai multe ţări au aderat la UE sau au făcut cereri să adere.

Obiectivul vizat este ca toate zonele , respectiv ţara noastră , să aibă un nivel asemănător de dezvoltare, pentru a nu mai exista dezechilibre regionale, astfel nivelul de trai din ţara noastră s-ar ridica. Asta nu înseamnă că noi românii vom simţi diferenţa în bine imediat ce România va adera la Uniunea Europeană.

România a devenit stat membru al Uniunii Europene pe 1 ianuarie 2007, după ce Tratatul de Aderare,semnat pe 25 aprilie 2005, a fost ratificat de către toate Statele Membre.

România a depus cererea de aderare la Uniunea Europeană în 1995, iar în 1999, Consiliul European de la Helsinki a hotărât deschiderea negocierilor cu o parte dintre statele care depuseseră cererea de aderare, între care şi România.

Negocierile au fost deschise în prima jumătate a anului 2000 şi s-au derulat până la sfârşitul anului 2004, când Consiliul European a marcat încheierea negocierilor.

România a devenit stat membru al Uniunii Europene la 1 ianuarie 2007, conform calendarului stabilit, încheind astfel un proces care a început la mijlocul anilor ’90.

Cuvinte cheie: *Tratat de Aderare,Cerere de aderare,Negocieri ,Aquis comunitar,Stat membru;*

Tratatul de aderare al ROMÂNIEI la UE

Introducere

Semnat la 25 aprilie 2005 la Luxembourg, tratatul de aderare prevede aderarea României la Uniunea Europeană. Acesta reflectă condițiile aderării României la Uniunea Europeană şi reprezintă rezultatul integral al procesului de negociere a celor 31 de capitole.

Prin Tratatul de aderare, tratatele constitutive ale Uniunii devin parte integrantă a legislației României.

Tratatul de aderare este direct aplicabil tuturor cetățenilor României, creând atât drepturi, cât şi obligații pentru aceştia.

După semnarea Tratatului de aderare la 25 aprilie 2005, România a devenit stat în curs de aderare, obţ inând statutul de observator activ la nivelul tuturor instituţ iilor comunitare, fiind necesară asigurarea prezenţ ei reprezentaţ ilor români la nivelul instituţ iilor europene ş i al grupurilor de lucru ale acestora. Statutul de observator activ a permis Românei să îş i exprime punctul de vedere, fără drept de vot, în procesul de luare a deciziilor la nivel comunitar, putând astfel influenţ a aceste decizii ş i promovându-ş i interesele naţ ionale.

Spre deosebire de cele zece state membre care au aderat la 1 mai 2004, România va adera prin Tratatul de aderare şi la Tratatul de instituire a Constituției pentru Europa, dacă acesta va fi ratificat de toate statele membre până la data aderării efective a României .

România a semnat în 1993 acordul de asociere la UE, iar în 1995 a dobândit statutul de stat asociat la UE. Astfel Uniunea Europeană, interesată la rândul ei în extinderea procesului de integrare, sprijină România, țară relativ tânără democrată, prin asistență, consultanță si finanțarea unor proiecte care corespund standardelor europene.

Capitolul 1. Tratatul de aderare

1.1 Cadrul legislativ şi instituțional

Statul care doreste aderarea la UE trebuie sa depuna la Presedintia Consiliului UE o cerere de aderare (o scrisoare in care isi exprima dorinta de a deveni membru al UE).Consiliul UE decide daca statului solicitant ii este sau nu conferit statutul de candidat la integrarea in UE.

Tratatul de aderare consacra aderarea Romaniei la Uniunea Europeana, precum si faptul ca prin aderare acestuia statul devine parte al Tratatului de instituire a Constitutiei pentru Europa, in conditiile reglementate prin Protocolul anexat la acest Tratat.

Actul si Protocolul vor intra in vigoare alternativ, in functie intrarea in vigoare a Tratatului de instituire a Constitutiei pentru Europa.

Tratatul de aderare a Romaniei la Uniunea Europeana este comun cu cel al Bulgariei si reprezinta rezultatul integral al procesului de negociere a celor 31 de capitole. Documentul a fost elaborat pe baza acelorasi principii si dupa aceeasi metoda de lucru utilizate la redactarea Tratatului de aderare a celor zece noi state membre.

Ca si in cazul celor zece noi state membre, Tratatul contine trei clauze generale de salvgardare[1]:

- Clauza de salvgardare generală

Dacă, până la sfârşitul a trei ani de la aderare, vor apărea dificultăți grave şi persistente într-un anumit sector economic sau care ar putea deteriora situația economică într-un anumit domeniu, România sau Bulgaria pot solicita Comisiei autorizația de a lua măsuri de protecție pentru a ameliora situația creată şi a ajusta respectivul sector economic al Pieței Comune. În aceleaşi circumstanțe, orice stat membru actual poate solicita autorizația de a lua măsuri protecționiste cu privire la unul sau ambele noi state membre.

- Clauza de salvgardare privind Piața Internă

Dacă în primii trei ani de la aderare, România şi Bulgaria nu îşi îndeplinesc angajamentele asumate în cadrul negocierilor, periclitând astfel funcționarea Pieței Interne, Comisia Europeană, din proprie inițiativă sau la solicitarea unui stat membru, poate să ia măsurile necesare pentru remedierea acestei situații. Această clauză poate fi invocată şi înainte de data aderării celor două state.

- Clauza de salvgardare justiție şi afaceri interne

Dacă în România şi Bulgaria există întârzieri cu privire la transpunerea sau implementarea prevederilor comunitare referitoare la recunoaşterea mutuală în domeniul civil şi penal, Comisia, din proprie inițiativă sau la solicitarea unui stat membru, poate, până la sfârşitul a trei ani de la intrarea în vigoare a Tratatului, să ia măsurile necesare şi să specifice condițiile de aplicare a acestora. Aceste măsuri trebuie să fie justificate şi menținute nu mai mult decât este strict necesar pentru remedierea situației.

Actul de aderare cuprinde modificarile aduse, prin aderarea Romaniei la Uniunea Europeana, tratatelor constitutive in vigoare in prezent:

a) Tratatul privind Uniunea Europeana,
b) Tratatul de instituire a Comunitatii Europene
c) Tratatul instituind Comunitatea Europeana a Energie Atomice (EURATOM).

Protocolul de aderare adapteaza Tratatul Constitutional pentru a face posibila aderarea Romaniei la acest document.

Structura Tratatului de aderare a Romaniei la Uniunea Europeana este urmatoarea:

- Partile generale: Tratatul propriu-zis (sase articole), Actul de aderare /Protocolul de aderare;

[1] Clauze de salvgardare = Clauzele de salvgardare reprezinta acele instrumente care in situatii deosebite permit unele derogari de la aplicarea prevederilor Tratatelor de Instituire a Comunitatiilor Europene,ele au un caracter bilateral.

- - Anexele: masurile convenite in cadrul negocierilor - masuri permanente si masuri temporare
- - Declaratiile.

În urma aderării România va avea 35 de locuri în Parlamentul European, pentru perioada 2007 - 2009. După această dată, numărul locurilor în Parlamentul European va fi stabilit prin Decizie a Consiliului European. În Consiliul Uniunii, țara noastră va avea 14 voturi.

România are dreptul la un judecător la Curtea de Justiție a Uniunii Europene şi unul la Tribunalul de Prima Instanță. Mandatul este de şase ani. La fiecare trei ani, se vor schimba, alternativ, treisprezece sau paisprezece judecători.

România are dreptul de a numi membrii în Comitetul Director al Băncii Europene de Investiții, precum şi în Comitetul Ştiințific şi Tehnic prevăzut de Tratatul EURATOM[2]. 15 membri în Comitetul Economic şi Social şi 15 membri în Comitetul Regiunilor

De asemenea tratatul stipulează că limba romana devine limba oficială a Uniunii Europene.

Legea privind ratificarea Tratatului de aderare va cuprinde definirea termenului "resortisant al unui stat", ca fiind "persoană fizică sau juridică având această calitate în conformitate cu dreptul intern al acelui stat şi persoana juridică având naționalitatea acelui stat, în conformitate cu dreptul intern al acelui stat".

Totodată, s-a particularizat termenul la situația României, stipulându-se faptul că prin "resortisant roman" se înțelege persoană fizică având calitatea de cetățean roman şi persoana juridică cu sediul în România, înregistrată conform legislației romane".

Importanta aducerii la îndeplinire a obligațiilor înscrise în Tratatul de aderare a determinat necesitatea prevederii în legea de ratificare a obligației tuturor instituțiilor statului de a lua toate măsurile de necesare pentru aplicare a prevederilor acestuia.

1.2Negocierile de aderare

Negocierile oficiale se desfăşoară în cadrul unei Conferințe de negociere la care participă negociatorul țării candidate şi Consiliul UE.Cele două părți îşi prezintă pozițiile de negociere asupra câte unui capitol al acquis-ului.Dacă cele două părți cad de accord, capitolul respectiv se poate închide provizoriu dar dacă cele două poziții de negociere au opinii diferite,chestiunea rămâne în discuție până se găseşte o soluție.Oricare ar fi concesia cerută de statul candidat (care se poate referi numai la perioadele tranzitorii şi are excepții, conținutul acquis-ului neputând fi negociat), ea nu poate fi acceptată decât cu acordul unanim al statelor membre.

Cererea oficială de aderare la UE a României a fost înaintată la 22 iunie 1995 împreună cu Strategia Națională de Pregătire a Aderării României la UE, adoptată în aceeaşi lună la

[2] Tratatul EURATOM = Comunitatea Europeană a Energiei Atomice este o organizație internațională cu scopul folosirii pașnice a energiei atomice, formată din statele membre ale Uniunii Europene, constituind una dintre cele două comunități europene;

Snagov prin consens politic. În acealsi an, îşi depun cererea şi Bulgaria, Slovacia, Estonia, Letonia,Lituania.

La Consiliul European de la Luxemburg (dec,1997), când şase state sunt acceptate pentru deschiderea negocierilor (Cipru, Estonia, Ungaria, Polonia ,Slovenia, Republica Ceha), România

nu primeşte avizul Comisiei Europene pentru deschiderea negocierilor de aderare, considerându-se că nu va putea îndeplini pe termen mediu toate condițiile de aderare, respectiv criteriile de la Copenhaga şi Madrid. La 30 martie 1998, ministrul roman al Afacerilor Externe primeşte primul Parteneriat pentru Aderare, alături de alți 9 miniştrii ai țărilor candidate , într-o întâlnire unde sunt prezenți şi miniştrii de Externe ai celor 15 state membre. Parteneriatul pentru aderare coordeoneaza asistență financiară acordată de UE României şi a fost actualizata de mai multe ori (1999, 2002,2003), luându-se în considerare evoluția situației din România.

În iunie 1999 România înaintează Comisiei Programul Național de Aderare la Uniunea Europeană.urmând ca în 10-11 dec 1999, Consiliul European de la Helsinki decide deschiderea negocierilor de aderare cu România, alături de alte cinci state candidate (Malta, Slovacia, Letonia, Lituania, Bulgaria). Negocierile de aderare a României la UE au fost lansate official în 15 febr.2000. În primul semestru al anului 2000, la 28 februarie, pe durata preşedinției portugheze a UE, România a deschis primele cinci capitole:

1) 16 (Interprinderi mici şi mijlocii)
2) 17 (Ştiința şi cercetare)
3) 18(Educație ,formare profesională şi tineret)
4) 26(Relații economice internaționale)
5) 27 (Politica externă şi de securitate comună)

În acelaşi an, câteva luni mai târziu, la propunerea Comisiei, s-a convenit închiderea provizorie a negocierilor cu România la primele cinci capitole.

În cadrul celei de-a două reuniuni a Conferinței de aderare la nivel ministerial, care a avut loc în 14 iunie 2000, România a arătat că este pregătită să înceapă negocieri pentru încă opt capitole. Consiliul UE, la propunerea Comisiei Europene, a decis însă deschiderea a numai patru capitole de negociere cu România, pe durata preşedinției franceze :

1) 6 (Concurența)
2) 12 (Statistica)
3) 19 (Telecomunicații şi tehnologia informației)
4) 20 (Cultura şi politica în domeniul audiovizualului)

Capitolul 2 : Demersurile aderării

2.1 Criteriile şi condițiile de aderare

Toți candidații la aderare trebuie să îndeplinească anumite condiții si criterii, iar România nu face excepție chiar dacă este stat asociat al UE.

Acestea sunt:

a) Criteriul politic, care presupune ca țara noastră să realizeze stabilitatea instituțiilor care garantează democrația, statul de drept, respectarea drepturilor omului, precum si protecția minorităților;
   - **Aspecte pozitive**:
   - Comisia consideră că: "pentru moment, România îndeplineşte încă, criteriul politic de la Copenhaga, deşi această poziție va fi reexaminată dacă autoritățile române nu continuă să dea prioritate rezolvării crizei din instituțiile de ocrotire a copiilor".
   - **Aspecte negative**:
   - Problema copiilor defavorizați, numărul mare de ordonanțe de urgență, asigurarea eficienței şi independenței sistemului judiciar, rezultatele limitate obținute în lupta împotriva corupției, situația rromilor şi eforturi suplimentare pentru combaterea atitudinilor discriminatorii în societate.

b) Criteriul economic, care înseamnă existența unei economii de piață operațională, precum si capacitatea de a face față presiunii concurenței si forțelor pieței din cadrul Uniunii;

   - **Aspecte pozitive:**
     - Există dorința de atezare a evoluției economiei pe baza unei strategii pe termen mediu, elaborată împreună cu experții UE;
     - Accelerarea reformei şi asigurarea unei perspective de transformare pozitivă a economiei;
     - Sprijin pentru privatizarea unor mari companii în condiții cât mai bune;
     - Sprijin pentru restructurarea şi privatizarea unui segment important din sistemul bancar de stat;
     - Angajamentul guvernului de a reinstaura stabilitatea macroeconomică;
     - Perspectiva acordurile cu FMI şi Banca Mondială să readucă economia românească pe linia de creştere"

   - **Aspecte negative:**
     - Riscul că România să nu poată dispune de o economie de piață funcțională şi să nu fie capabilă, pe termen mediu, să suporte presiunile concurențiale ale pieței UE:

- Existența dezechilibrelor şi instabilității macroeconomice;
- Incertitudinea legislativă care afectează negativ investițiile private staine;
- Reducerea exporturilor;
- Necesitatea unor eforturi substanțiale pentru ridicarea standardului de viața a populației;
- Deficiențe în disciplina financiară şi necesitatea restructurării întreprinderilor de stat cu pierderi mari.

c) Criteriul legislativ, adică armonizarea legislației naționale cu cea comunitară si preluarea întregului ,, aquis[3] comunitar'', existența cadrului legal si administrativ.

- **Aspecte pozitive:**
  - Progrese semnificative în domeniile achiztiilor publice, bancar şi controlulu financiar;
  - Progrese în sectoarele standardizare şi certificare;
  - Transformarea regiilor autonome în societăți comerciale;
  - Realizarea unor progrese în armonizarea legislației din domeniu agriculturii;
  - Progrese semnificative în domeniul transporturilor, deşi persistă probleme în ceea ce priveşte legislația vizând siguranța transporturilor, maritime şi rutiere;
  - Progrese în domeniilejustitiei şi controlului la frontiere

- **Aspecte negative:**
  - Legea bancrutei frauduloase nu corespunde normelor comunitare, în ciuda modificărilor repetate ce i s-au adus, armonizarea legislației este încă parțial realizată;
  - România acordă o importantă redusă armonizării legislației din domeniul protecției mediului în special poluarea aerului, apei şi tratamentul deşeurilor, armonizarea normelor din domeniile azilului şi traficului de droguri.

Ulterior, s-a mai adăugat un criteriul, care se referă la capacitatea Uniunii de a absorbi noi membri, ceea ce înseamnă că aderarea va avea loc după reforma instituțiilor comunitare si în funcție de evoluția propriilor sale politici.

[3] Aquis comunitar = ansamblu de măsuri convenite între Uniunea Europeană și fiecare țară candidată la aderare, care are ca scop stabilirea unei consultanțe speciale pentru ca acestea să adopte, cu costuri minime, corpusul de reguli și legi după care se administrează Uniunea Europeană

2.2 Procedurile de aderare

Procedura de aderare este definită, în principal, în articolul 49 al Tratatului de la Maastricht[4] asupra Uniunii Europene, iar România nu face excepție si trebuie să parcurgă următorii pasi, de altfel ca toate țările:

1. Cererea de aderare este adresată la Consiliul Ministrilor al Uniunii, adică țării care exercită presedenția Consiliului;

2. Decizia de deschidere a negocierilor în vederea aderării la Uniune e luată de Consiliul European (la nivelul sefilor de stat sau de guvern) prin unanimitate, în baza unui aviz al Comisiei Europene si al Parlamentului European;

3. Negocierile de aderare se desfăsoară pentru 31 de capitole, prin trecerea în revistă, domeniu cu domeniu, a progreselor realizate de România în transpunerea legislației comunitare în legislația internă si aplicarea efectivă a regulilor ce guvernează funcționarea UE;

4. În vederea negocierii, România trebuie să pregătească si să prezinte Comisiei Europene documente de poziție pentru capitolele respective, prin care îsi face cunoscut punctul de vedere privind modul în care înțelege să negocieze domeniul respectiv, perioadele tranzitorii pe care le solicită pentru armonizarea cadrului legislativ sau alte elemente considerate importante pentru interesele sale.

La rândul său, Comisia Europeană pregăteste propriile sale documente de poziție pe care le înaintează Consiliului, iar acesta dă Comisiei un mandat de negociere. Statele membre îsi stabilesc, prin Consiliu, o poziție comună față de documentul de poziție respectiv si față de oportunitatea încheierii provizorii a capitolelor aflate în negociere.

Încheierea unui capitol înseamnă că negocierile au fost finalizate provizoriu, potrivit principiului că nimic nu e considerat definitiv negociat, atâta timp cât nu s-au epuizat negocierile asupra tuturor celor 31 de capitole;

5. După încheierea negocierilor, care se poartă cu toți membrii Uniunii si cu Comisia, se semnează Tratatul de aderare. Pentru intrarea în vigoare Tratatul trebuie ratificat de către țările membre, Parlamentul European si țara solicitantă , potrivit prevederilor constituționale respective (de către Parlament sau prin referendum național).

Capitolele de negociere au rezultat ca urmare a divizării (din rațiuni metodologice) a acquis-ului comunitar, care reprezintă ansamblul de drepturi şi obligații comune ce unesc statele membre în cadrul Uniunii Europene. Cele 31 de capitole constituie cadrul de negociere dintre statele candidate şi Uniunea Europeană. În momentul în care se ajunge la o poziție comună între statul candidat şi Uniunea Europeană, capitolul respectiv se consideră închis provizoriu.

Închiderea provizorie a capitolului de negociere reprezintă o confirmare a faptului că angajamentele asumate de statul candidat cu privire la aproximarea legislației din domeniul respectiv sunt considerate realizabile. Niciun capitol nu este închis definitiv înainte de încheierea negocierilor cu statul respectiv

---

[4] Articolul 49 al Tratatului de la Maastricht = „La intrarea în vigoare a prezentului tratat, Consiliul, hotarând în conformitate cu procedura prevazuta la articolul 189b si dupa consultarea Comitetului Economic si Social, adopta, prin directive sau regulamente, masurile necesare în vederea realizarii treptate a liberei circulatii a lucratorilor, asa cum este definita la articolul 48, si în special”

Lărgirea UE aduce serioase beneficii României: ea va fi sprijinită în procesul de tranziție spre democrație si economia de piață, urmarindu-se respectarea drepturilor omului, funcționarea statului de drept, a pluralismului politic si a separației puterilor în stat; va beneficia de tehnologii avansate pentru modernizarea industriei si agriculturii, a introducerii unui management modern; pătrunderea pe Piața Internă a UE permite cresterea productivității si a nivelului de trai al românilor; perspectiva integrării în Piața Internă a Uniunii o obligă să-si creeze mecanisme de piață funcționale, o economie competitivă, în măsură să reziste presiunilor concurențiale ale produselor si serviciilor occidentale; îi este garantată independența si suveranitatea, participarea ei –în cadrul PESC[5]- la soluționarea unor probleme importante ale lumii contemporane.

2.3 Costurile aderării României la U.E.

Aderarea României la Uniunea Europeană nu este lipsită de costuri pentru că orice alianță este bazată mai ales pe aspecte de natură economico-financiară, dar integrarea în UE este imposibilă de realizat fără costuri suplimentare efectuate de ambele părți. Însă noul cadru instituțional al UE reformele structurale efectuate în politica țării, pot conduce la diminuarea substanțială a costurilor totale si, mai mult la o dinamică descendentă în timp a țărilor pentru Uniune, pe măsură ce România va fi capabilă să preia din costurile respective.

Costurile importante trebuie să fie suportate si de țara candidată (România) pentru înfăptuirea reformei economice, a restructurării industriei si transporturilor si modernizării agriculturii; nu armonizarea legislației naționale cu cea comunitară costă, ci implementarea acesteia din urmă : de exemplu numai transpunerea integrală a legislației naționale de mediu pentru a atinge standardele UE ar costa România circa 29 miliarde de EURO; absorbția fondurilor comunitare având în vedere că fiecare proiect este suportat, în medie, în proporție de 70% de UE si 30% de bugetul național al României.

Este cert că aderarea la UE costă ; **Dar, care ar fi oare costurile neaderării?**

Neaderarea ar însemna, de fapt, împingerea spre subdezvoltare de aceea, avantajele aderării sunt cu mult mai mari decât costurile.

Când România a aderat la UE, cetățenii români au devenit automat cetățeni ai Uniunii, putând să se stabilească şi să muncească în orice țară a acesteia şi să aibă drept de vot în regiunea în care trăieste (articolele 1-8 al Tratatului de la Maastricht).

Crearea Uniunii Economice si Monetare are menirea să ducă la o integrare economică mai puternică. În acest scop s-a introdus moneda unică (EURO), folosită de toate statele membre a Uniunii, mai puțin Marea Britanie care a păstrat lira sterlină ca monedă națională. Astfel si România va adopta euro ca monedă națională.

[5] PESC = Politica externa si de securitate comuna (PESC) a fost creata si este reglementata prin Titlul V din Tratatul de instituire a Uniunii Europene. PESC a inlocuit conceptul de Cooperare Politica Europeana (CPE) si are ca principal obiectiv trasarea unui cadru pentru o politica de aparare comunitara care sa conduca, in timp, la o aparare comuna.

2.4 Consecințele aderării României la UE

În primul rând, aderarea la UE înseamnă apartenența României la un spațiu de stabilitate politică, securitate internă şi externă, dezvoltare economică, protecție socială şi solidaritate.

În plan politic, stătutul de membru al UE aduce cu sine forța pe care o are un ansamblu de 27 țări ce vorbesc cu o singură voce. Altfel spus, în dialogul cu un stat terț, un membru al Uniunii Europene are întotdeauna alături de el, dacă problemele în discuție nu nasc divergențe interne, sprijinul celorlalte state comunitare. Aceasta fiind un principiu de bază al politicii externe şi de securitate comună.

În plan economic, aderarea la UE va aduce României un flux de investiții străine net superior, dat fiind avantajul apartenenței la un spațiu fără frontiere interne, cel al pieței unice comunitare. În acelaşi timp, aplicarea celor "patru libertăți" (libera circulație a bunurilor, serviciilor, capitalurilor şi persoanelor) vă dă dreptul oricărui cetățean român care doreşte, fie el turist, om de afaceri sau muncitor în căutare de lucru, să circule nestingherit pe întreg teritoriu UE, să se stabilească său să facă afaceri în condițiile liberei concurențe.
Trebuie totuşi să avem în vedere posibilitatea că statele membre să nu se grăbească în a acorda libertate neîngrădită lucrătorilor din țările estice. Termenul "concurență" este adesea folosit atunci când se vorbeşte de capacitatea firmelor româneşti de a supraviețui pe piață occidentală în condițiile în care vom fi obligați să eliminăm măsurile protecționiste naționale. Se afirmă că prin aderarea la UE "ne vom dezarma".

Adaptarea la rigorile economiei de piață ne este însă necesară, fie că devenim, fie că nu devenim membri ai UE, doarece trăim într-o lume cu o economie globalizată în care izolarea înseamnă faliment. Pe de altă parte, în sectoarele sensibile pentru economia națională vor putea fi obținute unele derogări temporare de la aplicarea regulilor comunitare, astfel încât să avem un răgaz suplimentar pentru adaptare (aşa numitele perioade tranzitorii).

Aderarea la UE nu exclude însă şi măsurile de protecție economică, dacă ele sunt justificate. Tratatul de la Amsterdam stabileşte reguli privind interzicerea abuzului de poziție dominantă, concurență neloială, practicile de dumping şi ajutoarele de stat, ceea ce poate fi şi în avantajul firmelor româneşti competitive, protejându-le în fața giganților occidentali.

În ceea ce priveşte intervenția statului, Tratatul prevede, făcând excepție de la regulă, că statul poate interveni în sprijinul unor întreprinderi în situații cum ar fi ajutoarele cu caracter social, cele destinate remedierii efectelor calamităților naturale, favorizării economice a regiunilor cu nivel de trai scăzut sau puternic afectate de şomaj ori pentru remedierea unor perturbări grave în economia unui stat membru.

Tot în plan economic, aderarea la UE presupune acces la fondurile structurale ale Uniunii : Fondul European de Dezvoltare Regională (FEDER). Fondul de Coeziune destinat dezvoltării rețelelor de transport şi protecției mediului, precum şi o componentă a Fondului destinat agriculturii. Aceste fonduri sunt consistente.

CONCLUZII

În urma aderării la Uniunea Europeană România a avut parte de unele avantaje dar şi de unele dezavantaje ;

Avantajele aderării României la Uniunea Europeană pentru români sunt: crearea unor noi locuri de muncă prin investițiile străinilor în România, scăderea numărului de şomeri, recunoaşterea tuturor țărilor din Uniune a diplomelor de facultate, alegerea unor produse mai bune din punct de vedere al raportului cantitate-pret , obținerea mai uşoară a unui împrumut bancar pentru diferite scopuri (deschiderea unei afaceri, cumpărarea unui imobil sau a unui bun, etc.),liberă circulație, îmbunătățirea nivelului de trăi;

Dezavantajele aderării României la UE pentru români sunt: impozitele mărite, majorarea accizelor fapt care a dus la scumpirea produselor, crestera prețurilor imobilelor datorită privatizarii întreprinderilor de stat având ca şi consecința faptul că romanii lucrează pentru patroni şi nu pentru stat.

Amplasarea geopolitică a României a influenţ at politica UE cu privire la relaţ iile cu Europa de Est, Orientul Mijlociu, Turcia ş i Asia. Prin Iniţ iativa de Cooperare în Sud-Estul Europei (SECI), România are o oportunitate de a-ş i demonstra supremaţ ia în regiune.

Integrarea în Uniunea Europeană a influenţ at ş i relaţ iile regionale ale României. În consecinţ ă, România a impus un regim de vize pentru câteva state est-europene precum Republica Moldova, Serbia, Muntenegru, Rusia, Ucraina, Belarus ş i Turcia.

Oficialii consideră că ţ ara face parte atât din Europa Centrală cât ş i din Balcani. Acest lucru reflectă ambiţ iile dualiste ale guvernului român, care doreş te îmbunătăţ irea integrării euro-atlantice a ţ ării, concomitent cu crearea unei zone de stabilitate la Marea Neagră.

După aderare România a trecut de la statutul de observator activ la cel de membru cu drepturi depline. România a devenit a ş aptea ţ ară din UE după numărul de locuitori. Ţ ara desemnează 35 de deputaţ i pentru Parlamentul European, dar numărul acestora va scădea printr-o reorganizare a locurilor din Parlament stipulată în Tratatul de la Nisa. Limba română a devenit una dintre limbile oficiale ale Uniunii (a ş aptea după numărul de vorbitori, în concurenţ ă strânsă cu olandeza, urmând ca oricare cetăţ ean al UE să se poată adresa instituţ iilor în această limbă. Denumirea de *„Uniune Europeană”*, în limba română, a primit statut oficial.

BIBLIOGRAFIE

[Carte] 1. AUGUSTIN FUEREA ,"MANUALUL UNIUNII EUROPENE",UNIVERSUL JURIDIC,2006

2. LUCIANA ALEXANDRA GHICA ,"ENCICLOPEDIA UNIUNII EUROPENE", EDITURA MERONIA,2007

3. STELIAN SCAUNAS,"UNIUNEA EUROPEANA.CONSTRUCTIE.REFORMA.INSTITUTII" ,CH BECK,2008

4.IOAN ALEXANDRU,"DREPTUL ADMINISTRATIV AL UNIUNII EUROPENE",LUMINA LEX,2006

[Website] http://www.europainfo.ro

http://www.mae.ro

http://www.ambassade-roumanie.intl.tn

http://ec.europa.eu

ACADEMIA DE STUDII ECONOMICE

FACULTATEA DE RELAȚII ECONOMICE INTERNAȚIONALE

CALITATEA DE STAT MEMBRU AL UNIUNII EUROPENE

Studenți: Virginia Narcisa Stănimir

Nicoleta Şerban

An III, grupa 951

Coord. Ştiințific: Conf. univ. dr. Ioana Nely Militaru

Bucureşti, 2013

CUPRINS

INTRODUCERE

1. PROCESUL DE ADERARE

1.1.Etapele procesului de aderare

1.2.Criterii de eligibilitate

1.3.Negocierile de aderare

2. PERSPECTIVE ALE EXTINDERII EUROPENE

2.1.Cazul Croației

2.2.Cazul Turciei

3. ÎNCETAREA CALITĂȚII DE STAT MEMBRU

3.1.Retragerea voluntară din cadrul Uniunii Europene

3.2.Excluderea din UE

3.3.Cazul Groenlandei

4. APARTENENȚA LA UNIUNEA EUROPEANĂ

4.1.Avantajele apartenenței la Uniunea Europeană

4.2.Dezavantajele apartenenței la Uniunea Europeană

4.3.Identitatea Europeană

5. CAZUL VAN GEND EN LOOS VS. NEDERLANDSE ADMINISTRAȚIE DER BELASTINGEN

5.1.Situația de fapt

5.2.Dreptul aplicabil

5.3.Soluția şi principiile degajate de Curtea de Justiție a Comunității Europene

REZUMAT

Această lucrare analizează calitatea de stat membru al Uniunii Europene din perspectiva etapelor procesului de aderare şi a condiţiilor pe care statele trebuie să le îndeplinească pentru a dobândi o identitate europeană, caracterizată de apartenenţa la un mediu pluralist şi nediscriminatoriu. În prezent, statele membre, dar şi cele care doresc să adere, pun în balanţă aspectele pozitive şi negative rezultate din apartenenţa la această mare comunitate economică şi politică. Din cauza controverselor ridicate s-a pus de asemenea şi problema reglementării încetării calităţii de stat memmbru.

CUVINTE CHEIE

Aderare, stat membru, apartenenţă, identitate europeană, drept comunitar.

INTRODUCERE

Am ales această temă datorită actualităţii sale şi a controverselor tot mai des întâlnite cu privire la acest subiect. Dat fiind faptul că Uniunea Europeană este deja extinsă la un număr de 27 de state membre şi un număr tot mai mare de ţări îşi manifesta interesul în a adera la aceasta, considerăm că analizarea procesului de aderare şi a avantajelor şi dezavantajelor apartenenţei europene reprezintă esenţa discuţiilor din jurul acestei teme.

Obiectivul cercetării este de a înţelege mecanismul de funcţionare al procesului de aderare şi drepturile şi obligaţiile asumate ca urmare a dobândirii statutului de stat membru. Acesta presupune de asemenea şi identificarea statelor, cât şi a cetăţenilor, cu un spaţiu public european, caracterizat de o identitate multiplă şi de diversitate, idee confirmată şi de deviza Uniunii Europene "Unitate în diversitate".

În vederea desfăşurării acestei cercetări, am analizat atât izvoarele de drept primar şi secundar, cât şi studii realizate de Comisia Europeană, dar şi de specialişti în domeniu, pentru explicarea conceptelor referitoare la criteriile de eligibilitate, etapele procesului de aderare şi desfăşurarea negocierilor dintre Uniunea Europeană şi statele candidate, ca părţi ale procesului de aderare. Perspectivele de extindere ale UE sunt analizate prin prezentarea cazurilor a două state candidate: Croaţia şi Turcia. Referitor la statutul de stat membru, analizăm avantajele şi dezavantajele apartenenţei la UE, cât şi motivele şi modalităţile de încetare a acestei calităţi. În final, prezentăm o caracteristică esenţială a statelor membre, ce presupune acceptarea supremaţiei dreptului Uniunii, reprezentată de principiul aplicabilităţii directe.

1. PROCESUL DE ADERARE

Uniunea Europeană este o structură care nu poate fi încadrată în tiparele formale, nefiind o simplă organizație internațională, dar nici un stat, neavând nici toate trăsăturile specifice unei confederații, dar nici pe cele ale unei federații. [1] Astfel, site-ul oficial al UE defineşte Uniunea ca fiind "un parteneriat economic şi politic, unic în lume, care reuneşte 27 de țări europene şi acoperă aproape tot continentul".[2]

Originile Uniunii Europene sunt strâns legate de cel de-al doilea război mondial, când europenii au decis să promoveze pacea şi siguranță pe acest continent. Astfel, şase țări, Germania, Franța, Italia, Belgia, Olanda, Luxemburg, semnează un tratat prin care plasează producția de cărbune şi oțel sub o autoritate comună, asigurând pacea şi siguranță.

Numărul membrilor Uniunii Europene a crescut de la 6 țări în 1951, la 27 de țări în prezent, prin 4 valuri de extindere:

- Extinderea spre Nord (1973): Marea Britanie, Irlanda şi Danemarca;
- Extinderea spre Sud (anii '80): Grecia, Portugalia, Spania;
- Extinderea spre Centru şi Nord (1995): Austria, Finlanda, Suedia;
- Extinderea spre Est (2004/2007): Cipru, Republica Ceha, Estonia, Letonia, Lituania, Malta, Polonia, Slovacia, Slovenia, Ungaria, România, Bulgaria.

Baza legislativă primară a acestei structuri o reprezintă tratatele (cele fondatoare, de amendare şi cele de aderare ale noilor state membre), iar actele adoptate de instituțiile comunitare reprezintă izvoarele secundare ale dreptului Uniunii Europene.[3]

1.1. Etapele procesului de aderare

a. Depunerea cererii de aderare

Dacă o țară din Europa doreşte să facă parte din Uniunea Europeană, aceasta trebuie să adreseze o cerere în acest scop Consiliului Uniunii Europene, urmând ca ulterior Parlamentul European şi parlamentele naționale ale statelor membre să fie informate cu privire la aceasta.

---

[1] Dragan Gabriela, Dragoi Cristina, *Uniunea Europeana: Etape, Institutii, Mecanisme*, Editura ASE, Bucuresti, 2013, p. 13
[2] http://europa.eu/about-eu/basic-information/index_ro.htm
[3] Militaru Ioana, *Dreptul Uniunii Europene*, Editia a II-a, Editura Universul Juridic, Bucuresti, 2011, p.115

b. Avizul Comisiei Europene

Pentru a lua o decizie, Consiliul consultă Comisia şi aşteaptă avizul conform al Parlamentului European. În cazul unui răspuns favorabil, Consiliul se pronunță în unanimitate cu privire la cererea de aderare. În urma avizului Comisiei şi deciziei Consiliului, țara care doreşte să adere la Uniunea Europeană dobândeşte statutul de țară candidată.

c. Începerea negocierilor cu țara candidată

Negocierile vor putea fi demarate numai după ce țara candidată va satisface o serie de condiții, la care ne vom referi în următorul subcapitol. Etapa de negociere reprezintă fundamentul procesului de aderare şi se realizează în scopul adoptării, implementării şi aplicării acquis-ului comunitar de către țările candidate.

d. Încheierea negocierilor

Rezultatele asupra tuturor aspectelor negociate vor fi incluse într-un proiect de Tratat de Aderare, convenit intre Consiliu şi statul în curs de aderare.

e. Aderarea propriu-zisă

Încheierea procesului de aderare este decisă de Consiliu, în urma avizului Comisiei şi a avizului conform al Parlamentului European, aderarea fiind declanşată prin semnarea tratatului de aderare de către statele membre şi țara candidată.

1.2.Criterii de eligibilitate

Aderarea la Uniunea Europeană este posibilă pentru orice stat european care respectă valorile Uniunii şi care se angajează să le promoveze. Valorile ce caracterizează Uniunea Europeană sunt prezentate în articolul 2 din Tratatul privind Uniunea Europeană (TUE), acestea fiind "respectarea demnităţ ii umane, libertăţ ii, democraţ iei, egalităţ ii, statului de drept, precum ş i respectarea drepturilor omului, inclusiv a drepturilor persoanelor care aparţ in minorităţ ilor".[4]

Într-un spațiu pluralist şi nediscriminatoriu, ce promovează totodată şi toleranţ a, justiţ ia, solidaritatea ş i egalitatea între femei ş i bărbaţ i, toate acestea aplicanduse-se nu numai în raport cu statele membre, ci şi în relația cu țările terțe.

Condițiile pe care un stat candidat trebuie să le îndeplinească în vederea aderării sunt următoarele:

[4]TUE, art.2, disponibil la http://eur-lex.europa.eu/en/treaties/dat/11992M/htm/11992M.html#0001000001

- Situarea statului pe continentul european (criteriului teritorial);
- Acceptarea imediată de către statul candidat a tratatelor şi ansamblului actelor adoptate de către instituțiile comunitare (criteriul tehnic);
- Existența unei forme de stat democratice, în sensul unei organizări politice liberale (criteriul politic);
- Îndeplinirea cerințelor de dezvoltare economică generală şi sectorială necesare integrării pe piața comunitară (criteriul economic).

Pe lângă aceste condiții cu caracter general, Consiliul European de la Copenhaga a adoptat un set de norme cunoscute sub denumirea de "Criteriile de la Copenhaga" (iunie 1993). Aceste criterii impun statelor:

- Existența unor instituții stabile, garantarea democrației şi respectarea drepturilor omului, a statului de drept şi respectarea şi protecția minorităților;
- Existența unei economii de piață funcțională şi liberă şi capacitatea de a face față presiunii concurențiale din cadrul Uniunii Europene;
- Capacitatea de a-şi asuma obligațiile de stat membru al Uniunii, inclusiv prin subscrierea la obiectivele Uniunii Economice şi Monetare şi transpunerea aquis-ului comunitar[5].

Un alt element important în acest proces îl reprezintă capacitate de absorbție a Uniunii Europene, fiind necesar ca aceasta să fie în măsură să accepte noi membri, garantând continuitatea şi buna funcționare a instituțiilor şi politicilor sale. Astfel, procesul de aderare se desfăşoară în ambele sensuri, atât Uniunea Europeană trebuie să se pregătească pentru a primi noile state care doresc să adere, prin modificarea structurilor instituțiilor şi a modului de luare a deciziilor, dar şi statele candidate trebuie să fie bine pregătite pentru a-şi asuma statutul de stat membru.

1.3.Negocierile de aderare

Deschiderea negocierilor de aderare este hotărâtă de Consiliul European, pe baza avizului Comisiei. Obiectivul negocierilor îl reprezintă aderarea țării candidate, însă şi sprijinirea acesteia în vederea asumării obligațiilor ce decurg din calitatea de stat membru al Uniunii.

În vederea atingerii acestui obiectiv, înainte de începerea negocierilor, se stabileşte o strategie de preaderare pentru fiecare proces de aderare şi pentru fiecare țară candidată în parte.

[5] Militaru Ioana, *Dreptul Uniunii Europene*, Editia a II-a, Editura Universul Juridic, Bucuresti, 2011, p.115

Această strategie prevede o serie de elemente care sprijină țările candidate în procesul de aderare, precum:

- Acordurile bilaterale intre UE şi țara candidată ce servesc drept cadru pentru dialog şi negociere, ca de exemplu acordul de asociere şi acordul privind uniunea vamală încheiate cu Turcia;
- Dialogul politic şi dialogul economic, ce au ca scop consolidarea procesului de aderare;
- Parteneriatele de aderare ce stabilesc prioritățile de reformă şi cadrul de referință pentru asistența financiară;
- Programul Național Adoptarea Acquis-ului, prin care se stabileşte un calendar pentru punerea în aplicare a reformelor, precum şi resursele umane şi financiare necesare;
- Monitorizarea de către Comisia Europeană, care realizează rapoarte anuale de evaluare a țărilor candidate;
- Dialogul cu societatea civilă ce are ca scop consolidarea înțelegerii şi cunoaşterii Uniunii Europene şi dezvoltarea unei identități europene;
- Asistență financiară pentru preadereare ce sprijină reformele instituțiilor, crearea infrastructurii, dezvoltarea şi cooperarea regională, prin programele PHARE[6], ISPA[7] şi SAPARD[8].

Deoarece fiecare țară candidată are un grad diferit de dezvoltare şi se confruntă cu probleme specifice în procesul de aderare, durata negocierilor şi gradul de pregătire pentru aderare variază de la o țară candidată la alta, neexistând un termen standard pentru finalizarea acestui proces.

Negocierile de aderare debutează cu o fază pregătitoare, numită "screening". Aceasta presupune o examinare analitică de către Comisie a nivelului de pragătire a țării candidate, identificarea sectoarelor care nu respectă criteriile de referință şi care ar putea ridica probleme în procesul de aderare, dar şi prezentarea acquis-ului comunitar țării cadidate. Atât criteriile de referință, cât şi capitolele deschise pentru negociere sunt alese de către Consiliu, pe baza recomandărilor Comisiei. Aceste capitole vor fi închise în momentul în care țara candidată îndeplineşte criteriile de referință specificate.

[6] Program pentru consolidarea cadrului institutional in vederea aderarii.
[7] Program pentru investitii in domeniile transporturi si mediu inconjurator.
[8] Program pentru agricultura si dezvoltare rurala.

După închiderea capitolelor supuse negocierii, rezultatele rămân deschise până în momentul aderării, putându-se reveni asupra lor în cazul în care țara candidată nu mai îndeplineşte condițiile cerute. Totodată, negocierile de aderare pot fi suspendate, fie de către Uniunea Europeană, în cazul în care se constată prezența unor încălcări grave ale principiilor pe care se fondează aceasta, fie de către țara candidată, dacă aceasta nu mai este interesată să facă parte din Uniunea Europeană, aşa cum a fost cazul Islandei[9]. În cazul în care suspendarea negocierilor se hotărăşte de către Uniunea Europeană, aceasta se realizează la recomandarea Comisiei, fie din proprie inițiativă prin autosesizare, fie la solicitarea unei treimi din statele membre, tot aceasta urmând să stabilească şi condițiile de reluare a negocierilor. Consiliul adoptă această recomandare cu majoritate calificată, după ce a luat la cunoştință şi punctul de vedere al statului candidat.

Finalizarea procesului de aderare este decisă de Consiliul Uniunii Europene, în urma avizului Comisiei şi a avizului conform al Parlamentului European şi are loc atunci când negocierile pentru toate capitolele au fost încheiate. Această etapă este concretizată prin semnarea tratatului de aderare de către statele membre şi țara candidată. Acesta face referire la:

- Rezultatul negocierilor de aderare: condiții de aderare, măsuri de salvgardare, măsuri tranzitorii şi temporale;
- Adaptarea instituțiilor şi a tratatelor Uniunii: repartizarea voturilor în Consiliu şi în Parlamentul European, stabilirea numărului deputaților europeni şi numărul membrilor Comitetului Regiunilor;
- Data aderării.

Acest tratat este supus ratificării de către toate statele membre şi de către țara candidată, care devine țară aderentă şi continuă procesul de aderare sub supravegherea Comisiei.

2. PERSPECTIVE ALE EXTINDERII EUROPENE

Uniunea Europeană va continua să se extindă, dat fiind faptul că un număr tot mai mare de state şi-au exprimat dorința de a adera. Acestea pot fi împărțite în două categorii: țări candidate, care sunt în proces de transpunere a legislației europene în legislația națională, şi țări potențial candidate, care nu îndeplinesc încă toate condițiile de eligibilitate.

[9] La inceputul acestui an, Islanda a suspendat negocierile de aderare la UE pe fondul euroscepticismului populatiei.

În momentul de față, Croația este considerată tara aderentă, ceea ce înseamnă că a parcurs toate etapele procesului de aderare. Țările candidate care se află în etapa de negociere sunt: Islanda, Turcia, Serbia, Muntenegru şi Fosta Republică Iugoslavă a Macedoniei. Țări potențial candidate sunt Albania, Bosnia şi Herțegovina şi Kosovo.

2.1.Cazul Croației

Declararea independenței şi recunoaş terea internaţ ională a Republicii Croaţ ia la 15 ianuarie 1992 a marcat începutul relaţ iilor dintre Croaţ ia ş i Uniunea Europeană. Intensificarea acestor relaţ ii spre sfârş itul anului 1999 ş i în special de la începutul anului 2000 a dus la semnarea Acordului de Stabilizare ş i de Asociere (ASA)[10] la 29 octombrie 2001. Acest acord a reprezentat primul pas oficial pentru instituționalizarea relaţ iei Croaţ iei cu UE. Acordul a intrat în vigoare la 1 februarie 2005.

Ca urmare a cererii de aderare a Croaţ iei la Uniunea Europeană la 21 februarie 2003 în Atena, Consiliul UE a solicitat Comisiei să pregătească un aviz cu privire la cererea Croaţ iei. Comisia a stabilit că Republica Croația respectă criteriul politic, garantând democrația, stabilitatea instituțiilor şi respectarea drepturilor omului. Cu toate acestea, Croația trebuia să îmbunătățească cooperarea cu Tribunalul Penal Internaţ ional pentru fosta Iugoslavie [11] privind drepturile minorităților şi ale refugiaților. De asemenea, Croația respecta şi criteriul economic, având o economie de piață funcțională şi competitivă, dar în ceea ce priveşte adoptarea acquis-ului comunitar, principalele capitole dificile ale negocierilor erau cele legate de: agricultură, protecția mediului, politica concurențială, libera circulație a capitalurilor, telecomunicațiile, fiscalitatea şi justiția[12].

---

[10] Acordul de Stabilizare si de Asociere reprezinta o nouă abordare consolidată pentru țările din Europa de Sud-Est, ce presupune: dezvoltarea relațiilor economice şi comerciale cu regiunea şi în interiorul acesteia, dezvoltarea asistenței economice şi financiare existente, asistența pentru democratizare, societatea civilă, educație şi dezvoltarea instituțională, cooperarea în domeniul justiției şi afacerilor interne, dezvoltarea dialogului politic.

[11] Tribunalul Penal Internaţ ional pentru fosta Iugoslavie a fost înfiinţ at prin hotărârea Consiliul de Securitate al ONU, în urma gravelor încălcări ale drepturilor omului comise pe teritoriul fostei Iugoslavii încă din anul 1991, ş i ca răspuns la ameninţ ările la adresa păcii ş i a securităţii internaţ ionale cauzate de aceste încălcări.

[12] Dragan Gabriela, Dragoi Cristina, *Uniunea Europeana: Etape, Institutii, Mecanisme,* Editura ASE, Bucuresti, 2013, p. 189

În urma acestor concluzii ale Comisiei Europene, Consiliul European a acordat Croaţ iei statutul de ţ ară candidată. În decembrie 2004, Consiliul European stabileşte ziua de 17 martie 2005 ca dată de începere a negocierilor, cu condiţ ia existenței unei cooperări depline cu Tribunalul Penal Internaţ ional pentru fosta Iugoslavie. Deoarece nu a fost confirmată această cooperare, data pentru deschiderea negocierilor a fost amânată. Cu toate acestea, un cadru de negociere a fost adoptat, astfel încât negocierile puteau începe atunci când cooperarea deplină cu Tribunalul Penal Internaţ ional pentru fosta Iugoslavie era atins.

După un raport pozitiv al procurorului general al TPI, Consiliul a concluzionat că sunt îndeplinite condiţ iile pentru începerea negocierilor, acestea fiind lansate oficial la 3 octombrie 2005. Cele 27 de state membre UE au decis pe 30 iunie 2011 să încheie negocierile de aderare cu Croaţ ia, ceea ce a permis semnarea Tratatului de Aderare pe data de 9 decembrie 2011. Rezultatele referendumului organizat la 22 ianuarie 2012 au fost în favoarea aderării, 66.27% dintre alegătorii croați votând aderarea la Uniunea Europeană. Cu 136 de voturi pozitive, Parlamentul croat a ratificat în unanimitate, la 9 martie Tratatul de Aderare a Republicii Croaţ ia la Uniunea Europeană. În urma procedurii de ratificare în toate statele membre ale UE ş i în Croaţ ia, aderarea este prevăzută pentru 1 iulie 2013.

2.2.Cazul Turciei

Turcia a fost printre primele țări care a dorit colaborarea cu Comunitatea Economică Europeană în anul 1959, însă candidatura oficială a fost înregistrată la data de 14 aprilie 1987. În decembrie 1989, Comisia Europeană confirma eligibilitatea Turciei, însă relațiile tensionate cu Grecia şi conflictul cu Cipru împiedică luarea unei decizii ferme cu privire la candidatura acestui stat. Din această cauză, Turcia primeşte statutul de țară candidată abia în decembrie 1990.

De la această dată, Turcia a început un proces intens de reformă politică, prin limitarea competentelor instanțelor militare, restructurarea Curții Constituționale, protejarea drepturilor femeilor şi ale copiilor, abolirea pedepsei cu moartea, oferirea de drepturi culturale minorității kurde[13].

Negocierile pentru aderare au început în 2005, în acest moment fiind deschise doar 13 capitole şi doar un capitol închis temporar, cel legat de Ştiință şi Cercetare[14]. Consiliul European

[13] Prisacaru Gheorghi, *Istoria si Evolutia Integrarii Europene*, Editura Universitara, Bucuresti, 2009, p.166-168
[14] http://ec.europa.eu/enlargement/countries/detailed-country-information/turkey/index_en.htm

a decis ca până când Turcia nu avansează în rezolvarea conflictului cu Cipru, 8 capitole de negociere nu vor fi deschise şi nici un altul nu va fi temporar închis. Atitudinea Turciei în această privință ridică mari semne de întrebare cu privire la finalizarea procesului de negociere, dat fiind faptul că aceasta a decis să nu participe la şedințele Consiliului European pe perioada preşedenției cipriote (1 iulie – 31 decembrie 2012). Mai mult decât atât, din cauza diferențelor religioase şi culturale, Turcia se loveşte de o opoziție puternică din partea guvernelor conservatoare ale statelor membre, în special Franța, Germania, Austria, Grecia şi Cipru.

Cu toate acestea, Turcia este foarte importantă pentru Uniunea Europeană, având în vedere că aceasta este unul dintre principalii parteneri comerciali şi este deja integrată în mare măsură în Uniune, în ceea ce priveşte comerțul şi investițiile străine, prin uniunea vamală. De aceea, considerăm că ambele părți vor realiza eforturi semnificative în vederea finalizării procesului de aderare a Turciei la UE.

3. ÎNCETAREA CALITĂȚII DE STAT MEMBRU

Dezvoltarea continuă a Uniunii Europene, marcată prin extinderea considerabilă a graniţ elor sale, nivelul tot mai crescut de integrare economică ş i politică, contribuţ ia sa incontestabilă la menţ inerea păcii ş i stabilităţ ii pe continentul european, dublate de crearea Uniunii Economice ş i Monetare (U.E.M.) au condus multă vreme la ignorarea unui aspect, de altfel, puţ in probabil până mai recent: retragerea din Uniunea Europeană ş i din U.E.M.

În contextul actual, în care criza economică ş i politică pun Uniunea Europeană în faţ a unor probleme a căror rezolvare se dovedeş te a fi tot mai anevoioasă, apare tot mai des în discuţ ie scenariul părăsirii de către unele state membre a Uniunii Europene ş i/sau a U.E.M. Transferul de suveranitate dinspre instituțiile naționale către cele comunitare a devenit motiv de nemulţ umire, nu numai la nivelul cercurilor politice ş i conducerilor unor state membre, dar ş i în rândul cetăţ enilor acestora.

Un alt aspect care a amplificat discuţ iile în jurul părăsirii Uniunii Europene ş i a zonei euro de către unele state este criza financiară. Deoarece libertatea statelor membre pentru gestionarea problemelor financiare este limitată în cadrul Uniunii Economice Monetare, s-a creat un val de nemulţ umire faţ ă de moneda Euro ş i scăderea dramatică a încrederii populaţ iei în stabilitatea zonei euro.

Totuşi, necesitatea găsirii unor soluţ ii pentru problemele financiare cu care se confruntă statele membre a condus la o cooperare mult mai strânsă între acestea. Presiunea financiară le-a apropiat în găsirea unor soluţ ii, printr-o supraveghere mai atentă a bugetelor statelor ş i prin exinderea responsabilităţ ilor Băncii Centrale Europene. Cu toate acestea, statele nord europene sunt tot mai nemulţ umite de finanţ area pe care trebuie să o asigure statelor din sudul Europei.

3.1.Retragerea voluntară din cadrul Uniunii Europene

De la crearea Comunităţ ii Europene a Cărbunelui ş i Oţ elului prin Tratatul de la Paris din 1951 şi până la acest moment, niciun stat membru nu a părăsit Uniunea Europeană (în niciuna dintre formele sub care s-a prezentat ea de-a lungul timpului).

Anterior adoptării Tratatului de la Lisabona, posibilitatea retragerii voluntare din Uniunea Europeană nu era prevăzută de tratatele constitutive sau de tratatele modificatoare ulterioare. Nici tratatele de aderare ale statelor membre nu cuprind prevederi referitoare la acest aspect.

Tratatul de instituire a unei Constituţ ii pentru Europa (2003), care trebuia să înlocuiască toate celelale tratate constitutive (a cărui adoptare a eşuat), cuprindea pentru prima oară prevederi referitoare la modalitatea de retragere din Uniunea Europeană. Tratatul de la Lisabona, intrat în vigoare la 1 decembrie 2009, prevede ş i el dreptul de retragere voluntară din Uniunea Europeană.

Potrivit art. 50 alin. 1 TFUE, ”orice stat membru poate hotărî, în conformitate cu normele sale constituţ ionale, să se retragă din Uniune”. Următoarele aliniate ale art.50 TFUE prevăd formalităţ ile care se cer a fi îndeplinite în vederea retragerii. În acest scop, statul membru notifică intenţ ia sa de retragere Consiliului European. În baza orientărilor Consiliului European, Uniunea negociază ş i încheie cu acest stat un acord care stabileş te condiţ iile de retragere, ţ inând seama de cadrul viitoarelor sale relaţ ii cu Uniunea[15].

3.2.Excluderea din Uniunea Europeană

Tratatele constitutive ale Uniunii Europene ş i actele adiţ ionale ale acestora nu cuprind prevederi cu privire la excluderea unui stat membru din Uniunea Europeană sau din Uniunea Economică ş i Monetară. Ideea introducerii unor asemenea prevederi a fost luată în considerare

[15] Militaru Ioana, *Dreptul Uniunii Europene*, Editia a II-a, Editura Universul Juridic, Bucuresti, 2011, p.72

atât în cadrul dezbaterilor asupra Tratatului de instituire a unei Constituţ ii pentru Europa, cât ş i a celor privind Tratatul de la Lisabona, fără a se concretiza însă în vreun fel.

Introducerea unui drept de excludere antrenează consecinţ e politice extrem de grave. Deş i am putea spune că suntem în prezenţ a unor consecinţ e asemănătoare celor care s-ar produce în cazul unei retrageri voluntare, impactul pe care excluderea unui stat membru îl are asupra cetăţ enilor acestuia este considerabil mai grav. Dacă retragerea voluntară este hotărâtă de fiecare stat membru potrivit propriilor sale proceduri constituţ ionale, implicând cel mai probabil o consultare prin referendum a populaţ iei, în cazul excluderii, aceasta apare ca o sancţ iune care încalcă drepturile ş i libertăţ ile populației din statul membru exclus. Aceştia ar fi obligați, practic, să suporte consecinţ ele eş ecului autorităţ ilor naţ ionale de a-ş i îndeplini obligaţ iile asumate, eş ec sancţ ionat cu excluderea din Uniunea Europeană.

Excluderea fiind o măsură extremă, atunci când Uniunea Europeană constată o încălcare gravă a valorilor prevăzute în art.2 TUE de către un stat membru, poate recurge la suspendarea anumitor drepturi care decurg din apartenența la Uniune: dreptul la vot în Consiliul de Miniştri şi în Consiliului European al reprezentanților statului membru în cauză[16].

3.3.Cazul Groenlandei

Groenlanda ar putea fi considerată, la prima vedere, un caz de retragere din Uniunea Europeană. Groenlanda nu a făcut însă parte din Uniune ca stat membru independent, ci ca provincie daneză. După obţ inerea autonomiei faţ ă de Danemarca în 1980, Groenlanda a încetat să mai facă parte din Uniunea Europeană, ca urmare a unui tratat încheiat de Danemarca cu celelalte state membre. Nu este vorba de o retragere propriu-zisă a unui stat membru, deoarece Groenlanda nu a avut niciodată această calitate.

În urma acestei situații, Comisia Europeană ş i-a exprimat punctul de vedere, în sensul că o regiune care îşi declară independența față de un stat membru al Uniunii devine stat terţ față de aceasta şi trebuie să parcurgă toate etapele pentru a adera la Uniunea Europeană.

[16] Militaru Ioana, *Dreptul Uniunii Europene*, Editia a II-a, Editura Universul Juridic, Bucuresti, 2011, p.72

4. APARTENENȚA LA UNIUNEA EUROPEANĂ

Din punct de vedere politic, Uniunea Europeană este unul dintre cei mai importanți actori de pe scena internațională, activitățiile sale fiind extrem de diversificate, mergând de la acțiuni umanitare până la acțiuni de menținere a păcii. Astfel, apartenența la Uniunea Europeană aduce atât o serie de avantaje, cât şi unele dezavantaje.

4.1.Avantajele apartenenței la Uniunea Europeană

De departe, cel mai important avantaj îl reprezintă accesul la Piața Unică Europeană, acesta fiind un aspect economic extrem de atrăgător pentru țările care îşi doresc să adere la Uniunea Europeană. Piața Unică Europeană constă în circulația liberă a populației, bunurilor, serviciilor şi a capitalului intre statele membre ca şi când ar circula într-o singură țara. Crearea acesteia reprezintă însăşi esența Uniunii, realizându-se prin adoptarea de către statele membre a numeroase directive, prin care au fost eliminate barierele tehnice, legale, birocratice, culturale şi protecționiste, instituindu-se comerțul liber şi mişcarea liberă în cadrul Uniunii.

Astfel, aderarea unei țări la Uniunea Europeană reprezintă pentru investitori oportunități de afaceri mult mai numeroase, cu o eficiență sporită, datorită existenței unui cod comun de reguli. Eliminarea obstacolelor şi deschiderea piețelor naționale conduc la creşterea competiției intre firme în beneficul consumatorilor, care vor avea o ofertă mai mare de bunuri şi servicii la prețuri mai mici, efectul resimțit fiind de creştere a nivelului de trai al populației.

Creşterea nivelului de trăi este strâns legată de adoptarea unor standarde ridicate în domeniul politicilor sociale ce au drept scop reducerea decalajelor economice, solidaritatea fiind unul dintre principiile de bază ale Uniunii[17]. Legislația comunitară pune accent pe respectarea drepturilor fundamentale şi a egalității intre cetățeni şi sprijină financiar dezvoltarea zonelor defavorizate din cadrul Uniunii, oferind, de asemenea, şi o modalitate de integrare a politicilor de mediu.

Un alt avantaj al aderării la Uniunea Europeană îl poate aduce utilizarea unei singure monede pe întreg teritoriul său. O monedă unică facilitează desfăşurarea comerțului, orice modificare a prețului fiind observată imediat[18]. Mai mult, o uniune monetară aduce facilităţ i nu doar consumatorilor, ci şi oamenilor de afaceri, deoarece dispar costurile de tranzacție, nefiind

[17] Ghica Luciana, *Romania si Uniunea Europeana*, Editura Meronia, Bucuresti, 2006, p.108.
[18] Derham Mark, *European Union: Risk-Benefit Analysis*

necesară utilizarea mai multor valute. Preţurile de cumpărare şi de vânzare egale în toate ţările Uniunii vor asigura transparenta tranzacţiilor şi vor uşura comerţul dintre ele.

Întreprinderilor şi gospodăriilor le este dificil să compare cu precizie preţ urile bunurilor, serviciilor şi resurselor din UE, din cauza efectelor distorsionante rezultate din diferenţ ele de curs valutar. Acest lucru descurajează comerţ ul. Potrivit teoriei economice, preţ urile ar trebui să acţ ioneze ca un mecanism de alocare a resurselor într-un mod optim, pentru a îmbunătăţ i eficienţ a economică. Există o ş ansă mult mai mare ca acest lucru să se întâmple într-o zonă în care exista Uniune Economică şi Monetară.

4.2.Dezavantajele apartenenței la Uniunea Europeană

Există multe avantaje evidente pentru un stat membru al Uniunea Europeană. Cu toate acestea, există, de asemenea, unele dezavantaje, care afectează fiecare stat în parte. Dezavantajul principal îl reprezintă pierderea suveranităţ ii naţ ionale, deoarece prin aderarea la UE, fiecare stat membru este de acord să se conformeze normelor ş i reglementărilor instituţ iilor europene, chiar dacă acest lucru presupune contradicția cu un regulament național. Sistemul juridic oferă cele mai multe dovezi ca suveranitatea naţ ionala este erodată, controlul fiind realizat prin Curtea Europeană de Justiție, aplicator al legislației Uniunii Europene.

Cu toate acestea, unii experți susțin că de fapt, fiecare stat oferă o anumită parte din suveranitatea națională atunci când se alătura unei organizații internaționale sau când semnează un tratat în numele cooperării internaționale.[19] Totuşi, cedarea suveranității către Uniunea Europeană se realizează la un nivel mult mai ridicat decât s-a cedat de către alte state în epoca actuală a cooperării internaționale.

Pe lângă diminuarea suveranităţ ii naţ ionale, UE favorizează puternic statele membre mari ş i pot nedreptății de multe ori statele membre mai mici, pentru neacceptarea statusul quo-ului. Irlanda este un exemplu perfect al modului în care UE poate utiliza puterea să supranaționala, trecând peste suveranitatea statului. În iunie 2008, în Irlanda a avut loc un referendum naţ ional pentru a se vota cu privire la ratificarea Tratatului de la Lisabona. Printr-un vot de 53% la 47%, poporul irlandez a decis să respingă tratatul, în principal din cauza problemelor de cedare a suveranității pe care acesta le presupunea.

[19] http://www.euromove.org.uk/index.php?id=6505

Deoarece verdictul irlandezilor conta enorm pentru viitorul UE, care trecuse deja printr-o criză costisitoare după respingerea Constituției Uniunii Europene (prin referendumurile din Franța si Olanda în 2005), alegătorii irlandezi au fost chemați a doua oară la urne, de această dată, rezultatul fiind ratificarea Tratatului de la Lisabona. Guvernul irlandez a fost de acord să îi cheme a doua oară la vot pe alegători după ce liderii UE au oferit garanții privind suveranitatea națională. Astfel, Uniunea Europeană nu s-a conformat cu prima decizie a cetățenilor unei țări de dimensiuni mici, care nu are o influență geopolitică semnificativă, în comparație cu alte țări, mult mai influente, cum ar fi Germania sau Franța.

Fiecare din statele potențial candidate trebuie să ia o decizie bazată pe compararea acestor avantaje şi dezavantaje. Totuşi, în cele mai multe dintre cazuri, beneficiile dobândite prin aderarea la Uniunea Europeană vor depăşi cu siguranță dezavantajele pe care le presupune calitatea de stat membru.

4.3.Identitatea europeană

Pentru a exista un sentiment de apartenența trebuie să existe anumite simboluri la care cetățenii să se raporteze; în acest scop au fost create însemnele Uniunii Europene: steagul, imnul, ziua europei (9 mai), limbile oficiale, monedă, deviză ("Unitate în diversitate").

Fiind prezente aceste simboluri ce caracterizează un stat, putem vorbi deci despre o cetățenie europenă. Deşi ideea era mult mai veche, apariția juridică a acestui termen datează din 7 februarie 1992, prin menționarea in Tratatul de la Maastricht. Aşadar, cetățenia primeşte un nou înțeles în sfera Uniunii Europene. Cetățenia europeană nu se mai referă la o anumită dimensiune culturală şi la o legătură emoțională identitară, ci la norme universale, principii democratice şi practici civice. Aceasta se bazează pe o componentă participativă – exercitarea drepturilor politice şi pe o componentă de apartenența – sentimentul aparținerii la o comunitate.

Apartenenta europeană cuprinde trei direcții: apartenența politică, exprimată prin dreptul la vot, apartenența socială, caracterizată prin implicarea activa în deciziile şi acțiunile întreprinse de Uniune şi apartenența culturală.

Ca valori culturale, Uniunea Europeană promovează libertatea, drepturile omului, democrația, statul de drept, însă deoarece acestea sunt nişte valori universale ce nu caracterizează numai Uniunea Europeană, nu pot reprezenta specificitatea Uniunii. De aceea, identitățile

naționale rămân prezente în spațiul european, iar apartenența la Uniune vine doar să le completeze pe acestea, nu să le substituie[20].

. Majoritatea specialiştilor consideră că identitatea culturală nu reprezintă decât un cadru şi nu o necesitate în formarea identității europene şi că apartenența la Uniunea Europeană nu trebuie privită în termeni etnici şi culturali, ci mai degrabă, sub aspect politic şi social. Faptul că în fiecare stat există minorități care au o cultură şi o identitate proprii şi care cer o gestionare politică a multiculturalismului demonstrează că sentimenutul de apartenență nu este unic, ci multiplu. Pentru a se dezvolta cu adevărat şi pentru a se consolida în timp, sentimentul de apartenență are nevoie de un spațiu public european care să fie caracterizat de o identitate multiplă şi de diversitate.

În prezent, se poate observa un interes din ce în ce mai scăzut din partea cetățenilor în ceea ce priveşte construcția europeană, activitatea şi deciziile luate la nivelul acesteia, curent cunoscut sub numele de "euroscepticism". Principalele cauze ale apariției acestui fenomen sunt:

- Birocrația sufocantă de la Bruxelles;
- Volumul imens de documente (directive, reglementări, rezoluții);
- Lipsa de comunicare între liderii politici ai Uniunii şi cetățeni;
- Lipsa unor lideri vizionari în măsură să facă față marilor provocări la care este supusă construcția europeană, în condițiile globalizării.

Autoritățile din Uniunea Europeană au conştientizat importanța şi consecințele pe care le poate avea euroscepticismul şi în Tratatul de la Amsterdam au promovat mai intens ideea de cetățenie europeană, cu specificația că aceasta este distinctă de cea națională, pe care, o completează şi nu o înlocuieşte, cetățenia europeană fiind reglementată de dreptul Uniunii Europene, iar cea națională, de dreptul național.

Puntea de legătură între cetățeni şi Uniunea Europeană este reprezentată de către stat, acesta fiind obligat să asigure toate mijloacele şi informațiile necesare pentru ca cetățenii să înțeleagă obiectivele Uniunii şi să se implice activ în acțiunile sale. Cu toate acestea, apartenența la Uniunea Europeană a statelor se confruntă cu diferite probleme, unele legate de gradul şi numărul de competențe care trebuie cedate la nivel supranațional astfel încât statele să nu-şi

[20] Mahouachi Leila, *La citoyenneté européenne : un catalyseur du pluralisme des identités en Europe ou comment relancer la participation citoyenne au projet politique européen,* Institut Européen de l'Université de Genève, Genève, 2008, p.23.

piardă nici unul dintre atributele suveranității dar, în acelaşi timp, Uniunea să poată funcționa eficient.

O altă categorie de probleme este cea referitoare la nivelul de reprezentativitate al instituțiilor europene, în contextul în care numai Parlamentul European este ales prin vot direct de către cetățenii statelor membre. De asemenea, apar întrebări legate de nivelul de cunoaştere şi conştientizare a problemelor locale şi regionale atunci când se desfăşoară procesele decizionale de la Bruxelles precum şi modul de acoperire şi management al crizelor, fie ele locale, regionale, naționale sau europene.

O altă problemă cu care se confruntă statele în procesul de integrare europeană este aceea că parlamentele naționale pierd teritoriu, prin cedarea anumitor competențe legislative către instituțiile europene, chiar în fața propriilor guverne, care participă în mod direct la luarea deciziilor în Uniune, prin şedințele Consiliului de Miniştri. Aşadar, în prezent, o preocupare majoră la nivelul Uniunii Europene este implicarea sporită a parlamentelor naționale în procesul decizional european, pentru a conferi mai multă legitimitate deciziilor.

Dat fiind faptul că, în timp, UE s-a dezvoltat atât ca întindere, cât şi ca domenii şi competențe acoperite, temerile privind pierderea suveranității s-au accentuat în unele state membre. De aceea, prin Tratatul de la Lisabona s-a întărit ideea respectării principiilor subsidiarității şi proporționalității, definindu-se atât limitele competențelor Uniunii Europene cât şi variantele pe care le au statele membre la dispoziție pentru a interveni în cazul în care aceste limite nu sunt respectate.

Principiul subsidiarității prevede "pe de o parte, protejarea capacității de decizie şi de acțiune a statelor membre şi, pe de altă parte, legitimează intervenția Comunității în cazul în care obiectivele unei acțiuni nu pot fi realizate în mod satisfăcător de statele membre"[21]. Aşadar, acest principiu se referă la o partajare a competentelor intre Comunitate şi statele membre, astfel încât, dacă domeniul vizat nu ține de competenta exclusivă a Comunității, aceasta nu are dreptul să intervină în deciziile statelor membre, însă dacă acestea nu pot îndeplini în mod satisfăcător obiectivele tratatelor, Uniunea are obligația de a interveni şi de a acorda asistență statelor care se confrunta cu probleme de acest gen.

Principiul proporționalității prevede că forma şi conținutul acțiunii Uniunii să nu depăşească ceea ce este necesar în vederea atingerii obiectivelor tratatelor. Aşadar, acest

[21] http://circa.europa.eu

principiu reglementează modul şi intensitatea acțiunilor Uniunii, astfel ca aceasta nu legiferează decât în măsura în care acest lucru este necesar, iar propunerea unui act legislativ trebuie să fie precedată de consultări extinse care să aibă în vederea dimensiunea regională şi locală a acțiunilor preconizate.

În concluzie, modelul cetățeniei europene trebuie să fie unul puternic, care să permită crearea unei legături între state şi Uniunea Europeană, implicarea activă a cetățenilor în proiectele politice europene, cât şi dezvoltarea unui sentiment de apartenență.

În ceea ce priveşte România, sentimentul de apartenența europeană şi modul în care romanii se raportează la o economie, cultura şi identitate europeană au fost analizate, rezultatele fiind interpretate şi publicate în toamna anului 2012 în raportul național "Opinia publică în Uniunea Euopeana".

Răspunsurile romanilor arata că sunt optimişti cu privire la această calitate de cetățean european, 51% dintre respondenți având un sentiment de apartenența la Uniunea Europeană. Totuşi, această valoare este cu 12 puncte procentuale mai mică decât media europeană.

De asemenea, la nivelul Uniunii Europene s-a constat o strânsă legătură între sentimentul de apartenenţ ă europeană şi indicatorii performanţ ei economice. Astfel, cele mai mari valori pentru sentimentul de apartenenţ a sunt observate în cazul ţ ărilor care au depăşit criză economică, sau care au înregistrat creşteri constante ale puterii de cumpărare, în timp ce procentele scăzute sunt definitorii pentru acele state care privesc cu scepticism Uniunea, ori care au avut cel mai mult de suferit în urma problemelor cu care s-a confruntat zona euro.

Aşadar, cel mai înalt nivel de identificare cu această calitate de cetăţ ean european îl întâlnim în rândul cetățenilor din Luxemburg (87%) şi Finlanda (78%), iar cele mai scăzute în Marea Britanie (48%), Bulgaria (47%) şi Grecia (46%).

5. CAZUL: VAN GEND EN LOOS VS. NEDERLANDSE ADMINISTRAȚIE DER BELASTINGEN

5.1.Situația de fapt:

Van Gend en Loos, o firmă de importatori, a fost solicitată să plătească taxe vamale pentru o marfă importată din Germania în Olanda, conform legii adoptate după crearea CEE. Importatorii au sesizat instanțele olandeze cu privire la plata taxelor vamale, pe motivul că existența unei taxe vamale suplimentare încalcă art.25 (ex 12) TCEE, care interzicea introducerea de noi taxe vamale. Instanța olandeză a sesizat Curtea de Justiție a Comunităților Europene, conform art.234 (ex 177), pentru interpretarea dispoziției relevante.

5.2.Dreptul aplicabil:

Art.25 (ex 12) TCEE – interzicerea impunerii de noi taxe vamale, precum şi mărirea cuantumului celor deja existente.

5.3.Soluția şi principiile degajate de CJCE:

- CEE a creat o nouă ordine juridică în dreptul internațional, în numele căreia statele şi-au limitat drepturile în anumite domenii bine stabilite, subiectele de drept fiind nu doar statele, ci şi particularii: persoane fizice şi juridice din statul respectiv. Aşadar, principiul afirmat este acela că obiectivul Comunităților Europene este de a crea o piață comună, a cărei funcționare priveşte în mod direct părțile interesate, persoane fizice şi juridice.
- Art.25 (ex 12) TCEE produce efecte directe în relația dintre statele membre şi subiectele de drept intern, creând drepturi individuale, pe care instanțele naționale trebuie să le protejeze.

Această speță consacră recunoaşterea tratatului ca fiind „o nouă ordine juridică" în dreptul internațional, nu doar în ceea ce priveşte statele suverane care au semnat şi ratificat tratatul, ci şi în cadrul sistemului intern de drept al acestora. Ordinea juridică a CE se caracterizează prin faptul că are efect direct şi se bucură de supremație (prioritate) în raport cu ordinea juridică internă. Astfel, norma comunitară creează drepturi şi obligații, care pot fi invocate direct de particulari în fața instanțelor naționale. Condițiile precizate de CJCE pentru ca

o prevedere să aibă efect direct sunt următoarele: să fie clară, necondiționată şi să nu necesite adoptarea unei legi naționale în baza ei.

Înainte de luarea acestei decizii, aplicabilitatea era menționată în Tratatul Comunității Economice Europene numai în legătură cu legislația secundară (decizii, regulamente şi directive), dar nu şi pentru normele care se regăsesc în Tratat.

Constituția României, în varianta revizuită, prevede, în acest context, următoarele: „Ca urmare a aderării, prevederile tratatelor constitutive ale Uniunii Europene, precum şi celelalte reglementări comunitare cu caracter obligatoriu, au prioritate față de dispozițiile contrare din legile interne, cu respectarea prevederilor actului de aderare."

Aplicabilitatea directă numită şi efect direct, este caracteristica dreptului comunitar european prin care „dreptul comunitar conferă drepturi şi impune obligații nu doar instituțiilor comunitare şi statelor membre ale Uniunii Europene, ci şi resortisanților acestora, cetățeni ai UE"[22].

Aplicabilitatea directă a dreptului comunitar reprezintă dreptul oricărei persoane a unui stat membru al Uniunii Europene, de a cere judecătorului să i se aplice toate sursele dreptului comunitar european (tratatele, regulamentele, directivele sau deciziile comunitare), iar judecătorul este obligat să folosească aceste texte, oricare ar fi legislația țării căreia îi aparține. Recunoaşterea aplicabilității efectului direct înseamnă garantarea statutului juridic al cetățeanului european.[23]

După hotărârea Van Gend en Loos , CEJ a precizat şi consecințele pe care judecătorul național trebuie să le tragă din dreptul comunitar şi în mod special dintr-o incompatibilitate între o normă internă şi dreptul comunitar. Unele din aceste consecințe nu sunt ataşate expres principiului supremației şi efectului direct, ci mai degrabă art.10 al Tratatului care impune autorităților statale (printre care figurează jurisdicțiile naționale) obligația de a lua toate măsurile destinate executării dreptului comunitar.

Mai ales în privința aplicării directivelor, ca instrumente juridice specifice ale dreptului comunitar (şi care nu au efect direct), s-a creat o întrega jurisprudență ce subliniază rolul judecătorului național ca judecător de drept comun în materie comunitară. Funcția directivelor fiind exact aceea de a asigura armonizarea legislațiilor naționale, este imperativ ca dispozițiile lor

[22] Fuerea Augustin, *Drept Comunitar al Afacerilor*, Editia a II-a, Editura Universul Juridic, Bucuresti, 2006.
[23] Tinca Ovidiu, *Drept Comunitar General*, Editura Didactica si Pedagogica, Bucuresti, 1999.

să se aplice cu aceeaşi semnificaţie, cu aceeaşi forţă obligatorie şi în acelaşi timp, pe întreg teritoriul Uniunii Europene.

În concluzie, dreptul comunitar european acordă drepturi şi impune obligaţii nu doar statelor membre, ci şi cetăţenilor şi întreprinderilor cărora li se aplică direct anumite norme ş i face parte integrantă din sistemul juridic al statelor membre care răspund, în primul rând, de aplicarea corectă a acestor reglementări. Aşadar, orice persoană poate înainta Comisiei Europene o plângere formulată împotriva unui stat membru prin care să denunţe o măsura (legislativă, normativă sau administrativă) sau o practică pe care o consideră contrară unei dispoziţii sau unui principiu de drept comunitar.

CONCLUZII:

În concluzie, dobândirea calităţii de stat membru presupune atât îndeplinirea unor formalităţi precum trecerea printr-un întreg proces de aderare, cât şi identificarea cu valorile şi principiile promovate de Uniunea Europeană.

Un astfel de principiu este cel al aplicabilităţii directe, ce prevede că legislaţia europeană conferă cetăţenilor statelor membre drepturi şi obligaţii, pe care le pot invoca în faţ a tribunalelor naţionale şi comunitare. Cu alte cuvinte, nu numai instituţiile europene şi statele membre sunt afectate direct de dreptul comunitar, ci şi cetăţenii.

Cu toate că aderarea la Uniunea Europeană presupune şi unele dezavantaje, dintre care se remarcă renunţarea parţială la suveranitatea statului naţional, avantajele economice, politice şi sociale numeroase determină statele non-membre să îşi manifeste interesul faţă de apartenenţa la această structură supranaţională. Există state care se pot integra mai uşor, deoarece au un cadru legislativ şi instituţional ce le permite îndeplinirea criteriilor de referinţă cerute de UE, cum este cazul Croaţiei. Există, însă, şi state care din cauza unor conflicte externe şi a unor reticenţ e în adaptarea la cadrul economic şi politic ce caracterizează Uniunea, amână indirect procesul de aderare, Turcia reprezentant un exemplu elocvent în acest caz, care deşi şi-a depus candidatura în 1987, nu a reuşit nici până în prezent să devină stat membru.

BIBLIOGRAFIE

- Dragan Gabriela, Dragoi Cristina, *Uniunea Europeana: Etape, Institutii, Mecanisme,* Editura ASE, Bucuresti, 2013
- Fuerea Augustin, *Drept Comunitar al Afacerilor*, Editia a II-a, Editura Universul Juridic, Bucuresti, 2006
- Ghica Luciana, *Romania si Uniunea Europeana*, Editura Meronia, Bucuresti, 2006
- Militaru Ioana Nely, *Dreptul Uniunii Europene*, Editia a II-a, Editura Universul Juridic, Bucuresti, 2011
- Prisacaru Gheorghi, *Istoria si Evolutia Integrarii Europene*, Editura Universitara, Bucuresti, 2009
- Tinca Ovidiu, *Drept Comunitar General*, Editura Didactica si Pedagogica, Bucuresti, 1999.
- Derham Mark, *European Union: Risk-Benefit Analysis*
- *Diaconu Nicoleta, Aspecte juridice privind calitatea de „stat membru" la Uniunea Europeană,* Analele Universității "Constantin Brâncuşi" din Târgu Jiu, Seria Ştiințe Juridice, Nr. 2/2010
- Mahouachi Leila, *La citoyenneté européenne : un catalyseur du pluralisme des identités en Europe ou comment relancer la participation citoyenne au projet politique européen,* Institut Européen de l'Université de Genève, Genève, 2008
- *Comunicarea Comisiei către Parlamentul European ș i către Consiliu: Strategia de extindere ș i principalele provocări 2011-2012*, Bruxelles, 12.10.2011
- http://europa.eu/about-eu/basic-information/index_ro.htm
- http://eur-lex.europa.eu/en/treaties/dat/11992M/htm/11992M.html#0001000001
- http://ec.europa.eu/enlargement/countries/detailed-country-information/turkey/index_en.htm
- http://www.euromove.org.uk/index.php?id=6505
- http://circa.europa.eu

Cuprins

Argument ..... - 3 -
1. Introducere în Banca Europeană de Investiţii ..... - 3 -
1.1. Prezentarea Băncii Europene de Investiţii ..... - 3 -
1.2. Statutul internaţional al Băncii Europene de Investiţii ..... - 4 -
1.3. Structura Băncii ..... - 5 -
1.4. Activitatea Băncii ..... - 6 -
2. Proiecte (JASPER, JEREMIE, JESSICA, ELENA) ..... - 8 -
3. Concluzii ..... - 10 -
4. ANEXE ..... - 11 -
4.1. ANEXA 1 ..... - 10 –
4.2. ANEXA 2 ..... -10-
4.2 ANEXA 3. Studiu de caz-Speţă ..... - 12 -
BIBLIOGRAFIE SELECTIVĂ ..... - 28 -

Argument

În prezent, rolul instituțiilor financiare este primordial în susținerea şi dezvoltarea economiilor, mai ales în perioada de recesiune. Astfel, unul dintre pilonii financiari este reprezentat de Banca Europeană de Investiții, un organism al Uniunii Europene, care însă oferă suport financiar atât statelor membre, cât şi altor regiuni din afara UE. Cunoscând aria de activitatea a Băncii, statele ar putea aplica corect şi eficient pentru împrumuturi financiare, respectând totodată legislația UE în dezvoltarea unor proiecte fructuoase, dar mai ales legale.

1. Introducere în Banca Europeană de Investiții

1.1. Prezentarea Băncii Europene de Investiții

Banca Europeană de Investiții(BEI) este instituția finanțatoare a Uniunii Europene. Independența din punct de vedere financiar şi cu un portofoliu de investiții în mai mult de 150 de țări, Bancă a fost creată în 1958, în urma Tratatului de la Roma, cu scopul de a finanța şi a pune la dispoziție investițiile necesare regiunilor mai puțin dezvoltate.

Misiunea BEI este de a contribui la realizarea obiectivelor politicilor Uniunii Europene, precum integrarea, dezvoltarea, coeziunea economică şi socială şi acordarea de împrumuturi pe termen lung venite în ajutorul investițiilor viabile de capital, ambele în interiorul şi exteriorul Uniunii. În ultimii ani, concentrarea a fost făcută asupra securității energetice, integrarea regională şi promovarea sectorului privat.[1]

În interiorul UE, BEI susține obiectivele politicii UE în departamente precum întreprinderi mici şi mijlocii, coeziune şi convergentă, lupta împotriva schimbărilor climatice, protecția mediului înconjurător, sectorul energetic competitiv şi sigur, rețele trans - europene. Majoritatea împrumuturilor acordate de către BEI sunt atribuite promotorilor din țările Uniunii Europene(aproximativ 90% din volumul total). În afara UE, BEI este activa prin munca depusă pentru implementarea pilonului financiar al politicilor europene externe de cooperare şi dezvoltare cum ar fi dezvoltarea sectorului privat, dezvoltarea infrastructurii, securitatea stocului de energie şi sustenabilitatea mediului înconjurător.

În 2000, Consiliul European de la Lisabona a stabilit noi obiective pe termen lung pentru BEI, incluzând dezvoltarea UE ca şi cea mai mare economie bazată pe cunoaştere, urmând ca în 2003, Banca să încorporeze o nouă politică, Inițiativa Inovare 2010, care să ajute la susținerea obiectivelor consiliului de la Lisabona[2].

În februarie 2010, Bancă a adoptat o nouă Politică de Transparentă, care a înlocuit Politica de Transparentă adoptată în 2004 şi cea adoptată în 2007, ținând cont de prevederile Tratatul de la

---

[1] art. 174, paragrafele 1 si 2 TFUE

[2] http://www.fundinguniverse.com/company-histories/european-investment-bank-history/

Lisabona asupra funcționarii UE. Această politică a fost actualizata în Mai 2011, cu scopul de a reflecta schimbările administrative care au avut loc ulterior.

1.2.Statutul internațional al Băncii Europene de Investiții

Grupul BEI a fost fondat de către reuniunea Băncii Europene de Investiții cu Fondul European de Investiții, unde Banca este acționarul majoritar. Acționarii BEI sunt cele 27 de state membre ale UE (anexa a.) . Banca se bucura de independenta luării deciziilor în interiorul sistemului instituțional european, dar, în plus, are o relație de lucru apropiată cu celelalte instituții ale UE, în special cu Parlamentul European, Consiliul European şi Comisia Europeană.

Fiind un obiect independent al UE şi datorită faptului că Tratatele Europene nu au clasificat-o sub nicio categorie instituțională, BEI poate fi definită ca nefiind o instituție europeană şi, totodată, nici un organism consultativ al UE precum Comitetul Social şi Economic sau Comitetul Regiunilor. Aşadar, Banca Europeană de Investiții este, în genere, definită ca şi un „organism". Acest statut exclusiv este sprijinit de faptul că BEI are o personalitate legală distinctă față de Uniunea Europeană în sine (art. 308 paragr. 1 TFUE). BEI este, în general, recunoscută ca şi o personalitate legală internațională deplină de către alte subiecte ale dreptului internațional, cum ar fi, spre exemplu, Banca Mondială. Articolul 26 cu privire la statutul Băncii, anexat ca şi al cincilea Protocol Tratatelor Europene, precizează: „Banca se bucură în fiecare din statele membre de capacitatea juridică cea mai largă recunoscută persoanelor juridice prin legislațiile naționale; în special poate să dobândească şi să înstrăineze bunuri imobile şi mobile şi poate sta în justiție."[3]

Cu toate acestea, în ceea ce priveşte ordinul legal al Uniunii, s-a stabilit – şi astfel, judecat de către Curtea de Justiție – că personalitatea legală separată şi autonomia funcțională a Băncii, deşi necesară în lumina activităților ei comerciale, ca şi actor pe piețele financiare, nu o exclud complet din sfera Uniunii Europene. Curtea de justiție afirma:

> „ Este adevărat că aşa cum prevede articolul 129 al Tratatului [acum 308 TFEU], Banca are personalitate legală distinctă de cea a Comunității şi că este administrată şi condusă de organe în concordanță cu statutul său. Pentru a-şi îndeplini sarcinile atribuite de către articolul 130 al Tratatului [acum 309 TFEU], Banca trebuie să poată să acționeze complet independent pe piețele financiare, la fel ca orice altă bancă […]. Totuşi, faptul că Banca are acel grad de operaționalitate şi autonomie instituțională nu înseamnă că este total separată de Comunități şi scutită de la fiecare regulă a legislației Comunității. Este clar, în particular datorită articolului 130 al Tratatului, ca Banca are scopul de a

[3] http://www.eib.org/attachments/general/statute/eib_statute_2009_ro.pdf

contribui la realizarea obiectivelor Comunității şi, astfel, prin virtutea Tratatului, este parte din cadrul Comunității."[4]

Fără îndoială, Tratatul Funcționarii Uniunii Europene lasă o recenzie judiciară limitată asupra anumitor decizii ale organelor Băncii Europene de Investiții, şi este recunoscut în mod explicit că BEI va îndeplini implicit datoriile ale Uniunii, în cazul în care aceasta se comportă ilegal. De asemenea, Curtea de Justiție a stabilit ca Banca nu poate evita scrutinul asupra oricăror măsuri introduse de aceasta, „pentru a fi în conformitate cu carta constituționala de bază" a UE şi a statelor membre ale sale, aşa cum este precizat şi în partea de introducere a propriei Declarație de Politica Informațională a Băncii: „operațiunile BEI sunt ghidate de politica UE şi sunt supuse legislației Uniunii, care legitimează şi protejează operațiunile sale".[5]

1.3.Structura Băncii

Banca este guvernată de Consiliul de Guvernatori, Consiliul de Directori, Comitetul de Conducere şi de Comitetul de Audit. Preşedintele Băncii este Philippe Maystadt de la 1 Ianuarie 2000.
Consiliul Guvernatorilor este compus din Miniştri desemnați de fiecare din cele 27 de state membre, de obicei fiind vorba de Miniştrii de Finanțe. Numeşte în funcție membrii Consiliului Directorilor, Comitetul de Conducere şi Comitetul de Audit.

Consiliul Directorilor este compus din 28 de directori, unul nominalizat de fiecare dintre cele 27 de state membre şi unul nominalizat de către Comisia Europeană, şi, în plus, 18 Alternanți. Are singura putere de a lua decizii în ceea ce priveşte creditele, garanțiile şi împrumuturile.
Comitetul de Conducere are sediul în Luxemburg, sub autoritatea preşedintelui şi supervizat fiind de Consiliul de Directori. Are în componența sa 9 membri şi are ca şi responsabilități pregătirea deciziilor pentru Directori şi asigurarea faptului că acestea sunt implementate adecvat. Preşedintele este, de asemenea, şi Preşedintele Consiliului de Directori.

Comitetul de Audit este un organism independent, responsabil cu verificarea operațiunilor pe care Banca le conduce şi le arhivează în mod adecvat. Este compus din trei membri şi trei observatori şi, în mod normal, se realizează zece întruniri pe an ale Comitetului.
Organizarea Băncii Europene de Investiții consta în Directorate şi Departamente care pregătesc şi implementează deciziile luate de conducerea Băncii.

1.4. Activitatea Băncii

Banca Europeană de Investiții şi-a primit mandatul, aşa cum a stabilit Tratatul CE, de la Uniunea Europeană. Conform acesteia, BEI trebuie să funcționeze ca şi una din instituțiile financiare

[4] **The European Investment Bank's Substantive and Procedural Accountability Principles with Regard to Human Rights, Social and Environmental Concerns,** Nicolas Hachez and Jan Wouters
[5] http://www.eib.org/attachments/strategies/pai_ips_en.pdf

europene, la o bază non-profit, îndreptată către promovarea unei dezvoltări balansate şi neîntrerupte a pieţei comune.[6]

Banca Europeană de Investiţii operează ca şi o bancă de dezvoltare. Două funcţii au fost descoperite în cadrul structurii sale: asigurarea unei ”executări consistente, nediscriminatorii şi raţionale a sarcinilor conferite Băncii” şi a doua, „ajutorul în menţinerea încrederii creditorului”[7]. Actualmente, aceasta oferă credite pe termen lung, de la 4 la 20 de ani, cu o rata variabilă sub LIBOR (London Interbank Offered Rate), fixată pentru maturitatea completă a creditului. În 2010, Bancă a oferit credite în valoare de 72 mld Euro, din care 63 mld. Euro în interiorul UE iar 9 mld. Euro în exteriorul său[8] iar în 2011, Bancă a împrumutat 61 mld. Euro în scopul atingerii obiectivelor Uniunii, din care 54 mld. în statele membre ale UE şi EFTA, iar 7 mld. în ţările partenere (anexa b.).

Înainte de a îşi da acceptul pentru oferirea unui credit, BEI ia în considerare următoarele arii: îmbunătăţirea coeziunii economice şi sociale prin finanţarea proiectelor în regiunile sărace şi crearea de noi locuri de muncă, contribuind la protecţia mediului şi schimbarea în bine a mediului, ajutând întreprinderile mici şi mijlocii, susţinând reţeaua transeuropeană.

Articolul 309 TFUE (ex-articolul 267 TCE) defineşte „ misiunea BEI” astfel:

„Banca Europeană de Investiţii are misiunea de a contribui, recurgând la pieţele de capital şi la resursele proprii, la dezvoltarea echilibrată şi neîntreruptă a pieţei interne în interesul Uniunii. În acest scop, Banca facilitează, prin acordarea de împrumuturi şi garanţii şi fără a urmări un scop lucrativ, finanţarea proiectelor de mai jos în toate sectoarele economiei:

(a) proiecte care urmăresc punerea în valoare a regiunilor mai puţin dezvoltate;

(b) proiecte care urmăresc modernizarea sau conversia întreprinderilor ori crearea de noi activităţi care sunt rezultatul realizării sau funcţionării pieţei interne şi care, prin amploarea sau natura lor, nu pot fi finanţate în întregime prin diferitele mijloace de finanţare existente în fiecare dintre statele membre;

(c) proiecte de interes comun pentru mai multe state membre care, prin amploarea sau natura lor, nu pot fi finanţate în întregime prin diferitele mijloace de finanţare existente în fiecare dintre statele membre.

În îndeplinirea misiunii sale, Banca facilitează finanţarea programelor de investiţii în legătură cu intervenţiile fondurilor structurale şi ale altor instrumente financiare ale Uniunii.”[9]

---

[6] Articolul 309 al TFUE, http://www.eib.org/attachments/general/governance_of_the_eib_en.pdf
[7] Dunnett 1994, p. 751.
[8] http://www.eib.org/infocentre/newsletters/2011-november.htm
[9] http://www.presidency.ro/static/Versiunea_consolidata.pdf

Articolul 309 TFUE se referă numai la politicile direcționate către statele membre şi către regiunile lor, țintind spre promovarea unei „ dezvoltări echilibrate şi constantă a pieței interne în interesul Uniunii”.

Chiar din 1958, o calificare neînsemnată doar asupra acestei perspective intra-UE este introdusă: articolul 16, paragraful 1 al statutului Băncii prevede faptul că BEI poate acorda finanțări şi în afara teritoriului statelor membre ale UE, dar aceasta cerea votul majorității calificate ale Consiliului Guvernatorilor.

Cu toate acestea, mandatul BEI acoperă în prezent, în mod oficial, activitățile de finanțare într-un cadru mai larg al politicilor de cooperare în curs de dezvoltare ale UE, care, prin definiție, se referă la operațiunile realizate în afara Uniunii. Articolul 209 TFUE precizează, într-adevăr, contribuția BEI, în limita termenilor Statutului sau, în implementarea măsurilor adoptate în cadrul politicilor de cooperare şi dezvoltare ale UE. Mandate explicite sunt date, în această privință, Băncii, prin instrumente propriu-zise de cooperare şi dezvoltare. „Mandatul Extern” al BEI acoperă, actualmente, în mod virtual, întregul glob, incluzând şi țările aderente (candidați şi potențiali candidați), țările ACP[10] (prin înțelegerea Cotonou, în urmărea căruia o „Facilitate de Investire” specială, țintind asupra sprijinirii sectorului privat în aceste țări, a fost instaurata), țările mediteraneene (pentru care o Facilitate specială – FEMIP – a fost, de asemenea, adoptată), Europa de Est, Sudul Caucazului şi Rusia (prin Politica Europeană de Vecinătate, în care finanțarea BEI presupune complementarea finanțării acordate de Instrumentul European de Parteneriat şi Vecinătate), şi Asia şi America Latină. Aceste înțelegeri au fost criticate în ultima vreme pentru creşterea complexității mandatului BEI, umbrind rolul său real în dezvoltarea intra- şi extra – UE, şi pentru provocarea capacității sale de a acționa în concordanță atât cu obiectivele sale comerciale cât şi cu variatele politici ale UE.

2. Proiecte (JASPER, JEREMIE, JESSICA, ELENA)

Principalele instrumente financiare ale Băncii sunt ELENA, JESSICA, JASPER, JEREMIE, Fondul de Dezvoltare a Infrastucturii UE- Africa.

ELENA este acronimul pentru European Local Energy Assistance, instituit pentru a implementa şi finanța programe de investiții prin susținerea promotorilor asigurând fezabilitatea studiilor de piață ale proiectului, mai ales pentru construcții şi transporturi.

JESSICA este acronimul pentru Joint European Support for Sustainable Investment în City Areas şi este un instrument financiar pentru perioada 2007 – 2013, susținând investirea în dezvoltarea urbană suportabilă.

JEREMIE este un acronim pentru Joint European Resources for Small and Medium-sized Enterprises, incluzând scheme de finanțare pentru întreprinderile mici şi mijlocii.

[10] The African, Caribbean and Pacific Group of States. A se consulta Intelegerea de Parteneriat cu toate aceste tari, incheiata la Cotonou, pe 23 Iunie 2000, in particular art. 31, paragraful 5, articolul 76, par. 1 si Anexele 1 si 2 ale Intelegerii

JASPERS este acronimul pentru Joint Assistance to Support Projects în the European Regions, creat pentru statele membre care au aderat la Uniune în 2004 şi 2007. Scopul acestei inițiative este de a oferi suport tehnic pentru a creşte calitatea proiectului ce poate fi aprobat în viitorul apropiat.

EU – Africa Infrastructure Trust Fund a fost lansat în 2007 şi ținteşte spre a reduce sărăcia prin crearea de locuri de muncă, acces la transport şi servicii de comunicare.

3. Concluzii

Ceea ce am dorit să arătăm prin prezenta lucrare este caracterul legal şi statutul special al Băncii Europene de Investiții, pe care aceasta îl ocupa în cadrul Uniunii Europene. Partea economică şi financiară a acesteia a fost abordată mai puțin din punct de vedere cantitativ, însă deloc neglijată, scopul nostru fiind de a cerceta în profunzime statutul dual de instituție şi organism şi gradul de independență crescut pe care Banca îl are în cadrul instituțional în care îşi desfăşoară activitatea.

Astfel, cercetarea noastră a avut două mari domenii de evoluție ale Băncii Europene de Investiții, şi anume, statutul său şi proiectele pe care le dezvolta în prezent, în UE, susținând astfel, dezvoltarea sa sustenabilă, în special datorită faptului că unul din marile sale obiective este de a ajuta la dezvoltarea UE ca şi cea mai mare economie bazată pe cunoaştere, ceea ce o face să aibă un rol foarte important.

4. Anexe

4.1.ANEXA 1

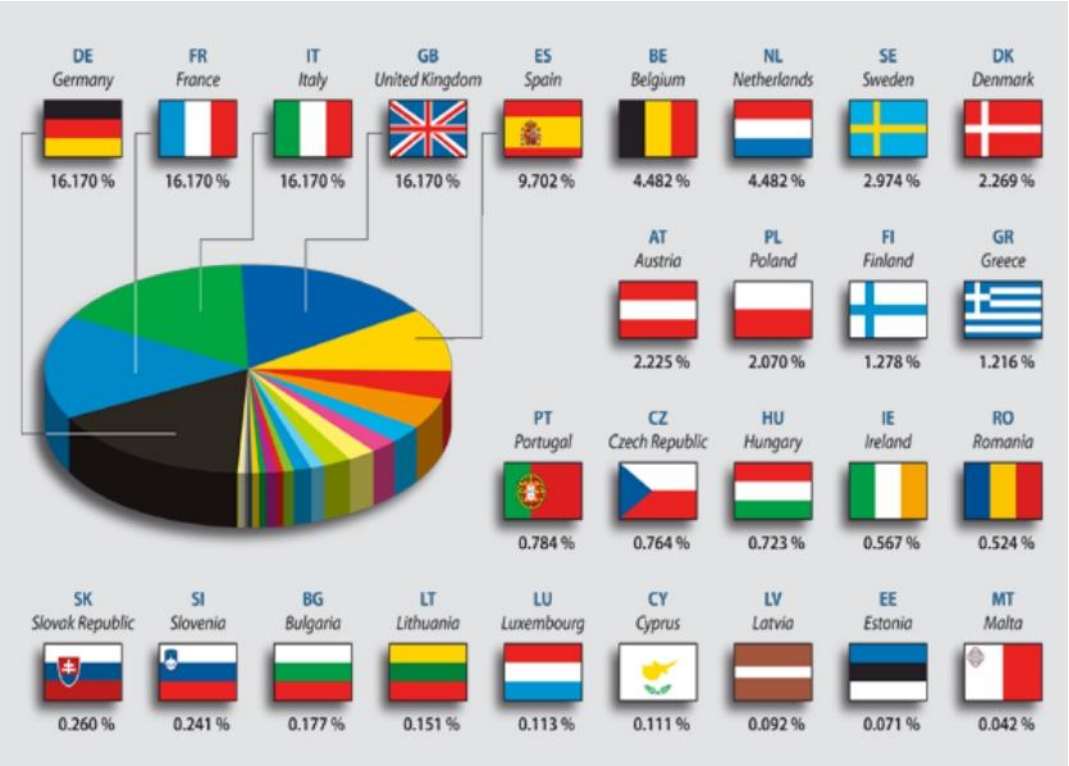

a. Acționarii BEI

4.2.ANEXA 2

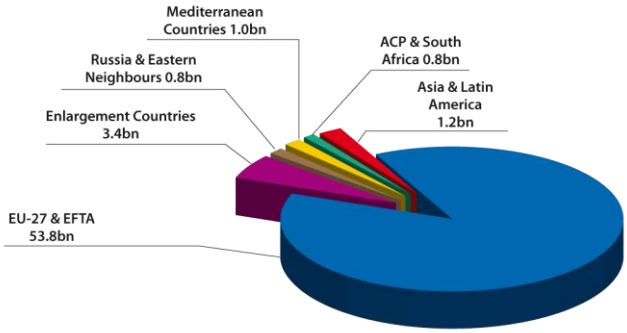

b. Împrumuturi acordate în 2011

4.3.ANEXA 3. Studiu de caz-Speta

Ajutorul financiar oferit de către Banca Europeană de Investiții pentru susținerea unui proiect de construcție a unui pod rutier în Torun, Polonia, care aparent nu este în conformitate cu procedure de evaluare a impactului asupra mediului prevăzute în Directiva 85/33 privind evaluarea efectelor anumitor proiecte publice şi private asupra mediului.

Caz: 0048/2012/MHZ
Rezumat de închidere: Pretinsa manipulare incorectă a unei plângeri la Banca Europeană de Investiții
Deschise pe 02 Feb 2012- Decizia pe 18 Feb 2013
Instituții implicate: Banca Europeană de Investiții
Ariile dreptului: aspecte de ordin general, financiar şi instituțional
Tipuri de administrare deficitară pretinse: încălcarea sau încălcările unor obligații privind: *Limitele de timp rezonabile pentru luarea deciziilor (Articolul 17 ECGAB)*
Aspecte discutate: instituționale şi privind politicile

I. Fundamentul plângerii

1. Pe 19 Octombrie 2010, reclamantul, un jurnalist polonez şi vice-preşedintele unei ONG în Torun, a trimis Băncii Europene De Investiții o plângere privind proiectul de construcție în Torun, Polonia, a unui pod rutier ("Proiectul"). Proiectul a fost finanțat, *inter alia*, printr-un împrumut oferit de către BEI[11]. Reclamația a fost gestionata de Divizia Mecanismului de Plângeri a BEI (denumit în continuare "MP").
2. În plângerea depusă la BEI, reclamantul a pretins, în linii mari, că BEI nu ar fi trebuit să finanțeze Proiectul pentru următoarele motive.
3. În primul rând, Proiectul nu este conform cu evaluările impactului asupra mediului ("EIA"-Environmental impact assessment) prevăzute în Directiva Consiliului 85/337 privind evaluarea efectelor anumitor proiecte publice şi private asupra mediului[12], modificat prin Directiva 97/11[13] şi Directiva 2003/35 (în ceea ce priveşte participarea publicului)[14]. În particular, el a susținut că autoritățile poloneze au încuviințat decizia dezvoltatorului de a împărți proiectul

[11] În plus, Proiectul a fost finanțat din fonduri UE, pe baza unei decizii a Comisiei din 15 mai 2011. Această decizie face obiectul unei alte plangeri, pe care, acelasi reclamant a depus-o la Ombudsman și care poartă numărul de referință 1786/2011/MHZ. Ancheta Ombudsmanului privind aceasta plângere este în curs de desfășurare.
[12] Directiva Consiliului din 27 iunie 1985 privind evaluarea efectelor anumitor proiecte publice și private asupra mediului (85/337/CEE), JO 1985 L 175, p.40
[13] Directiva 97/11/CE a Consiliului din 3 martie 1997 de modificare a Directivei 85/337/CEE privind evaluarea efectelor anumitor proiecte publice și private asupra mediului, JO 1997, L 73, p. 5
[14] Directiva 2003/35/CE a Parlamentului European și a Consiliului din 26 mai 2003 de instituire a participării publicului la elaborarea anumitor planuri și programe privind mediul și de modificare în ceea ce privește participarea publicului și accesul la justiție a Directivelor Consiliului 85/337/CEE și 96/61/CE, JO 2003, L 156, p. 17

principal în sub-proiecte pentru a evita cerințele EIA (“salami slicing”). Reclamantul a accentuat, în linii mari, faptul că, deşi EIA-urile s-au efectuat privind sub-proiectele, nicio procedură EIA nu a fost îndeplinită per total Proiect. În viziunea lui, o EIA a fost efectuată numai în ceea ce priveşte primul stadiu al investiției privind 4.1km de drum şi un pod. Şoseaua are, aşa cum a menționat reclamantul, 14km lungime şi impactul acesteia asupra mediului nu a fost niciodată evaluat. Ca şi rezultat, obligația de a efectua o evaluare nu a fost îndeplinită, deoarece doar dacă toate sub-proiectele luate împreună pot constitui o evaluare semnificativă dacă Proiectul a avut sau nu un impact semnificativ. În al doilea rând, propunerea originală pentru locația podului era mai fezabila şi mai puțin costisitoare. În al treilea rând, Actul Polonez al Finanțelor Publice interzice că datoria publică a oraşelor să depăşească 60% din veniturile bugetare, în timp ce, ca rezultat al împrumutului accesat de la BEI, datoria oraşului Torun s-ar fi ridicat la 70%. Cel de-al patrulea motiv a fost reprezentat de locația aleasă pentru Poriect, aceasta fiind decisa după ce părțile interesate au oferit mită oficialilor polonezi. Existau, de asemenea, motive politice în spatele Proiectului. Reclamantul a cerut Băncii să oprească plățile către Proiect.

4. În plângerea catrea EIB, reclamantul a informat, de asemenea, ca el a trimis deja Comisiei Europene o reclamație împotriva Poloniei, privind Proiectul, şi a indicat că reclamația să a fost înregistrată sub referința CHAP(2010) 01685-Poland. După aceea, el a susținut că BEI ar trebui să “ continue să susțină decizia de a oferi fonduri pentru aceasta investiție” până când Comisia va lua o decizia privind plângerea să. El a sugerat de aemea că BEI se alătura Comisiei în “procesarea” plângerii sale CHAP, dat fiind faptul că el a furnizat Comisiei informații detaliate privind Proiectul.
5. MP a înregistrat plângerea sa pe 5 Noiembrie 2010 şi a informat reclamantul “că poate va primi un răspuns formal din partea Băncii nu mai târziu de 6 Ianuare 2011”.
6. Între timp, comunicările ulterioare ale reclamantul din 2 Noiembtie 2010 completând plângerea originală către BEI, el a informat MP că fusese acuzat de defăimare şi urma să fie urmărit pentru calomniere a autorităților din Torun, din cauza scrisorilor privind Proiectul pe care le-a trimis către “Proiectele de Transport ale UE” în Varşovia.
7. Pe 6 Ianuarie 2011, MP a informat reclamanții ca “din cauza complexității anchetei”, era necesar ca durata de timp pentru gestionarea plângerii sale să fie extinsă şi că va urma să primească un răspuns oficial “nu mai târziu de 2011”.
8. Pe 31 Mai 2011, MP a informat reclamantul că nu era capabilă de a-i oferi Concluziile Raportului şi că “ va face tot posibilul să îi ofere un răspuns oficial în cel mai scurt timp”.
9. Pe 10 August 2011, MP a emis decizia să ("Concluzii Raportul"). În cele 11 pagini ale deciziei, MP a rezumat întâi afirmațiile reclamantului (fără a face referire la problema corupției). În continuare, a descris Proiectul. Acesta s-a referit apoi la o comunicare primită de

la autorităţile din Torun, la 25 noiembrie 2010, afirmând că el şi-a retras acţiunea sa împotriva reclamantului, deoarece acesta din urmă a cerut scuze pentru el. Ulterior, MP a descris domeniul de aplicare al anchetei sale în felul următor. În conformitate cu BEI Manualul de Practici Sociale şi de Mediu din 2007, BEI este responsabil pentru verificarea dacă un promotor a respectat cerinţele de: (i) să efectueze un întreg proces de EIA (inclusiv consultări publice şi aprobarea / acordul de planificare); (îi) pentru a identifica impactul şi măsurile adecvate necesare pentru a le evita, a le reduce sau atenua; şi (iii) să ia în considerare alternative, care sunt măsuri de compensare şi atenuare, precum şi planul de atenuare asociat. Întrucât este promotorul şi autorităţile naţionale competente care sunt responsabile pentru EIA şi toate activităţile conexe, rolul BEI este de a asigura conformitatea cu cerinţele de mediu şi UE şi legislaţia naţională.

10. MP a declarat în continuare că, Contractul de Finanțare privind împrumutul pentru Proiect prevede că, înainte de a plăti orice fonduri, fie pe proiectul ca un întreg sau o parte a acestuia, BEI trebuie să se asigure de faptul că condiţiile de mediu au fost respectate. Neconformitatea poate determina BEI pentru a opri plata împrumutului.Contractul de Finanţare prevede că, înainte de a plăti, documente justificative care să arate că cerinţele Directivei de Habitate au fost îndeplinite trebuie să fie trimise. BEI a mai afirmat că responsabilitatea pentru EIA revine Direcţiei Regionale poloneze pentru Protecţia Mediului. Două proceduri EIA au fost efectuate (în 2007 şi 2009). La data de 9 octombrie 2009, Direcţia menţionată mai sus a emis o decizie de aprobare de proiectare şi de acordare a autorizaţiei de construcţie.
11. MP a făcut referire, în detaliu, la trei alternative pentru proiect şi a explicat de ce primul a fost acceptat împotriva celorlalte două. Decizia respectivă a fost luată după ce autorităţile naţionale au efectuat o analiză a măsurilor preventive care ar fi fost necesare în scopul reducerii sau compensării posibilului impact negativ asupra mediului. Alternativa 1 a obţinut cel mai mare punctaj, deoarece a avut un impact mai mic asupra mediului şi niciun impact asupra zonei istorice a oraşului Toruń, în comparaţie cu alternativa 2 (preferat de reclamant). Alternativa 1 a fost într-adevăr mai scumpă, din cauza caracteristicilor complexe urbane ale zonei.
12. MP a invocat că "din informaţiile furnizate de către Promotor", aceasta din urmă a ținut consultații între 2003 și 2009 și a ajuns la un acord majoritatar privind locația aleasă a podului(alternativa 1). Toate alternative pentru amplasarea proiectului au fost prezentate şi discutate în timpul consultărilor publice.
13. BEI a primit, de asemenea, un aviz pozitiv din partea Camerei Poloneze Regionale de Contabilitate în ceea ce priveşte respectarea dreptului polonez prin creşterea datoriei oraşului rezultată din costurile proiectului.
14. MP a concluzionat că, în aprecierea Proiectului, BEI a acţionat cu diligenţă .Posibilul impact asupra mediului a fost atenuat de alegerea măsurilor de gestionare a ambelor alternative legate

de faza de proiectare şi analiză de mediu. În plus, BEI impune că părţile finanţate din proiect să fie supuse unui audit de securitate rutieră, în conformitate cu principiile Directivei 2008/96/CE privind gestionarea siguranţei infrastructurii rutiere[15].

15. BEI, de asemenea, a constatat că acele costuri ridicate ale proiectului au fost justificate de natura urbană a zonei. MP a declarat că, din informaţiile culese, "se pare", că o EIA, precum şi consultaţii publice, au fost efectuate în conformitate cu legile în vigoare. MP, astfel, "nu a reuşit să identifice un exemplu de [o] încălcare a legislaţiei UE de mediu". MP, de asemenea, a declarat că Comisia este instituţia competentă a UE să se ocupe cu presupuse încălcări ale legislaţiei UE şi va informa MP cu privire la rezultatul anchetei sale. Comisia a deschis acea anchetă în urma plângerii reclamantului la aceasta. În concluzie, aceasta a decis că nu a existat nici un caz de administrare defectuoasă de către BEI.
16. La 27 noiembrie 2011, reclamantul a solicitat BEI să îi furnizeze numele funcţionarilor săi care se ocupă cu reclamaţia să.
17. La data de 7 decembrie 2011, BEI a răspuns că raportul de concluzii fost semnat de către funcţionarii responsabili.
18. La data de 16 decembrie 2011, reclamantul a informat MP (şi Comisia), că Direcţia Generală pentru Protecţia Mediului din Varşovia a decis, ca răspuns la o cerere depusă de ONG-uri reclamantului, faptul că EIA privind proiectul realizat în anul 2007 nu este valabil. În decembrie 2011, autorităţile oraşului Torun au introdus un recurs în faţa Direcţiei Generale solicitând revizuirea deciziei sale de mai sus, în conformitate cu legislaţia poloneză în cauză. Ulterior, reclamantul s-a adresat Ombudsmanului European.

II. Obiectul anchetei

19. Reclamantul a pretins că BEI nu a gestional cum trebuie plângerea să.
20. El a susținut că BEI ar fi trebuit să se asigure că autoritățile poloneze respecta toate cerințele de mediu înainte de a distribui fondurile pentru Proiect.

III. Ancheta

21. Pe 2 Februarie 2012, Ombudsman a cerut opinia Băncii Europene de Investiții privind acuzația și plângerea reclamantului.
22. Pe 14 Mai 2012, BEI a trimis propria opinie asupra cazului în limba engleză. Traducerea acesteia în poloneză a fost trimisă reclamantului pentru ca acesta să trimită observațiile pe marginea opiniei, până pe 31 Iulie 2012. Reclamantul nu a trimis însă nicio observație. Pe 4 Septembrie 2012, Ombudsman a întrebat BEI aspecte suplimentare. BEI a răspuns pe 24

[15] Directiva 2008/96/CE a Parlamentului European și a Consiliului din 19 noiembrie 2008 privind gestionarea siguranței infrastructurii rutiere, JO 2008, L 319, p.59

Octombrie 2012. Acest răspuns a fost trimis reclamantului pentru observațiile ce aveau să fie trimise de către acesta pe 14 Decembrie 2012[16].

IV. Analizee Ombudsmanului şi concluziile

Remarci preliminare

23. În observaţiile trimise în timpul anchetei, reclamantul a presupus (i) eşecuri ale autorităţilor poloneze, care au dus la non-conformitatea Proiectului cu legislaţia UE şi cea naţională, şi (îi) motivele ascunse pentru localizarea proiectului, şi anume, faptul că persoanele implicate în proiect au fost mituite şi că a fost exercitată presiune politică în legătură cu proiectul. În observaţiile sale din data de 14 decembrie 2012, reclamantul a sugerat că Ombudsmanul ar putea realiza un raport făcut de către un expert în legislaţia de mediu, cu scopul de a evalua caracterul potrivit al locaţiei alease pentru proiect.
24. Ombudsmanul nu poate urmări, însă, sugestia reclamantului. El subliniază faptul că articolul 228 din Tratatul privind funcţionarea Uniunii Europene (TFUE), îl autorizează să ancheteze instanţe posibile de administrare defectuoasă doar în activităţile instituţiilor UE, organele, oficiile şi agenţiile. Statutul Ombudsmanului European prevede în mod explicit că nicio acţiune a oricărei alte autorităţi sau persoane poate face obiectul unei plângeri adresate Ombudsmanului. Din acest motiv, el nu poate investiga presupuse erori ale autorităţilor poloneze sau persoanelor fizice în legătură cu proiectul. Astfel, deoarece orice evaluare a conformităţii proiectului cu legislaţia de mediu s-ar referi în mod obligatoriu acţiunile relevante ale autorităţilor poloneze sau persoane fizice, el nu poate urma sugestia reclamantului.

A. Presupusa gestionare incorectă de către BEI a reclamației reclamantului

Argumente prezentate Ombudsmanului

25. Iniţial, reclamantul a susţinut că soluționarea plângerii, de către PM, a durat zece luni şi că, în mai multe rânduri, PM a prelungit termenul pentru prezentarea concluziilor sale finale.
26. De asemenea, el a susţinut că a fost informat de către autorităţile competente ale oraşului Torun, ca, deşi EIA erau în cele din urmă declarate nule prin procesul de revizuire înainte de a Direcţiei Poloneze Generale, BEI nu ar putea să se retragă de la Contractul de Finanțare care reglementa împrumutul pentru Proiect. Reclamantul a declarat că în cazul în care această informaţie este corectă, a fost inutil pentru MP să deschidă ancheta.
27. Mai mult decât atât, MP nu a explicat în decizia să cum s-a efectuat ancheta plângerii, şi anume, dacă a contactat Asistenţa Comună pentru Susţinerea Proiectelor în Regiunile Europene, cunoscut sub numele de JASPERS, din Varşovia, care este compus din BEI,

[16] Reclamantul a prezentat observații comune în ceea ce privește prezenta plângere și plangerea 1786/2011/MHZ împotriva Comisiei

împreună cu Comisia Europeană, Banca Europeană pentru Reconstrucţie şi Dezvoltare şi cu alţi parteneri, şi care a furnizat expertiză internaţională pentru managementul proiectului.

28. În plus, MP nu a luat o poziţie cu privire la afirmaţia reclamantului: "salami slicing" şi motivele ascunse din spatele proiectului (presiunea politică şi practicile corupte).
29. În cele din urmă, în Raportul său Concluzii, MP a constatat că "nu a reuşit să identifice un exemplu de [o] încălcare a legislaţiei UE de mediu", afirmând în acelaşi timp ca Comisia este singura instituţia competentă a UE care să se ocupe cu pretinsă încălcare a legislaţiei UE. Reclamantul a susţinut că, în orice caz, concluziile MP menţionate mai sus sunt discutabile, având în vedere faptul că, în 2011, Direcţia Generală pentru Protecţia Mediului din Varşovia a invalidat EIA realizată pentru proiect.
30. În avizul său privind plângerea, BEI a subliniat întâi că, după ce Comisia a emis un aviz favorabil cu privire la Proiect, pe 23 iulie 2010, BEI a efectuat evaluarea să şi a încheiat-o în noiembrie 2010. La data de 14 decembrie 2010, Consiliul de administraţie al BEI a aprobat Proiectul.
31. BEI a admis, în opinia sa că, în conformitate cu Articolul 10.2 din Partea a IV-a "Principiile Mecanismului de Reclamații al BEI, Termenii de Referință şi Regulamentul de Procedură" ("CMPTR"), răspunsul final al BEI-MP ar trebui să fie livrat până nu mai târziu de 40 de zile lucrătoare de la data confirmării de primire a plângerii. CMPTR prevede că, pentru probleme complexe sau din motive dincolo de "sfera de influență" a MP, termenul limită pentru furnizarea unui răspuns final poate fi prelungit cu o perioadă suplimentară de maximum 100 de zile lucrătoare, după ce a informat în mod corespunzător reclamantul a extinderii.
32. BEI a subliniat, în ceea ce priveşte întârzierea pretinsă, că, pe 3 şi 8 noiembrie 2010 şi, de asemenea, pe 6, 13, 23 şi 30 mai 2011, reclamantul a oferit BEI o corespondenţa ulterioară referitoare la plângerea sa iniţială din data de 19 octombrie 2010. Această corespondenţă a trebuit să fie luată în considerare în cadrul revizuirii ce era în curs de desfăşurare. Prin urmare, după ce extinderea de 100 zile lucrătoare a expirat pe 31 mai 2011, MP l-a informat pe reclamant că a fost necesar să se extindă intervalul de timp pentru manipularea plângerii dincolo de termenul stabilit. În plus, a fost necesar să se obțină traduceri de informaţii de fond şi a documentelor în limbile de lucru ale BEI. Prin urmare, pentru a oferi un răspuns până pe 31 mai 2011, BEI nu ar fi fost în măsură să ia în considerare toate informaţiile şi elemente noi (articole de presă, deciziile şi declaraţiile autorităţilor de mediu naţionale), furnizate de reclamant între 6 şi 30 mai 2011 . Cu toate acestea, pe 10 august 2011, atunci când a prezintat Raportul de Concluzii, BEI a cerut scuze pentru întârziere.
33. BEI a declarat că, spre deosebire de opinia reclamantului, MP poate, ori de câte ori este cazul, să furnizeze recomandări, inclusiv acţiunile operative corective, managementului BEI.

34. În conformitate cu articolul 7.6 din partea a IV-a CMPTR, atunci când o plângere este declarată admisibilă, MP lansează o anchetă cu drepturi depline şi o evaluare a conformităţii în problemele ridicate de către reclamant. Aceasta include o revizuire a documentelor şi înregistrărilor, întâlniri cu părţile interesate interne şi externe, dacă este necesar, şi coordonarea diferitelor servicii ale Grupului BEI implicate în proiectul respectiv. În cazul de faţă, MP a consultat serviciile operaționale ale BEI, şi anume, echipa de evaluare şi JASPERS. Acesta a mai solicitat şi revizuit clarificări suplimentare furnizate de promotorul Proiectului. În cele din urmă, aceasta a luat legătura cu Direcţia Generală pentru Politică Regională şi Urbană ("DG REGIO") a Comisiei.
35. BEI face, de asemenea, referire la afirmaţia reclamantului privind "salami slicing". Aceasta a precizat că proiectul constă în "construirea unui pod şi a drumurilor sale de acces, peste râul Vistula, în cursul Drumul Național Nr 1 în Torun, care face parte din reţeaua TEN-T., alăturându-se Drumurior Naționale Nr 15 şi Nr 80 ... Lungimea totală a traseului este de aproximativ nouă 4.1 km ... Proiectul include, de asemenea, drumurile de serviciu de legătură cu zona de vecinătate, pentru mai mult de 2 km, plus, unele intersecții principale... de la capătul din nord... şi ... la capătul sudic. " Acesta este "un proiect de sine stătător", care, în conformitate cu Directiva EIA, a fost supus unei EIA complete, inclusiv câtorva consultații publice. Procedura EIA a proiectului a fost realizată în două etape (EIA a fost realizată în 2007 şi, apoi, în 2009). Procedura EIA a cuprins consultații publice. Rezultatele acestor consultații publice au fost luate în considerare în deciziile administrative relevante privind EIA şi în dezvoltarea procedurii de aprobare. Prima decizie privind mediul emisa cu privire la Proiect a inclus cerinţe, cum ar fi întocmirea unui inventar al speciilor protejate şi monitorizarea acestora. BEI a declarat că evaluarea cumulativă a impactului asupra mediului va fi necesar numai atunci când se adoptă o decizie de a construi un drum nou care uneşte Proiectul cu drumul existent N1 către Gdansk. Evaluarea cumulativă nu este totuşi necesară pentru construirea podului. BEI a concluzionat că se pare că procesul de EIA a fost realizat într-un mod transparent şi că nu pare că Proiectul a fost împărţit în proiecte mai mici, cu scopul de a evita necesitatea unei evaluări cumulative.
36. În plus, BEI a subliniat faptul că debitorul a oferit, în cazul de faţă, permisele necesare şi deciziile aprobate de mediu asupra EIA. BEI a adăugat că nu este competentă să exercite nicio judecată de valoare în ceea ce priveşte selectarea setului de opţiuni alternative care urmau să fie studiate şi/sau analizate. Această sarcină este de competenţa autorităţilor naţionale. BEI este responsabil de verificarea dacă Promotorul (i) a realizat un plin proces de EIA (inclusiv consultări publice şi aprobarea/acordul de planificare); (îi) a identificat impacturile şi măsurile corespunzătoare pentru a le evita, reduce sau atenua; şi (iii) a consideray alternativele, adică, măsurile de atenuare propuse şi măsurile de compensare şi planul de atenuare asociate. În acest

context, BEI verifică evaluarea autorităţilor naţionale, precum şi respectarea acesteia, precum şi conformitatea cu legislația UE şi cu dreptul naţional.

37. În cele din urmă, BEI a făcut trimitere la Articolul 258 din TFUE şi a declarat că PM nu este competentă să efectueze o revizuire completă a unei pretinse încălcări a dreptului comunitar de către un stat membru. Pe de altă parte, aşa cum se specifică în Articolul 4.1 din Partea a II-a CMPTR, PM poate efectua anchete în ceea ce priveşte plângerile referitoare la presupuse administrări defectuoase de către Grupul BEI. În cazul de faţă, MP a constatat acuzaţiile reclamantului împotriva BEI nefondate. Ulterior, Comisia Europeană, care a efectuat o anchetă pe acelaşi subiect, a confirmat constatările şi concluziile CM.

38. În răspunsul său în continuare, BEI a declarat, cu privire la acuzaţia de practici corupte pe care reclamantul le inclusese în plângerea sa către BEI, că MP a transferat-o la Divizia de Anchetare a Fraudelor a BEI. BEI a adăugat că această diviziune a fost conectată cu Biroul Parchetului din Gdansk (Polonia), care investighează acuzaţiile de fraudă.

39. În răspunsul la întrebarea suplimentară a Ombudsmanului privind argumentele originale ale reclamantului în sensul că locaţia Proiectului a fost aleasă din motive politice şi că au existat practici corupte, BEI a declarat în Raportul său de Concluzii ca, MP a clarificat în mod substanţial criteriile care au fost aplicate pentru analiza locaţiilor alternative. Analiza acestora a confirmat că locaţia aleasă a fost alternativa cea mai avantajoasă în comparaţie cu alte alternative, care ar fi condus la distrugerea unei zone naturale protejate şi la interferenţa cu elemente istorice din oraşul vechi. În acest context, BEI a declarat că nu a reuşit să găsească dovezi în sprijinul afirmaţiei reclamantului că locaţia a fost selectat pentru motive politice.

40. În observaţiile sale privind răspunsul BEI, reclamantul a reiterat faptul că BEI nu ar fi trebuit să finanţeze Proiectul, pentru că nu era nici justificat economic, nici ecologic conform. El a susţinut punctul său de vedere că decizia privind locaţia Proiectului a fost luată ca urmare a faptului că oficialii polonezi implicaţi au fost mituit. În opinia sa, o parte a terenului ales în cele din urmă pentru amplasarea Proiectului şi apoi vânduta investitorului a aparţinut unei rude a unuia dintre decidenţi. Reclamantul a menţionat că procurorul polonez regional din Gdansk nu a găsit dovezi de corupţie sau de management nerentabilă. De asemenea, el a menţionat că, la 26 octombrie 2012, Direcţia Generală pentru Protecţia Mediului din Varşovia a un recurs privind o decizie luată de ea însăşi în 2011. Potrivit deciziei din 26 octombrie 2007 privind EIA, proiectul nu a fost în întregime în conformitate cu legislaţia în vigoare la acel moment, dar aceasta non-conformitate nu a fost vădită şi nu a anulat EIA ca atare. Cu toate acestea, reclamantul nu este de acord cu decizia finală a Direcţiei Generale. În opinia sa, autorităţile competente poloneze (Parchetul şi Direcţia Generală), ar fi luat decizii diferite în ceea ce priveşte Proiectul dacă acesta nu ar avut nicio finanţare UE. Reclamantul nu este mulţumit de raţionamentul BEI cu privire la motivul pentru care locaţia curentă a proiectului a fost aleasă

din rândul alte locaţii alternative. Acest lucru se datorează faptului că, în opinia sa, documentul polonez cu privire la locaţiile alternative la care BEI a făcut referire nu a fost corect.

41. În concluzie, reclamantul a considerat că BEI ar trebui să fi fost mai atentă la verificarea documentelor prezentate de către autorităţile poloneze care solicitau împrumutul. Această documentaţie a arătat în mod clar corupţia în cadrul proiectului şi managementul nerentabil al acestuia. Au fost neconcordante care indică nerespectarea legislaţiei UE de mediu (de intervenţie în siturile Natura 2000, consultații publice insuficiente). Împrumut BEI, de fapt, a crescut datoria oraşului Torun la 75%, iar Torun a devenit oraşul cel mai îndatorat în Polonia. Cheltuielile publice în acest oraş au fost diminuate, ca şi rezultat.

V. Evaluarea realizată de Ombudsman

42. Normele referitoare la manipularea procedurală a plângerilor de către Divizia de Mecanismul Plângerilor a BEI sunt codificate de către Banca într-un document intitulat ""Principiile Mecanismului de Reclamaţii al BEI, Termenii de Referinţă şi Regulamentul de Procedură". Ombudsmanul va evalua astfel, mai întâi, dacă MP a urmat în mod corespunzător dispoziţiile obligatorii şi conţinute în rubricile "Perioada de timp pentru a gestiona cu plângerea reclamantului" şi "Etapele de anchetă", prezentate mai jos. Ombudsmanul va luă apoi o poziţie privind Raportul de Concluzii.

Perioada de timp pentru a gestiona cu plângerea reclamantului

43. Reclamantul a depus plângerea sa împotriva BEI la data de 19 octombrie 2010. MP a înregistrat-o la 5 noiembrie 2010 şi a emis decizia finală cu privire la plângerea să (Raportul de Concluzii) la 10 august 2011. Astfel, au fost necesare 10 luni sau aproximativ 300 de zile pentru ca MP să facă faţă plângerii. Articolul 10.1 din Partea a IV-a CMPTR prevede o limită de timp de 40 de zile pentru a gestiona o plângere. Acest interval de timp poate fi prelungit cu încă 100 de zile "pentru problemele complexe" sau "din motive independente de sfera de influenţă" a MP. De aceea, în total, un interval de timp de 140 de zile, sau mai puţin de şapte luni, este avut în vedere în CMPTR. Se pune întrebarea dacă BEI a acordat motive adecvate pentru necesitatea a trei luni suplimentare pentru a gestiona plângerea reclamantului.

44. Ombudsmanul acceptă argumentul Băncii potrivit căruia, corespondenţa suplimentară a reclamantului trimisă înainte de termenul limită prelungit expirat, erau necesare a fi examinate şi acest comentariu a cerut un timp suplimentar. Ombudsmanul constată, de asemenea, rezonabil argumentul că MP avea nevoie de timp suplimentar pentru a obţine o traducere relevanta a informaţiilor.

45. Ombudsmanul apreciază faptul că, pe 31 mai 2011, când termenul limită, care a fost prelungit cu 100 de zile era pe cale să expire, BEI a contactat reclamantul, pentru a-l informeze de

întârziere. Cu toate acestea, BEI regretă faptul că această informaţie nu a inclus o explicaţie pentru această întârziere. În acest sens, Ombudsmanul va face o observaţie mai jos.

Etapele anchetei

46. Articolul 7.6 din partea a IV-a CMPTR prevede că PM ar trebui să ia următoarele măsuri atunci când se pune problema unei anchete privind administrare defectuoasă de către Bancă: (i) să revizuiască documentele pertinente; (îi) să asigure coordonarea diferitelor servicii implicate de Grupul BEI; şi (iii) organizează reuniuni cu părţile interesate interne şi externe corespunzătoare, în scopul de a aduna toate informaţiile necesare. Articolul 8 din partea a IV-a CMPTR, intitulat "Metode de anchetă", prevede că procedura de investigare standard de MP cuprinde schimbul de corespondenţă între părţile interesate şi de revizuire internă. CMP poate, totuşi, printre altele, să contactateze reclamantul, persoanele afectate, oficiali guvernamentali şi autorităţile de proiect din ţara în care este localizat proiectul, promotorii de proiecte finanţate de BEI, experţi independenţi şi ONG-uri, şi poate solicita în scris sau oral aspecte specifice persoanelor şi entităţilor menţionate mai sus. Este de la sine înţeles că alegerea metodei de investigare care ar trebui să fie utilizată în legătură cu o plângere specifică este o problemă a discreţia lui MP.
47. În următorul răspunsul, BEI a descris în detaliu investigațiile MP. Aceasta a precizat că MP a contactat echipa de evaluare a Proiectului, JASPERS, DG REGIO şi, de asemenea, a solicitat explicaţii suplimentare promotorului Proiectului. Aceşti paşi sunt rezonabili, în funcţie de natura plângerii reclamantului.
48. Mai mult decât atât, MP a avut dreptate în transferarea afirmației reclamantului privind corupția în rândul funcționarilor care se ocupau de Proiect, Diviziei BEI de Anchetare a Fraudelor. Acest pas este conform cu normă prevăzută în articolul 7.4 din partea a IV-a CMPTR conform căreia "dacă în timpul anchetei unei plângeri, [...] unele fraude vizează acuzaţiile şi / sau corupţie, partea relevantă a plângerii va fi predată Diviziei BEI de Anchetare a Fraudelor".
49. În cele din urmă, după cum BEI a explicat răspunsul său, este posibil ca MP să închidă ancheta cu recomandări sau propuneri de măsuri corective. Banca ar fi putut, într-adevăr, să oprească plăţile pentru Proiect în orice moment (dar şi după ce MP a emis Raportul său de Concluziile anchetei sale), în cazul în care condiţiile specifice care să justifice o astfel de acţiune au fost îndeplinite. Rezultă că, contrar a ceea ce a susţinut reclamantul, nu a fost "inutil" pentru MP să deschidă o anchetă în plângerea să.

Raportul de Concluzii

50. În plângerea sa iniţială la Ombudsman, reclamantul a arătat în mod întemeiat că, în Raportul de Concluzii, pe care MP l-a emis în urma anchetei sale, acesta nu a luat o poziţie clară privind

afirmaţia reclamantului privind "salami slicing" a Proiectului şi nu a reuşit să ia o poziţie cu privire la afirmaţia sa că există motive ascunse în spatele Proiectului (presiunea politică şi practicile corupte). Cu toate acestea, aceste eşecuri au fost remediate în cursul anchetei Ombudsmanului. În avizul sau, pe care Ombudsmanul l-a transmis reclamantului, BEI a explicat în detaliu motivele pentru care a considerat că afirmaţia reclamantului privind "salami slicing", nu a fost justificată. În plus, după cum se menţionează la punctul 48 de mai sus, BEI a arătat în răspunsul său de asemenea, că MP a luat în considerare acuzația reclamantului de corupţie. În cele din urmă, el a explicat de ce crede că locaţia proiectului a fost ales pe baza unei analize a alternativelor oferite, şi nu pentru motive politice.

51. În plus, în avizul său privind plângerea, BEI a clarificat competenţa lui MP. Aceasta a precizat că MP este împuternicit să se ocupe de cazuri posibile de administrare defectuoasă în activitatea Grupului BEI, în timp ce Comisia, în temeiul articolului 258 TFUE, este împuternicita să se ocupe de acuzaţiile de încălcare a legislaţiei UE de către statele membre. Ombudsmanul face această clarificare, deoarece Raportul de Concluzii a creat o anumită ambiguitate în această privinţă, din cauza declaraţiei că MP "nu a reuşit să identifice un exemplu de [o] încălcare a legislaţiei UE de mediu".
52. Ombudsmanul concluzionează că Raportul de Concluzii al MP, completate de avizul BEI şi răspunsurile suplimentare la întrebările Ombudsmanului, constituie, în total, o expunere adecvată a motivelor pentru poziţia lui MP de a nu a găsi un caz de administrare defectuoasă în deciziile BEI cu privire la proiect.
53. În acest sens, este totuşi necesar să se facă distincţia între, pe de o parte, o încălcare a obligaţiei de a prezenta motivele, ca o cerinţă procedurală, şi, pe de altă parte, funcţia să ca un indicator al unui defect de fond în decizia de a fi examinat. Într-adevăr, reclamantul a susţinut că BEI nu a fost suficient de diligentă în verificarea conformării Proiectului cu cerinţele de mediu şi că acest lucru a devenit evident de la sfârşitul anului 2011, atunci când Direcţiei Poloneza Generală a invalidat EIA pe care autorităţile poloneze o efectuaseră pentru Proiect, în 2007. Mai mult decât atât, din cauza împrumutului BEI, oraşul Torun a devenit puternic îndatorată.
54. După examinarea dovezilor disponibile, Ombudsmanul nu a găsit, totuşi, că BEI nu a reuşit să verifice documentaţia furnizată de promotorul Proiectului şi de autorităţile poloneze, inclusiv un răspuns din partea Camerei Poloneza de Contabilitate în ceea ce priveşte datoriile oraşului Torun. Aşa cum în mod corect a subliniat Bancă, deciziile de mediu şi toate deciziile aferente sunt luate de către autorităţile poloneze[17], iar BEI doar verifică, înainte de a accepta să

[17] Ombudsmanul observa că, în conformitate cu al cincilea considerent, Directiva 85/337 este destinat a să stabilească principiile generale pentru evaluarea efectelor asupra mediului în vederea suplimentării și a coordonării procedurilor de autorizare a proiectelor publice și private care pot avea un efect asupra mediului.
În acest scop, Articolul 1 alineatul (2) din Directiva 85/337 definește "autorizație" ca decizia autorității sau autorităților competente care împuternicesc inițiatorul proiectului să continue cu un proiect.

împrumute, evaluarea realizată de autorităţile naţionale, precum şi conformitatea acesteia cu legislaţia UE şi cu cea naţională.

55. Pe de altă parte, reclamantul poate fi îndreptăţit să contrazică faptul că evaluarea globală pozitivă a proiectului de către BEI, înainte de a decide cu privire la împrumut în 2010, ar fi putut să nu fie în întregime corectă în cazul în care, în 2011, Direcţia Poloneză Generală ar fi constatat că EIA pe care autorităţile poloneze a realizat-o în 2007 era invalidă. Reclamantul nu a demonstrat totuşi că, în 2010, şi pe baza informaţiilor şi a mijloacelor aflate la dispoziţia sa în acel moment, BEI ar fi trebuit în mod imperativ să ajungă la aceeaşi concluzie ca şi cea la care Direcţia Generală a ajuns un an mai târziu. Mai mult decât atât, reiese din utimele observaţii ale reclamantului faptul că, în 2012, acelaşi Direcţia Generală a anulat un recurs din proprie decizie, în 2011, şi a considerat, în esenţă, faptul că EIA era valabilă.

56. În cele din urmă, Ombudsmanul ține cont de preocupările pe care reclamantul le-a exprimat în ultimele sale observaţiile, în sensul că, per total, decizia finală a Direcţiei Generale şi decizia Procuratorii Poloneze din Gdansk privind corupţia legată de Proiect nu au fost influenţate de lege, ci mai degrabă investiția financiară semnificativă a UE în Proiectul în curs de desfăşurare, care din acest motiv a devenit ireversibil. Pentru motivele arătate la punctul 24 de mai sus, acestea se află în afara obligaţiilor Ombudsmanului. Nici nu ar reieşi că BEI poate lua în considerare aceste preocupări, în deciziile sale viitoare, dacă există, în ceea ce priveşte împrumutul. În acest sens, Ombudsmanul consideră că este util să atragem atenţia asupra principiului de respect reciproc şi cooperare loială, impusă instituţiilor UE şi statele membre UE prin articolul 4 alineatul (3) din Tratatul privind Uniunea Europeană ("TUE"). În plus, acest principiu a fost invocat de către Curtea de Justiţie a UE, în cadrul unei proceduri privind încălcarea dreptului comunitar în temeiul articolului 258 TFUE (articolul 226 TCE atunci)[18]. Articolul 4 (3) din TUE prevede că statele membre trebuie să se abţină de la orice măsură care ar putea pune în pericol realizarea obiectivelor Uniunii. De aceea, BEI ar putea aştepta în mod legitim autorităţile poloneze să efectueze, cu cea mai mare diligenţă, o evaluare bazată pe legislaţia UE şi naţională.

Articolul 2 (1) din directivă prevede: "Statele membre adoptă toate măsurile necesare pentru a asigura că, înaintea acordării autorizației, proiectele care ar putea avea efecte semnificative asupra mediului, în temeiul, inter alia, de natura lor, mărimea sau localizarea sunt supuse unei evaluări privind efectelor lor. Aceste proiecte sunt definite la articolul 4. "
Articolul 4 din directivă prevede, după cum urmează:
"1. Sub rezerva articolului 2 alineatul (3), proiectele aparținând categoriilor enumerate în anexa I se supun unei evaluări în conformitate cu articolele 5 și 10.
2. Proiectele aparținând categoriilor enumerate în anexa II vor fi supuse unei evaluări în conformitate cu articolele 5 și 10, în cazul în care statele membre consideră caracteristicilor acestor proiecte subiect de evaluare.
În acest scop, statele membre pot, inter alia, specifica anumite tipuri de proiecte care să constituie obiectul unei evaluări sau pot stabili criteriile și / sau pragurile necesare pentru a determina care dintre proiectele aparținând categoriilor prezentate în anexa II trebuie să facă obiectul unei evaluări în conformitate cu articolele 5 și 10 "

[18] Existent in Cazul C-10/00 Comisia v. Italia [2002], ECRI-2357, paragraful 88

57. Având în vedere cele de mai sus, Ombudsmanul nu constată niciun caz de administrare defectuoasă în ceea ce priveşte acuzaţia.

B. Plângerea referitoare la faptul că BEI ar trebui să se asigure de conformitatea cu cerințele de mediu înainte de a înainta următoarele plăti pentru Proiect

Argumente prezentate de Ombudsman

58. Reclamantul a susţinut că BEI ar trebui să se asigure că autorităţile poloneze respectă toate cerinţele de mediu înainte de distribuirea de fonduri suplimentare pentru proiect. În esenţă, el a fost de părere că, începând cu luna decembrie 2011, când Direcția Generală Poloneza a invalidat EIA realizat pentru proiectul în 2007, BEI nu ar fi trebuit să plătească nici un fond în plus pentru proiectul.
59. În avizul său, BEI a declarat că, la câteva luni după ce Raportul de Concluziia fost emis, a fost informat cu privire la decizia dată de Direcţia Generală pentru Protecţia Mediului din Varşovia privind invalidarea EIA realizată pentru proiect în 2007. Direcţia Generală a concluzionat, cu toate acestea, faptul că decizia nu era definitivă, dar a fost supusă unei revizuiri, în conformitate cu Codul polonez de Procedură Administrativă. BEI a fost informat că autorităţile poloneze competente au condus, într-adevăr, o revizuire a acestei chestiuni, dar nu s-a ajuns la concluzii finale până la data de decizie a BEI. MP a monitorizat, astfel, îndeaproape situaţia.
60. În răspunsul său în continuare, de asemenea, BEI a subliniat faptul că nu a primit solicitări suplimentare pentru plăţile pentru Proiect. În conformitate cu practica standard BEI, fiecare cerere viitoare de plată va fi supusă verificării respectării condiţiilor aplicabile, inclusiv legitimitatea unei EIA validă. În acest context, BEI este în prezent în legătura cu autorităţile poloneze naţionale de mediu, precum şi cu serviciile competente ale Comisiei Europene, cu scopul de a lua măsurile necesare în privința comentariilor în curs de desfăşurare şi / sau recursurilpr care nu au fost încheiat până la data respectivă.
61. Ca răspuns la întrebarea Ombudsmanului, dacă plăţile suplimentare sunt, de fapt, prevăzute pentru Proiect şi dacă, în cazul în care Proiectul a început deja, BEI ar putea opri sau suspenda plăţile în orice moment, BEI a declarat că suma pentru Proiectul deja autorizat şi semnat, nu este în totalitate plătita. Plăţile suplimentare ar putea fi făcute pe baza unei cereri viitoare de plată a promotorului, în conformitate cu practica standard şi procedurile BEI.
62. BEI a adăugat că acesta poate suspenda sau anula plăţi şi poate cere rambursarea fondurilor care au fost deja debursate în anumite circumstanţe, atunci când debitorul nu respectă condiţiile contractuale convenite în Contractul de Finanţare al împrumutului intre promotor şi BEI, cu excepţia cazului în care neconformitatea este remediată.

Evaluarea Ombudsmanului

63. Ombudsmanul este mulţumit de răspunsul dat de BEI la plângerea reclamantului. El înţelege că până la data decizie în recurs a Direcţiei Generale, pe 26 octombrie 2012, nu s-au efectuat alte plăţi.
64. Mai mult decât atât, el acceptă asigurarea din partea Băncii că, de fiecare dată când o nouă cerere de plată va fi prezentată, BEI va verifica conformitatea cu Contractul de Finanţare al împrumutului şi condiţiile aplicabile, inclusiv legitimitatea unei EIA valide.
65. El ajunge la concluzia că investigaţiile suplimentare nu sunt justificate în ceea ce priveşte plângerea.

C. Concluzii

Pe baza anchetei sale, Ombudsmanul nu găseşte un caz de administrare defectuoasă în ceea ce priveşte acuzația. Mai mult decât atât, anchetele suplimentare nu sunt justificabile privind plângerea. Prin urmare, Ombudsmanul închide dosarul.

Reclamantul şi BEI vor fi informați cu privire la această decizie.

VI. Observații

Ori de câte ori Divizia Mecanismului Plângerilor a BEI informează reclamanţii că vor exista unele întârzieri în soluţionarea plângerilor acestora, ar putea fi luată în considerare furnizarea de motive pentru această întârziere.[19]

[19] P. Nikiforos Diamandouros, Realizat in Strasbourg pe 19 Februarie 2013

BIBLIOGRAFIE SELECTIVĂ

Cărți:

- Militaru, Nely I., "Dreptul Uniunii Europene", Editura LEX, Bucureşti, 2012
- The European Investment Bank: Autonomous Instrument of Common Policy?, D.R.R. **Dunnett**, Issue 4, pp. 721–763

Articole

- Hachez, Nicolas, Wouters, Jan, "The European Investment Bank's Substantive and Procedural Accountability Principles with Regard to Human Rights, Social and Environmental Concerns", *Common Market Law Review*, Vol. 49, No. 1, 2012

Documente legislative:

- Tratatul de funcționare al Uniunii Europene, Data accesării: 25.03.2013

http://eur-lex.europa.eu/LexUriServ/LexUriServ.do?uri=OJ:C:2008:115:0047:0199:ro:PDF

- Directiva Consiliului din 27 iunie 1985 privind evaluarea efectelor anumitor proiecte publice şi private asupra mediului (85/337/CEE), JO 1985 L 175
- Directiva 97/11/CE a Consiliului din 3 martie 1997 de modificare a Directivei 85/337/CEE privind evaluarea efectelor anumitor proiecte publice şi private asupra mediului, JO 1997, L 73
- Directiva 2003/35/CE a Parlamentului European şi a Consiliului din 26 mai 2003 de instituire a participării publicului la elaborarea anumitor planuri şi programe privind mediul şi de modificare în ceea ce priveşte participarea publicului şi accesul la justiţie a Directivelor Consiliului 85/337/CEE şi 96/61/CE, JO 2003, L 15
- Directiva 2008/96/CE a Parlamentului European şi a Consiliului din 19 noiembrie 2008 privind gestionarea siguranţei infrastructurii rutiere, JO 2008, L 319
- Cazul C-10/00 Comisia v. Italia [2002], ECRI-2357, http://eur-lex.europa.eu/LexUriServ/LexUg/infocentre/newsletters/2011-november.html

Website:

- http://www.eib.org/attachments/general/statute/eib_statute_2009_ro.pdf
- http://www.eib.org/attachments/strategies/pai_ips_en.pdf
- http://www.eib.org/infocentre/newsletters/2011-november.html
- http://www.presidency.ro/static/Versiunea_consolidata.pdf

CUPRINS

Introducere…….....2

I. Cadrul juridic general……. .3

1.1. Definirea politicii industriale …….3

1.2. Obiectivele politicii industriale …….....4

1.3. Cadrul juridic……6

II. Conţ inutul politicii industriale ş i principalele politici sectoriale……7

2.1. Primele documente ale Comisiei privind politica industrială.....7

2.2. Politica industrială în contextul globalizării, extinderii şi integrării sectoriale.....10

2.3. Principalele politici industriale sectoriale.....12

III. Europa 2020……16

IV. Studiu de caz: Aspecte comparative între politicile industriale ale României, Germaniei şi Spaniei……24

INTRODUCERE

Politica industrială a Uniunii Europene se centrează pe obiectivul principal de creş tere a competitivităţ ii ş i a trecut prin diverse faze încă de la începutul existenţ ei acesteia. Pentru ca UE să atingă succesul pe plan global, este nevoie de concentrarea atenției asupra industriei. Articolul 157 al Tratatului instituind Comunitatea Europeană vorbeşte despre obligația Comunității şi a statelor membre de asigurare a competitivității industriale prin diferite acțiuni de ordin cultural şi al cooperării între state. Există un număr ridicat de comunicări ale Comisiei Europene, care conţ in propuneri pentru o mai bună funcţ ionare a pieţ ei comune în domenii specifice, dar care nu au un caracter obligatoriu, reprezintând, totuş i, puncte importante de referinţ ă pentru statele membre. Criza economică a avut un impact violent asupra economiei UE, punându-şi amprenta asupra PIB-ului sau a ofertei de muncă de pe piață. Pentru a-şi recăpăta puterile, Uniunea avea nevoie de o strategie care să garanteze o ieşire în forță din criză, astfel luând naştere Europa 2020, adresată următorilor zece ani, şi care işi doreşte atingerea unei serii de obiective puternice, ducând la o dezvoltare inteligentă, durabilă şi favorabilă. Prin cele cinci etape ale sale, Europa 2020 işi doreşte să conştientizeze momentul tranformării suferit din cauza crizei, să pună bazele unei recuperări inteligente şi sustenabile, să consolideze politicile cheie precum Piața Unică, să facă primii paşi pentru ieşirea victorioasă din criză şi să furnizeze rezultate durabile, de care să se bucure toate statele membre.

Prin abordarea comparativă a politicilor industriale în România, Spania ş i Germania, trei ţ ări membre ale Uniunii, intenţ ionăm să scoatem în evidenţ ă diferenţ ele dintre stadiile în care se află aceste ţ ări din punct de vedere industrial, cum sunt influenţ ate de politicile Comunităţ ii ş i unde ar trebui să acţ ioneze pentru a ajunge la un nivel mai ridicat de competitivitate.

I. Cadrul juridic general

"Industria este inima Europei ș i este indispensabilă pentru găsirea de soluț ii pentru provocările societăț ii noastre de azi ș i din viitor. Europa are nevoie de industrie ș i industria are nevoie de Europa. Trebuie să atingem întregul potenț ial al Pieț ei Unice, a celor 500 de milioane de consumatori ș i cei 20 de milioane de antreprenori."

Antonio Tajani, vice-preș edintele Comisiei Europene

1.1. Definirea politicii industriale

Politica industrială poate fi definită ca un program economic sponosorizat de Guvern, în care atât sectorul public, cât ș i cel privat, îș i coordonează eforturile pentru dezvoltarea de noi tehnologii ș i industrii. Guvernul oferă sprijinul financiar ș i capitalul pentru sectorul privat prin subveț ii directe sau credite fiscale. Politica industrială urmăreș te cooperarea dintre Guvern, bănci, firmele private ș i angajaț i, în scopul întăririi economiei naț ionale. De altfel, sunt luate anumite măsuri pentru atingerea unor rezultate industriale mai bune decât în situaț ia in care pieț elor li s-ar da frâu liber de desfăș urare. Aceste măsuri pot avea un caracter pe orizontală, afectând toate firmele, sau poate fi specific, pentru anumite sectoare sau companii.

Politica industrială este strâns legată de politica tehnologică. Cea din urmă se referă la politicile ș i instituț iile prin intermediul cărora guvernele caută să încurajeze dezvoltarea ș i exploatarea tehnologiilor avansate. Ș i aici, instrumentele pot fi pe orizontală – de exemplu, stimulente fiscale pentru cercetare ș i dezvoltare – sau directe, adresate industriilor particulare de genul biotehnologiei sau tehnologia informaț iei.

Politica industrială este necesară pentru a depăș i eș ecurile de pe piaț ă. Majoritatea economiș tilor acceptă ideea că susț inerea guvernamentală pentru cercetarea ș tiinț ifică de

bază, efectuată în special în universităţ i, este justificată de faptul că piaţ a nu poate fi invocată să genereze investiţ ii în cercetare la un nivel la care se doreş te. Chiar ş i cu un sistem de brevete eficace, inventatorii de succes nu iş i pot asigura toate beneficiile aduse de către descoperirile lor, fiind nevoiţ i să le împartă cu clienţ ii ş i falsificatorii. In acest fel, beneficiile sociale din cercetarea de bază pot depăş i profiturile pe care o firmă privată le poate obţ ine din investiţ ia în propriia activitate. O întrebare importantă în dezbaterea politicii industriale este cât de bine este justificat eş ecul pieţ ei prin intervenţ ia de a sprijini producţ ia de bunuri ş i servicii care în mod normal ar fi furnizate prin intermediul pieţ elor – de exemplu, crearea industriilor care sunt valoroase pentru economie, dar în care companiile private ezită să investească.

Alte politici care afectează performanţ a industrială ş i care coincid cu măsurile politicii industriale sunt politica în domeniul concurenţ ei, politica comercială ş i politica de educaţ ie ş i formare. Guvernele pot alege, în limitele impuse de regulile de comerţ internaţ ional, câtă importanţ ă să dea concurenţ ei, atât internă, cât ş i venită din partea importurilor, ca un stimulent în eficienţ a industriei ş i cât de important să fie rolul companiilor străine în economie. În educaţ ie ş i dezvoltare, statele diferă după modul în care furnizarea de abilităţ i este organizată ş i de gradul de acoperire a nevoilor pe care îl au universităţ ile. Politica naţ ională în aceste zone poate avea un impact important asupra structurii ş i performanţ ei cel puţ in la fel de mare ca politica industrială.

Pentru ca Europa să rămână un lider economic pe plan global, este nevoie ca atenţ ia să fie concentrată asupra industriei. Acest lucru este sublinat de vicepreş edintele Comisiei Europene în proiectul intitulat “O politică industrială integrată în era globalizării”, adoptat la data de 28 octombrie 2010. Această iniţ iativă îş i stabileş te o strategie prin care sunt urmărite creş terea nivelului de trai ş i a locurilor de muncă prin menţ inerea ş i susţ inerea unei baze industriale diversificate ş i competitive in Europa, oferind un nivel al salariilor ridicat, iar în acelaş i timp devenind mai eficienţ i în ceea ce priveş te consumul resurselor.

1.2. Obiectivele politicii industriale

Politică industrială a Uniunii Europene are ca obiectiv principal consolidarea competitivității pe plan internațional, oferind totodată clienților săi produse de calitate la prețuri competitive, protejând în acelaşi timp şi mediul înconjurător.

Politica industrială a UE urmăreşte să accelereze adaptarea industriei la schimbările structurale, să încurajeze inițiativa, dezvoltarea şi cooperarea între întreprinderi şi să încurajeze potențialul industrial de inovare, cercetare şi dezvoltare tehnologică.

O serie de politici deja bine integrate în politica industrială pot contribui la obiectivele acesteia:

— o mai mare deschidere a sistemului comercial mondial – şi anume deschiderea pieților protejate din țările terțe către producătorii şi furnizorii de servicii din UE. Faptul de a oferi producătorilor din UE un acces mai convenabil la factorii de producție externi, expunându-i în acelaşi timp la o concurență suplimentară din partea țărilor terțe, le acordă posibilitatea şi îi forțează să îşi îmbunătățească competitivitatea;

— politicile referitoare la piața unică au în general un impact pozitiv asupra competitivității, în special prin încurajarea liberalizării pieților şi a armonizării normelor;

— politica privind cercetarea şi dezvoltarea, prin consolidarea bazei de cunoştințe şi prin accentul pe tehnologiile auxiliare esențiale;

— politica în domeniul concurenței determină întreprinderile să îşi mărească eficiența şi le permite să reziste mai bine pe piețele lor. Aceasta ajută, de asemenea, la pregătirea întreprinderilor din UE pentru provocarea de pe piețele din țările terțe;

— politica socială şi de ocupare a forței de muncă, inclusiv formarea profesională, au un rol esențial, garantând că promovarea competitivității contribuie la punerea în aplicare echilibrată a Strategiei de la Lisabona. Actualizarea constantă a aptitudinilor şi a calității lucrătorilor sprijină satisfacerea cererii de pe piața muncii şi contribuie la economia bazată pe cunoaştere;

— politica pentru protecția consumatorilor şi pentru sănătatea publică reprezintă condiții prealabile pentru încrederea din partea consumatorilor, care este baza pentru o cerere stabilă şi în creştere;

— protecția mediului poate necesita restricționarea sau chiar interzicerea anumitor factori de producție sau tehnologii, fapt care poate ridica costurile de producție pe termen scurt. Totuşi, pe termen lung, aceasta poate ajuta întreprinderile să obțină un avantaj concurențial la nivel mondial şi să creeze noi piețe pentru produse şi tehnologii curate.

1.3. Cadrul juridic

Tratatele constitutive reglementau sectoarele industriale ale statelor membre. Tratatele instituind Comunitatea Europeană a Cărbunelui ş i Oţ elului[1] au pus bazele politicilor comune din domeniile industriale respective, iar Comunitatea Economică Europeană (in prezent Comunitatea Europeană) reglementa piaţ a comună a produselor industriale. Acesta din urmă este construit pe baza funcţ ionării automate a concurenţ ei pe piaţ ă ş i a libertăţ ii comerţ ului, cuprinzând dispoziţ ii pentru mai multe elemente, precum reguli privind concurenţ a, dispoziţ ii fiscale, armonizarea legislaţ iilor naţ ionale.

Competitivitatea industrială, element cheie al politicii industriale moderne, a devenit obiectiv asumat al construcţ iei comunitare odată cu modificările aduse Tratatului instituind Comunitatea Europeană prin Tratatul de la Maastricht[2].

In articolul 157 al TCE este menţ ionată obligaţ ia Comunităţ ii ş i a statelor membre de asigurare a condiţ iilor necesare competitivităţ ii industriale, prin diferite acţ iuni de genul accelerării adaptării industriei la schimbările culturale, încurajării condiţ iilor favorabile iniţ iativei ş i dezvoltării întreprinderilor mici ş i mijlocii, încurajarea condiţ iilor favorabile cooperării între întreprinderi. In acelaş i articol se stipulează faptul că obiectivul creş terii competitivităţ ii (obiectiv major al politicii industriale comunitare) este unul care urmează a fi

[1] Comunitatea Europeană a Cărbunelui și Oțelului (CECO) a fost fondată în 1951, de Franța, Germania de Vest, Italia, Belgia, Luxemburg și Olanda pentru a partaja resursele de oțel și cărbune ale statelor membre, prevenind astfel un nou război european.

[2] Tratatul privind Uniunea Europeană (numit și Tratatul de la Maastricht) a fost semnat de Consiliul European la 7 februarie 1992 în localitatea olandeză Maastricht, reprezentând până atunci cea mai profundă schimbare a tratatelor de la înființarea Comunității Europene. Acest tratat a pus bazele Uniunii Europene.

îndeplinit prin măsurile luate în cadrul celorlalte politici comune sectoriale ş i nu printr-o politică industrială cu caracter autonom.

Acquis-ul comunitar[3] din domeniul politicii industriale nu conţ ine acte normative cu caracter obligatoriu pentru statele membre. Evaluările făcute de instituţ iile comunitare în cursul procesului de aderare nu au un caracter coercitiv, acestea având scopul ca înscrierea obiectivelor statelor candidate să coincidă cu cele ale statelor existente în Uniunea Europeană, autorităţ ile naţ ionale ale statelor candidate urmând a alege conţ inutul politicilor industriale.

II. Conţ inutul politicii industriale ş i principalele politici sectoriale

Politica industrială a Comunităţ ii a trecut prin diverse faze de la semnarea Tratatului de la Roma până la stadiul actual. Acest tratat, semnat în 1957 de cele 6 state membre, nu menţ ionează stabilirea unei politici industriale comune, dar creează premisele constituirii unei pieţ e unice, în avantajul tuturor. Timp de peste 15 ani, fiecare ţ ară ş i-a dirijat politica industrială în propriul mod, această problemă nefiind tratată semnificativ în cadrul reuniunilor Comunităţ ii.

Abordarea naţ ională a fost determinată de valorile culturale ş i conjunctura din ţ ara respectivă. Spre exemplu, Germania ş i Franţ a, constatând poziţ ia competitivă a Statelor Unite ale Americii în domeniul tehnologiilor înalte, au luat măsuri de susţ inere a companiilor naţ ionale prin subsidii, politici de achiziții guvernamentale, cote la import şi bariere netarifare. Totuş i, pentru a dobândi o poziţ ie puternică pe plan mondial ca ş i Comunitate, era necesară o abordare comună a politicii industriale, care să se plieze nevoilor ş i condiţ iilor statelor membre ş i să aducă beneficii fiecăruia dinstre acestea.

2.1. Primele documente ale Comisiei privind politica industrială

Deşi realizarea uniunii vamale se considera un pas deosebit de important pentru Uniunea Europeană, devenit realitate în vara anului 1968, acesta nu era suficient pentru a elimina toate obstacolele din calea unei politici industriale comunitare puternice. În acest sens, la apelul şefilor de state şi guverne, reuniți la Paris în anul 1972, Comisia Europeană a propus un document, ce

[3] Acquis comunitar desemnează totalitatea drepturilor și a obligațiilor comune care decurg din statutul de stat membru al Uniunii Europene. Sursa: ro.wikipedia.org

conținea un ”Program de politică industrială şi tehnologică a Comunității”. În acest program au fost incluse numeroase măsuri în vederea optimizării liberei circulații a produselor industriale, deschiderea piețelor pentru achiziții publice, acțiuni de promovare a întreprinderilor în conformitate cu legislația concurențială europeană şi impulsionarea activității sectoarelor cu probleme speciale precum cele lovite de criză, industrii tradiționale şi de înaltă tehnicitate etc[4].

Pachetul de măsuri a fost adoptat de către Consiliu pe 17 decembrie 1973 printr-o rezoluție, iar sarcina cel mai dificil de îndeplinit a fost realizarea pieței interne, adică a asigurării liberei circulații bunurilor, serviciilor, capitalurilor şi persoanelor, posibilă abia în anul 1993[5].

Piaţ a internă a fost constituită în urma unui proces extrem de lent. Ideea acesti realizări a plecat încă de la Tratatul de la Roma din 1957, Articolul 2 al acestuia prevăzând: ”Comunitatea are ca misiune, prin instituirea pieţ ei comune ş i prin apropierea treptată a politicilor economice ale statelor membre, să promoveze în întreaga Comunitate o dezvoltare armonioasă a activităţ ilor economice, o creş tere durabilă ş i echilibrată, o mai mare stabilitate, o creş tere accelerată a nivelului de trai ş i relaţ ii mai strânse cu statele pe care le reuneş te”[6].În ciuda faptului că barierele tarifare ş i restricţ iile cantitative ale schimburilor comerciale din interiorul Uniunii au fost abolite odată cu realizarea uniunii vamale în 1968, au apărut noi limite greu de combătut în calea comerţ ului, reprezentate de bariere tehnice[7].

În sensul facilitării procesului a contribuit, începând cu 1985, Cartea Albă a Comisiei Europene, denumită şi ”Realizarea pieței interne”, care propunea eliminarea în 7 ani a tuturor barierelor privind libera circulaţ ie în interiorul Comunităţ ii. Cartea Albă a stimulat politica industrială prin susținerea ideii de oferire a unor avantaje întreprinderilor europene în materie de specializare, economii de scară, cooperare transnațională, cercetare, inovare, investiții şi licitații la nivel european. Pentru întărirea eforturilor în sensul constituirii pieţ ei unice, s-a semnat în 1986 Actul Unic European (AUE), ale căror măsuri aveau în vedere armonizarea legislaţ iilor naţ ionale cu privire la frontierele fiscale, tehnice, fizice etc. În urma intrării în vigoare a

[4] Pascal I., Deaconu S., Vrabie C.,Fabian N., ”Politica Industrială”, Bucureş ti, 2002, p. 12
[5] http://europa.eu/legislation_summaries/internal_market/index_ro.htm
[6] Tratatul de instituire a Comunităţ ii Economice Europene, Art. 2, disponibil la http://euro-lex.europa.eu/ro/treaties/index.htm#other
[7] Conform http://stats.oecd.org/glossary/detail.asp?ID=2683, barierele tehnice se referă la reglementări tehnice, standarde minime ş i certificate pentru protecţ ia sănătăţ ii, a siguranţ ei ş i a mediului

acestuia în 1987, au fost adoptate 280 de acte legislative care au condus la înlocuirea în cele 12 state membre a reglementărilor naţ ionale cu un set comun de reglementări europene.[8]

Treptat, după numeroase eforturi politice, s-au obţ inut libertăţ ile de circulaţ ie a capitalurilor, persoanelor ş i serviciilor. Piaţ a comună continuă să progreseze ş i în această perioadă, deş i încă există obstacole pe piaţ a serviciilor, a forţ ei de muncă, pe piaţ a energetică ş i a achiziţ iilor publice.

În linii mari, politica industrială în anii 1980-1990 s-a bazat pe sporirea competitivității sectoarelor prin activități de cercetare, dezvoltare tehnologică, inovare şi promovare a pieței interne. De asemenea, s-a pus accentul pe realizarea standardizării comunitare, limitată în acea perioadă la nivel european, dar devenită posibilă prin reunirea eforturilor pentru a defini cerințele esențiale ce trebuie îndeplinite de produse cu scopul de a asigura protecția sănătății şi siguranței consumatorilor, cât şi a mediului înconjurător. Prin aceste standarde armonizate, mărfurile capătă o prezumție de conformitate necesară circulației lor pe piața unică europeană fără intervenția barierelor tehnice în acest proces, competitivitatea companiilor sporeşte, iar clienții sunt convinşi de nivelul de calitate a produselor.

Odată cu desăvârşirea treptată a pieței unice, concurența între întreprinderi pe plan comunitar s-a intensificat, fapt ce a atras după sine presiuni în ceea ce priveşte poziția dominantă pe care o puteau ocupa anumite mari companii şi respectarea liberului schimb pe piață. Această situație a necesitat elaborarea unui nou document din partea Comisiei Europene în anul 1990, ”Politica industrială într-un mediu deschis şi competitiv”, în care, pe lângă enunțarea unor strategii pentru asigurarea funcționalității optime a pieței în condiții de liber schimb şi concurență, s-a menționat ş i importanța rolului autorităților publice în formarea unui mediu de afaceri propice şi în oferirea unor oportunități pentru activitatea companiilor.

În 1993, Cartea albă a Comisiei, denumită ”Creştere, competitivitate, ocuparea forței de muncă drept repere pentru acțiunea Uniunii Europene”[9], a reprezentat bazele abordării politicii industriale din partea Consiliului European în ideea sporirii competitivității globale, ca determinant al dezvoltării economice şi ocupării forței de muncă, prin identificarea avantajelor

[8] Drăgan G., Drăgoi M.C. , Uniunea Europeană – Etape, instituţ ii, mecanisme, editura ASE, Bucureş ti, 2013, p. 87
[9] Cunoscută ş i cu denumirea ”Creş tere, competitivitate, ocuparea forţ ei de muncă – provocările ş i căile de intrare în secolul XXI”

competitive şi creşterea productivității muncii. Documentul a adus în discuție şi rolul cercetării şi dezvoltării tehnologice în mai multe privințe, precum educație, transporturi, telecomunicații şi energie.

Un an mai târziu, în 1994, comunicarea Comisiei ”O politică industrială pentru Uniunea Europeană” a relavat principalele măsuri necesare atingerii unui nivel ridicat de valoare adăgată în anumite sectoare ale industriei. Printre acestea se numărau promovarea investițiilor intangibile, dezvoltarea cooperării industriale, asigurarea unei concurențe reale şi modernizarea rolului autorităților publice ale membrilor UE în direcția reducerii birocrației.

2.2. Politica industrială în contextul globalizării, extinderii şi integrării sectoriale

Începând cu anii `90, Comunitatea a început să se confrunte cu numeroase provocări ce țin de procesele de extindere şi concurență globală. Astfel, necesitatea instrumentelor de politică industrială adaptate la noile condiții ale pieței internaționale devine din ce în ce mai evidentă pentru viitorul economiei Uniunii Europene.

Primul document al Comisiei orientat în aceest sens a fost denumit “Competitivitatea întreprinderilor europene în fața globalizării – Cum poate fi stimulată”, în care se menționeză că globalizarea ”este o oportunitate, nu o amenințare”[10]. Măsurile vizate în comunicare au fost promovarea competitivității şi a accesului pe piața mondială, dar şi a consensului mondial şi a regulilor de joc universale.[11]

Comunicarea din cadrul reuniunii Consiliului European la Lisabona în 2000, „Locuri de muncă, reforme economice şi coeziune socială – pentru o Europă bazată pe informație şi cunoaştere”, intitulată ulterior Strategia Lisabona, a devenit principalul reper în adoptarea de măsuri de politică industrială pe teritoriul UE pentru următorii 10 ani. Aceasta avea în vedere transformarea Comunității în cea mai dinamică şi competitivă din lume până în 2010.

[10] Commission of the European Communities, “The Competitiveness of European Enterprises in the face of globalisation – how it can be encouraged”, COM (1998) 718 Final, January 20, 1999
[11] Conform Stratulat S.,„Politica industrială în Uniunea Europeană. Concluzii pentru Republica Moldova”, 2003, p.9

Obiective principale ale Strategiei Lisabona[12]:

- Dezvoltarea unei economii dinamice, bazate pe cunoaştere,
- Intensificare ratei de creştere economică;
- Creşterea gradului de ocupare al forței de muncă;
- Modernizarea sistemului de protecție socială/ MSE;
- Promovarea dezvoltării durabile şi a protecției mediului.

Creşterea importanței unor domenii precum siguranța sau dezvoltarea durabilă pentru cetățenii Uniunii au condus la elaborarea şi adoptarea la Goteborg, în 2001, a Strategiei de Dezvoltare Durabilă. Aceasta prevedea îndeplinirea simultană a obiectivelor prevăzute de cei 3 piloni ai strategiei: economic, social şi ecologic, ce presupunea o coerență deplină între politicile acestora.

Pe de altă parte, documentul intitulat ”O politică industrială pentru o Europă extinsă” din 2002 a subliniat obiectivul Comisiei de a încuraja transformările în industria Uniunii Europene. Atingerea lui era posibilă prin implicarea părților publice interesate în trei domenii de acțiune:

- Reglementarea şi stabilirea legilor aplicabile activității industriale în UE în vederea adaptării acestora la nevoile companiilor;
- Coordonarea măsurilor comunitare în mai multe domenii de care depinde industria, precum cercetarea, concurența, ocuparea forței de muncă şi dezvoltarea regională;
- Evidențierea activităților industriale ale Uniunii şi implicarea părților interesate în acestea, în special în sectoarele-cheie cu valoare adăugată ridicată.

Strategia Lisabona s-a dovedit a fi prea ambițioasă pentru realitățile economice ale Uniunii Europene. În 2005, ca urmare a rezultatelor neaşteptat de slabe ale acesteia în primii 5 ani, Consiliul European decide revizuirea Strategiei Lisabona, în urma propunerii Comisiei Europene în acest sens. Principalele două priorități s-au considerat creşterea economică şi ocuparea forței de muncă, cu acelaşi obiectiv principal: de a transforma Uniunea Europeană în cea mai competitivă economie la nivel mondial până în 2010.

[12] Drăgan G., ”Agenda Lisabona ş i Modelul Social European”, disponibil la www.presidency.ro/include/nssd/docs/phpzpUO4Z.ppt

În acest mod, Comisia lansează, în anul 2005, documentul „Punerea în aplicare a programului comunitar de la Lisabona: un cadru politic de consolidare a producției UE - spre o abordare mai integrată a politicii industriale”. Acesta propunea noi inițiative de politici sectoriale, cu precădere în industria aerospațială, farmaceutică şi chimică, dar şi transsectoriale, printre care se numărau şi simplicarea legislației, mai ales în industria autovehiculelor, construcțiilor şi cu privire la gestionarea deşeurilor, abordarea integrată a cercetării şi inovării industriale pentru atragerea investițiilor şi promovarea mai bună a comercializării noilor tehnologii din Europa, dar şi obținerea drepturilor de proprietate intelectuală (DPI) cu scopul de a spori competitivitatea anumitor sectoare şi a limita contrafacerea. Această viziune integrată a politicii industriale răspunde la nevoia de a exploata la cote maxime sinergiile dintre politici comunitare, de a crea un cadru de reglementare favorabil şi dezvolta dimensiunea sectorială pentru obținerea unei competitivități mai ridicate.

În ultimii ani, Comisia a continuat să se implice în elaborarea unor instrumente de politică industrială. Pentru a susține consumul şi producția durabilă, atât în cazul consumatorilor, cât şi a companiilor, „Planul de acțiune privind consumul şi producția durabile şi politica industrială durabilă” din 2008 enumeră măsurile ce trebuie adoptate pentru a putea influența pozitiv acest aspect. De asemenea, în contextul diminuării rezervelor de resurse la nivel global, comunicarea ”Inițiativa privind materiile prime” din acelaşi an urmăreşte reducerea consumului acestora prin reciclare şi utilizare eficientă, stabilirea unor condiții echitabile de access la resurse în țări din afara Comunității şi a unor condiții mai bune de extragere a materiilor pe teritoriul UE.

Cu scopul de a promova tehnologiile generice esențiale[13] în UE, propunerea Comisiei în documentul ”Pregătiri pentru viitorul nostru: dezvoltarea unei strategii comune pentru tehnologiile generice esențiale în UE” de a se forma un grup de experți la nivel înalt, care să realizeze o strategie comună puternică pe termen lung, devine realitate, grupul prezentând un raport final în 2011, ce conține 11 recomandări de politică în acest domeniu.

2.3. Principalele politici industriale sectoriale

[13] Conform Comisiei Europene, tehnologiile generice esenţ iale (TGE) sunt tehnologii ce presupun utilizarea intensivă a cunoş tiţ elor ş i care sunt asociate cu o activitate intensă de C&D, cu cicluri rapide de inovare, cu cheltuieli de capital ridicate ş i cu angajarea de personal înalt-calificat.

În ciuda faptului că Uniunea Europeană adoptă, de obicei, o abordare orizontală a politicii industriale, politicilor intersectoriale li se adaugă ș i propuneri specifice anumitor sectoare, cum ar fi industria siderurgică, chimică, farmaceutică, constructoare de nave sau de maș ini ș i industria aeronautică. În acest sens, aceste iniţ iative sectoriale au scopul de a ajuta sectoarele în procesul de a obţ ine un nivel cât mai ridicat de competitivitate în faţ a presiunilor actuale, în mare parte legate de standardele stricte ale Uniunii, a creș terii concurenţ ei din partea altor ţ ări ș i a lipsei de resurse.

Ca ș i cadru juridic, Articolul 173 din Tratatul privind funcționarea Uniunii Europene este temeiul politicii industriale generale ale Comunităţ ii, dar aceasta este menţ ionată ș i în alte articole, legate de politici intersectoriale: articolul 100 privind transporturile aeriene ș i maritime, articolul 168 privind sănătatea publică (ce ţ ine de industria chimică ș i farmaceutică) sau articolul 189 cu privire la politica spaţ ială.

a) Industria siderurgică

Uniunea Europeană acoperă 16% din producţ ia mondială de oţ el brut în 2008, ocupând a doua poziţ ie după China. Principalele probleme ce trebuie avute în vedere se leagă de costurile ș i existenţ a factorilor de producţ ie, resurse ș i energie, dar ș i de emisiile rezultate, concurenţ a ţ ărilor terţ e ș i mâna de lucru calificată necesară producţ iei.

În ceea ce priveș te consumul ridicat de energie, comunicarea Comisiei denumită ”O politică industrială integrată adaptată erei globalizării” este cea care pune accent pe reducerea acestuia, a materiilor prime folosite în sector ș i a emisiilor de dioxid de carbon. Alte comunicări relevante în acest sens sunt ”Iniţ iativa privind materiile prime” din 2008, actualizată în 2011, ”Iniţ iativa emblematică referitoare la eficienţ a utilizării resurselor” din 2011 ș i ”Investiţ iile în dezvoltarea de tehnologii cu emisii reduse de carbon (Planul SET)”, din 2009.

b) Industria constructoare de nave

Industria de construcţ ii navale reprezintă un sector strategic pentru Uniune ș i membrii săi, deoarece există 300 de ș antiere navale, dintre care 40 participă la piaţ a internaţ ională a navelor mari pe teritoriul acesteia. Exporturile sectorului s-au aflat sub importuri din cauza sprijinului ridicat ce îl oferă guvernele producătorilor din ţ ările terţ e.

În 2003, Comisia a înfiinţ at programul ”LeaderSHIP 2015” prin care se menţ ionau condiţ iile viitoare ale industriei europene de construcţ ii ş i reparaţ ii navale. Raportul Comisiei de 4 ani mai târziu a confirmat progresele obţ inute în toate cele 8 domenii stabilite prioritare, dintre care se numără promovarea unor nave mai sigure ş i ecologice, crearea unei structuri industriale sustenabile sau dezvoltarea unor sisteme avansate de finanţ are ş i garanţ ii.

c) Industria aerospaţ ială

Industria aerospaţ ială a Uniunii Europene reprezintă unul din sectoarele de tehnologie înaltă, vânzările ajungând la cifra de 128 miliarde de euro în anul 2008. În acest sector, din valoarea adăugată se investeş te în mare parte în cercetare-dezvoltare ş i există un număr ridicat de produse: aeronave civile ş i militare, elicoptere, motoare de aviaţ ie ş i alte sisteme ş i exchipamente.

Pentru atingerea unui nivel important de competitivitate internaţ ională, Comisia propune, într-o comunicare privind politica industrială din 2010, ca Uniunea să acopere toate procesele necesare producţ iei, dar să pună accent ş i pe furnizarea de produse ş i servicii spaţ iale. În acelaş i an, miniş trii Uniunii Europene ş i statele membre Agenţ iei Spaţ iale Europene (ASE) au adoptat o rezoluţ ie numită ”Provocări globale: valorificare la maximum a sistemelor spaţ iale europene”, prin care se urmăreş te promovarea unui sector spaţ ial comercial sănătos ş i folosirea eficientă a finanţ ării pentru activităţ ile spaţ iale. Alte măsuri ţ in de realizarea a două programe europene de radionavigaţ ie prin satelit, Galileo ş i EGNOS, în perioada 2014-2020 ş i de iniţ iativele de modernizare a infrastructurii aeroporturilor europenene pentru mărirea fluxului de pasageri, asigurarea respectării drepturilor ş i a standardelor de siguranţ ă pentru consumatori ş i ecologizarea în transporturile aeriene.

d) Industria constructoare de autoturisme

Uniunea Europeană este primul producător mondial de autovehicule ş i oferă loc de muncă unui număr de 12 milioane de europeni, conform unui studiu din 2009, industria autovehiculelor generând în jur de 3% din PIB-ul ş i având un rol esenţ ial în cercetare-dezvoltare la nivel comunitar.

Comisia Europeană urmăreş te creş terea competitivităţ ii industriei constructoare de maş ini, armonizarea ş i completarea cadrului de reglementare a pieţ ei unice, dar ş i promovarea globalizării acestuia prin intermediul Comisiei Economice pentru Europa a Naţ iunilor Unite (UNECE).

Grupul CARS 21[14], lansat în 2005 de Comisia Europeană, format din toţ i reprezentanţ ii din sector, avea ca obiectiv îmbunătăţ irea cadrului de reglementare al industriei ş i pregătirea pentru noile provocări din partea concurenţ ei. Acesta a fost relansat în 2010, odată cu elaborarea Strategiei Europa 2020, având ca scop mărirea competitivităţ ii, mai multă mobilitate ş i o creş tere durabilă până în 2020 ş i după acest an. Acestor iniţ iative se adaugă strategia UE din 2010 privind vehiculele ecologice ş i eficiente din punct de vedere energetic.

Comunitatea a urmărit ş i protejarea pieţ ei europene, dar ş i simplificarea accesului altor ţ ări prin modificarea politicii comerciale. La nivel comunitar, construirea ş i funcţ ionarea autoturismelor este reglementată de peste 100 de directive, iar în cadrul strategiei Uniunii de a promova inovarea ecologică ş i dezvoltările tehnologice există, din 2011, un regulament (510/2011/UE) de stabilire a unor standarde de performanţ ă pentru vehiculele utilitare uş oare noi.

e) Industria chimică

Industria chimică, a materialelor plastice ş i a cauciurilor este un sector semnificativ ca volum ş i dinamism la nivelul Comunităţ ii, caracterizat de inovare în furnizarea de materiale ş i soluţ ii tehnice. Uniunea a realizat peste 30% din vânzările globale în 2007.

În anul 2007, cu scopul de a promova competitivitatea industriei chimice, Uniunea a înfiinţ at un grup înalt, a căror acţ iuni s-au concentrat pe sporirea cercetării ş i inovării, utilizarea responsabilă a resurselor ş i condiţ ii de concurenţ ă loială pe piaţ ă. Activitatea grupului ş i obiectivele acestuia au fost ulterior extinse în contextul strategiei 2020.

O altă iniţ iativă este înfiinţ area regulamentului REACH, prin care Comunitatea Europeană atrage atenţ ia asupra substanţ elor chimice ş i utilizarea lor în condiţ ii de siguranţ ă, care este completat de un alt regulament, din 2009, privind clasificarea, etichetarea

[14] Competitive Automotive Regulatory System for the 21st Century

ş i ambalarea substanţ elor ş i amestecurilor chimice, dar ş i de alte directive ş i regulamente ce conţ in cerinţ e armonizate privind introducerea pe piaţ ă a acestora.

f) Industria farmaceutică

Industriei farmaceutice i se atribuie aproximativ 17% din investiţ iile în cercetare-dezvoltare ş i 3.5% din valoarea adăugată de fabricaţ ie. Printre domeniile principale ce ţ in de competitivitatea acesteia se numără politicile de stabilire a preţ urilor ş i de rambursare, disponibilitatea medicamentelor ş i accesul pacienţ ilor la informaţ ii.

În 2008, provocările economice, ş tiinţ ifice ş i de sănătate la care trebuie să facă faţ ă Uniunea Europeană ş i industria farmaceutică, dar ş i o viziune pentru perioada următoare, sunt surprinse în comunicarea Comisiei privind viitorul farmaceutic. Pe lângă aceasta, încă din 1965, Comunitatea a realizat treptat un cadru legislativ armonizat pentru medicamente, care determină o autorizaţ ie de comercializare unică pe teritoriul ei în cazul procedurii centralizate; în caz contrar, sistemul prevede o procedură de recunoaş tere reciprocă[15].

III. Europa 2020

Europa se confruntă cu un moment de transformare. Criza economică a nimicit ani buni de creş tere economică ş i socială ş i a scos la iveală puncte slabe în economia Europei. În acest timp, restul lumii se miş că repede, iar provocările pe termen lung, de genul globalizării, resurelor limitate sau îmbătrânirii populaţ iei, se intensifică.

Europa poate reuş i dacă acţ ionează într-o manieră colectivă, ca o adevărată Uniune. În acest sens este necesară o strategie care să garanteze o ieş ire în forţ ă din criză ş i care să transforme Uniunea Europeană într-o economie sustenabilă ş i cuprinzătoare, care să ofere un nivel înalt de ocupare a forţ ei de muncă, o foarte bună productivitate ş i o coeziune socială. Astfel, a luat naş tere Europa 2020, o strategie care vizează următorii 10 ani ş i care are următoarele trei priorităţ i:

[15] Principiul recunoaş terii reciproce susţ ine că orice produs fabricat legal ş i comercializat într-un stat membru poate fi comercializat pe piaţ a oricărui alt stat membru; a se vedea în acest sens Drăgan G., Drăgoi M.C., ”Uniunea Europeană-Etape, instituţ ii, mecanisme”, Editura ASE, Bucureş ti, 2013, p. 89

- Dezvoltare inteligentă: dezvoltarea unei economii bazate pe cunoaş tere ş i inovaţ ie

- Dezvoltare durabilă: promovarea unei economii mai eficiente, competitive ş i mai ecologice

- Dezvoltare favorabilă incluziunii: promovarea unei economii cu o înaltă ocupare a forţ ei de muncă, care să aducă o coeziune socială ş i teritorială

Pentru a defini mai bine rezultatul la care îş i doreş te să ajungă până în anul 2020, UE propune, prin Comisia Europeană, cinci obiective principale:

- 75% din populaţ ia cu vârsta cuprinsă între 20 ş i 64 de ani să deţ ină un loc de muncă;
- 3% din PIB-ul UE să fie investit in Creş tere ş i Dezvoltare;
- Sustenabilitate energetică – emisiile de gaz să scadă cu 20-30% faţ ă de anul 1990; 20% din energie obţ inută din resurse regenerabile; creş terea eficienţ ei energetice cu 20%;
- Reducerea ratei abandonului ş colii primare sub 10% ş i a creş terii până la minim 40% a celor cu vârste cuprinse între 30 ş i 34 de ani care absolvesc învăţ ământul superior;
- Scăderea numărului de oameni nevoiaş i sau excluş i social cu minim 20 de milioane.

Aceste obiective sunt interconectate ş i critice pentru succesul viitor. Pentru a se asigura că fiecare din ţ ările membre se va adapta la Europa 2020 în funcţ ie de situaţ ia particulară, Comisia Europeană propune ca scopurile acestei strategii să fie transformate în obiective naţ ionale.

Este nevoie de o gamă largă de acţ iuni la nivel naţ ional, european ş i internaţ ional pentru a le susţ ine. Astfel, Comisia propune ş apte iniţ iative pentru a accelera progresul:

- “O uniune a inovării” pentru îmbunătăţ irea accesului la finanţ e pentru cercetare ş i inovare, asigurându-se astfel transformarea ideilor inovative în produse propriu-zise ş i servicii care vor crea locuri de muncă ş i vor asigura creş terea economică.

- “Tineretul în miş care” pentru sporirea performanţ ei în sistemele de educaţ ie ş i facilitarea intrării tinerilor pe piaţ a forţ ei de muncă.

- “O agendă digitală a Europei” pentru accelearare instalărilor de internet de mare viteză, firmele putând astfel să se bucure de piaţ a digitală în plină amploare.

- “O Europa eficientă din punct de vedere al resurselor” pentru a susţ ine o economie cu emisii reduse de carbon, pentru a creş te utilizarea surselor de energie regenerabilă, pentru a moderniza sectorul transporturilor ş i a promova eficienţ a energetică.

- “O politică industrială pentru era globalizării” pentru a imbunătăţ i mediul de afaceri în special pentru IMM-uri ş i pentru a susţ ine dezvoltarea unei baze industriale puternice, competitivă global.

- “O ordine de zi pentru locurile de muncă” pentru modernizarea pieţ ei forţ ei de muncă ş i motivarea populaţ iei de a dezvolta abilităţ i care să coincidă cererii de pe piaţ a muncii, inclusiv în ceea ce priveş te mobilitatea forţ ei de muncă.

- “O platformă europeană care să combată sărăcia” pentru a asigura coeziunea socială ş i teritorială astfel încât beneficiile aduse de creş terea economică să acopere necesităţ ile oamenilor nevoiaş i, eliminându-se astfel excluderea socială.

Pentru a aduce rezultate, este nevoie de o guvernare economică mai puternică. Europa 2020 va avea doi piloni: apropierea de tematica iniţ iativelor mai sus menţ ionate, prin combinarea cu priorităţ ile ş i obiectivele principale ş i crearea rapoartelor de ţ ară, care să ajute statele membre să dezvolte strategii prin care să revină la o creş tere sustenabilă. Vor fi adresate recomandări specifice fiecărei ţ ări membre. Evaluările planului Europa 2020 ş i a Pactului de Stabilitate ş i Creş tere[16] vor fi realizate simultan, menţ inând însă instrumentele separate ş i neinfluenţ ând integritatea pactului.

Consiliul European va conduce toată strategia ş i va fi punctual de interes al acesteia. Comisia Europeană va monitoriza progresul, va facilita schimbul de politici ş i va aduce cele mai bune sugestii pentru a îndrepta acţ iunile către atingerea iniţ iativelor. Parlamentul European va mobiliza cetăţ enii ş i va acţ iona ca un susţ inător al iniţ iativelor cheie.

[16] Pactul de stabilitate şi creştere este menit să asigure disciplina bugetară a statelor membre pentru a evita apariţia deficitelor excesive. Acesta contribuie astfel la stabilitatea monetară. Statele membre își coordonează politicile economice la nivel european. Sursa: europa.eu

Europa 2020 a presupus ş i presupune mai multe etape.

1. Prima dintre acestea, de la care a pornit, de altfel, toată ideea proiectului, este cea a **momentului de transformare** suferit de Europa odată cu venirea crizei economice. Creş terile constante din ultimul deceniu au fost ruinate – PIB-ul a scăzut cu 4% în 2009, producţ ia industrială a ajuns la nivelul celei din anii '90 ş i 10% din populaţ ie nu deţ ine un loc de muncă. Criza a expus o serie de puncte slabe în structura Europei:

- rata medie a creş terii economice în Europa a fost mai scăzută decât a principalilor parteneri economici, datorită unui decalaj în productivitate apărut în ultimul deceniu.

- în ciuda progresului, rata de angajare în Europa (69% pentru cei cu vârste cuprinse intre 20 ş i 64 de ani) este semnificativ mai mică decât în alte părţ i ale lumii. Doar 63% din populaţ ia feminină este angajată, în comparaţ ie cu 76%, populaţ ia masculină. Comparativ cu SUA sau Japonia (62%), doar 46% din populaţ ia în vârstă este angajată.

- îmbătrânirea populaţ iei este în creş tere, numărul celor de peste 60 de ani crescând dublu faţ ă de perioada dinainte de 2007. Un număr mai mic de locuitori angajaţ i, combinat cu o rată mare a celor ieş iţ i la pensie va duce la tensiuni în ceea ce priveş te bunăstarea generală.

In acelaş i timp, se intensifică provocările globale. Europa continuă să beneficieze de faptul că este una dintre cele mai deschise economii din lume, însă se intensifică competiţ ia din partea economiilor mai dezvoltate. Ţări precum China sau India investesc în permanenţ ă în cercetare ş i tehnologie pentru a-ş i urca industria în lanţ ul de valori. Pe de altă parte, este nevoie de o imbunătăţ ire a sistemului financiar, existenţ a creditelor pe termen scurt ş i a preluării excesive a riscului alimentând comportamentul speculativ. O altă provocare importantă este cea a climatului ş i a resurselor. Dependenţ a de combustibilii fosili precum petrolul ş i utilizarea ineficientă a materialelor brute au expus consumatorii unor schimbări dăunatoare de preţ . Extinderea populaţ iei de la 6 la 9 miliarde de locuitori intensifică competiţ ia globală a resurselor naturale ş i afectează mediul inconjurător.

Provocările cu care se confruntă UE sunt mai mari decât cele din timpul recesiunii, spaţ iul de manevră fiind limitat. Mai mult, restul lumii nu este in stagnare, existând ţ ări care se află în plină înflorire ş i care pot depăş i performanţ ele Uniunii.

Se pot identifica trei scenarii pentru Europa anului 2020:

Scenariul 1: recuperare sustenabilă

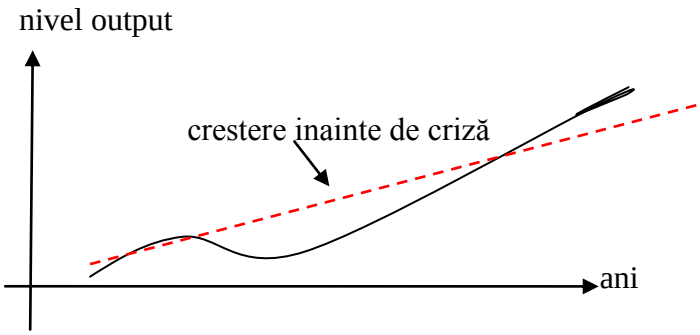

Europa se poate intoarce la cresterea iniţ ială, pe care o poate depăş i, dezvoltându-ş i potenţ ialul.

Scenariul 2: recuperare lentă

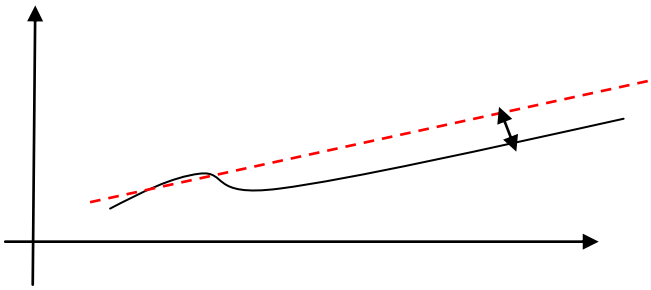

Europa va suferi o scădere permanentă ş i va renaş te pornind de la o bază erodată.

Scenariul 3: deceniul pierdut

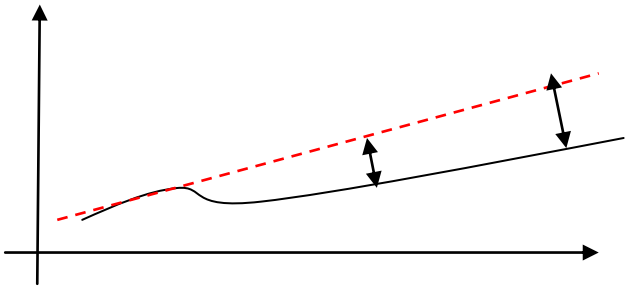

Europa va suferi o pierdere permanentă şi ii va scădea potenţialul pentru o creştere viitoare.

Având multe puncte forte, Europa poate reuşi. Acest lucru se poate realiza prin intermediul oamenilor talentaţi şi creativi, a unei baze industriale puternice, un sector al serviciilor recunoscut internaţional, o agricultură de înaltă calitate, o tradiţie maritimă puternică, o monedă unică plină de potenţial şi fiind destinaţia potrivită pentru investiţii străine. Europa se poate baza, pe de altă parte, pe valorile sale, pe instituţii, pe solidaritatea şi coeziunea economică, socială şi teritorială, pe respectul pentru mediul inconjurător ş.a. Insă cel mai important este ca Europa să acţioneze ca o adevărată uniune.

2. A doua etapă presupune creşterea Europei urmărind trei priorităţi esenţiale:

- o **creştere inteligentă,** dezvoltând o economie bazată pe cunoştinţe şi inovaţie.
- o **creştere sustenabilă**, care să promoveze o economie mai eficientă din punct de vedere al resurselor, mai prietenoasă cu mediul înconjurător şi mai competitivă.
- o **creştere atotcuprinzătoare**, adoptând o economie cu un grad mare de angajare, care ar aduce o coeziune economică, socială şi teritorială.

In acest sens, au fost stabilite câteva ţinte care coincid cu tematica creşterii inteligente, sustenabile şi cuprinzătoare şi care să reflecte diversitatea situaţiilor statelor membre. Aşadar, printre aceste ţinte se numără:

- rata ocupării forţei de muncă a populaţiei între 20 şi 64 de ani ar trebui să crească de la 69% la măcar 75%

- menţ inerea targetului de investire a 3% din PIB în cercetare ş i dezvoltare ş i dezvoltarea unui nou indicator care să reflecte intensitatea cercetării ş i dezvoltării plus inovaţ ie, luate impreună.

- reducerea emisiei de gaze poluante cu cel puţ in 20% ş i creş terea până la 20% a cotei de resurse regenerabile în consumul energiei finale.

- dobândirea unor aptitudini educaţ ionale care să reducă problema celor care părăsesc ş coala, ajungând la un procent de 10%, faţ ă de 15% cât este in prezent.

- reducerea numărului celor săraci cu 25% (aproximativ 20 de milioane).

Aceste targeturi sunt intercorelate. De exemplu, un nivel mai bun al educaţ iei stimulează rata angajării, aceasta ajuntând la scăderea sărăciei. Investirea în tehnologii eco va ajuta mediul înconjurător, va contribui la combaterea schimbărilor climaterice ş i va crea noi oportunităţ i de afaceri.

3. O a treia etapă surprinde toate polticile UE, precum ş i instrumentele legale sau cele financiare. In acest sens, Comisia Europeană îş i doreş te consolidarea politicilor cheie, de genul pieţ ei unice.

O puternică ş i extinsă piaţ ă unică este absolut necesară pentru Europa secolului XXI ş i pentru creş terea economică ş i a numărului locurilor de muncă. Un angajament politic autenic este necesar pentru relansarea pieţ ei unice, angajament care va presupune însă o combinare de măsuri care să acopere golurile de pe piaţ ă.

Piaţ a unică a fost concepută dinaintea apariţ iei internetului, înainte ca tehnologiile informaţ iei ş i comunicării să devină principalele căi către dezvoltare ş i înainte ca serviciile să devină o parte dominantă în economia Europei.

Pentru a pregăti piaţ a unică să servească Europa 2020, este nevoie de pieţ e perfect funcţ ionale ş i conectate, unde competiţ ia ş i consumatorii să stimuleze creş terea ş i inovaţ ia. Este necesară crearea unei pieţ e unice a serviciilor, pe baza Directivei UE a Serviciilor[17], asigurându-se, in acelaş i timp, livrarea unei calităţ i ridicate a acestora.

[17] Directiva UE a serviciilor reprezintă una dintre piesele principale ale procesului de reformă economică lansat în cadrul Consiliului de la Lisabona. Intrată în vigoare la 28 decembrie 2009, ea are ca scop transformarea Uniunii Europene în cea mai dinamică şi competitivă economie din lume. Sursa: ec.europa.eu

Implementarea acestei directive poate creş te comerţ ul cu servicii cu până la 45% ş i investiţ iile din străinătate cu 25%, aducând o sporire a PIB-ului cu aproximativ 1,5%.

De asemenea, politica în domeniul concurenţ ei va avea un puternic impact în sensul îndeplinirii scopurilor Europa 2020. Aceasta va asigura un mediu prielnic pentru inovaţ ie, asigurând, de exemplu, ca brevetele ş i dreptul la proprietate să nu fie abuzate. Prevenirea abuzului de piaţ ă ş i a acordurilor anticoncurenţ iale între firme va adduce o stimulare a inovaţ iei. Politica privind ajutorul de stat poate, de asemenea, contribui la realizarea obiectivelor Europa 2020 prin susţ inerea unor tehnologii inovative, eficiente ş i ecologice, facilitând, în acelaş i timp, accesul la sprijinul public pentru investire, capitalul de risc ş i finanţ are pentru cercetare ş i dezvoltare.

4. Ieş irea din criză. Primii paş i către 2020.

Cursa către atingerea obiectivelor Europa 2020 trebuie să se bazeze pe o strategie credibilă de ieş ire din criză, pe de o parte în ceea ce priveş te politicile bugetare ş i monetare, iar pe de altă parte privind sprijinul acordat de guverne sectoarelor economice. O coordonare solidă a politicilor economice, în special în zona euro, va asigura o ieş ire de succes din criză, la nivel global.

Prioritară, pe termen scurt, este revenirea la un sector financiar solid, stabil ş i sănătos, capabil să finanţ eze economia. In acest sens, este necesară îndeplinirea a cinci obiective principale:

- implementarea reformelor de supraveghere a sectorului financiar;
- promovarea transparenţ ei, a stabilităţ ii ş i a responsabilităţ ii în ceea ce priveş te infrastructura pieţ ei;
- întărirea guvernării instituţ iilor financiare, pentru a îndrepta slăbiciunile descoperite în timpul crizei către zona de management al riscului;
- stabilirea unei politici care să prevină ş i să dirijeze viitoare crize financiare ş i care, în acelaş i timp, să identifice contribuţ ia adecvată venită din partea sectorului financiar.

Moneda unică s-a dovedit a fi un puternic scut împotriva turbulenţ elor ratelor de schimb valutar în ţ ările care au adoptat euro. Criza a amplificat provocările întâlnite de zona euro, spre exemplu durabilitatea finanţ elor publice ş i potenţ iala creş tere sau rolul destabilizator al divergenţ elor competitive.

Rezolvarea acestor provocări este urgentă ş i de importanţ ă supremă, pentru a se asigura stabilitatea ş i creş terea economică. In acest sens, este nevoie de o coordonare puternică a politcii, care se poate reliza prin:

- o mai bună ş i mai amplă supraveghere a statelor din zona euro;
- ameninţ ările stabilităţ ii zonei euro să fie tratate împreună, nu individual;
- o reprezentare adecvată a zonei euro pe plan extern care să abordeze provocările economice ş i financiare la nivel global.

5. O guvernare mai puternică pentru aducerea rezultatelor

Pentru succesul strategiei Europa 2020 este nevoie de mai multă concentrare ş i definirea clară a scopurilor urmărite.

Strategia ar trebui organizată în jurul unei apropieri tematice ş i o mai bună supraveghere a statelor membre.

1. Apropierea tematică reflectă dimenisunea UE, arată în mod clar interdependenţ a dintre economiile statelor membre ş i permite o mai mare selectivitate a iniţ iativelor care ajută la atingerea ţ intelor.

2. Rapoartele de ţ ară contribuie la atingerea obiectivelor strategiei prin ajutarea statelor membre să refacă stabilitatea macroeconomică ş i să-ş i readucă economia la o creş tere sustenabilă. Se va pune accent pe buna funcţ ionare a zonei euro ş i pe interdependenţ a statelor membre.

IV. Studiu de caz: Aspecte comparative între politicile industriale ale României, Germaniei şi Spaniei

În cadrul Uniunii Europene există, în prezent, 3 tipuri de ţ ări în funcţ ie de performanţ a industrială[18]:

- Grupul ”executanţ ilor consecvenţ i” (”consistent performers”) : Germania, Danemarca, Finlanda, Suedia, Austria, Irlanda, Olanda, Marea Britanie, Belgia ş i Franţ a, care se prezintă bine pe toate planurile;
- Grupul ”performerilor oscilanţ i” (”uneven performers”) : Estonia, Slovenia, Spania, Italia, Portugalia, Grecia, Malta, Cipru ş i Luxemburg, ce se prezintă favorabil în anumite domenii ş i mai puţ in bine în altele;
- Grupul care ”prinde din urmă” (”the catching-up”): Bulgaria, România, Cehia, Polonia, Ungaria, Slovacia, Letonia, Lituania, care este în urmă pe mai multe planuri.

Pentru a lua observa diferenţ ele dintre situaţ ia celor 3 grupuri de ţ ări aparţ inând Uniunii Europene, poate fi relevantă abordarea comparativă a trei state, câte un reprezentant din fiecare din aceste grupuri. În documentul în cauză, comparaţ ia este bazată pe stadiul actual al industriei Germaniei, Spaniei ş i României ş i aplicarea politicii industriale comunitare sau naţ ionale în aceste state.

De la sfârş itul anului 2007, ce marchează momentul de început al crizei mondiale, industria europeană a trecut printr-o recesiune fără precedent în ultimele decenii. Deş i nu omogen, criza a afectat toate sectoarele industriale, culminând cu cea a automobilelor, maş inăriilor de metal, echipament electric ş i textil; alte sectoare precum cel farmaceutic ş i cel alimentar s-au menţ inut cât de cât stabile. Pe de altă parte, exporturile Uniunii Europene către alte ţ ări s-au diminuat substanţ ial, mai mult decât era prevăzut.

Veniturile fabricilor spaniole au scăzut din cauza crizei ş i, de asemenea, competitivitatea s-a diminuat întrucât multe companii au trebuit să se retragă de pe piaţ ă. O situaţ ie asemănătoare se poate observa în România, dar mai puţ in în Germania, ce a avut o structură mai puternică ş i a putut să depăş ească criza cu mai multă rapiditate. Rata ş omajului continuă a fi o problemă critică în Spania, ajungând la un nivel de 26,6% la sfârş itul anului 2012. În această perioadă, ş omajul Uniunii Europene atinge ponderea de 10.7%, cel al României de 6.7%, iar cel al Germaniei de 5.4% (Tabelul nr. 1).

[18] http://ec.europa.eu/enterprise/policies/industrial-competitiveness/monitoring-member-states/index_en.htm

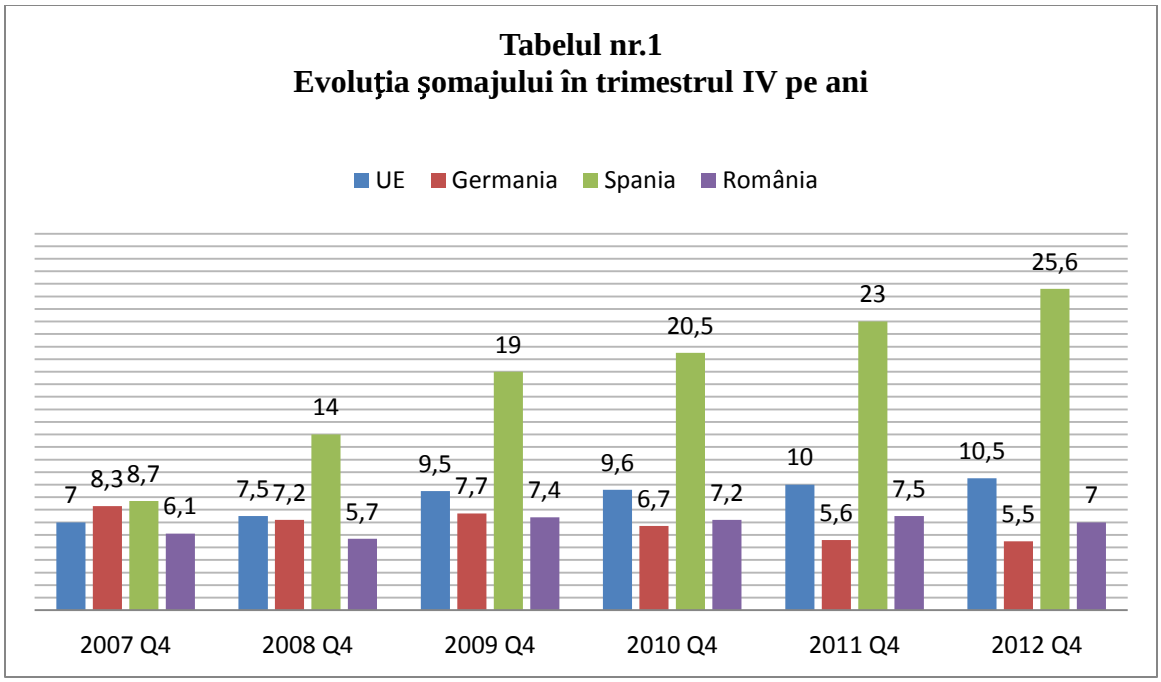

Sursa: eurostat.com

Soluţ ia, mai presus de o politică industrială bine stabilită, este luarea unor măsuri eficiente specifice pentru fiecare aspect al sectorului industrial.

Principalele instrumente active de politică industrială comună pentru anii 2007-2013 au fost enunţ ate prin Strategia Lisabona ş i sunt următoarele:

- Programul de Competitivitate ş i Inovare, cu obiectivul de creş tere a competitivităţ ii industriale, mai ales pentru IMM-uri ş i promovarea tuturor formelor de inovare;
- Programul de Cercetare, ce vrea să transforme Uniunea Europeană în zona dominantă de cercetare la nivel mondial;
- Politici pentru îmbunătăţ irea abilităţ ilor de muncă;
- Politici legate de mediul înconjurător.

Mai mult decât atât, ş edinţ a Consiliului European din martie 2010 a dat naş tere Planului Europa 2020, o strategie pentru creş terea competitivităţ ii Uniunii, explicată în capitolul anterior. În octombrie 2010, Comisia Europeană a prezentat un document numit „O politică industrială pentru era globalizării”, ce propune măsuri strategice pentru sectoare industriale specifice, concentrându-se pe ”inovarea verde” a acestora.

În această perioadă s-au făcut, de asemenea, mai multe eforturi pentru reducerea reglementării excesive în cazul IMM-urilor ş i pentru a impulsiona dezvoltarea lor, punând accent pe importanţ a lor economică (Tabel nr.2).

Tabel nr.2
Evoluţia procentajului de IMM-uri din totalul companiilor în manufactură

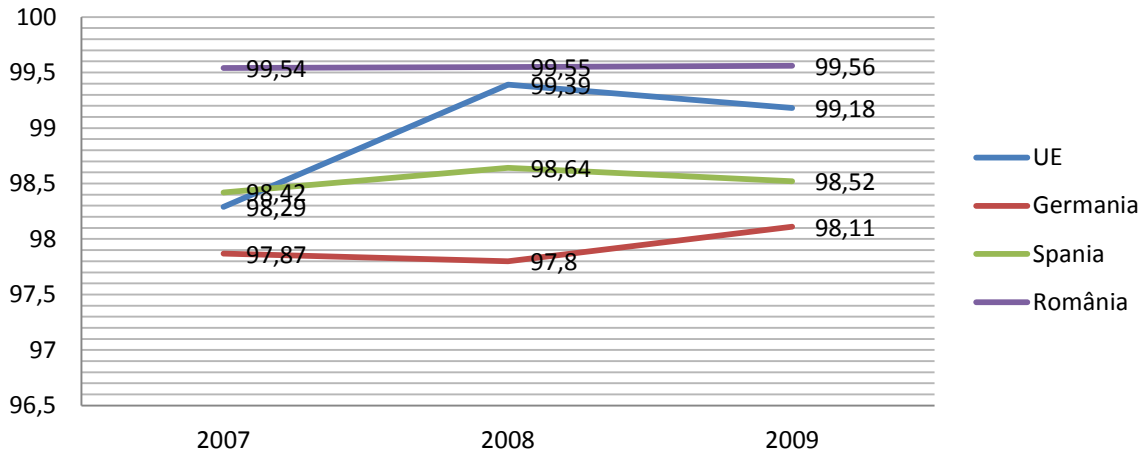

Sursa: Eurostat

Pe lângă abordarea politicilor comune ale Uniunii Europene, fiecare guvern ş i-a conceput propria strategie, adaptându-se la condiţ iile propriului mediu. Luând în considerare ţ elul comun al Uniunii ş i al celor trei state analizate, care este creş terea competitivităţ ii, România s-a centrat pe fortificarea rolului cercetării, dezvoltării ş i inovării ş i promovarea gestiunii sustenabile a resurselor ş i protejarea mediului înconjurător. Spania doreş te să creeze locuri de muncă în sectorul industrial ş i să implementeze politici de internaţ ionalizare ş i promovare regională. Germania pretinde să continue cu avansul tehnologic ş i să dezvolte cât mai multe soluţ ii inovatoare pentru sectorul industrial.

Atât România, cât ş i Spania continuă să traverseze o perioadă de dezindustrializare, demonstrată de tendinţ a de descreş tere al procentului industriei în PIB ş i a numărului de angajaţ i din populaţ ia activă în acest sector. Deş i autorităţ ile încearcă să îmbunătăţ ească situaţ ia prin subvenţ ii, realitatea ne arată că există tendinţ a de creş tere a rolului serviciilor, ca ş i consecinţ ă a productivităţ ii scăzute a muncii în sectorul industrial, a ineficienţ ei politicii industriale ş i a repartiţ iei greş ite a resurselor în diverse sectoare. Cu toate acestea, în

Germania tendinţ a de dezindustrializare se încetineş te ş i se poate observa că participarea industriei în valoarea adăugată a continuat să crească, în ciuda dificultăţ ilor cauzate de criză. Germania a căutat ş i a descoperit oportunităţ i, cum ar fi de a beneficia de procesul de industrializare în economiile emergente.

În ciuda faptului că, în ultima perioadă, toate statele aparţ inând Comunităţ ii au făcut eforturi substanţ iale pentru a dobândi un nivel de competitivitate mai ridicat, acestea au nevoie de mai multe măsuri pentru a îmbunătăţ i performanţ a industrială. Uniunea Europeană a făcut studii amănunţ ite cu privire la situaţ ia fiecărei ţ ări ş i a publicat, în octombrie 2012, un raport numit ”Statistica performanţ ei industriale. Competitivitatea statelor membre – performanţ ă ş i politici”, cu scopul de demonstra eficacitatea ş i eficienţ a politicii industriale sustenabile a Comunităţ ii, reprezentată actualmente de Strategia Europa 2020, ş i de a găsi în continuare oportunităţ i de dezvoltare. Începând cu 2012, performanţ a industrială a fiecărui stat membru se calculează ţ inând cont de 5 domenii: productivitatea manufacturii, performanţ a exporturilor, inovare ş i sustenabilitate, mediul de afaceri ş i infrastructura, ş i finanţ e ş i investiţ ii.

Spre deosebire de Spania ş i România, raportul a arătat dominanţ a ireproş abilă a Germaniei în ceea ce priveş te capacitatea de inovare în industrie, ceea ce îi conferă o poziţ ie competitivă importantă din punct de vedere global, care ar trebui menţ inută. De asemenea, orientarea către pieţ ele internaţ ionale este un factor decisiv, ce ar trebui să se ia în considerare mai serios în cazul celorlalte două ţ ări analizate.

Mai mult decât atât, România ş i Spania trebuie să se concentreze pe îmbunătăţ irea mediului de afaceri, care ar putea influenţ a pozitiv performanţ a companiilor, inclusiv în ceea ce priveş te atragerea de investiţ ii. Pentru a atinge acest scop, ş i îmbunătăţ irea infrastructurii de transport ş i comunicaţ ii este crucială pentru România.

O altă problemă pentru Spania ar fi procedurile birocratice lente ş i excesive, situaţ ie întâlnită ş i în România, care este dezavantajată de capacitatatea administrativă slabă, ce împiedică reformarea ş i obţ inerea de fonduri europene sau de alte investiţ ii.

Conform raportului, o provocare în cazul Germaniei ar fi să nu se concentreze, atât în sistemul educaţ ional, cât ş i pe piaţ a muncii, doar pe încurajarea abilităţ ilor ce ţ in de tehnologie ş i inovare, deoarece riscă să piardă din vedere alte domenii. De asemenea,

antreprenorii trebuie să primească mai multe stimulente dat fiind faptul că numărul lor este în scădere în ultima perioadă.

În concluzie, după analizarea stadiului politicii industriale în cele trei state, se poate observa că există nevoi foarte specifice pentru o dezvoltare industrială propice a fiecăruia dintre ele ş i pentru atingerea unui nivel ridicat de competitivitate în Uniunea Europeană, ca tot unitar. Pentru satisfacerea acestor nevoi, guvernele naţ ionale ş i reprezentanţ ii Uniunii îş i unesc forţ ele, atât prin elaborarea unor programe de referinţ ă, cât ş i prin măsuri concrete aplicate sectoarelor industriale.

BIBLIOGRAFIE

- Ciupangea C.,*Politica industrială a României în perioada post-aderare*, Bucureş ti, 2007;
- Drăgan G., Drăgoi M.C., *Uniunea Europeană-Etape, instituţ ii, mecanisme,* Editura ASE, Bucureş ti, 2013;
- Manolache O., *Tratat de drept comunitar*, Editura C.H. Beck, Bucuresti, 2006;
- Militaru I.N., *Dreptul Uniunii Europene*, Editura Universul Juridic, Bucureş ti, 2011;
- Pascal I., Deaconu S., Vrabie C.,Fabian N., *Politica Industrială,* Bucureş ti, 2002;
- Stratulat S., *Politica industrială în Uniunea Europeană. Concluzii pentru Republica Moldova*, 2003;
- Reich R., *The Work of Nations,*Editura The Vintage Press, New York, 1991;
- http://circa.europa.eu/irc/opoce/fact_sheets/info/data/policies/industrial/article_7274_ro.htm
- http://circa.europa.eu/irc/opoce/fact_sheets/info/data/policies/lisbon/article_7207_ro.htm
- http://ec.europa.eu/enterprise/policies/industrial-competitiveness/industrial-policy/index_en.htm
- http://ec.europa.eu/europe2020/europe-2020-in-your-country/romania/index_en.htm
- http://epp.eurostat.ec.europa.eu/portal/page/portal/europe_2020_indicators/headline_indicators
- http://eur-lex.europa.eu/LexUriServ/LexUriServ.do?uri=COM:2010:2020:FIN:EN:PDF
- http://euro-lex.europa.eu/ro/treaties/index.htm#other – Tratatul de Constituire a Comunităţ ii Economice Europene
- http://europa.eu/legislation_summaries/enterprise/index_ro.htm
- http://eurostat.com/
- http://www.ecipe.org/media/publication_pdfs/OCC12012-revised.pdf
- http://www.industrialpolicy.eu/
- www.euractiv.com
  www.presidency.ro/include/nssd/docs/phpzpUO4Z.ppt

IMPORTANȚA CAPITALULUI INTELECTUAL PENTRU DEZVOLTAREA COMPANIILOR

Preda Nicoleta Iuliana, Rîndasu Sînziana-Maria

Contabilitate şi Informatică de Gestiune, anul II, grupa 636

Coord. Ştiinţific : Prof. univ. dr. Gisberto Alberta

REZUMAT

În lucrarea "Importanța capitalului intelectual pentru dezvoltarea companiilor" am vrut să scoatem în evidență beneficiile pe care această formă de cunoaştere le poate aduce entităților economice. Trăim într-o economie în care lucrurile materiale încep să piardă teren în fața capitalului intelectual.

În capitolul 1 am definit conceptul de capital intelectual, precum şi componentele acestuia, conform modelelor descoperite de către cercetătorii în domeniul. În cel de-al doilea capitol am prezentat metodele de evaluare a capitalului intelectual, pentru a determina dacă acesta poate fi evaluat corespunzător, pentru a verifica dacă acesta răspunde definiției activului, precum şi modurile de raportare şi viziunea contabilă asupra acestuia, descrisă în capitolul al treilea.

În cel de-al patrulea capitol am încercat să explicăm modul în care capitalul intelectual este legat de valoarea de piață a firmei şi de dezvoltare, iar în ultimul capitol am descris importanța capitalului intelectual în universități, ce pot fi considerate primul pas către acumularea de cunoştințe.

În concluzie, prin prezenta lucrare am definit noțiunea de capital intelectual, alături de componentele acestuia şi metodele de evaluare, pentru a releva importanța capitalului intelectual pentru dezvoltarea companiilor.

CUVINTE CHEIE: *capitalul intelectual, dezvoltare, metode de evaluare, componente, viziunea contabilă, cunoaştere*

INTRODUCERE

Capitalul intelectual este de multe ori definit ca fiind un sistem dinamic de resurse intangibile şi de activităţi care stau la baza avantajului competitiv durabil al organizaţiilor, însă această definiţie pare să nu cuprindă întreaga esenţă a capitalului intelectual şi să ne ofere o imagine completă atât din punct de vedere conceptual cât şi practic. Măsurarea fiabilă a acestuia a devenit un domeniu principal de cercetare pentru practicieni şi cercetători încă din anii ’90.

Importanţa capitalului intelectual în economia actuală şi societatea cunoaşterii, bunurile intangibile precum cunoştinţele şi managementul informaţiei şi al cunoaşterii devin noul nucleu al dezvoltării economice, deoarece impactul activelor financiare şi activelor fixe este net inferior impactului susţinut de cunoaştere.

Capitalul intelectual poate fi evaluat prin diferite metode, cea mai simplistă metodă fiind dată de diferenţa dintre valoarea de piaţă a unei companii şi valoarea totală a bunurilor acesteia. Desigur, există suficiente metode de evaluare, dar cea prezentată anterior este una din puţinele metode care atribuie efectiv o valoare certă capitalului intelectual.

Problema contabilizării capitalului intelectual este una de actualitate, deoarece nu putem nega valoarea pe care acesta o dă companiei excluzându-l total, dar conform Standardelor Internaţionale de Contabilitate, capitalul intelectual nu poate fi contabilizat, deoarece este un activ generat intern, iar valoarea acestuia este de foarte multe ori considerată nerelevantă. Însă, adesea, capitalul intelectual este responsabil pentru o creştere economică favorabilă a companiei.

De cele mai multe ori, capitalul intelectual este atribuit părţii de management dintr-o companie, nefiind evaluat contabil, însă foarte multe companii care au avut o valoare mai mare a activelor, însă nu au investit în oameni, au avut o valoare mai mică de piaţă şi o creştere economică mult mai lentă decât companiile în care valoarea activelor nu era foarte mare, însă există companii a căror valoare de piaţă era mult mai mare, datorită investiţiilor pe care compania le-a făcut în perfecţionarea oamenilor sau în recrutarea celor mai buni candidaţi. Capitalul intelectual este considerat drept o avere ascunsă, neprezentată în situaţiile financiare, deşi, după cum vom vedea, ajută foarte mult compania să se dezvolte, mai ales în economia prezentă.

De-a lungul timpului s-a observat faptul că multe companii au venituri mai mari pentru că au angajaţi cu un capital intelectual superior, de aceea tot mai multe companii, atât mari, cât şi mici, vor să recruteze în propria echipă personal cu un nivel ridicat de calificare şi educaţie, care să poată răspunde cerinţelor şi exigenţelor viitoare ale economiei şi societăţii. Deşi în zilele noastre capitalul intelectual poate fi considerat abstract, în economie, conceptul de capital intelectual este definit ca fiind “estimare a abilităţii unei persoane de a produce venituri prin muncă” (Di Bartolo, 1999), ceea ce pare a fi punctul de plecare atunci când dorim să creştem valoarea unei companii.

1. CAPITALUL INTELECTUAL

Conceptul de capital intelectual a fost definit şi argumentat în mod solid pentru prima dată de către Thomas A. Stewart, unul dintre editorii celebrei reviste americane "Fortune". Practic, acesta reprezintă suma a tot ceea ce fiecare angajat ştie într-o companie şi poate fi folosit în dezvoltarea capacităţii ei competitive.Pe lângă definiţia data, mai există şi alte definiţii ale capitalului intelectual, însă acestea nu pot descrie îndeajuns capitalul intelectual, deoarece este un concept vag şi oarecum confuz, datorită graniţelor acestuia care nu sunt bine definite, şi interacţionează cu graniţele conceptului de capital uman. Din punct de vedere al componenţei capitalului intelectual, acesta este văzut din mai multe perspective, cele mai cunoscute dintre ele fiind:

1.Modelul lui Leiv Edvinsson (fig.1), care în urma experienţei de la Skandia a ajuns la concluzia că atât capitalul financiar, cât şi cel intelectual fac parte din valoarea de piaţă a unei companii, capitalul intelectual fiind format din capital structural şi capital uman.

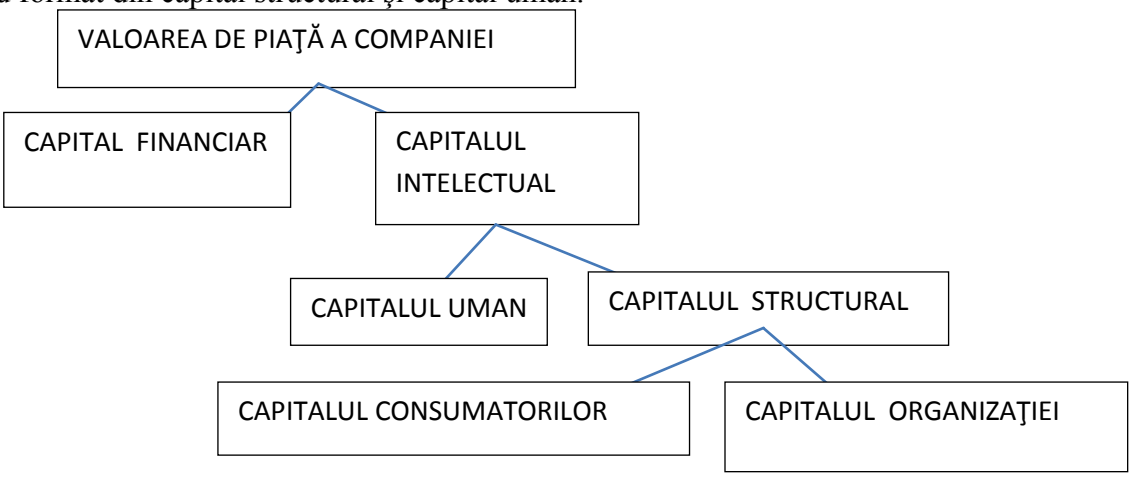

Fig.1 : Modelul Edvinsson
(sursa : http://prezi.com/_g6z9jv3cq7t/capital-intelectual-midiendo-el-valor-del-conocimiento/)

2. Modelul Sveiby (fig.2) delimitează componentele capitalului uman în structura internă, formată din managementul companiei şi metodele de perfecţionare la nivelul companiei, structura externă fiind alcătuită din clienţii companiei şi componentele individuale, ce constă în educaţia, formarea şi perfecţionarea individuală.

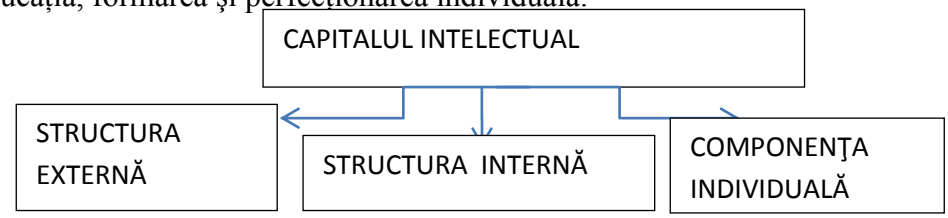

. Fig. 2 : Modelul Sveiby
(sursa:http://prezi.com/_g6z9jv3cq7t/capital-intelectual-midiendo-el-valor-del-conocimiento/)

3. Modelul conform “The technology brooker’IC” (fig.3) pleacă de la ideea că activele de piață, activele bazate pe proprietatea intelectuală, activele bazate pe resurse umane şi activele specifice infrastructurii sunt componente ale capitalului intelectual.

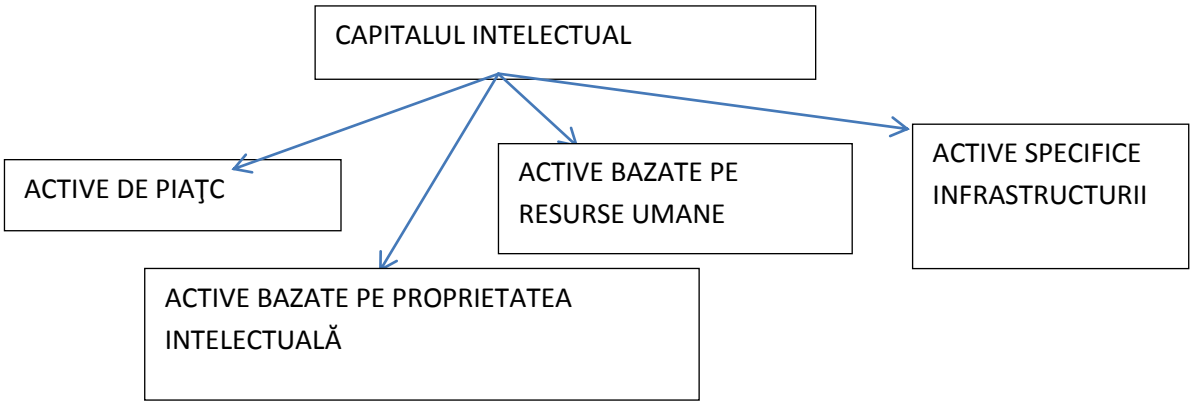

Fig.3 : Modelul The technology brooker’IC (sursa: http://prezi.com/_g6z9jv3cq7t/capital-intelectual-midiendo-el-valor-del-conocimiento/)

4. Modelul MAGIC (Measuring and Accounting Intelectual Capital) a apărut din cadrul proiectului european MAGIC, care a avut ca scop dezvoltarea unei metodologii pentru capitalul intelectual, dar şi un mod de măsurare fiabil. Conform modelului (fig. 4), capitalul intelectual este format din: capitalul uman, capitalul organizațional, capitalul de piață şi capitalul inovației.

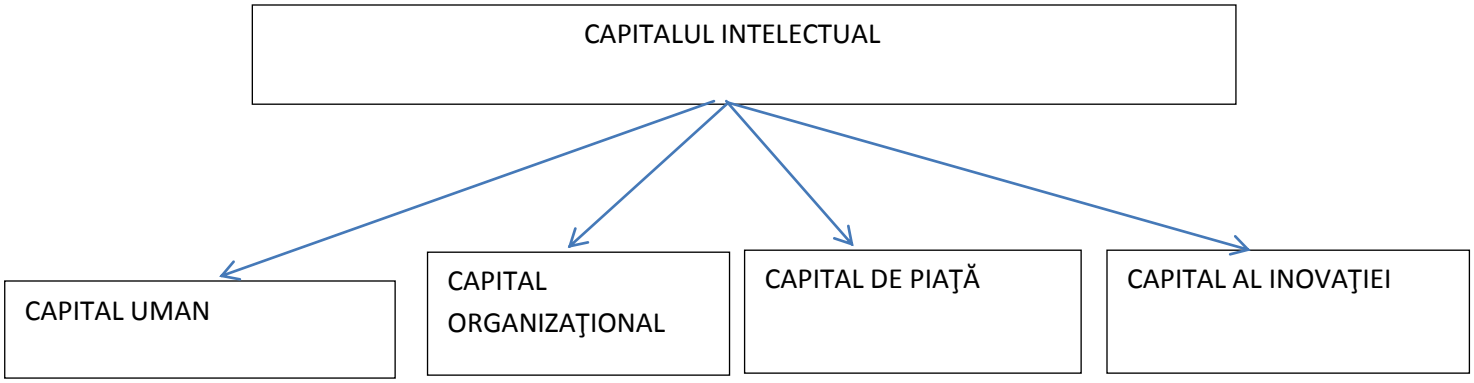

Fig. 4 : Modelul MAGIC
(sursa: http://prezi.com/_g6z9jv3cq7t/capital-intelectual-midiendo-el-valor-del-conocimiento/)

După cum se poate observa, capitalul intelectual este deseori asociat cu capitalul uman, fiind considerat în toate cele patru modele componentă primară a capitalului intelectual. De aceea trebuie să fim foarte precauți şi să facem distincția corect între capitalul intelectual şi cel uman, deoarece capitalul intelectual nu este format exclusiv din capitalul uman, acesta având şi alte componente, conform modelelor prezentate.

Capitalul intelectual este considerat o comoară ascunsă, care are rolul să ajute compania să se dezvolte, în această eră a tehnologiei şi a cunoştinței.

Dezvoltarea conceptuală a capitalului intelectual s-a făcut în două direcții diferite: prima direcție s-a orientat către nevoia de creştere a companiilor, de dezvoltare şi, totodată, capacitatea de competitivitate pe piață, folosindu-se de avantajele date de valorificarea activelor intangibile. Cea de-a doua direcție este legată de dorința companiilor de creştere a succesului, datorită investiție în capitalul intelectual.

În momentul de față există companii a căror valoare de piață este de trei-patru ori mai mare decât valoarea totală a activelor la prețul curent, ceea ce denotă o investiție în capitalul intelectual, prin programe de formare a personalului, printr-o politică managerială orientată către dezvoltare şi nu numai. Putem afirma că în zilele noastre capitalul intelectual începe să fie apreciat din ce în ce mai mult.

Semnificația din spatele termenului de capital intelectual poate fi interpretată din punct de vedere economic, din punct de vedere managerial, făcând referință la modul în care este condusă compania, clienții săi sau nivelul de pregătire al angajaților. Din punct de vedere contabil, termenul de capital intelectual este deseori echivalat cu termenul de activ intangibil.

Importanța investiției în capitalul intelectual este primul pas către stabilitatea economică, chiar şi în aceste momente de criză economică. Conform studiilor făcute la Bursa de Valori Bucureşti, valoarea de piață a companiilor este reprezentată în doar 7% din bilanț, iar restul de 93% din valoare poate fi atribuită capitalului intelectual, fiind considerat moneda noului mileniu.

După cum am putut vedea, capitalul intelectual poate fi privit şi din punct de vedere contabil, deoarece aduce beneficii companiei şi ajută la dezvoltarea acesteia, însă, deşi capitalul intelectual pare a fi cea mai bună investiție, este greu de imaginat modul în care acesta ar fi contabilizat, în cazul în care reglementările ar permite, deoarece diferența dintre valoarea de piață şi valoarea totală a activelor financiare şi fixe nu este una sigură, iar în acest fel, capitalul intelectual nu ar mai putea fi evaluat fiabil, prin urmare nu ar putea să facă parte din situațiile financiare ale companiei.

La ora actuală, lumea ideilor devine prioritară în raport cu lumea obiectelor tangibile, iar capitalul intelectual devine prioritar în raport cu celelalte forme fizice de capital, deoarece, conform statisticilor, veniturile tind să fie mult mai mari la companiile care investesc în capitalul intelectual, iar puțin mai mici în cazul în care compania nu a investit într-un management eficient, formări corespunzătoare pentru angajați şi nu numai. Prin urmare, creşterea economică şi dezvoltarea durabilă a companiilor poate fi făcută prin investirea în capitalul intelectual şi prin îmbunatățirea continuă a acestuia.

2. METODE DE EVALUARE A CAPITALULUI INTELECTUAL

Membrii lumii ştiinţifice economice şi-au arătat în ultimul timp preocuparea în a studia şi informa potenţialii investitori în legătura cu adevărata avere a companiilor şi au observat ca sistemul de raportare financiară nu funcţionează, său cel puţin nu spune întreagă poveste. Oamenii sunt în mare măsura ignoraţi deşi aceştia pot deţine o importantă putere în cadrul unei organizaţii – cu ajutorul cunoştinţelor.

Apare astfel nevoia de a trece la un nou nivel, la o renaştere a contabilităţii, care sa ia în calcul şi capitalul intelectual. Sistemul contabil tradiţional nu a fost proiectat pentru nouă economie, în acest sens, ori modelul contabil vă trebui sa fie schimbat, ori companiile vor fi nevoite sa ofere declaraţii suplimentare în rapoartele anuale.

Problemă măsurării capitalului intelectual a apărut încă din anii ’90, timp în care au luat naştere mai multe metode pe care le vom prezenta în continuare.

I. Metode directe de măsurare a capitalului intelectual

Metodele directe de măsurare a capitalului intelectual au rolul de a identifica şi evalua elementele directe ale acestuia, atribuindu-le o valoare monetară estimativă. Cele mai importante metode de acest tip sunt Metoda Tehnology Broker şi Citation-Weighted Patents.

1. Metoda Tehnology Broker determină un indicator final ce exprimă valoarea capitalului intelectual în expresie monetară, considerând că acesta are patru componente: active de piaţă (mărci, contracte, clienţi, licenţe etc.), active centrate pe factorul uman (cunoştinţele şi abilităţile angajaţilor), active legate de proprietatea intelectuală (active corporative ce pot aduce o evaluare financiară) şi active legate de infrastructură (tehnologii, metodologii şi procese care determină buna funcţionare a organizaţiei).

Din punct de vedere tehnic, această metodă începe cu un test bazat pe 20 de întrebări care au scopul de a creşte valoarea capitalului intelectual.

Întrebările destinate analizării activelor legate de proprietatea intelectuală se împart în 9 de audit relative la patente, 6 relative la copyright, 3 referitoare la design-uri şi 4 relative la secretele comerciale. În total, modelul Tehnology Broker cuprinde un număr de 178 întrebări de audit. Totodată, metoda foloseşte şi o serie de chestionare similare auditului în vederea examinării valorii componentelor capitalului intelectual. În urma efectuării acestui audit, sunt prezentate modalităţile de transformare în unităţi monetare. Annie Brooking a propus următoarele modele:

- Abordarea prin costuri (se bazează pe costul de înlocuire);
- Abordarea de piaţă (se bazează pe evaluarea activelor companiei cu alte active similare de piaţă);
- Abordarea prin intermediul venitului (se bazează pe venitul obţinut sau posibil să fie obţinut prin utilizarea activelor menţionate);

Dezavantajul acestei metode este acela că evaluarea conţine multe elemente de natură calitativă.

2. Metoda Citation-Weightedeva Patents (CWP)

Gordon Petrash, a propus şase paşi pentru măsurarea capitalului intelectual:

- Definirea rolului cunoştinţelor în afaceri;
- Evaluarea tuturor acestor active cu scopul de a le păstra, dezvolta, vinde sau abandona;

- Corelarea strategiilor companiei cu dezvoltarea activelor bazate pe cunoştinţe;
- Alocarea investiţiilor în zone cu decalaje semnificative;
- Clasificarea/Ierarhizarea portofoliilor de active bazate pe cunoştinţele companiei;
- Redefinirea portofoliului de active şi apoi refacerea ciclului compus din paşii de mai sus.

Acest model identifică impactul pe care îl au cheltuielile de cercetare şi dezvoltare asupra creării şi dezvoltării capitalului intelectual folosind următorii indicatori: ponderea cheltuielilor alocate pentru dezvoltare în cifra de afaceri, număr de patente, venit raportat la cheltuieli pentru cercetare şi dezvoltare, costul de întreţinere al unei patente raportat la cifra de afaceri, costul unui proiect raportat la încasări pe întreaga durată a acestuia.

Patentele se pot identifica drept fiind indicatori ai proprietăţii intelectuale, de aceea, metodă CWP conduce către o mai bună înţelegere a acestora, lucru foarte important în evaluarea avuţiei unei organizaţii.

În anul 1996, compania Dow a făcut public primul raport al capitalului intelectual.

Modelul Citation-Weighted Patents a avut un rol important în punerea în valoare a contribuţiei investiţiilor în cercetare şi dezvoltare asupra valorii de piaţă a companiei.

II. Metode bazate pe rentabilitatea activelor

Valoarea economică adăugată (EVA) reprezintă diferenţa dintre profitul net din exploatare şi costul valoric al capitalului investit (capital propriu + capital împrumutat pe termen lung).

Ecuaţia corespunzătoare acestei metode este:

EVA = (ROIC – cmpc) x K0, unde:

ROIC = rata rentabilităţii capitalului investit;
Cmpc = costul mediu ponderat al capitalului;
K0 = valoarea iniţială a capitalului investit.

EVA se clasează printre cei mai buni indicatori destinaţi cuantificării valorii create pentru acţionari.

Valoarea de piaţă adăugată reflectă diferenţa dintre valoarea de piaţă a unei companii la un moment dat şi capitalul net introdus de investitori, începând cu suma investită iniţial.

Ecuaţia corespunzătoare acestei metode este:

MVA = V – K, unde:

V = valoarea de piaţă a companiei
K = valoarea capitalului investit

III. Metode bazate pe scoruri

A) Metoda Skandia Navigator este una dintre cele mai cunoscute metode bazate pe scoruri. Ea a fost propusă de Leif Edvinsson împreună cu o echipă de experţi ai companiei Skandia din Suedia. Ca urmare a desfăşurării unui exerciţiu de evaluare, s-a ajuns la următoarea structurare a capitalului intelectual:

Capital intelectual = Capital uman + Capital structural
Capital structural = Capital legat de client + Capital Organizaţional
Capital organizaţional = Capital de inovare + Capital de proces

Această metodă este subiectivă deoarece poate fi aplicată decât în cazul companiei pentru care a fost dezvoltată.

B) O altă metodă bazată pe scoruri este cea numită Knowledge Capital Scoreboard fiind invenția profesorului Baruch Lev. Această metodă măsoară impactul activităților bazate pe cunoaştere asupra profitului companiei.

Este foarte important ca orice organizație să-şi clarifice structura capitalului intelectual pentru obținerea unei poziții strategice avantajoase.

IV. Metode bazate pe capitalizarea bursieră

A) Coeficientul Q este definit ca fiind raportul dintre valoarea de piață a unei companii cotate şi valoarea de înlocuire a activelor ei necorporale (activul net corectat), diminuată cu datoriile totale. Modificările lui Q demonstrează performanța capitalului intelectual al firmei. Acest coeficient este folosit numai pentru a măsura valorile neînregistrate în bilanț.

B) Bilanțul invizibil se defineşte că diferența dintre valoarea de piață şi activul net contabil.

Ecuația corespunzătoare acestei metode este:

CI = VPC – AN, unde:

VPC = valoarea de piață a companiei

ANC = activul net contabil

C) Monitorul Activelor Intangibile (IAM) descompune categoriile în structura externă, structura internă şi competențele în indicatori de creştere/reînnoire, indicatori de eficiență şi indicatori de stabilitate.

Indicatori de creştere/reînnoire:

- Determinarea Profitabilității per client este dificilă datorită investițiilor non-financiare făcute pentru atragerea clienților însă înregistrările curente ar trebui să permită realizarea unei distribuții a clienților ținându-se cont de profitul adus companiei;
- Creşterea organică este definită ca fiind diferența dintre creşterea valorii vânzărilor şi totalul veniturilor din achiziții. Cu alte cuvinte, creşterea organică reprezintă capacitatea companiei de a-şi creşte cifra de afaceri din resurse proprii;
- Clienții care întăresc imaginea firmei sunt acei clienți care aduc beneficii materiale companiei.

Indicatori de eficientă:

- Indicele de satisfacție al clienților;
- Valoarea medie a vânzărilor per client.

Indicatori de stabilitate:

- Ponderea clienților mari (arată nivelul de dependența al companiei în raport cu clienții importanți);
- Distribuția clienților în funcție de vârstă (se presupune că pe măsură ce durata colaborării creşte, creşte şi probabilitatea de menținere a respectivului client);
- Indicele clienților fideli ai companiei (reflectă devotamentul clienților).

Indicatori ai structurii interne:

- Investițiile în structura internă (pondere din vânzările companiei sau din valoarea adăugată);

- Investițiile în sisteme de procesare a informației (furnizează informații asupra modului în care se dezvoltă structura internă).

Indicatori de eficientă:
- Ponderea personalului-suport (indică eficiența structurii interne);
- Indicatori privind valorile şi atitudinile angajaților (analizează ataşamentul angajaților față de locul de muncă şi atitudinea față de clienți şi superiori).

Indicatori de stabilitate:
- Vârsta organizației (acest indicator participă la imaginea companiei);
- Rata schimbării personalului-suport (este necesar ca fluctuația acestei categorii de angajați să fie ținută în limite rezonabile, pentru a păstra stabilitatea structurii interne);
- Proporția de debutanți în total angajați, Proporția de angajați cu vechime/Total angajați la sfârşitul anului (este indicat ca proporția de debutanți să fie ținută la un nivel scăzut pentru o mai bună funcționare a companiei).

Indicatori care evaluează competențele
Aceşti indicatori pot fi modificați în funcție de domeniul de activitate în care se face analiza.

Indicatori de creştere/reînnoire:
- Vechimea în profesie (măsoară experiența angajaților şi companiilor);
- Nivelul de educație (are un impact puternic asupra capacității organizațiilor de a avea succes pe viitor);
- Costurile de instruire şi educație;
- Evaluarea (acțiune ce trebuie repetată pentru o bună coordonare a angajaților);
- Fluctuația de competență (o fluctuație mare poate genera dezavantaje companiei).

Indicatori de eficientă:
- Proporția profesioniştilor în companie (raportul între numărul de profesionişti şi numărul total de angajați);
- Valoarea adăugată/angajat;
- Valoarea adăugată/profesionist (este cea mai potrivită măsură a abilității de a produce valoare economică);
- Profitul mediu per profesionist (indicator util persoanelor din afara organizației).

Indicatori de stabilitate:
- Vârsta medie;
- Vechimea medie în organizație;
- Poziția salarială a companiei în raport cu situația din ramura în care se face analiza.

3. CAPITALUL INTELECTUAL PRIVIT DIN PERSPECTIVA CONTABILĂ

Potrivit Standardelor Internaționale de Raportare Financiară, un activ este o resursă controlată de întreprindere ca rezultat a unor evenimente trecute şi care vă aduce beneficii economice viitoare întreprinderii. Însă, ca un bun să fie recunoscut ca activ, acesta trebuie să aibă şi un cost, iar dacă acestuia nu i se poate atribui o valoare în mod fiabil, nu poate fi recunoscut ca şi activ, deoarece s-ar încălca principiul costului istoric. De aceea, problema contabilizării capitalului intelectual este una extrem de complexă.

Dacă am încerca să contabilizăm capitalul intelectual, primă dată am încerca să vedem dacă respectă definiția în totalitate. După cum am putut observa, capitalul intelectual este o resursă, deoarece în cele mai multe cazuri acesta creşte valoarea de piață a companiilor, însă problema pe care aceste active imateriale o ridică este că sunt greu de identificat, iar beneficiile viitoare pe care le generează sunt de cele mai multe ori nesigure.

De cele mai multe ori, în cazul capitalului intelectual, se pune problema dacă acesta este controlat sau nu de întreprindere şi dacă întreprinderea îşi asumă şi riscurile şi beneficiile pe care le poate genera capitalul intelectual, însă aceasta este o problemă de raționament managerial, pentru ca toate tipurile de capital intelectual sunt unice, diferă la fiecare companie în parte, iar dacă afirmăm că întreprinderea X are control asupra capitalului intelectual, nu putem considera că şi întreprinderea Y îşi controlează capitalul intelectual. Pentru a putea afirma că întreprinderea îşi asumă beneficiile datorate capitalului intelectual, trebuie să observăm dacă valoarea de piață este mai mare datorită capitalului intelectual, dacă aceasta este în continuă dezvoltare şi dacă se investeşte suficient în acesta. De asemenea, noțiunea de control face referire şi la riscuri, iar dacă întreprinderea îşi asumă beneficiile, pentru a putea considera că aceasta controlează resursa, trebuie să demonstreze că poate controla şi riscurile aferente acesteia, iar dacă întreprinderea este dispusă către investirea de resurse în capitalul intelectual, este mai mult ca sigur să aibă în considerare şi riscurile aferente acestuia, cum ar fi plecarea angajaților foarte bine calificați la alte companii, însă, conform cercetătorilor în domeniu, acest risc poate fi controlat printr-un bun management şi prin crearea unui capital uman unic, care să fie compatibil doar cu întreprinderea care l-a creat, nu şi cu alte companii. Prin urmare, problema controlului asupra capitalului intelectual este privită unic la fiecare întreprindere în parte.

Din punct de vedere al beneficiilor economice viitoare, putem spune că această definiție este respectată de capitalul intelectual într-o oarecare măsură, prin modul în care acesta ajută la creşterea valorii de piață sau a valorii interne a companiei, iar de cele mai multe ori, acesta aduce reale beneficii economice, însă nu există o siguranță în acest sens.

Deoarece, după cum am demonstrat, în urma raționamentului contabil, capitalul intelectual răspunde definiției activului dar acesta nu poate fi contabilizat decât dacă îi putem atribui şi un cost fiabil, utilizând metodele prezentate în capitolul anterior, ce se bazează în mare parte pe judecăți contabile, însă nu pot oferi o valoare ce poate fi considerată certa. Prin urmare, dacă îi putem atribui un cost, bazându-ne pe valorile investite de companie pentru dezvoltarea capitalului intelectual, precum traininguri pentru angajați şi costul formării acestora, acesta va fi recunoscut în contabilitate ca şi activ necorporal, însă numai partea unică a acestuia, fiind dată de avantajele pe care doar compania le are, făcând comparație cu celelalte companii de pe piață.

Totodată, după cum am prezentat, în cazul în care capitalul intelectual răspunde definiției activului şi i se poate atribui un cost, acesta poate fi prezentat în situațiile contabile ale întreprinderii, însă, conform Standardului Internațional de Contabilitate “Active necorporale”,

nicio parte din capitalul intelectual nu poate fi recunoscut ca şi activ, deoarece este generat intern, iar costul dezvoltării acestuia este considerat o simplă cheltuială şi nu o investiție. De aceea, problema prezentării în situațiile financiare a capitalului intelectual poate să fie extrem de dificilă, pentru că respectând normele în vigoare, capitalul intelectual nu poate fi contabilizat, însă, având în vedere beneficiile pe care acesta le poate aduce companiei, este posibil ca în viitor să îi se poată prezenta valoarea în situațiile financiare, prin prezentarea acestuia în notele explicative ale situațiilor financiare.

De cele mai multe ori tratamentul contabil al activelor imateriale, precum capitalul intelectual este de trecere imediată la cheltuielile perioadei din motive de prudență, care prevăd expres faptul că veniturile şi activele nu pot fi supraevaluate, iar cheltuielile şi datoriile nu pot fi subevaluate.

Prima metodă contabilă de evaluare a capitalului intelectual a fost cea bazată pe cost, însă aceasta se apropie mai mult de latura economică a capitalului intelectual.

Contabilitatea resurselor umane este în continuă dezvoltare, cu toate că aceasta nu este o descoperire nouă, ci este mai degrabă o abordare economică, în care resursa umană este considerată a fi factor de producție, iar costul acesteia este dat de valoarea investită în resursa umană, precum şi costurile ce s-ar putea produce cu ocazia renunțării la aceasta. Însă, această metodă de evaluare a capitalului intelectual nu poate să fie folosită ca şi valoare a activelor intangibile, prin urmare nu poate fi prezentată în situațiile financiare.

O soluție pentru a nu încălca atât principiile contabile, cât şi Standardele Internaționale de Contabilitate este să prezentăm pe lângă situațiile financiare ale companiei un set de informații non-financiare, în care să se arate valoarea productivă a capitalul intelectual, a modului în care managementul este organizat, alături de toate celelalte informații care nu pot şi prezentate în situațiile contabile său să facem un set de informații financiare care să vizeze numai capitalul intelectual, în deosebi costurile care s-au făcut în ceea ce priveşte selecția angajaților, precum şi costul formărilor capitalului uman.

Ideea prezentării alături de situațiile financiare a unei set de date care să arate valorile reprezentate în situațiile financiare, precum costul de piață al companiei, alături de valoarea activelor intangibile, în mod special fondul comercial intern al companiei, este una extrem de rezonabilă, deoarece în acest caz investitorii şi acționari pot vedea adevărata valoare a companiei. Totodată, dintr-un set de date ca acesta, se poate observa modul în care compania se va dezvolta în viitor, precum şi cât este dispusă să investească în capitalul intelectual, iar o întreprindere care face dovada că este pregătită să îşi mărească valoarea de piață şi să aibă parte de creşteri economice viitoare, este considerată extrem de profitabilă, deoarece prin aceste metode de dezvoltare a capitalului intelectual se asigură de faptul că îşi va continua activitatea şi pe viitor la fel de bine, iar intenția acestui tip de management este ca întreprinderea să se dezvolte. În acest fel, imaginea pe care o vor vedea investitorii este aceea a unei companii care se află în continuă dezvoltare, insuflându-le încrede. Deşi prezentarea unui set de informații non-financiare poate aduce beneficii companiei, există şi anumite dezavantaje, dacă am alege să prezentăm capitalul intelectual la o anumită valoare, precum inducerea confuziei acționarilor şi a investitorilor, interpretarea situațiilor într-un mod mai dificil şi oarecum nefamiliar, iar prezentarea capitalului intelectual alături de situațiile financiare pare a fi extrem de dificilă, atât pentru cei care întocmesc situațiile financiare, cât şi pentru utilizatorii acestora, de aceea se poate

afirma faptul că prezentarea în mod distinct a capitalului intelectual poate îngreuna puțin modul de interpretare a situațiilor financiare pentru utilizatorii externi.

Totuşi, există şi necesitatea de prezentarea a beneficiilor economice pe care capitalul intelectual le generează pentru companie, deoarece trebuie prezentată o imagine fidelă în ceea ce priveşte valoarea de piață a companiei, precum şi modurile în care aceasta se va dezvolta. De aceea este destul de important să dezvăluim într-un fel sau altul comoara ascunsă în spatele situațiilor financiare.

Conform modelului MAGIC (Measuring and Accounting Intelectual Capital), capitalul intelectual este format din patru subdiviziuni, acestea fiind:

a) active de piață, reprezentate de: mărci comerciale, segmente de piață, rezerve de comenzi, canale de distribuție, contracte de cesiune, licențiere sau franchising etc. Folosite eficient, activele de acest tip creează organizației atuuri competitive pe piață;

b) activele de infrastructură precum tehnologii, procedee tehnice, metodologii de lucru care au rolul de a asigura o funcționare eficientă a companiei;

c) activele de proprietate intelectuală precum: drepturi de autor, software, brevete de invenție, know-how, tehnici secrete de fabricație, etc.

d) valori umane, reprezentate de abilități profesionale ale salariaților, inclusiv experiența, capacitatea de a enunța şi rezolva probleme, lideri etc. Aceste valori sunt cruciale pentru organizație deoarece este costisitor să angajezi, să formezi şi să menții la un nivel ridicat asemenea valori.

Studiind acest mod de clasificare se ajunge la concluzia că putem privi capitalul intelectual precum un fond comercial generat intern, care are rolul de a crea o valoare suplimentară de piață, precum şi de a ajuta compania în viitor, generând beneficii economice. Însă, după cum am menționat, Standardul Internațional de Contabilitate IAS 38 “Active necorporale “prevede în mod expres faptul că activele generate intern nu pot fi capitalizate, prin urmare nu vor fi prezentate în situațiile financiare ale întreprinderii.

După cum observăm, capitalul intelectual nu se referă numai la existența unor active, valori sau resurse, ci include şi abilitatea organizației de a transforma o resursă în alta. Numai prezența de resurse nu generează valoare. Este important modul în care sunt puse în valoare aceste resurse şi mai ales modul în care se transformă o resursă în alta, de aceea ar trebui găsită o soluție prin care aceste resurse să poată fi prezentate.

În concluzie, indiferent de beneficiile pe care capitalul intelectual le oferă companiei şi de rolul major al acestuia, nu poate fi inclus în situațiile financiare, iar singura posibilitatea este ca acesta să fie prezentat ca şi informației non-financiară pentru a arăta plusurile de valoare pe care acesta le aduce întreprinderii.

4. IMPORTANȚA CAPITALULUI INTELECTUAL ÎN DEZVOLTAREA COMPANIILOR

În condițiile economiei actuale tot mai mulți manageri luptă împotriva efectelor crizei financiare, încercând să găsească tot felul de soluții pentru creşterea valorii companiei, iar importanța capitalului intelectual şi componentelor lui sunt foarte importante şi chiar vitale pentru anumite companii. Această nouă eră a tehnologiilor, a noilor invenții şi a inovației are un mare impact asupra strategiilor, obiectivelor şi țelurilor multor companii, de aceea mulți cercetători din domeniul economic privesc capitalul intelectual ca o sursă sigură de creştere a valorii companiilor.

De cele mai multe ori capitalul intelectual este considerat o avere ascunsă a companiilor, care în ciuda faptului că nu este prezentat în situațiile financiare ale acesteia, oferă un plus de valoare pentru întreprindere. În economia actuală, capitalul intelectual pare a fi unul din cele mai sigure lucruri pentru a preveni efectele actualei crize economice, dar şi pentru dezvoltarea durabilă a entității economice. Din această cauză tot mai multe companii tind să investească tot mai mult în capitalul intelectual, deoarece reprezintă motorul afacerilor de succes.

Edvisson şi Malone, referindu-se la capitalul intelectual afirmă: *"Poate că rolul capitalului intelectual este mult mai uşor de explicat prin folosirea metaforei. Dacă ne imaginăm firma ca pe un organism viu, spre exemplu un copac se, poate spune ca planurile organizației, rapoartele anuale şi trimestriale, broşurile firmei şi alte documente reprezintă trunchiul, ramurile şi frunzele. Întreprinzătorul înțelept va examina copacul dacă poate sa producă fructe. Este o gravă eroare dacă acest copac este judecat doar după partea vizibilă. Cel puțin jumătate din copac nu se află la vedere. Chiar dacă gustul şi culoarea fructelor sunt bune şi prezintă starea de sănătate a copacului, este important sa se analizeze şi rădăcinile dacă se urmăreşte sa se cunoască evoluția copacului în anii următori. Aceasta reprezintă capitalul intelectual ± investigarea rădăcinilor şi măsurarea valorii firmei prin dinamica factorilor, care se află sub suprafața vizibilă reprezentată de produsele şi clădirile firmei "*[1] Având în vedere criza provocată de economia actuală, putem afirma, în urma statisticilor de piață, că valoarea de piață a multor companii mari este dată în cea mai mare parte de capitalul intelectual, ci nu de valoarea totală a activelor evaluate la valoarea de piață.

Potrivit lui Edvisson valoarea de piață a companiei este dată de capitalul social şi capitalul intelectual, care din punct de vedere al modelului creat de el este format din:

* capitalul uman, reprezentat de cunoştințele tacite sau explicite pe care oamenii le posedă, la fel ca şi abilitatea de a le genera, cunoştințe care sunt folositoare pentru misiunea organizației şi care includ valori şi atitudini, aptitudini şi know-how, filosofia şi cultura;

[1] L. Edvinsson, M.S. Malone, Videnkapital, Bursen, Copenhagen, 1998, p. 21.

* capitalul organizației ce reprezintă combinarea cunoştințelor explicite şi tacite, formale şi informale care într-un mod eficient şi eficace structurează şi dezvoltă activitatea organizațională a firmei, care include cultura (cunoştințe tacite şi informale), structura (cunoştințe explicite şi formale) şi învățarea organizațională (înnoirea proceselor privind cunoştințele tacite şi explicite, formale şi informale);

* capitalul structural care este definit ca fiind un ansamblu de împuterniciri şi elemente suport ale infrastructurii capitalului uman;

Cu ajutorul modelului lui Edvinsson putem arăta cel mai bine modul în care capitalul intelectual influențează dezvoltarea companiilor.

După cum putem observa, capitalul intelectual, prin formele sale condiționează performanța organizație, iar relația existentă între capitalul intelectual şi performanța organizației conduce la stabilirea unei noi traiectorii în evoluția carierei, bazată pe dobândirea unui portofoliu cât mai complet de competente. Evoluția carierei profesionale trebuie sa se înscrie într-o hartă a cunoştințelor din cadrul organizației. Această hartă este foarte valoroasă pentru organizație, deoarece cuprinde rețelele de cunoştințe ce se creează între salariați, precum şi modalitatea în care aceştia se organizează în jurul producției.

Performantele unei organizații se pot aborda din punct de vedere al eficacității şi al eficienței. Acestea dobândesc un conținut nou, în cazul organizației bazate pe cunoştințe, sub influența a mai multor factori, care, cu preponderență, au la bază calitatea şi valențele capitalului uman al organizației, deoarece resursa umană, oamenii sunt purtătorii cunoştințelor. Aceşti factori sunt: - ponderea mare a cunoştințelor în firmă; - creşterea ponderii şi a importantei input-urilor necuantificabile, reprezentate de cunoştințele tacite; - transformarea unei părți a stakeholder-ilor externi în componenți şi/sau participant la capitalul intelectual al firmei; - mediul ecologic al firmei este un element esențial al input-urilor şi output-urilor firmei bazate pe cunoştințe.

Valoarea de piață a unei firme este dată de activele sale tangibile şi intangibile, cu tendința de diminuare a ponderii capitalului fizic (active tangibile) care participă la obținerea produselor serviciilor sau care contribuie la performanțele economice ale firmei. În categoria activelor tangibile capitalul uman este o componentă consistentă. Sunt deja demonstrate şi cunoscute avantajele financiare pentru firme obținute în urma investiției în oameni, în principal în educația şi instruirea lor. Această investiție are o rată ridicată de recuperare, respectiv beneficii sub forma unei productivități sporite a muncii, a dezvoltării abilităților profesionale, a capacității de inovare, a unei mobilități sporite a lucrătorilor. Cu toate acestea, încă multe organizații văd programele de educație şi instruire ale angajaților ca pe un cost şi nu ca pe investiție. Orientarea, în economia bazată pe cunoaştere, este că angajații sunt considerați active ale organizației, capitalul uman fiind considerat un activ de natură intangibilă, alături de celelalte componente ale capitalului intelectual. Potrivit celei mai noi tendințe, angajații sunt văzuți ca posibili investitori în propriul capital uman. Organizația are nevoie de capital uman pentru ca afacerea sa aibă succes. Economia bazată pe cunoaştere propune această viziune, de a privi oamenii ca şi contributori de importanță critică la succesul organizației.

Este foarte important să se înțeleagă adevarata valoare a capitalului intelectual şi să se investească în acesta, deoarece asigură companiilor o bunăstare mult mai mare față de companiile asemănătoare, dar care nu investesc în acest tip de resursă. Economia actuală se

bazează pe aceste modalităţi de dezvoltare a companiei, deoarece sunt metode sigure nu numai pentru a menţine compania pe linia de plutire ci chiar să o dezvolte.

Companiile îşi dau seama că pentru a rămâne competitive, trebuie să îşi gestioneze corect resursele şi capacităţile intelectuale. În acest scop, multe organizaţii au iniţiat o serie întreagă de proiecte şi programe de management bazate pe cunoaştere. Zona primară de focalizare a acestor eforturi a fost aceea a dezvoltării de noi aplicaţii IT ca sisteme-suport pentru capturarea, stocarea, extragerea şi distribuţia în formă digitală a cunoaşterii organizatorice documentate explicit.

Pe de altă parte, sunt organizaţii care folosesc într-un mod puţin mai diferit capitalul intelectual, în special prin investirea în cunoaşterea de tip tacit, fiind considerate una din cele mai valoroase forme de cunoaştere pentru companie, deoarece aceasta se află în capul oamenilor, fiind dezvoltate prin interacţiune interpersonală şi relaţii sociale. Totodată, această formă de cunoaştere scade semnificativ riscul de a nu fi controlată, deoarece, de regulă acest tip de cunoaştere dobândită într-o companiei, neputând fi folosită şi într-o alta. În acest fel, managerii ştiu că investesc în propria companie prin intermediul dezvoltării capitalului uman. Spre deosebire de resursele tradiţionale, cunoaşterea tacită nu poate fi achiziţionată uşor de pe piaţă într-o formă pregătită, gata de utilizare, iar pentru a dobândii o cunoaştere similară, competitorii ar trebui să se angajeze în repetarea unor experienţe similare, lucru ce necesită timp şi investiţii mult prea costisitoare din partea acestora, ceea nu va fi considerat rentabil.

Sunt foarte multe modalităţi prin care capitalul intelectual poate ajuta la dezvoltarea companiilor, iar cea mai importantă dintre acestea pare a fi prezentarea capitalului intelectual în situaţiile non-finanaciare ale companiilor, deoarece acesta nu ajută doar la creşterea valorii de piaţă a întreprinderii, ci creează o altă imagine a companiei în faţa investitorilor, deoarece o companiei care investeşte în capitalul intelectual denotă un bun management, alături de dorinţa managerilor de a dezvolta compania, astfel încât actualii investitori, alături de viitorii investitori să privească acea întreprindere mult mai pozitiv, încrezându-se în faptul că investiţiile lor sunt protejate şi vor avea mai multe beneficii de la acea companie, decât în celelalte companii de pe piaţă, care îşi desfăşoară activităţile în acelaşi domeniu, însă nu pun accent pe dezvoltarea capitalului intelectual.

Sustenabilitatea avantajului competiţional este dată de cunoaştere, lucru oferit de capitalul intelectual, ce este antrenat prin oportunităţile de creştere a resurselor de cunoaştere. Totodată, sustenabilitatea avantajului competiţional este dată şi de faptul că o organizaţie deţine cunoştinţe unice, care sunt complementare cu tipurile de cunoaştere noi asimilate de către aceasta, ajutând astfel la crearea unei sinergii epistemice de pe urma căreia competitorii nu pot beneficia. De aceea putem afirma faptul că riscul beneficierii competiţiei de capitalul intelectual creat în companie este de cele mai multe ori minim.

Organizaţiile ar trebui să se implice mai mult în utilizarea experienţelor proprii de cunoaştere pentru a-şi crea o poziţie pe piaţă de unde să poată să îşi creeze strategii pentru a dezvolta un avantaj competitiv. Cartarea sistemică, diferenţierea şi clasarea cunoaşterii organizaţionale, nu ajută numai la a face mai accesibilă cunoaşterea într-o organizaţie, dar şi creează, în aceleaşi timp, posibilitatea de a îmbina experienţele de învăţare organizaţională astfel încât să creeze o modalitate de dezvoltare prin învăţare, în jurul unor arii specifice de cunoaştere. Economia se redefineşte şi se redenumeşte, transformându-se treptat în Noua Economie, care renunţă la multe din vechile abordări, căutând să explice realitatea mult mai complexă a ce se desfăşoară înaintea

noastră. În centru se află informația ce dă naştere capitalului intelectual, considerat moneda noului mileniu.

Fiecare organizație încearcă să găsească cea mai potrivită strategie pentru a se dezvolta în domeniul în care îşi desfăşoară activitatea, iar cel mai bun mod prin care strategia optimă poate fi găsită este cea bazată pe analiza de tip SWOT (Strengths, Weaknesses, Opportunities, and Threats), fiind o analiză folosită cu succes de peste 30 de ani. Aceasta presupune descrierea şi analizarea capabilităților interne ale organizației (punctele tari- punctele slabe) în raport cu oportunitățile şi amenințările din mediul competitiv extern. Scopurile acestei analize sunt de a crea strategii pentru a păstra punctele tari, de a compensa punctele slabe, de evitare a amenințărilor şi de beneficiere de pe urma oportunităților. Putem spune că aplicarea acestei analize îndrumă compania să alegă strategii personalizate, pentru a se dezvolta.

Atunci când piața este dominată de un lider, care deține poziția respectivă de o lungă perioadă de timp, concurența nu va încerca să suprime potențialul acelei companii, ci ceilalți concurenți vor încerca să formeze alianțe strategice sau parteneriate, deoarece aceste forme de asociere sunt considerate căi potențiale mai rapide de acces la cunoaştere. Aceasta explică printre altele şi de ce amenințarea strategică a unei discontinuități tehnologice vine de obicei de la companii aflate la periferie sau în afara ramurii industrial respective. Noii intrați beneficiază de regulă de o bază de cunoaştere diferită, care poate fii însă aplicată la bunurile sau serviciile produse în industria aflată sub “atacul lor”. Un exemplu elocvent îl constituie industriile în care produsele analogice cedează din ce în ce mai mult locul unor echivalenți digitali.

Prin urmare, cunoaşterea este de multe ori avantajul pe care o companie îl poate avea în fața competitorilor, iar această cunoaştere derivă din capitalul intelectual. După cum am putut observa, capitalul intelectual este folosit pentru a crea companiei un avantaj competitiv, mai ales atunci când vorbim de cunoaşterea tacită, atu pe care doar compania care l-a creat îl poate folosi în mod constructiv, dar nu numai. Trăim într-o perioadă în care lucrurile fizice nu mai au la fel de multă însemnătate, accentul punându-se pe cunoaştere. Este important ca fiecare companie să investească în crearea capitalului intelectual, atât prin intermediul capitalului uman, prin metode de formare şi perfecționare al managerilor, cât şi pentru implementarea capitalului structural. Putem observa cum marile companii preferă să recruteze oameni peste medie şi să îi formeze în cadrul companiei. Se încearcă o expansiune la nivelul fiecărei companii prin intermediul capitalului intelectul, ceea ce denotă o mare implicare din partea entităților economice pentru a îşi creşte valoarea pe piață, dar şi pentru a deveni lideri de piață.

5. CAPITALUL INTELECTUAL AL UNIVERSITĂȚILOR – PRINCIPALUL NUCLEU DE ASIMILARE A CUNOŞTIINȚELOR

Deşi în ultimii ani analiza cunoştințelor şi a capitalului intelectual a fost o preocupare a companiilor, în zilele noastre se observă un interes sporit de identificare şi evaluare a capitalului intelectual din universități, putând fi numite principalul nucleu al formării. De cele mai multe ori cunoştințele sunt asimilate în cadrul studiilor universitare, urmând că viitorii absolvenți să îşi continue formarea capitalului intelectual în companii, pentru a ajuta la dezvoltarea acestora. Fiecare universitate are propriul capital intelectual, care este folosit pentru atragerea viitorilor studenți, pentru atragerea colaboratorilor şi nu numai.

În prezent există o competiție tot mai mare între universități, atât în ceea ce priveşte atragerea studenților, cadre didactice de valoare, dar şi fonduri pentru dezvoltare, iar cea mai bună strategie pentru atingerea obiectivelor este ca universitățile să aibă performanțe din ce în ce mai mari şi să îşi dezvolte un sistem managerial prin care să ajungă în topul preferințelor. Având în vedere necesitatea anumitor companii să îşi prezinte capitalul intelectual în situații non-financiare, pentru a-şi prezenta adevărata valoare, putem concluziona că în cazul universităților este cu atât mai primordială prezentarea capitalului intelectual, deoarece cele mai importante resurse ale unei universității sunt cadrele didactice şi studenții, cu relațiile dintre ei şi procedurile organizaționale.

Evaluarea capitalului intelectual poate fi considerată un bun punct de plecare pentru un management mai eficient, în vederea creşterii competitivității, dar poate oferi şi un instrument de raportare, pentru a atrage cât mai multe cadre didactice foarte bine pregătite, precum şi studenți dornici să îşi formeze propriul capital intelectual, iar acest lucru duce la creşterea compatibilității şi transparenței. Există foarte multe considerente pentru a prezenta capitalul intelectual, iar cele mai importante dintre ele, conform lui Fazalic (2005), sunt:

- într-o societate bazată pe cunoaştere, cetățenii ar trebui să afle cât mai multe despre alocarea fondurilor publice;
- transferul de bune practici ar creşte dacă universitățile ar obține şi ar furniza mai multe informații despre capitalul intelectual;
- întărirea relațiilor dintre mediul de afaceri şi universități nu poate fi întărit fără întroducerea unui limbaj comun;
- alegerea şi definirea unui set clar de indicatori şi a unei metodologii de evaluare va face mai dificilă ascunderea rezultatelor slabe ale unor cercetători;

Este necesară alegerea şi definirea unui set de indicatori pentru a descoperi şi a măsura capitalul intelectual al universităților, datorită faptului că universitățile europene trebuie să facă față unor provocări majore precum:

- mai multă autonomie şi noi moduri de finanțare publică;
- competiția pentru burse, granturi şi medii de cercetare;

- măsurarea şi analizarea rezultatelor care sunt prin natura lor intangibile;

- exigențele ridicate pentru dezvoltarea capitalului intelectual, prin dezvoltarea strategiei şi un management sistematic a celor mai valoroase resurse, majoritatea fiind intangibile;
- cerințele din partea societății pentru transparență şi responsabilitate;

Este foarte important ca fiecare universitate să îşi prezinte, separat de situațiile financiare, valoarea capitalului intelectual, deoarece acesta este principalul mijloc prin care pot să înlăture competiția. După câte putem observa, în fiecare an, la universitățile din România este cel puțin un număr dublu de locuri față de numărul absolvenților de studii liceale, de aceea este foarte important ca fiecare universitate să îşi arate adevărata însemnătate, deoarece există o concurență foarte mare. Totodată, putem privi problema şi din prisma recrutării de cadre didactice foarte bine pregătite, unde de cele mai multe ori universitățile bune nu pot oferi salarii atât de mari precum universitățile private, moment în care pierd şansa de a avea un colectiv didactic foarte bine pregătit din cauza nealocării de resurse suficiente pentru a putea motiva cadrele didactice. În situația în care universitățile ar putea să arate că sunt cele mai bune, ar putea primi mai multe sponsorizări, ceea ce ar putea să crească numărul de profesori foarte bine pregătiți. Totodată, o universitate care se remarcă printr-un capital intelectual superior față de celelalte universități, ar putea să primească mai multe oferte de parteneriat din partea companiilor care sunt dispuse să investească în dezvoltarea universității. Un exemplu bine cunoscut este parteneriatul dintre Academia de Studii Economice şi ACCA, care atrage un număr mare de studenți ce vor să se pregătească în cadrul facultății de Contabilitate şi Informatică de Gestiune.

În concluzie, dat fiind faptul că universitățile sunt primul pas pentru formarea oamenilor şi crearea de caractere, este necesar ca acestea să învețe cum să îşi perfecționeze şi să îşi prezinte capitalul intelectual, deoarece acestea reprezintă primul punct în care viitorii antreprenori pot lua contact cu conceptul de cunoaştere şi pot învăța necesitatea acesteia.

CONCLUZII

În lucrarea “Importanța capitalului intelectual în dezvoltarea companiilor” am vrut să prezentăm necesitatea acestui tip de cunoaştere în economia actuală, în care valoarea lucrurilor materiale este înlocuită de către valoarea capitalul intelectual.

După cum am prezentat în lucrare, foarte mulți cercetători au încercat să găsească cea mai bună metodă pentru a evalua capitalul intelectual în acest fel dezvoltându-se diferite modele ce prezintă componența capitalului intelectual. Din punct de vedere contabil am descoperit că nu putem include valoarea capitalului intelectual în situațiile financiare, dar putem ține o contabilitate a resurselor umane sau să prezentăm importanța acestui tip de cunoaştere în situațiile non-financiare. Totodată, am descoperit cât de important este capitalul intelectual într-un mediu de afaceri competitiv şi cum se pot folosi companiile de acest avantaj pentru a ajunge lideri de piață.

În ultimul capitol al lucrării am arătat cât de important este ca universitățile să îşi prezinte capitalul intelectual, deoarece acesta este principalul bun al universităților.

În concluzie, prin conceperea acestei lucrări am reuşit să surprindem principalele elemente legate de capitalul intelectual, demonstrând cum acesta poate ajuta companiile să se dezvolte.

BIBLIOGRAFIE

1. Angelescu Coralia, Staicu Gabriel (2006), *Capitalul uman si cresterea economica*, ASE, Bucureşti

2. Chivu (Stanescu) Aurelia, Ursachi Ioan, *Capitalul intelectual din perspectiva dezvoltarii economiei bazata pe cunostinte*, ASE, Bucureşti

3. Dinu, M. (2006). *Societatea cunoaşterii. O perspectivă postreferențială asupra resurselor, în: Roşca, I.Gh. (ed.). Societatea cunoaşterii*, pp. 7-9, Editura Economică, Bucureşti

4. Grant Robert (2005*), Perspectives on intellectual capital*, ed.Elsevir, Amsterdam

5. L. Edvinsson, M.S. Malone, *Videnkapital*, Bursen, Copenhagen, 1998

6. . Neagu Olimpia, Constantin Enache (2008*), Capitalul uman si dezvoltarea economica*, ASE, Bucureşti

7. . Stanciu(Morariu) Maria Cristina, Feleaga Liliana (2011) , *Reporting intellectual capital and measuring its performances in the case of Romanian public companies*, ASE, Bucuresti

8. Teece J. David (2000), *Managing intellectual capital : organizational, strategic and policy dimensions*, ed. Oxford University Press , Oxford

9. Wall Anthony, Krik Robert (2004), *Intellectual capital : measuring the immeasurable ?* , ed. .Elsevir, Amsterdam

10. Suciu M.-C, *Activele intangibile şicapitalul intelectual -factori cheie ai convergenței*, http://www.moyak.com/papers/convergence-economyknowledge-competitive.pdf

Academia de Studii Economice din București

Costurile ascunse ale taxării - o analiză a realității (fiscale) românești

Profesor coordonator
Adriana Florina Popa

Autor
Emilia Cojocaru

Costurileascunse ale taxării - o analiză a realității fiscale românești

Emilia Cojocaru
CIG, an II, grupa 621
Coord. Științific: Lector univ. dr., Adriana Florina Popa

Rezumat
Costurile fiscale sunt un element important al costurilor oricărei afaceri/tranzacții. Costul fiscal nu înseamnã doar ratele de impozitare, ci și termenele de platã și timpul de recuperare al creanțelor sau al pierderilor fiscale.
Prezenta lucrare se doreşte a fi o analiză a fiscalităţii în România din punctul de vedere al costurilor taxării, avându-se în vedere două perspective: cea a costurilor firmei pentru a fi in conformitate cu legea și pentru a o respecta (costs of compliance), respectiv costurile statului și efectele măsurilor fiscale adoptate de stat, în condițiile în care deși la prima vedere, măsurile fiscale se doresc a ajuta mediul economic, de multe ori ele ascund efecte negative ce duc la costuri neprevăzute inițial. Scopul lucrării vizează analiza interacţiunii dintre fiscalitate şi alte discipline cu care aceasta interacţionează, precum și identificareaatitudinilor contribuabililor față de politica fiscală. Analiza costurilor ascunse suportate de mediul antreprenor, dar și de stat la nivelul țării noastre. Totodata dorim săidentificam și analizăm modalitățile în care companiile românesti reacționează în fața costurilor ascunse.Aducem în discuție în acest sens anumite soluții pentru reducerea costurilor ascunse, printre care se află restructurarea numărului de administrații fiscale, cât și a sistemului IT, pe baza unei evaluari a Băncii Mondiale sau rescrierea Codului Fiscal în final urmarindu-se simplificarea și stabilizarea mediului fiscal.

Cuvinte cheie:*fiscalitate, taxe, costuri ascunse, stat, agenți economici, comportament fiscal*

Introducere

Veniturile realizate de către contribuabili sunt parţial preluate de către stat, sub forma impozitelor, fără existenţa unei contraprestaţii directe sau imediate din partea acestuia, ceea ce conduce la acumularea şi manifestarea unor sentimente de frustrare, de respingere a acţiunii statului asupra contribuabilului, pentru faptul că o anumită parte din valoare muncii sale este preluată de către stat. Această constrângere pecuniară, emanată din partea statului asupra individului, este spaţiul unde se creează şi se manifestă comportamentul fiscal al contribuabilului, comportament născut din dorinţa acestuia de acceptare sau de limitare a valorii impozitelor preluate de către stat. Prin urmare, fiscalitatea, cu tot ceea ce implică, a reprezentat înca din cele mai vechi timpuri și până în prezent un subiect des dezbătut.
Problema fiscalității este universală, atrăgând atenția multor cercetători. Astfel, într-un studiu privind taxele din UK, Chittende, Foster si Bloan[1], prezintă atât costurile firmei generate de

[1]Francis Chittende, Hilary Foster & Brian Sloan, Taxation and Red Tape – the costs to British companies of complying with the UK Tax System
[1]

nevoia de a îndeplini cerințele legilor, cât si costurile statului, în mare parte acestea fiind formate din costurile cu personalul. Autorii concluzionează ca măsurile fiscale au un impact mai puternic asupra firmelor mici, acestea nefiind capabile să facă față costurile tot mai mari impuse de adaptarea la schimbările permanente. De asemenea, sunt identificați anumiți factori de care depind costurile ale taxării, cum ar fi : numărul plătitorilor de taxe, structura sistemului de taxe, evaziunea fiscală, progresul tehnologic care ajută firmele să poată să fie in confirmitate cu legea. Studiul mai arata faptul că problematica costurilor ascunse ale taxării a devenit mai importantă pe masură ce statele au introdus noi taxe în vederea asigurării unui sistem de taxe echitabil și corect și pentru a crște mărimea veniturilor colectate la buget.

De asemenea Mill în Principles of Economics, 1871[2] a argumentat că justețea impozitării e dată de faptul că fiecare contribuabil suportă un sacrificiu egal . Economia modernă a bunăstării, precum Edgeworth și Pigou[3], a interpretat sacrificiul ca pe o pierdere de utilitate și susțin egalizarea utilităților marginale ca regulă potrivita pentru a minimiza sacrificiul agregat cauzat de impozitare. Mai recent, Frank Ramsey (1927)[4], James Mirrless (1971)[5], Peter Diamond (1971)[6],printre alții, au cercetat de asemenea ideea că sistemul fiscal ar trebui să implice cel mai mic sacrificiu, dar definesc sacrificiul mai extins, ca pe o reducere a bunăstarii sociale, decat o simplă pierdere in utilitatea individuală.

Funcția bunăstării sociale utilizată de susținatorii acestei teorii este de natură utilitariană, depinzând de utilitățile ordinale ale individului. Aceasta permite includerea explicită a normelor echitații verticale în analiză, norme care pot include criteriul echității verticale standard, precum și, de exemplu, criteriul maximinal lui John Rawls (1971)[7] (maximizarea bunăstarii cel puțin a individului bogat). Normele echitații orizontale pot fi integrate în analiză drept constrângeri pentru alegerea instrumentelor fiscale.

Adam Smith în lucrarea "Studiul asupra cauzelor bunăstarii națiunilor" 1776[8] a afirmat că există o legătura între bunăstarea materială și libertatea economică. În viziunea lui, cu cât este mai multă libertate în piață cu atât cunoaștem o plusvaloare economică mai mare.

Evoluția fiscalității în România

[2]Menger - PRINCIPLES OF ECONOMICS, Ludwig von Mises Institute, USA
[3]Pigou, A. C. 1928. A Study in Public Finance, London: Macmillan

[4]Menger - PRINCIPLES OF ECONOMICS, Ludwig von Mises Institute, USA
[5]James Mirrless "An Exploration in the Theory of Optimum Income Taxation."

[6]"Diamond-Mirrlees Efficiency Theorem"
[7]John Rawls "A theory of justice"
[8]Adam Smith "Studiul asupra cauzelor bunastarii natiunilor" 1776

Primul impozit perceput pe teritoriul țării noastre a fost taxa vamală care datează din secolul al XIII-lea, și care a fost folosit ca mijloc de a strânge bani pentru voievozi. Ulterior, începând cu secolul al XIV-lea, pe lângă taxa vamală s-a introdus dijma în natură (o masură din zece).
După un secol apare birul ca un impozit în bani care constituie singurul venit al visteriei. Birul era o dare personală pe cap de locuitor, percepută în raport cu posibilitatea de plată a contribuabilului. Plata birului era suportată de către marea masă a populației.
Sistemul după care se realiza constatarea și repartizarea impozitelor era cisluirea, stabilirea impozitului pe fiecare persoana în funcție de avere. Impozitul calculat se repartiza pe comune, iar conducerea îl defalca pe familii și apoi pe locuitor.
La mijlocul secolului al XVIII-lea, este introdusă o dare directă din sferturi (civerturi) care constituia un impozit personal (capitatia) plătibil în patru sferturi trimestriale. Ulterior, în 1750, au luat ființa registrele pentru socotelile visteriei.
Prima încercare de așezare și percepere a impozitelor a constituit-o reforma lui Constantin Mavrocordat[9] din 1793. Aceasta a urmarit să aplice principiile generalității, a proportionalității și răspunderii fața de autoritatea fiscală, principii care se regasesc și în legislația fiscală din epoca modernă. Punctul slab al acestei reforme constă în faptul ca ea nu a atins privilegiile boierilor.
Primul regulament al contabilității publice a fost promulgat în 1860, a reprezentat o formă de organizare și eficientizare a activității întreprinsede finanțele publice. Apoi, în anul 1862 a fost creat "Serviciul Inspectiei Generale de Finanțe"[10] în subordinea Ministerului Finanțelor, care avea misiunea de a sesiza neregulile în executarea operațiunilor financiare. În anul 1863 au fost tipărite instrucțiunile pentru aplicarea legilor de atunci, denumite "Condica Contribuțiilor Directe".
Legea pentru Organizarea Administrației Financiare a Statutului, pe baza căreia s-au înființat administrațiile financiare, a fost votată în 1887. Ulterior, în anul 1910, Costiniu propune o nouă reformă fiscală prin care se urmărea impunerea tuturor veniturilor, introducându-se un impozit pe venit unic și progresiv. Se urmărea simplificarea legislației fiscale și cresterea veniturilor statutului pe masura creșterii avutului personal.
La începutul anului 1935 a intrat în vigoare "Regulamentul de servicii și organizare a Gărzii Financiare". Printre sarcinile principale Garda Financiară avea misiunea de prevenire a pagubelor, a abuzurilor și a abaterilor fiscale de orice fel, confiscarea și sigilarea obiectelor sau produselor, strângerea informațiilor și probelor asupra modului în care sunt aplicate legile fiscale etc. Totodata, Garda Finaniară avea atribuții de control asupra bilanțurilor contabile, si asupra veniurilor statutului.
S-a realizat o importantă reformă fiscală prin includerea în sistemul financiar al statului a unor persoane cu pregătire universitară de specialitate. Aparatul fiscal cuprindea: administrații financiare care aveau 1-3 administrații pe județ în funcție de mărimea acestora (administrații financiare de constatare mixte, de încasare și plăți și de constatare indirectă); inspectorate regionale, care aveau în subordine administrațiile financiare din 1-4 județe; Inspectorate

[9] http://ael.ctcnvk.ro/econtent-istorie/PL-IST-12-2-3%20lectii/Momentul4/index.html
[10] Dr. Luminita Ionescu "Controlul Financiar-Fiscal si Audit" 2009

generale, care cuprindeau inspectoratele regionale și Directorate regionale, care cuprindeau mai multe inspectorate regionale.

A fost desființată Garda Financiara în anul 1948, iar atribuțiile ei de control au fost preluate de Militia economică. In luna septembrie 1949 a fost inființată Comisia Controlului de Stat, care a funcționat până la începutul anului 1960. Au urmat înființarea "Consiliul Central de Control Muncitoresc al Activitatii Economice și Sociale" fiind urmat de "Curtea Superioara de Control Financiar".

Scopul principal al politicii fiscale din perioada 1949-1989, a urmărit trei obiective:

- lichidarea rămășitelor orânduirii precedente cu ajutorul impozitelor și taxelor
- impozitarea a avut un accent mai mare asupra veniturilor provenite din proprietățile care nu aparțineanu statului
- diminuarea rolului sistemului fiscal în cadrul politicii fiscale

Politica fiscală în anul 1998 a fost prudentă astfel că s-a demarat reorganizarea întregului sistem fiscal pentru a răspunde obiectivelor de stimulare a dezvoltării economice, de promovare a investirii în raport cu consumul, precum şi de îmbunătăţire generală a climatului de afaceri. În perioada anilor 1998-2000 s-a pus accentual pe creşterea eficienţei cu care se alocau şi se utilizau banii publici, iar in programul de guvernare pe perioada 2009-2012 prevede, printre altele, menţinerea cotei unice de impozitare şi o serie de măsuri de protecţie socială, ca de exemplu: deducerile fiscale pentru persoanele cu venituri mici; pensia socială minim garantată; dublarea alocaţiilor pentru copii şi reducerea numărului de taxe şi impozite.

Costurile ascunse ale firmei

În ceea ce privește mediul de afaceri, agenții economici se confruntă cu costuri tot mai mari pentru a ține pasul cu schimbările frecvente ale legislației. Deși Codul Fiscal prevede printre cele patru principii ale impozitării si taxării (principii enunțate încă din 1776 de Adam Smith în cartea „Wealth of nations"[11] – principiile conform cărora impunerea trebuie sa fie certă, normele juridice sa fie clare, iar prevederile Codului Fiscal trebuie sa aibă o stabilitate pe termen lung pentru a nu afecta activitatea persoanelor fizice și juridice și pentru a se asigura o eficientizare – aceste principii nu se respectă și în practică. Astfel, agenții economici sunt nevoiți să asigure personalului instruirea necesară pentru aplicarea corectă a legii -ceea ce generează un cost suplimentar și probabil neprevăzut pentru companie. Cu cât prevederile legislatiei sunt mai greu de înțeles, cu atât firma este nevoită să aloce resurse pentru înțelegerea legislației, aplicarea ei și

[11] Adam Smith- „Wealth of nations"

asigurarea confirmitații. Alte costuri ascunse ar putea fi considerate urmatoarele : costul orele în care personalul completează documentele (la o primă vedere, este un cost normal al activității, dar atunci cand au loc schimbări, atenția și timpul acordat completării documentelor pentru a fi conforme cresc), costul serviciilor consultanților – apelarea la serviciile consultanților reprezintă o metodă modernă pentru asigurarea confirmitatii activității. Un altfel de cost, dar care nu poate fi cuantificat din punct de vedere monetar, deși se fac demersuri în acest sens, îl reprezintă stresul. Acesta are un rol important în contextul în care birocrația și complexitatea sistemului de taxe și a legislației nu permit o înțelegere clară, ușoară a măsurilor pe care un agent economic trebuie sa le ia in vedere respectării legii. Stresul poate fi cauzat și de faptul că statul nu are personal pregătit pentru asigurarea asistentei, astfel compania este nevoită să acționeze așa cum consideră ea că e cel mai bine, fiind totodată conștientă de riscul acțiunilor pe care le intreprinde.
Poate cea mai mare influență asupra costurilor o are faptul că legile se schimba des și mai ales în decursul unui an financiar, ceea ce poate influența planurile și bugetul companiei. Măsurile fiscale afectează bineînțeles activitatea unei companii - studiile, dar si practica au aratat influența majoră în special asupra firmelor de mici dimensiuni. Acestea nu pot rezista pieței și nici nu au mijloacele de dezvoltare.
Cercetarea factorilor instituţionali a relevat faptul că o influenţă deosebită asupra comportamentului fiscal al contribuabililor o au aspectele ce ţin de legislaţia fiscală. Din punct de vedere al incertitudinii şi ambiguităţii, legislaţia fiscală generează trei niveluri de dificultate: -
- la nivelul înţelegerii sensului exact al limbajului legal;
-la nivelul aplicării legii, în cazuri concrete;
- la nivelul argumentelor considerate suficiente pentru a susţine faptele.
Complexitatea legislaţiei fiscale reprezintă o altă formă ce contribuie la amplificarea neînţelegerii acesteia de către contribuabilii obişnuiţi. Astfel de forme sunt reprezentate, în general, de următoarele situaţii:
- nivelul ridicat de abstractizare în limbaj;
- frazele lungi şi complexe;
- folosirea abrevierilor şi adresabilitatea îndreptată mai mult către specialişti, decât către contribuabilii obişnuiţi.

Un alt element de povară suportat de agenții economici îl reprezintă taxele parafiscale. Acestea sunt definite ca acele taxe care nu apar în Codul Fiscal, fiind fixate de instituţiile care le percep. Ele cuprind taxele de timbru fiscal, taxele de licenţiere în diverse domenii şi pe cele plătite pentru obţinerea unor documente (de identitate, cazier judiciar sau fiscal, etc), taxe de mediu, contribuţia companiilor de utilităţi publice la bugetul Autorităţii pentru Serviciile de Gospodărie, taxa de autorizare pentru servicii poştale, taxa de înscriere a agenţilor imobiliari, tarifele pentru acordarea etichetelor ecologice, timbrul folcloric şi multe altele. Numărul acestor taxe nu este clar, cifrele vehiculate fiind de ordinul sutelor, cel mai des între 300 şi 500, în urma mai multor campanii de eliminare sau de comasare a acestora.

Cu toate că, spre deosebire de alte dări, plata acestor taxe este urmată de prestarea unui „serviciu”, existând o contrapartidă cunoscută şi bine definită şi o oarecare transparenţă şi previzibilitate, nivelul taxelor parafiscale nu acoperă întotdeauna cheltuielile entităţilor care le percep, nefiind rare cazurile în care acestea sunt finanţate şi din surse bugetare. Acoperirea cheltuielilor nu este, însă, singurul criteriu de analiză al eficienţei acestor taxe din punctul de vedere al atragerii de venituri. Un altul constă în compararea ponderii acestora în total PIB cu cea a altor venituri fiscale. Datele pe anul 2008 arătau că veniturile nefiscale generate de 484 de taxe au reprezentat doar a zecea parte din veniturile aduse de celelalte 74 de taxe fiscale. De asemenea, nerealizările faţă de sumele estimate sau clasat pe locul doi, în urma atragerii de fonduri europene, dar înaintea veniturilor din TVA, accize sau taxe vamale. Nota de plată pe anul 2009 pentru taxele parafiscale s-a ridicat la 14,9 mld lei, sau 2,9% din PIB (faţă de 3,2% în anul precedent). Aceste date nu reprezintă însă o justificare pentru majorarea acelor taxe parafiscale care nu acoperă integral costul așa-ziselor „servicii” prestate în schimbul lor, ci, pentru simplificare administrativă, la reducerea numărului lor.
Vor fi eliminate, astfel, costurile funcţionării instituţiilor a căror principală menire este să perceapă taxe, şi odată cu ele timpul irosit şi costurile asociate birocraţiei inutile.

Un exemplu concret îl poate reprezenta anul 2007. Aderarea României la Uniunea Europeana a fost însoţită şi de o serie de măsuri de acompaniere specifice, instituite pentru a preveni sau pentru a remedia deficienţele la nivel economic. Una dintre măsurile de aliniere a reprezentat-o modificărea Codului Fiscal.
Aderarea României la UE a presupus și adoptarea reglementărilor europene privind TVA, care a prevăzut, printre altele, introducerea noțiunilor de livrare și achiziție intracomunitară, noi raportari și eliminarea facturilor cu regim special, prevederi incluse în Codul Fiscal. În UE nu exista bariere vamale între statele membre, astfel că a trebuit să se aplice aceleași reguli fiscale, legislația armonizată privind TVA fiind baza legală pentru calcularea contribuției României la bugetul comunitar. În cazul comerțului cu bunuri, controlul vamal a fost eliminat, iar noțiunile de import și export a fost înlocuit cu cele de achiziție intracomunitară, respectiv livrare intracomunitară. Controlul mișcării bunurilor între țările UE va fi realizat prin intermediul sistemului electronic VIES - VAT International Exchange System, prin care statele membre fac schimb de informații și controale multilaterale în scopul evitării fraudei fiscale în domeniul TVA. România a implementat obligativitatea depunerii de declarații recapitulative trimestriale pentru livrările intracomunitare realizate, precum și pentru achizițiile intracomunitare de bunuri, în locul declarațiilor de import/export, informații transferate în VIES.
O alta problemă a reprezentat-o dubla impunere internațională. Aceasta este valabil atunci cand unul si același obiect impozabil este supus impozitării în două sau mai multe state, pentru una și aceeași perioadă de timp. Mijlocul legal de eliminare a unor asemenea conflicte pe plan internațional sunt convențiile fiscale, denumite Convenții de Evitare a Dublei Impuneri Internaționale (CEDI).

Toate aceste schimbări au îngreunat sistemul de organizare a sectorului economic, în mod special contabil. Reprezentanții companiei din sectorul contabil au avut nevoie de cursuri intense de pregătire și de înțelegere a noilor modificări suferite de legislația fiscală.
În plus, unele companii s-au văzut nevoite să apeleze la serviciile companiilor de consultanța: Deloitte, KPMG etc. Bineînțeles, acestea și-au extins aria, fie doar prin ținerea cursurilor de pregătire sau chiar de oferire de consultanță și audit clienților. După cum afirmă și Farrukh Khan, Audit Partner Deloitte România, "În următorii ani, odată cu alinierea completă la standardele internaţionale de contabilitate şi raportare financiară, serviciile de audit vor juca un rol din ce în ce mai important, iar clienţii care vor solicita servicii companiilor din Big Four vor fi din ce în ce mai numeroşi. În continuare, se va manifesta un interes crescut faţă de serviciile de consultanţă financiară, luând în considerare procesele continue de consolidare, achiziţii, vânzări şi preluări de societăţi locale/internaţionale din toate domeniile de business".
Toate acestea au reprezentat costuri suportate de firma. La prima vedere putem analiza aceste costuri din punct de vedere pecuniar, fiecare firmă însumând cheltuielile pentru cursuri, materiale, sau costul serviciilor prestate de o firma specializată. Privind și mai în profunzime apar costuri noi reflectate prin timpul alocat acestor pregătiri. Reprezintă o scadere a productivității companiei dar și a eficienței salariatului.
O alta problemă a politicii fiscale o constituie incertitudinea privind îndeplinirea obligaţiilor de către stat (de exemplu rambursările) şi cea privind politicile viitoare, pe lângă sumele acumulate şi costurile create de mecanismul birocratic greoi. Conform Institutului Naţional de Statistică (INS), contribuţiile sociale şi impozitele suportate de angajat şi angajator au însumat în 2009 printre cel mai ridicat nivel din UE, respectiv 43% din costul cu forţa de muncă asupra angajaţilor şi angajatorilor. Incertitudinea politicii fiscale este un cost mai puţin vizibil şi mai greu cuantificabil, însă el face dificilă sarcina antreprenorilor de a dezvolta planuri pe termen mediu şi lung, reducând nu doar randamentul firmelor existente, ci şi interesul potenţialilor investitori români sau străini.

Exista un nivel optim al presiunii fiscale?

Referitor la nivelul optim al presiunii fiscale, în anul 1974, un proeminent economist al ofertei, Arthur Laffer, a transpus grafic o idee exprimată prin 1776 de către Adam Smith, conform căreia ratele de fiscalitate prea ridicate distrug baza asupra căreia acţionează fiscalitatea.
Laffer estimează că există un prag al presiunii fiscale maxime de la care orice creştere generează o diminuare a randamentului fiscal şi aceasta pentru că o presiune fiscală prea mare va descuraja contribuabilul (persoană fizică sau juridică) să investească, să economisească, să producă şi să muncească.
Conform curbei Laffer, suma prelevărilor obligatorii este o funcţie crescătoare a ratei presiunii fiscale, dar numai până la un anumit prag maximal, notat cu *M*, ce corespunde nivelului maximal al curbei, după care devine o funcţie descrescătoare a acestei rate, ea mergând până la anulare dacă rata ar atinge nivelul teoretic de 100%.

Mai precis, curba Laffer se divide în două zone:
zona din stânga, denumită zona admisibilă, în care se subliniază ideea că reducerea bazei impozabile este inferioară creşterii ratei presiunii fiscale, rezultând o creştere a încasărilor la buget şi
zona din dreapta, denumită zona inadmisibilă, prin care se evidenţiază că orice creştere a presiunii fiscale nu este suficientă pentru a compensa reducerea bazei de impozitare, pe care o provoacă, rezultând, prin urmare, o diminuare a sumei încasărilor obţinute de puterea publică.

Figura nr.1. Curba lui Laffer[12]

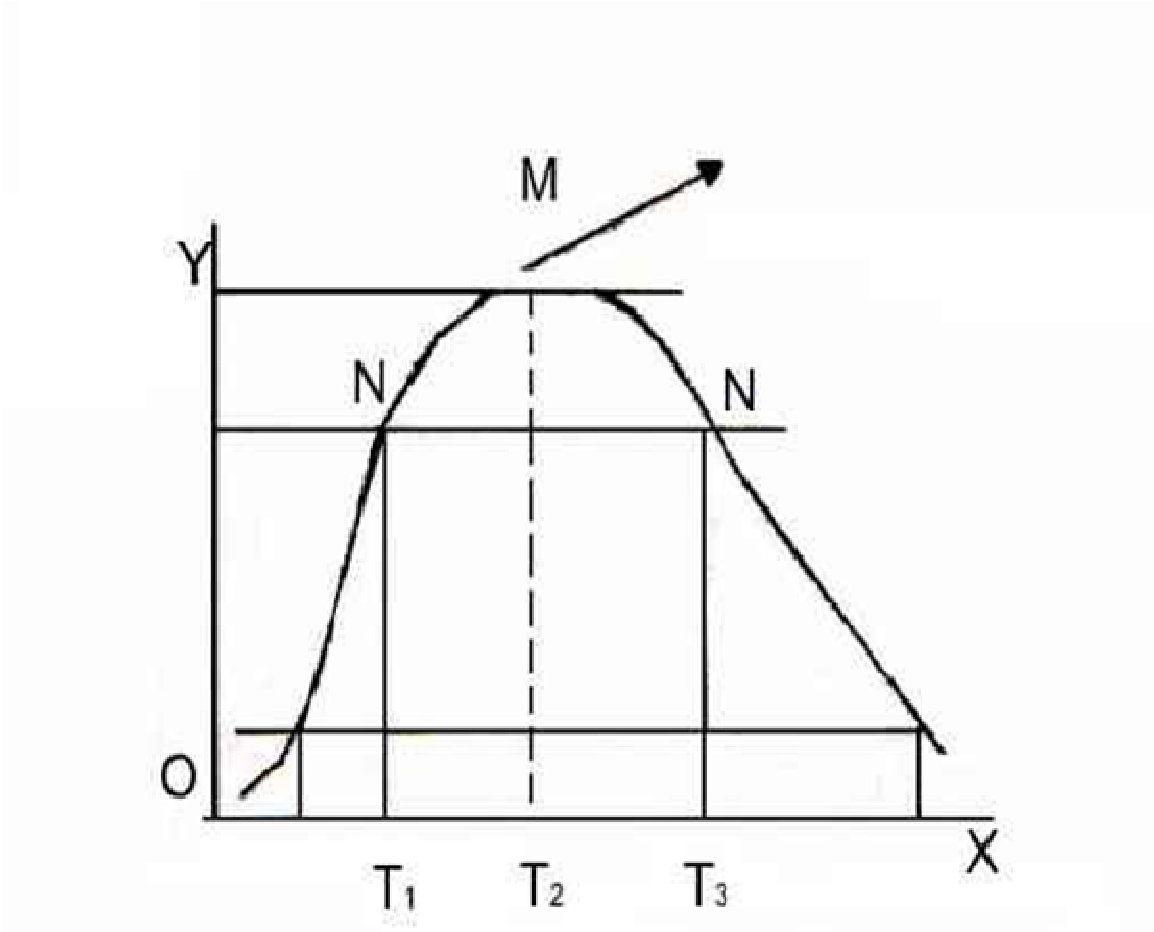

Atunci când contribuabilii se află în zona inadmisibilă a curbei Laffer, ei au ca răspuns, la gradul ridicat de fiscalitate, fie substituirea venitului impozabil cu timp liber neimpozabil, producându-se efectul de substituţie, fie evaziunea fiscală, astfel încât totalul veniturilor impozabile se diminuează, producându-se efectul de transfer spre economia subterană.

[12] http://www.laffercenter.com/arthur-laffer/the-laffer-curve/

Figura nr.2. The slippery slope

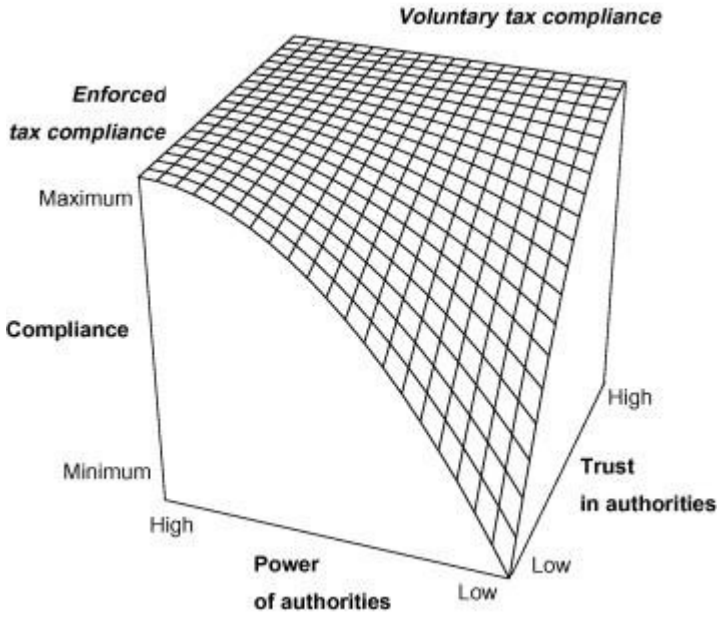

Plata taxelor este înfluențată în principal de încrederea pe care agenții economici o au în autorități și de puterea acestora de a acționa împotriva încălcărilor legilor. Daca aceste două elemente se află la un nivel minim, atunci platitorii de taxe vor apela la evaziune în vederea maximizarii castigurilor.

Așadar între aceste două elemente și plata taxelor există o legatură direct proporțională. Autoritățile pot avea un grad înalt de conformitate din partea firmelor fie prin costrângere – atunci când crește puterea statului, fie prin cooperare voluntară atunci când încrederea în autorități din partea agenților economici e mare.

Costul statului

Costul fiscal al statului, fie că este exprimat ca sumă a taxelor şi impozitelor, fie că este exprimat de raportul dintre cheltuiala publică şi PIB, reprezintă numai vârful unui aisberg al costului instituţiei statului. Partea importantă a costului statului este mult mai mare decât valoarea prelevărilor transparente. Povara ascunsă a instituţiei statului include, dincolo de nivelul taxelor şi de costul funcţionării aparatului administrativ, legislativ şi judecătoresc, şi costul efectelor sale.

Amorţită de o lungă periodă de recesiune şi aflată sub presiunea FMI, România a trebuit să facă faţă unor modificări de politică fiscală survenite brusc, precum OUG 58/2010, prin care s-a urmărit extinderea bazei de impozitare pentru a creşte veniturile bugetare pe anul precedent. Mai

întai au fost ameninţaţi pensionarii cu reducerea pensiilor, apoi s-a anunţat majorarea cotei TVA, de la 19% la 24%.
Discuţia despre efectul mai puţin transparent al taxelor asupra economiei ne trimite în mai 2009, la impozitul minim, programat să dispară cel târziu în iulie 2010. Acesta a făcut ravagii pe piaţa deja sensibilă în faţa crizei financiare (175.000 firme şi-au suspendat activitatea în 2009 şi în prima jumate din 2010, conform datelor înregistrate la Registrul Comerţului), fiind desfiinţat abia la 1 octombrie.
Tonul schimbării a continuat să ameninţe şi cota unică, deşi aceasta a adus per total încasări mai mari la buget, comparativ cu cele anterioare introducerii sale în 2005, din impozitul pe salarii şi venit; chiar şi în 2009, un an marcat de criza economică, încasările au înregistrat o creştere faţă de anii precedenţi, situandu-se la 3,7% din PIB. Deşi Senatul a aprobat, pe 5 octombrie 2010, proiectul de lege privind modificarea cotei unice de la 16%, la 10%, Guvernul nu a susţinut iniţiativa, acesta elaborând strategia fiscal-bugetară şi bugetul pentru 2011, pe baza cotei de 16%.
O alta dovadă de incoerenţă şi impredictibilitate o constituie evoluţia contribuţiilor sociale. Se ştie că nivelul contribuţiei datorate de angajat destinate pilonului II de pensii (pensiile private obligatorii) era programat să ajungă din 2010 la 3%, dar abia de la 1 ianuarie 2011 cota a ajuns la acest nivel. Nu numai că nu s-a respectat schema anterior stabilită, dar întreaga contribuţie la pilonul II a fost ameninţată în primăvara lui 2010 cu renaţionalizarea. Situaţia a fost cauzată de condiţia precară a fondului de pensii de stat, fapt deloc surprinzător dat fiind raportul salariat-pensionar, creşterea şomajului şi descurajarea muncii prin nivelul ridicat al fiscalităţii. Situaţia alarmantă din sistemul de sănătate este şi ea rezultatul aceloraşi factori, contribuabilii CASS trebuind să acopere costurile aferente tuturor beneficiarilor de servicii medicale publice (conform INS, între populaţia inactivă şi cea ocupată fiind un raport de dependenţă de 1402‰).
Toate aceste modificări şi schimbări ale modificărilor nu au făcut decât să crească incertitudinea din piaţă şi să împovăreze investitorii. Conform BNR[13], în primele 10 luni ale anului 2010, investiţiile străine directe (ISD) scăzuseră cu 26% faţă de aceeaşi perioadă din 2009.

Orice schimbare aduce probleme de implementare, acest lucru este valabil la nivel global. Mai jos sunt prezentate în mod succint principalele probleme de implementare identificate de specialiştii de la Universitatea Cambridge[14]:

[13] http://www.bnro.ro/Publicatii-4.aspx
[14] Hettich, W., Winer, S.L. Democratic choice and taxation, A theoretical and empirical analysis, Cambridge University Press, 2005, p. 112
[14]

Probleme specifice de implementare		
ET	OT	FE
• masurarea venitului global; • castiguri si pierderi realizate vs. nerealizari; • venit real vs. venit nominal; • tratamentul veniturilor fluctuante.	• informatii asupra raspunsurilor comportamentale ale agentilor chestionati; • echilibrul general structural al economiei trebuie modelat; • probleme de selectie.	• organizarea conventiilor constitutionale; • natura procesului de decizie; • executarea restrictiilor constitutionale.

Vom prezenta implicațiile pe care fiecare dintre cele trei teorii selectate de noi le are asupra structurii sistemului fiscal. Astfel, tabelul de mai jos va arata care sunt diferențele în ceea ce privește principalele elemente ale sistemului fiscal.[15]

Elemente ale sistemului fiscal	"Equitable taxation"	"Optimal taxation"	"Fiscal exchange"
Baza de impozitare	Baza globala sau unica implica tratament egal al veniturilor din orice sursa ar preveni, inclusiv capitaluri. Nu exista impozite indirecte.	> Analiza formala: fiecare tranzactie este impozitata la o rata unica, potrivit "valorii sau greutatii" pe care o are in functia bunastarii sociale si a echilibrului general al economiei. > Analiza informala: impozitare globala a consumului personal, accent redus asupra impozitarii capitalului.	Baze de impozitare inguste, multiple, specializate, de preferat elastice, in raport cu ratele de impozitare, impozit pe venit selectiv
Prevederi speciale	In principiu, niciuna, doar problemele de masurare a bazei de impozitare ar putea impune astefl de prevederi.	Structura completa a exceptiilor, deducerilor si creditelor fiscale ca rezultat al interactiunii dintre obiectivele de politica.	La nivel constitutional, se exclud bazele de impozitare inelastice.
Ratele de impozitare	> Echitatea orizontala: aceeasi rata pentru acelasi venit. >Echitatea verticala: nedeterminata.	Rate marginale progresive.	Foloseste reguli echitabile pentru a limita discriminarea prin impozitare.

[15] Hettich, W., Winer, S.L. Democratic choice and taxation, A theoretical and empirical analysis, Cambridge University Press, 2005, p. 111

România la nivel global

România se plasează pe locul 136 în clasamentul PwC, care analizează 185 de economii la nivel mondial.
Clasamentul Paying Taxes 2013[16] a fost realizat de Bănca Mondială, IFC şi PwC, iar concluziile arată că majoritatea statelor din Europa Centrala au cunoscut un regres în ultimul an, pe când România a cunoscut un progres. Ea a fost a treia ţară din punct de vedere al progreselor înregistrate dintre ţările din Europa Centrală, după Slovacia şi Slovenia.
"În cazul plăţilor aferente contribuţiilor sociale, de la 84 de plăţi necesare pe parcursul unui an s-a ajuns la doar 12 plăţi anuale după introducerea declaraţiei unice pentru contribuţiile sociale. De asemenea, timpul necesar conformării cu legislaţia fiscală s-a redus uşor, de la 222 de ore anual, la 216 ore",[17] a declarat, într-un comunicat, Peter de Ruiter, liderul Departamentului de Consultanţă Fiscală şi Juridică, PwC România.
România este totuşi pe ultimul loc în Europa Centrală şi de Est din punct de vedere al numărului de plăţi pe care o companie trebuie să îl facă pentru a achita toate taxele. Spre comparaţie în Polonia sunt necesare 18 plăţi, în Bulgaria 15, în Ungaria 12, iar în Cehia 8.
O poziţionare mai bună are România în funcţie de timpul necesar pentru plata taxelor, unde mai bine stau doar Estonia (85 de ore), Lituania (175 de ore) şi Slovacia (207 ore).
Raportul arată că, la nivel global, o companie de talie medie suportă o rată totală de impozitare de 44,7% din profituri, face în medie 27,2 plăţi şi petrece 267 de ore pentru a se conforma legislaţiei fiscale.
O analiză economică efectuată de PwC arată că reducerea complexităţii administrării fiscale - atât în termen de număr de plăţi şi în ceea ce priveşte timpul necesar conformării fiscale - a fost corelată cu o creştere a colectării fiscale şi cu o rată mai ridicată de creştere economică.
Fiscalitatea nu devine mai simplă, ci mai complexă pe masură ce lumea evoluează și adoptă noi modele de business, noi tehnologii, care influențează modul în care este impozitat un contribuabil, afirmă Ramona Jurubița. În acest timp, simplificarea fiscalității este un obiectiv la nivel global, inclusiv pentru Romania.

Cu toate acestea, abordarea țărilor cu administrații fiscale sofisticate a fost una mult mai realistă, și anume să ofere predictibilitate, certitudinea impunerii, fiecărui contribuabil care nu regăsește în legislația existentă o soluție lipsită de ambiguitate, și instrumentul utilizat este soluția fiscală anticipată. România a adoptat acest instrument, dar ca formă fără fond, deoarece nu funcționează înca în practică. O dovadă că aceasta este o soluție viabilă găsim în sistemul fiscal olandez. În maxim o luna se poate obține de la autoritățile fiscale soluția fiscală anticipata care

[16]World Bank Group and PwC-Paying Taxes 2013The global picture ,21 Noiembrie, 2012

[17]www.businesscover.ro/27-11-2012-dupa-multe-reforme-fiscale-timpul-necesar-platilor-a-coborat-la-doar-216-ore-pe-an/

oferăpredictibilitate asupra tratamentului fiscal al unei tranzacții viitoare. În Romania o astfel de soluție se obține într-un an sau chiar mai mult și având în vedere că legislația se modifică de cel puțin 2-3 ori pe an, aceasta își poate pierde valabilitatea și utilitatea pentru contribuabil.

Concluzie

"The Only Thing That Is Constant Is Change -". — Heraclitus

Costurile ascunse sunt parțial cercetate şi dificultatea de a aborda subiectul constă în faptul că acestea nu pot fi înțelese în prealabil, chiar dacă experiența existentă ar trebui să permită acest lucru. Problema de determinare a costurilor ascunse este de o mare importanța în mediul de afaceri. Nivelul ridicat al acestor costuri, implica un nivel mai ridicat al rezervelor interne care potfi mobilizate fie pe motivul supraviețuitor fie pe motivul de dezvoltare viitoare. O evaluare separată a costurilor ascunse este posibilă dar este dependent de modul în care fiecare întreprindere este organizatăși își gestionează sistemul de informații contabile pe de o parte, iar pe de altă parte, aceasta depinde de asemenea de complexitatea activității sale.
Dacă dorim rezultate pe termen lung, este nevoie atât de simplificarea şi stabilizarea sistemului fiscal cât şi de creşterea previzibilităţii sale. O reformă fiscală eficientă ar trebui să aibe în vedere blocarea creşterii presiunii fiscale medii şi reducerea sa procentuală treptată, redând în acest mod cetăţeanului responsabilitatea asupra modului în care sunt cheltuiţi banii săi şi asupra destinaţiei acestor bani. Este important însă ca în procesul de reformă să nu se ajungă la un simplu transfer al obligativităţii contribuţiilor fiscale către alte entităţi ce nu sunt alese de cetăţean ci îi sunt impuse ca rezultat al unor întelegeri între stat şi diverse instituţii financiare. Fiecare persoană trebuie să poată alege nu doar administratorul resurselor sale, ci şi forma contribuţiei, de la un simplu depozit bancar până la contribuţii la diferite fonduri private şi alte investiţii diversificate, mai mult sau mai puţin complexe.
Urmărim cu mare interes evoluția evenimentelor viitoare. Știm că Ministerul Finanțelor Publice[18] lucrează cu consultanți fiscali pentru rescrierea Codului Fiscal și a Codului de Procedură Fiscală, lucru declarat de fostul ministru al Finanțelor Publice, Gheorghe Ialomițiu[19] : "Aceste două instrumente de lucru ale Ministerului de Finanțe trebuie să fie mult mai prietenoase pentru mediul de afaceri. Până acum, Codul Fiscal și Codul de Procedură au fost adresate celor care încalcă legea. Sunt foarte mulți contribuabili care respectă legea și trebuie să ne adresăm în cea mai mare măsura celor de bună-credință"; Noi trebuie să diferențiem în legislație, în sistemul de declarare, anumite fapte - constatate de catre colegi - care sunt din lipsă de cunoaștere sau dintr-o

[18] http://www.zf.ro/eveniment/codul-fiscal-se-schimba-din-nou-finantele-vin-cu-o-avalansa-de-noutati-agricultura-incepe-sa-fie-taxata-10513596
[19] http://economie.hotnews.ro/stiri-finante_banci-8649833-firmele-mici-putea-beneficia-sistem-simplificat-declarare-ministrul-finantelor-gheorghe-ialomitianu.htm

birocrație excesivă, de cei care vor să încalce legea. La întreprinderile mici nu poți să mergi cu același sistem de declarare, aceeași legislație ca și pentru cei mijlocii și cei mari, ei pot să beneficieze de consultanță fiscală și atunci trebuie alternativa, sistem simplificat. Să facem deosebirea între rea-credință si neputință. Sunt contribuabili care nu pot gestiona un sistem normal de impozitare. Necesită cunoștinte, necesită consultanță, necesită costuri mari și atunci trebuie să le dăm alternativa, un sistem simplificat".
O altă soluție cu care vine în întâmpinarea mediului antreprenor, ANAF va trece printr-o amplăreorganizare, ce va cuprinde atât optimizarea numărului de administrații fiscale, cât și a sistemului IT, pe baza unei evaluări a Băncii Mondiale, care va propune și măsurile. Reorganizarea ANAF este una dintre principalele condiții puse de instituția internațională pentru semnarea în vară (2013) a unui acord de împrumut de tip preventiv in valoare de un miliard de euro."Vom avea o expertiza de la Banca Mondială, care va face o analiză de ansamblu a structurii de colectare și va veni cu propuneri atat pe structură, cât și pe sisteme IT, cu scopul de a anula suprapunerile si birocrația. Va avea un efect pe termen mediu și nu imediat (...) Scopul final va fi și optimizarea numărului de adminsitrații fiscale", a declarat fostul ministru al Finanțelor, Bogdan Drăgoi.[20] Oficialul a declarat că reforma instituției se dorește a fi mai amplă decât cea pe care Banca Mondială a girat-o in țara vecină Bulgaria. "Vom lucra inclusiv partea de design al structurii IT, ce aplicații software și echipamente hardware ne trebuie, vom face o analiza la nivel național a atribuțiilor direcțiilor generale ale finanțelor publice. Urmărim nu doar o crestere de colectare, ci și scadearea birocrației și îmbunătățirea relației control-contribuabil". Principalele obiective ale „modernizării” sistemului ține pe de-o parte de îmbunătățirea colectării, iar în plan secund, o mai buna relație între contribuabil și administrațiile fiscale. Prin optimizarea sistemului informatic se va urmări în primul rând creșterea flexibilizării colectării, rezultatul fiind reducerea costurile ascunse.

Astfel, prin informatizarea completă și trecerea la o baza de date centralizată, va fi permisă nu doar modalitatea de declarare și plata a datoriilor către autoritățile centrale și locale, dar se va elimina și o buna parte din subiectivismul din cadrul actului de control.

Considerăm că mai puține modificări vor fi mult mai puțin împovărătoare pentru sectorul privat al economiei și asupra guvernului. Astfel managementul politic și administrativ al impozitelor ar putea elibera cu siguranță pana la o treime din aceste costuri ascunse.

[20] http://www.wall-street.ro/tag/anaf+contribuabili+garda-financiara.html

Bibliografie

1. [carte]*Chittende, Hilary Foster & Brian Sloan*, Taxation and Red Tape – the costs to British companies of complying with the UK Tax System, The Institute of Economic Affairs London, 2010
2. .[articol] *Medrega,* (2013)http://www.zf.ro/eveniment/codul-fiscal-se-schimba-din-nou-finantele-vin-cu-o-avalansa-de-noutati-agricultura-incepe-sa-fie-taxata-10513596
3. [carte]*Menger* - PRINCIPLES OF ECONOMICS, Ludwig von Mises Institute, USA
4. [carte]James *Mirrless* "An Exploration in the Theory of Optimum Income Taxation." The Review of Economic Studies, Vol. 38, No. 2, (Apr., 1971)
5. [carte] F.P. *Ramsey* – A contribution to the theory of taxation, The Economic Journal, Vol 37. Nr 145, 1927
6. [carte]*John Rawls* "A theory of justice" 1971, Belknap Press of Harvard University Press
7. [carte]*Pigou,* A. C. 1928. A Study in Public Finance, London: Macmillan
8. [carte]*Smith* "Studiul asupra cauzelor bunastarii natiunilor" 1776
9. [carte]Hettich, *W., Winer*, S.L. Democratic choice and taxation, A theoretical and empirical analysis, Cambridge University Press, 2005, p. 112
10. [carte]*Hettich, W., Winer*, S.L. Democratic choice and taxation, A theoretical and empirical analysis, Cambridge University Press, 2005, p. 111
11. [lucrare]Dr. *Luminita Ionescu* "Controlul Financiar-Fiscal si Audit" 2009
12. [lucrare]*World Bank Group and PwC*-Paying Taxes 2013The global picture ,21 Noiembrie, 2012
13. [website] http://ael.ctcnvk.ro/econtent-istorie/PL-IST-12-2-3%20lectii/Momentul4/index.html
14. [website]http://www.laffercenter.com/arthur-laffer/the-laffer-curve/
15. [website]http://www.bnro.ro/Publicatii-4.aspx
16. [articol]www.businesscover.ro/27-11-2012-dupa-multe-reforme-fiscale-timpul-necesar-platilor-a-coborat-la-doar-216-ore-pe-an/
17. [articol]R.M. (2011)http://economie.hotnews.ro/stiri-finante_banci-8649833-firmele-mici-putea-beneficia-sistem-simplificat-declarare-ministrul-finantelor-gheorghe-ialomitianu.htm
18. [articol] 2012http://www.wall-street.ro/tag/anaf+contribuabili+garda-financiara.html

EVOLUȚIA CONTABILITĂȚII ROMÂNEŞTI DUPĂ 1989 – REPERE CRONOLOGICE

Florina-Maria Savu, Ana-Maria Scarlat, Mira-Ioana Sobe
Facultatea de Contabilitate şi Informatică de Gestiune, anul II, grupa 637

Coordonator ştiinţific: Prof. Univ. Dr. Marian Săcărin

REZUMAT

Demersul nostru îşi propune, pe parcursul celor 3 capitole, să prezinte evoluția contabilității în România de la 1989 până în prezent, mai exact atunci când sistemul contabil românesc a intrat într-o nouă fază, atât din punct de vedere al gestionării afacerilor, precum şi din perspectiva armonizării normelor contabile cu Directiva a IV –a şi Directiva a VII- a Europeană şi IFRS.

Astfel, am structurat evoluția contabilității după 1989 în patru etape, fiecare cu specificul său, după cum urmează:

- perioada cuprinsă între anii 1990 ş i 1993: a fost o perioadă intermediară între practicarea unui sistem contabil de tip sovietic şi aplicarea unui sistem contabil de inspirație franceză, a apărut Legea contabilității nr. 82/1991 şi regulamentul de aplicare al acesteia;
- perioada 1994-1999: a fost adoptat sistemul contabil francez şi contabilitatea a fost concepută ca un instrument de control, în care statul a jucat un dublu rol: de normalizator al sistemului contabil, pe de o parte, şi de utilizator privilegiat al informației contabile, pe de altă parte, determinând o asimetrie în cererea şi oferta de informații, în favoarea sa, în raport cu ceilalți utilizatori;
- perioada 1999-2006: au fost preluate anumite elemente din IFRS în reglementările contabile româneş ti, şi se face trecerea treptată la armonizarea contabilității cu *Directivele Europene* şi *Standardele Internaționale* prin OMFP (94/2001, 306/2002, 1876/2003, 3055/2009), prin care se creează un cadru conceptual contabil de inspirație anglo-saxonă şi se armonizează sistemul de raportări financiare, în conformitate cu *Standardele Internaționale de Raportare Financiară;*
- perioada 2006 – prezent: caracterizată de aplicarea standardelor IFRS mai întâi de instituții de credit, şi ulterior de societățile cotate la Bursa de Valori Bucuresti .

CUVINTE CHEIE:

- armonizare
- normalizator
- evoluție
- standard
- directive

INTRODUCERE

MOTTO: "Contabilitatea este judecătorul nepărtinitor al trecutului, ghidul necesar al prezentului şi consilierul indispensabil al viitorului, în fiecare întreprindere"
J.F. SCHÄR

Din cele mai vechi timpuri, contabilitatea a reprezentat una dintre cele mai importante forme a unei evidențe economice primare (numărare), regăsindu-se în oricare dintre grupările sociale.

În țara noastră prima lucrare de contabilitate apare la 1837 sub numele de "Pravila comerciala" datorată lui Emanoil Ioan Nechifor, iar în 1844 profesorul Jarcu publică o altă lucrare intitulată "Doppia scriptura sau tinerea catastiselor".[1]

După anul 1990, procesul de reformare din întreaga economie a cuprins şi domeniul contabilității. În acest aspect, România s-a confruntat cu multiple probleme, precum şi cea a alegerii modelului de contabilitate care să îi servească drept sursă de inspirație.

Contabilitatea a fost supusă permanent operațiunilor de modernizare şi modelare, atât la nivel microeconomic, cât şi macroeconomic. Acest lucru s-a reflectat în principal în planurile de conturi generale şi în situațiile financiare anuale.

Internaționalizarea contabilităţ ii a apărut odată cu aderarea României la UE, aceasta fiind condiţ ionată atât de cunoaş terea aprofundată, cât ş i alinierea la Standardele Internaţ ionale de Contabilitate/Standardele Internaţ ionale de Raportare Financiare (IAS / IFRS), ţ inând seama de evoluţ ia economiei de piaţ ă în România.

Primul pas în schimbarea contabilităţ ii româneş ti, tranziţ ia de la o economie centralizată la economia de piaţ ă, a solicitat o reformă a sistemului contabil în toate sectoarele acestuia: metode, funcţ ii, obiective, organizare, caracteristici ale reglementării contabile etc. Această tranziţ ie a fost necesară pentru că vechiul sistem contabil devenise nepotrivit în raport cu acea perioadă de timp ş i o simplă perfecţ ionare a fost considerată a fi insuficientă.

În condiţ iile unei economii de piaţ ă o parte din informaţ iile financiare au devenit transparente, cum ar fi situaţ ia patrimonială a întreprinderii, rezultatele ş i situaţ ia financiară, acestea privind în bună parte relaţ iile întreprinderii cu terţ ii. Cealaltă categorie de informaţ ii contabile se referă la calculul costurilor ş i bugetelor, de gestiunea internă a întreprinderii.

În concluzie, sistemul de contabilitate adaptat economiei de piaţ ă practică dualismul contabil, ce constă în informaţ iile publicabile terţ ilor, furnizate de contabilitatea financiară (generală sau externă) ş i în informaţ iile confidenţ iale, care sunt produsul contabilităţ ii de gestiune (managerială sau internă) .

---

[1] Lenghel R.D. (2012) "*Repere ale evoluției contabilității*", Anuarul Institutului de Instorie, Seria Humanistica

În prezent, ne aflăm în faţ a unor procese ireversibile ş i de mare interes pentru contabilitate, cum ar fi globalizarea economiilor, dezvoltarea societăţ ilor transnaţ ionale, creş terea capitalizării bursiere, dezvoltarea pieţ elor de capital ş i apariţ ia continuă de noi produse financiare. Privind-o ş i ca o ş tiinţ ă socială, contabilitatea a fost nevoită să fie receptivă la modificarea mediului politic, economic, social ş i cultural, evoluând în timp ş i modelându-se după cerinţ ele momentului.

CAPITOLUL I. REPERE PRIVIND REFORMA CONTABILITĂȚII

1.1. Contabilitatea din România în perioada de dinainte de 1989

În perioada 1948-1989, economia României a funcționat după criteriile specifice unui mediu centralizat. Instituționalizarea economiei planificate, în strânsă legătură cu acțiunea de naționalizare, impuneau reorganizarea contabilității pe linia raționalizării şi normării acesteia. În acea perioadă, cultura contabilă din țara noastră a stat sub semnul ideologiei sistemului politic, scopul principal al contabilității normate fiind acela de a asigura documentarea planului de stat, atât în faza elaborării, cât şi în faza executării. Anul 1949 a însemnat trecerea la contabilitatea normată şi apariția primului plan de conturi (Laptes şi Possler, 2007). Adaptarea contabilității la cerințele informaționale ale economiei planificate a vizat îndeosebi experiența sovietică. În acest sens, la începutul anilor 1950 au fost traduse lucrări de contabilitate ale autorilor ruşi şi transformate în manuale de evidență contabilă, care au reprezentat bazele teoretice ale dezvoltării unui nou sistem de contabilitate. Începutul anilor 1970 a reprezentat un moment al schimbărilor, atât la nivelul legislației contabile, prin apariția de reglementări privind organizarea şi conducerea contabilității, cât şi datorită introducerii unui sistem de conturi bazat pe un cadru general.[2]

1.2. Impactul Revoluției asupra sistemului contabil

După anul 1989, contabilitatea din România a fost supusă reconsiderărilor şi reconectată la realitățile contabile europene, după mai mult de 4 decenii cât s-a aflat sub rigorile impuse, în mare parte, de experiența fostei URSS. O încercare de resuscitare a sistemului vechi contabil a avut loc în perioada 1990-1993, acesta fiind ajustat cu noi concepte economice (exemplu: capital social, rezultatul exercițiului). Perioada 1990-1993 a fost o perioadă intermediară între practicarea unui sistem contabil de tip sovietic şi aplicarea unui sistem contabilde inspirație franceză.

Primul val de reformă a venit la începutul anilor ‘90, cu Legea Contabilității, care urmărea introducerea unui sistem contabil adecvat unei economii de piață, un sistem care permitea un control eficient al legalității tranzacțiilor comerciale şi a îndeplinirii obligațiilor fiscale (Ministerul Finanțelor Publice, 1991). Legea societăților comerciale, de asemenea introdusă în 1991, cerea companiilor publice şi anumitor companii private să aibă un număr impar de cenzori aleşi de acționari din rândul acestora, cu excepția cenzorului contabil.

Legea contabilității nr. 82/1991 cu modificările şi completările sale ulterioare, precizează sfera de cuprindere sau de aplicare a contabilității. Astfel art. 1 din reglementările contabile conforme cu Directiva a – IV – a a Comunităților Economice Europene precizează că în

---

[2] Ristea M., Jianu I., Jianu I. (2010) *Experiența României în aplicarea Standardelor Internaționale de Raportare Financiară şi a Standardelor Internaționale de Contabilitate pentru sectorul public*, Revista Transilvană de Ştiințe Administrative 1 (25)/2010, pp. 169-192

categoria persoanelor juridice (denumite „entități”) , care au obligația să se organizeze şi să conducă contabilitatea proprie, sunt incluse :

a) societățile comerciale : societate în nume colectiv , societate în comandită simplă , societate pe acțiuni , societate în comandită pe acțiuni şi societate cu răspundere limitată ;

b) societățile/companiile naționale ;

c) regiile autonome ;

d) institutele naționale de cercetare-dezvoltare ;

e) societățile cooperatiste şi celelalte persoane juridice care, în baza legilor speciale de organizare , funcționează pe principiul societăților comerciale ;

f) subunitățile fără personalitate juridică cu sediul în străinătate care aparțin persoanelor la literele a – e, cu sediul în străinătate, cu sediul sau domiciliul în România, precum şi sediile permanente din România care aparțin unor persoane juridic cu sediul sau domiciliul în străinătate.

Aşa cum prevede Legea contabilității, structurile organizatorice din economie, poartă denumirea de entități, fiecare dispunând de un patrimoniu, care reprezintă obiectul contabilității, urmărit integral şi fidel. Unitățile patrimoniale cu profil economic, care utilizează sistemul de contabilitate financiară, sunt cunoscute atât în teoria economică, cât şi în legislația de organizare şi funcționare şi în cea de armonizare şi normalizare a contabilității cu directivele europene, sub denumirea generală de entități.

Entitatea (întreprinderea) este un organism complex, unde se desfăşoară un angrenaj de operații, în care se regăsesc factorii de producție, munca şi capitalul, asociați pentru realizarea unui scop economic. Entitatea a apărut datorită necesității de a răspunde în problemele gestiunii eficiente a patrimoniului, din punct de vedere informațional şi decizional .

Odată cu schimbările din planul economic produse de căderea economiei socialiste şi pătrunderea unei economii de tranziție, persoanele decidente din planul reglementărilor contabile (normalizatori şi deopotrivă universitari) s-au ivit cu următoarea problemă: să reformeze sistemul contabil sau să-l schimbe? Până în momentul intrării în vigoare ”Noului sistem contabil” (1 ianuarie 1994), în cadrul manualelor universitare era prezentată *funcționarea ei (a contabilității – n.a.) corespunzător legislației în vigoare sau previzibile,* respectiv adaptarea după experiența contabilă franceză.

1.3. Noul sistem de contabilitate adaptat economiei de piață

Schimbarea sistemul contabil ş i tranziţ ia la o economie de piaţ ă a fost determinată de numeroş i factori, dintre care îi putem prezenta pe trei dintre ei, consideraţ i cei mai importanţ i, pentru că modifică radical structura patrimonială ş i gestionarea unei întreprinderi:

- Organizarea întreprinderilor româneş ti pe baze comerciale
- Privatizarea unor întreprinderi
- Constituirea unei pieţ e financiare (Bursa de Valori)

Astfel, în structura patrimonială apar noi concepte, din care enumerăm imobilizările necorporale, imobilizările financiare (titluri de participare, efecte comerciale de plătit ş i primit

etc.), titluri de plasament, capital social subscris (vărsat sau nevărsat), prime de emisiune, de fuziune ş i de aport etc.

O primă deosebire faţ ă de vechiul sistem este aceea că sistemele contabile adaptate la o economie de piaţ ă au la bază judecăţ i contabile ce sunt formulate după anumite principii noi, cum ar fi principiul prudenţ ei, principiul independenţ ei exerciţ iilor, principiul continuităţ ii activităţ ii etc.

A doua deosebire priveş te structura de ansamblu a sistemului contabil. Ţ ările ce adoptau o economie centralizată operau după sistemul contabil monist. Sistemul monist[3] se caracterizează prin faptul că există o singură contabilitate, atât pentru funcţ iile interne, cât ş i pentru cele externe, deci se poate vorbi despre lipsa transparenţ ei, informaţ iile contabile fiind în totalitate confidenţ iale. Acest sistem era însă posibil datorită faptului că funcţ iile externe ale contabilităţ ii se realizau în legătură cu centralizarea datelor ş i cu controlul acestora de către administraţ ia financiară, sistemul bancar etc. Persoanele terţ e, partenerii comerciali nu aveau acces la documentele de sinteză, prin urmare nu exista noţ iunea de „utilizatori ai informaţ iei contabile". Doar conducerea întreprinderii avea acces la produsele informaţ ionale contabile.

În condiţ iile unei economii de piaţ ă, putem vorbi despre un sistem contabil dualist[4]. Astfel, o parte din informaţ iile contabile, care modelează situaţ ia patrimonială, rezultatele ş i situaţ ia financiară a întreprinderii, devin transparente ş i sunt puse la dispoziţ ia utilizatorilor de informaţ ie contabilă, cum ar fi clienţ ii, furnizorii, investitorii, angajaţ ii ş .a.m.d. Mai mult decât atât, publicarea informaţ iilor contabile sub forma documentelor de sinteză este supusă unor operaţ ii de control necesare pentru asigurarea unor informări corecte a acestor utilizatori.

Informaţ iile contabile ce ţ in de gestiunea internă a întreprinderii, de calculul costurilor, structura bugetară şi rezultatele acesteia, precum ş i bazele informaţ ionale ale construirii previziunilor ş i măsurării performanţ elor sunt considerate confidenţ iale, acestea ţ inând de strategia şi tactica fiecărei întreprinderi ş i nu vor fi supuse publicării.

Sintetizând, dualismul[4] contabil este generat de separarea celor două categorii de informaţ ie contabilă, astfel :

- Informații publicabile terţ ilor (dar utilizate ş i de conducerea companiei), ce sunt furnizate de contabilitatea financiară, numită ş i generală sau externă
- Informaţ ii confidenţ iale (utilizate numai de conducerea companiei), ce sunt produsul contabilităţ ii de gestiune, sau managerială sau internă.

Anul 1992 a reprezentat un moment semnificativ în materializarea eforturilor făcute pentru constituirea unor organizaţ ii contabile: reînfiinţ area Corpului Experţ ilor Contabili si Contabililor Autorizaţ i din România ş i constituirea Colegiului Consultativ al Contabilităţ ii. Un an mai târziu, la 1 ianuarie 1993, reforma ce urma să fie pusă în aplicare la 1 ianuarie 1994, intra în probe : noul sistem de contabilitate a intrat în faza de experimentare pe un eşantion de

[3],[4] Termenii de "monism" ş i "dualism" contabil au fost introduş i de profesorul francez Jaques Richard

peste 70 agenți economici de diferite mărimi, moduri de exploatare a capitalului şi diferite feluri de activitate desfaşurată . Se creau astfel , premisele unei noi etape în contabilitatea din România.[5]

1.4. Criteriile de alegere a unui nou sistem contabil

Alegerea unui sistem contabil adaptat cerinţ elor economiei de piaţ ă a necesitat un studiu laborios a diverş ilor factori, printre care îi vom prezenta pe cei socio-politici, economici ş i culturali.

România nu avea resursele necesare pentru a concepe un sistem contabil propriu, adaptat cerinţ elor economiei de piață ş i care să poată fi armonizat cu o contabilitate internaţ ională. De aceea, normalizatorii români, care trebuiau să conceapă viitorul sistem contabil românesc, au ales mai degrabă ideea adoptării unui ”sistem de inspiraţ ie”. Acest sistem nu era ales după criterii de superioritate, ci după adaptabilitatea lui la condiţ iile României. Ulterior, aceş tia ş i-au pus problema dacă alegerea sistemului contabil francez ca model de inspiraţ ie avea să răspundă la toate necesităţ ile întreprinderilor româneş ti.

Aspectele avute în vedere la rezolvarea acestei dileme au fost de ordin economic, financiar ş i fiscal, social ş i cultural.

- Economia românească avea un caracter agro-industrial ş i întreprinderile mici şi mijlocii erau predominante, de aceea, puteam vorbi despre un context economic global asemănător cu cel francez, aducând un plus alegerii acestui sistem.

- De asemenea, nu se poate ignora puternicul sector public al economiei româneş ti, ce exercită o influenţ ă considerabilă asupra structurilor patrimoniale ş i gestionare reflectate în contabilitate. Apare, din acest punct de vedere, o altă asemănare cu economia franceză, cu menţ iunea că Franţ a poseda ş i o anumită experienţ ă în materie de privatizare.

- Alegerea unui sistem de contabilitate de tip continental (francez, german, etc.) rezolva problema absenţ ei unei pieţ e financiare ş i a sistemului bancar nedezvoltat. Dacă în economia românească, o piaţ ă financiară se anticipa a fi creată, ş i chiar ş i în această situaţ ie, posibilii investitori ar fi fost doar niş te actori secundari, în sistemele contabile anglo-saxone investitorul era principalul utilizator al informaţ iei furnizate de contabilitatea financiară. De asemenea, din punctul de vedere al sistemului bancar, acesta va avea în economia românească cel mai important rol în ceea ce priveş te structura de finanţ are a întreprinderii (era cunoscut faptul că, deş i pieţ ele financiare s-au dezvoltat exponenţ ial în ultimii ani în Europa Continentală, tot sistemul bancar domina în materie de finanţ are).

- Sub aspect fiscal, trebuie avute în vedere raporturile dintre contabilitate ş i

[5] Calu D. (2005) *Istorie şi dezvoltare contabilă în România*, Bucureşti, Edit. Economică

fiscalitate. În timp ce în sistemul anglo-saxon se realizase deconectarea contabilităţ ii de fiscalitate, în ţ ările Europei continentale, fiscalitatea era puternic ”implicată,, în structurile contabile (în special Franţ a ş i Germania).

În Romania, deş i în perioada de tranziţ ie la economia de piaţ ă fiscalitatea era privită ca un inconvenient, ce-i drept de ordin secundar, s-a ajuns la concluzia că implicarea acesteia în contabilitate va aduce un plus de rigoare, de ordine, ş i că va contribui, măcar parţ ial, la stoparea evoluţ iei economiei subterane. De asemenea, se aveau în vedere avantajele create de utilizarea unor ”pârghii fiscale” . De aceea s-a optat, ş i din acest aspect, pentru un sistem contabil francez. Acestea ar fi cele mai importante aspecte ale alegerii sistemului contabil de inspiraţ ie franceză. S-a hotărât că acest sistem este singurul uşor adaptabil condiţ iilor, normelor ş i caracteristicilor contabilităţ ii româneş ti.

„Noul sistem contabil românesc este un sistem inspirat din experienţ a franceză, aliniat cerinţ elor normelor europene ş i internaţ ionale, în care normalizatorii români „au pus patina” unor specificităţ i româneş ti.”[6]

[6] Feleagă N. , Ionaşcu I. (1993) *Contabilitate financiară* , Editura Economică, Vol.I

CAPITOLUL II. NOUL SISTEM CONTABIL DE INSPIRAȚIE FRANCEZĂ – CONSECINȚE

2.1. Perioada 1993 – 1999

Această perioadă se caracterizează prin implementarea sistemului contabil de inspirație franceză şi armonizarea implicită cu Directivele Europene şi inițierea, în anul 1997, a Programului de Dezvoltare a Sistemului Contabil din România, ce urmărea armonizarea contabilității din România cu Directivele Europene şi cu Standardele Internaționale de Contabilitate.

După anul 1993 şi până în 1999, sistemul contabil a fost conceput ca o măsură de control, în care statul a fost reprezentat din două puncte de vedere: de normalizator al sistemului contabil, în primul rând, şi de utilizator privilegiat al informației contabile, în al doilea rând, apărând astfel o neconcordanță între cererea şi oferta de informații, în favoarea sa, în raport cu ceilalți utilizatori.

În planul normalizării contabile, a apărut Legea contabilităţ ii nr 82/1991 ş i regulamentul de aplicare al acesteia prin care s-a dat câş tig de cauză echipei ce susţ inea schimbarea. Astfel, în România a început să fie aplicat, cu începere de la 1 ianuarie 1994, un sistem contabil de inspiraţ ie franceză, organizat în dublu circuit.

Acest nou sistem contabil a fost aplicat în Romania, fără prea mari modificări până în anul 2000. Premisele unei schimbări au fost conturate încă din primăvara anului 1997, moment în care a fost demarat "*Programul de Dezvoltare a Sistemului Contabil din România"*. Acesta a fost iniţ iat de Ministerul Finanţ elor împreuna cu Institutul Contabililor Autorizaţ i din Scoţ ia.

Rolul acestui program este acela de a armoniza contabilitatea din România cu Directivele Europene şi Standardele Internaționale de contabilitate. Din punct de vedere istoric, probleme mai semnificative vizavi de acest proces sunt semnalate, în general, în țările de drept scris, patrimonialiste. Ş i în cazul României, la momentul respectiv au existat argumente şi contraargumente faţ ă de implementarea normelor contabile internațional.

Reglementările care au fost introduse prin Legea Contabilităţ ii, aplicându-se efectiv de la 1 ianuarie 1994, au influențe din sistemul contabil francez, iar scopul lor era acela de a construi un sistem contabil compatibil cu Directiva a IV-a Europeană ş i Standardele Internaţ ionale de Contabilitate (Ministerul Finanţ elor, 1994). De asemenea, anul 1996 a reprezentat un punct de referință, întrucât obiectivele Programului de Dezvoltare a Contabilităţ ii Româneş ti au fost conforme cu exigenţ ele instituţ iilor financiare internaţ ionale. Condiţ iile Băncii Mondiale erau de a îmbunătăţ i mediul de afaceri ş i au cerut Guvernului român să modifice standardele de contabilitate ş i să valorifice standardele de contabilitate recunoscute la nivel internaţ ional. S-a luat în calcul faptul că Guvernul a decis să adere la aplicarea IAS/IFRS din motive financiare, concomitent cu încercarea de a armoniza cu Directivele Europene – ca

parte a obiectivelor politice de integrare în Uniunea Europeană. Aşadar, în 1999, Ministerul Finanţ elor a emis Ordinul 403/1999 *pentru aprobarea Reglementărilor contabile armonizate cu Directiva a IV-a a Comunităţilor Economice Europene şi cu Standardele de Contabilitate Internaţionale*, denumit în continuare „Regulament de Armonizare", căutând să asorteze situaţ iile financiare individuale ale întreprinderilor mari din România cu Standardele Internaţ ionale de Contabilitate ş i Directiva a IV-a Europeană.

Nu a putut trece neobservat faptul că acest regulament a încercat să armonizeze contabilitatea cu Directiva a IV-a ş i Standardele Internaţ ionale de Contabilitate – într-o perioadă când Uniunea Europeană nu avea nicio cerinţ ă privind IAS /IFRS pentru statele membre. În plus, România a mers mult mai departe decât strategia Uniunii Europene din acel moment, introducând IAS/IFRS pentru situaţ iile financiare individuale ale companiilor mari, când UE nu îş i stabilise poziţ ia în legătură cu aplicarea Standardelor Internaţ ionale de Contabilitate în situaţiile financiare ale acestor companii.

Regulamentul naţ ional a dorit armonizarea ş i cu Directiva a IV-a Europeană ş i cu Standardele Internaţ ionale de Contabilitate. Totuş i, cu mult înaintea Regulamentului de Armonizare emis în 1999, contabilitatea românească obţ inuse un anumit grad de conformitate cu Directiva a IV-a, datorită Legii contabilităţ ii ş i altor regulamente asociate inspirate din sistemul contabil francez.

De fapt, regulamentele adoptate în *1999 reflectau reorientarea contabilităţ ii din România către sistemul contabil anglo-saxon,* prin Comitetul de Standarde Internaţ ionale de Contabilitate / Comisia Standardelor Internaţ ionale de Contabilitate (IASC/IASB), deoarece cadrul conceptual ş i Standardele Internaţ ionale de Contabilitate erau incluse ca volumul II, respectiv volumul III în Ordinul 403/1999.

Această includere neobiş nuită a cadrului conceptual în textul unei legi naţ ionale ar putea să indice dorinţ a normalizatorilor de a ajuta contabilii să înţ eleagă ş i să aplice standardele ascunse într-o filosofie contabilă puţ in cunoscută în România. Principiile contabile nou introduse, cum ar fi *pragul de semnificatie sau prevalenţ a substanţ ei asupra formei*, au fost justificate ş i explicate prin referire la cadrul conceptual. Mai mult decât atat , Regulamentele de Armonizare din 1999 ş i 2001 au prevăzut că, în lipsa unui Standard Internaţ ional de Contabilitate relevant, administratorii intreprinderii vor elabora politici contabile in acord cu "Cadrul general de intocmire si prezentare a situatiilor financiare" prezentat în volumul 2 si se vor asigura că situaţiile financiare furnizează informaţii care:

- reprezintă fidel rezultatele şi poziţia financiară a întreprinderii;
- reflectă realitatea economică a evenimentelor şi tranzactiilor şi nu numai forma legală a acestora;
- sunt imparţiale;
- sunt prudente;
- prezintă toate aspectele semnificative."[7] .

[7] Ordinul 403/1999 *pentru aprobarea Reglementărilor contabile armonizate cu Directiva a IV-a a Comunităţilor Economice Europene şi cu Standardele de Contabilitate Internaţionale* , articolul 3.5

Ministerul Finanțelor a conceput aplicarea IAS/IFRS ca un proces treptat/progresiv pentru a permite pieței de audit în creștere să țina pasul cu cererea companiilor şi a permite contabililor din companii să fie instruiți pentru aplicarea noilor standarde.

La 31 decembrie 1999, Regulamentul de Armonizare şi regulamentul existent, de inspirație franceză, au fost aplicate simultan pe 13 întreprinderi, formând un " eşantion reprezentativ de societăți comerciale cotate la Bursa de Valori şi de întreprinderi de interes național" [8]. De fapt, 12 întreprinderi pilot s-au oferit voluntare să îşi țină evidența şi după sistemul nou, dar şi după cel existent deja, fiecare fiind auditate de una dintre companiile din Big Five. O altă întreprindere voluntară a fost adaugată ulterior deoarece primise împrumuturi de la instituții financiare internaționale care cereau auditarea situațiilor financiare conform IAS.

LISTA AGENTILOR ECONOMICI-PILOT

Nr. crt.	Denumirea
1.	COMBINATUL SIDERURGIC SIDEX - S.A. - GALATI
2.	S.C. COMPANIA NATIONALA TAROM - S.A.
3.	S.C. ARCTIC - S.A. - GAESTI
4.	S.C. EXCELENT - S.A. - BUCURESTI
5.	S.C. POLICOLOR - S.A. - BUCURESTI
6.	S.C. ALRO - S.A. - SLATINA
7.	S.C. TERAPIA - S.A. - CLUJ-NAPOCA
8.	S.N.G.N. ROMGAZ - S.A. - MEDIAS
9.	S.C. MOBIL ROM S.A. - BUCURESTI
10.	S.C. AUTOLIV - S.A. - BRASOV
11.	S.C. COMPA - S.A. - SIBIU
12.	S.C. AUTOMOBILE DACIA - S.A. - PITESTI
13.	ADMINISTRATIA NATIONALA A DRUMURILOR DIN ROMANIA[9]

Regulile includeau în Regulamentul de Armonizare de la 1999 posibilitatea de a solicita aplicarea Standardelor de Contabilitate asupra inflației nationale. În 1995 şi 1996, Ministerul Finanțelor a permis calculul profiturilor impozabile pe baza unui bilanț cu impozitul ajustat conform inflației, dar această facilitate a fost retrasă în 1997. Cam în aceeaşi perioadă, normalizatorul contabil al Ministerului, sfătuit de consultanții britanici, a schițat un standard de contabilitate conform cu inflația națională, ajustând doar bilanțul. Pe la sfârşitul anului 1998, standardul era în curs de a fi testat în practică, dar nu era nici o regulă independentă, nici nu era inclusă în ghidurile profesionale. Unele întreprinderi, dintre cele 13, şi-au ajustat situațiile financiare cu inflația pe baza IAS 29 (Ministerul Finanțelor Publice, 2001).

Cele 13 întreprinderi menționate mai sus erau singurele ce aplicau Regulamentul de Armonizare şi deşi nu s-a dorit a fi un experiment, a fost considerat unul. Emiterea Ordinului nr.

---

[8],[9] Ordinul 403/1999 *pentru aprobarea Reglementărilor contabile armonizate cu Directiva a IV-a a Comunităților Economice Europene şi cu Standardele de Contabilitate Internaționale,* art.2, paragr.1

772 din 2 iunie 2000 *de aprobare a Normelor privind consolidarea conturilor* a fost de asemenea un experiment: 5 grupuri numite în respectivul Ordin al Ministerului au participat în această fază experimentală, dar putem deduce că a fost nereuşită. Ministerul Finanțelor nu a publicat un raport, nici ghiduri profesionale cu privire la consolidare şi alte standarde complexe, cum ar fi cele cu privire la contabilitatea pentru pensii şi instrumente financiare; aplicarea acestor standarde (IAS 19, IAS 27, IAS 29, IAS 32 , IAS 39) a rămas opțională.

În concluzie, principalele etape ce le putem menționa cu privire la implementarea sistemului contabil de inspirat ie franceză (Legea 82/1991):

- ✓ armonizare implicită in Directivele contabile Europene;
- ✓ iniţ ierea , în anul 1997, a "Programului de dezvoltare a sistemului contabil" din România, al cărui obiectiv este acela de armonizare a contabilităţ ii din România cu Directivele contabile europene ş i standardele internaţ ionale de contabilitate.[10]

2.2. Perioada 1999 - 2006

În țara noastră, normalizatorii în domeniul contabilității acționează, elaborând printre altele, un pachet reglementar privind armonizarea integrală a sistemului contabil cu Directiva a IV- a a Comunităților Economice Europene şi cu Standardele Internaționale de Contabilitate. S-a început această acțiune încă din anul 1999, prin publicarea Ordinului Ministerului Finanțelor Publice nr. 403/ 1999 "Reglementările contabile armonizate cu Directiva a IV-a Comunităților Economice Europene şi cu Standardele de Contabilitate Internaționale".

Ulterior, prin Ordinul nr. 94/2001, a apărut o nouă reglementare legislativă care abrogă O.M.F.P. nr.403/1999 şi care aprobă Reglementările contabile armonizate cu Directiva a –IV-a a Comunităților Economice Europene şi cu Standardele de Contabilitate Internaționale", care de fapt completează şi clarifică o parte din problematica armonizării contabile româneşti.

În anul 2002 prin O.M.F.P. nr.36, se aprobă reglementări contabile simplificate, armonizate cu directivele europene. Concomitent, Legea contabilității nr.61/2001 şi 82/1991 a fost modificată şi completată prin Ordonanța Guvernului nr. 61/ 2001 şi republicată, în concordanță cu reglementările contabile armonizate.

În temeiul art. 3 din H.G. nr. 208/2005, privind organizarea şi functionarea Ministerului Finanțelor Publice şi Agenției Naționale de Administrare fiscală şi în baza prevederilor art. 4 din Legea Contabilității nr. 82/1991, republicată, Ministerul Finanțelor Publice a emis ordinul pentru aprobarea Reglementărilor contabile conforme cu Directivele a IV-a şi a VII-a ale Comunităților Economice Europene. Aceste reglementări contabile conforme cu Directivele europene au intrat în vigoare la data de 1 ianuarie 2006 şi abrogă ordinele Ministerului Finanțelor Publice emise anterior, respectiv: 94/2001, 306/2002, 1827/2003 şi prevederile din ordinul nr. 1775/2004.

Standardele Internaționale de Contabilitate au fost utilizate, de fapt, pentru înlocuirea situațiilor financiare de către multe societăți, din întreaga lume, situații care vor fi acceptate pe piețele de capital. Standardele Internaționale de Contabilitate, prin intermediul acestor situații financiare, asigură obținerea informațiilor de calitate, transparente şi comparabile, care

[10] Calu D. (2005) *Istorie şi dezvoltare contabilă în România*, Bucureşti, Edit. Economică

contribuie la fundamentarea deciziilor participantelor pe piețele internaționale şi pe alte domenii de utilizare.

Programul de armonizare contabilă, a suscitat o serie de polemici şi discuții printre specialiştii din domeniul financiar-contabil. Perioada de derulare a acestui program de armonizare contabilă în România cuprinde anii 1999-2005. Astfel, în anul 1999, programul de armonizare contabilă, afectează situațiile financiare pentru un anume număr de societăți cotate la Bursa de Valori Bucureşti, entități de interes național, care au experimentat acest program. Pentru anul 2000 au fost integrate pentru experimentarea acestui program, toate societățile comerciale cotate, regiile autonome, entități de stat de interes național şi entități care activează pe piața de capital. Pentru progamul de implementare, a fost prevăzut a se realiza pe etape, în funcție de modul cum fiecare persoană juridică va satisface cerințele a cel puțin două , din totalul de trei criterii de mărime, stabilite în acest scop pentru finele anului anterior, respectiv: cifra de afaceri netă, total active şi numărul mediu de salariați ai anului anterior. De exemplu, pentru finele anului 2005, sunt fixate următoarele niveluri:

- cifra de afaceri netă 7.300.000 euro
- total active 3.650.000 euro
- numărul mediu de salariați 50 în cursul exercițiului financiar.

Principalele noutăți pe care le-au adus reglementările legislative de armonizare a sistemului contabil românesc se referă cu precădere la concepte şi obiective noi, pe baza cărora este creată informația raportată prin situațiile financiare. De asemenea, a apărut o serie de noutăți privind modul de structurare şi prezentare a informațiilor în situațiile financiare. Față de Legea Contabilității nr. 82/ 1991, în ce privesc componentele situațiilor financiare apar două documente noi şi anume: *Situația modificării capitalului propriu* şi *Situația fluxurilor de numerar*. De asemenea, au dispărut anexele la bilanț, care au fost înlocuite cu documentul *Note explicative.*

Nu au fost doar schimbări de formă, între acestea existând şi schimbări de fond. Ordinul Ministerului Finanțelor Publice nr.94/2001, a reprezentat un pas important în domeniul şi principiilor contabile. Regăsim principiile clasice, care apar atât în Directiva a IV-a, cu excepția principiului necompensării, cât şi în Standardele Internaționle de Contabilitate în cazul acestora neexistând principiul intangibilității bilanțului. Au apărut principii noi, unele se regăsesc în Directivele europene, altele în Standardele Internaționale de Contabilitate. Astfel, principiul prevalenței economicului asupra juridicului (nu apare în Directivele Europene) care, în țara noastră, de fapt, a şi fost pregătit printr-o serie de reglementări referitoare la contractele de leasing, de accelerare a reformei economice. De asemenea, dintre noile principii stipulate în Legea Contabilității, mai semnalăm: principiul evaluării separate a elementelor de activ şi pasiv (care nu apare în cadrul general al IAS) şi principiul importanței semnificative (nu apare în Directivele europene). Semnalăm la acest ultim principiu , importanța ce o capătă raționamentul profesional, prin care se va determina pragul de semnificație privind prezentarea situațiilor financiare a diferitelor elemente de activ şi de pasiv.

Deşi a fost considerat un experiment, eşantionul de 13 firme întâlnit în perioada 1993-1999 a avut influențe semnificative asupra contabilității. Încă de la început, trebuie menționat

faptul că, în acea perioadă, era vorba de o aplicare parțială a standardelor IFRS. Cu toate acestea, schimbările antrenate de ordinul 403/1999 au fost majore datorită diferențelor existente între sistemul național de la acea dată şi standardele IFRS:

- ✓ lipsa unor componente fundamentale ale situațiilor financiare precum situația fluxurilor de trezorerie şi situația variațiilor capitalului propriu;
- ✓ lipsa majorității anexelor la situațiile financiare pe care standardele internaționale le cer;
- ✓ neadaptarea situațiilor financiare la efectele inflației (România în acea perioada aflându-se în plin proces hiperinflaționist);
- ✓ neîntocmirea de situați financiare consolidate pentru societățile dintr-un grup;
- ✓ lipsa conceptului de impozite amânate; faptul că în sistemul actual prevala juridicul asupra economicului şi că situațiile financiare erau întocmite în primul rând pentru uzul organelor fiscale.

Urmare a concluziilor desprinse din acțiunea de experimentare, reglementările contabile au fost revizuite şi îmbunătățite, elaborându-se Ordinul nr. 94/2001 *pentru aprobarea reglementărilor contabile armonizate cu Directiva a IV-a a Comunității Economice Europene şi cu Standardele Internaționale de Contabilitate.*

Sub incidența prevederilor prezentului ordin au intrat inițial 197 de persoane juridice reprezentând societăți comerciale cotate la Bursa de Valori din Bucureşti, unele regii autonome, companii, societăți naționale şi alte entități de interes național. Aceste reglementări au devenit obligatorii şi pentru restul entităților mari, pe măsură ce acestea îndeplineau cel puțin două din criteriile de mărime specificate pentru perioada 2001-2005.

CAPITOLUL III. PERIOADA 2006-2013: INTENSIFICAREA PROCESULUI DE INTERNAȚIONALIZARE

Procesul de extindere la Uniunea Europeană, mondializarea economiilor, gruparea societăților, creşterea capitalizării bursiere, dezvoltarea pieţelor financiare, apariția de noi instrumente financiare, toate acestea constituie cauze care conduc la necesitatea armonizării contabile internaționale.

Armonizarea contabilă internațională reprezintă procesul prin care normele sau regulile naționale, diferite de la o țară la alta, uneori divergente, sunt perfecționate pentru a deveni compatibile[11]. Spre deosebire de aceasta, normalizarea contabilă presupune uniformizarea completă a regulilor.

Normalizarea contabilă comportă la nivel internațional elaborarea de reguli sau de norme aplicabile, în totalitate ori parțial, la un ansamblu de țări, la un ansamblu de specialişti ai profesiei contabile.

Pe plan mondial, în prezent se aplică două seturi de standarde, alături de practicile contabile specifice economiilor fiecărei țări în parte:

1. International Accounting Standards (IAS) - ce se aplică în țările continental europene, precum şi în țarile care la un moment dat au fost sub sfera de influență a Franței. România se află sub influența IAS.

2. General Accepted Accounting Principles (GAAP) - ce se aplică în țările de orientare anglo-saxonă. Exemple: Marea Britanie, Statele Unite ale Americii, Noua Zeelandă, Australia s.a.

Cele două seturi de standarde sunt reglementate de către acelaşi organism internațional: *International Accounting Standards Board (IASB).*

IFRS impun profesioniştilor contabili un limbaj nou. Modificările aduse de IFRS sunt semnificative. Un exemplu în acest sens este rezultatul contabil care multă vreme a fost considerat principalul indicator de măsurare a performanței financiare a unei entități economice, şi care acum, conform IFRS, este înlocuit cu un alt indicator: rezultatul global.[12] În plus, în prezent, modelările econometrice ale industriei financiare devin instrumente de lucru ale profesioniştilor contabili, transformând considerabil munca lor de reflectare a faptelor verificabile în estimări convenționale privind viitorul.[13]

---

[11] Lenghel R.D. (2011) "*Armonizare,convergență şi conformitate contabilă internațională*", Anuarul Institutului de Instorie, Seria Humanistica

[12,13] Ristea M., Jianu I., Jianu I. (2010) *Experiența României în aplicarea Standardelor Internaționale de Raportare Financiară şi a Standardelor Internaționale de Contabilitate pentru sectorul public,* Revista Transilvană de Ştiințe Administrative 1 (25)/2010, pp. 169-192

Realitatea este că până în anul 2005 aproximativ 1.500 de entităţi au ajuns să întocmească situaţii financiare conforme cu standardele IFRS. Studiile efectuate în anul 2005 asupra societăţilor mari care au trebuit să aplice standardele IFRS au scos în evidenţă următoarele aspecte[14]: aceste entităţi nu au avut resurse financiare necesare implementării în formă şi fond a unui sistem de raportare bazat pe standardele IFRS; au existat dificultăţi în asimilarea standardelor IFRS în rândul membrilor profesiei contabile, aceştia fiind obişnuiţi, mai degrabă, să facă raţionamente fiscale decât economice; slaba deconectare a contabilităţii de fiscalitate, deoarece în absenţa unor prevederi explicite în norma contabilă, contabilii aplică regula fiscală, ocolind prevederile standardelor IFRS; slaba conştientizare a importanţei unui sistem de raportare bazat pe standardele IFRS de către conducerea entităţilor (trecerea la aplicarea standardelor IFRS a fost văzută ca o schimbare a formei de prezentare a situaţiilor financiare, şi nu ca o implementare a politicilor contabile în acord cu realitatea economică şi financiară a entităţilor)

În cadrul programului de reformă contabilă din ţara noastră, care are drept scop armonizarea cu normele europene şi realizarea compatilizării cu standardele internaţionale (IAS-IFRS) au fost puse în aplicare reglementările contabile armonizate cu Directiva a IV-a europeană şi cu standardele de contabilitate, fiind emise OMFP nr. 94/2001 (pentru întreprinderile mari) şi OMFP nr. 306/2002 (aplicabil întreprinderilor mici şi mijlocii).

Începând cu data de 1 ianuarie 2006 în România se aplică, în cazul entităţilor economice, Ordinul Ministrului Finanţelor Publice nr. 1752 din 17 noiembrie 2005 *pentru aprobarea reglementărilor contabile conforme cu Directivele europene.*

După 2006, sistemul contabil al entităţilor din România a fost structurat în două părţi: în primul rând trebuia să se aplice Reglementările armonizate cu Directivele Europene şi cu Standardele Internaţionale de Contabilitate, şi în al doilea rând, firmele considerate mici să aplice o variantă simplificată a Reglementărilor Contabile armonizate doar cu Directivele Europene.

Aplicarea spiritului standardelor internaţionale în mediul contabil românesc va întâmpina greutăţi în anumite situaţii ca urmare a resimţitei mixiuni a dreptului fiscal în sfera contabilităţii. Considerăm că ar fi necesară o deconectare a contabilităţii de fiscalitate. Într-un sistem optim nu poate coexista libertatea raţionamentului profesional împreună cu menţinerea în perimetrul aplicaţiilor contabile a legislaţiei şi reglementărilor de natură fiscală.

Aplicarea normelor IAS de către companiile cotate din România este viabilă datorită modului lor de finanţare. Putem considera că introducerea în practica contabilă din ţara noastră a normelor de consolidare a conturilor, norme armonizate cu Directiva a VII-a a Consiliului 83/349/EEC privind conturile consolidate, corelate cu standardele internaţionale de contabilitate IAS 27 "Investments in Associates" şi IAS 31 "Interestes in jointventures", a avut ca efect alinierea societăţilor comerciale la cerinţele de informare privind grupurile de societăţi recunoscute pe plan european şi mondial. În România a crescut în ultima vreme ponderea societăţilor stăine care deţin participaţii de seamă în cadrul întreprinderilor româneşti. Sunt necesare noi abordări contabile pentru entităţile ce funcţionează sub denumirea consacrată de

[14] Feleagă, L. şi Feleagă, N.(2005) *, Reformă după reformă: Contabilitatea din România înfaţa unei noi provocări*, Bucureşti: Editura Economică

grupuri de societăţi, întrucât pe zi ce trece, nevoile de informare interne ale terţilor cresc şi se diversifică, iar datele oferite de contabilitate devin insuficiente .

Începând cu exercițiul financiar al anului 2006, ramân în afara prezentelor reglementări doar agenţii economici din categoria mici şi mijlocii, care vor aplica prevederile Legii Contabilităţii nr. 82/1991 republicată şi Regulamentul de aplicare a acesteia. Planul contabil general adoptat în conținutul OMFP nr. 94/2001 este valabil pentru toţi agenţii economici, cu precizarea că pentru microîntreprinderi trebuie utilizate doar conturile sintetice de gradul I.

CECCAR a emis în anul 2004 câte un ghid privind înțelegerea şi aplicarea fiecărui standard internaţional de contabilitate, iar, din anul 2005 a preluat sarcina traducerii în fiecare an a standardelor IFRS, iar din anul 2007 şi a standardelor IPSAS (*International Public Sector Accounting Standards*). Totodată în anul 2006 a fost creat, în cadrul său, Comitetul pentru IFRS, care reuneşte cele mai înalte competenţe în domenii din România şi care are următoarele obiective :

- analiza incidenţei deciziilor Comisiei Europene asupra evoluţiei sistemului contabil naţional;
- analiza reglementărilor contabile naţionale şi identificarea stărilor conflictuale cu prevederile din standardele IFRS;
- formularea de soluţii menite să asigure coerenţă reglementărilor contabile naţionale cu prevederile IFRS şi înaintarea lor organismului de normalizare;
- extinderea programului de pregătire profesională prin organizarea de cursuri pentru manageri, pentru specialişti din bănci, din domeniul asigurărilor, din instituţiile publice etc;
- supravegherea modului de implementare a standardelor IFRS în entităţi, prin sondaje şi studii menite să pună în evidenţă eventualele surse de dificultăţi;
- acordarea de consiliere membrilor profesiei în vederea soluţionării dificultăţilor de aplicare a standardelor IFRS.[15]

Considerăm că este necesar să prezentăm, pe scurt, ordinele emise de Ministerul Finanţelor Publice care au avut cea mai mare influenţă asupra internaţionalizării contabilităţii.

Ordinul Ministerului Finanţelor Publice nr. 907/2005 - *Persoanele juridice care aplică reglementări contabile conforme cu Standardele Internaţionale de Raportare Financiară, respectiv reglementări contabile conforme cu Directivele Europene* a fost emis pentru a împărţi întreprinderile în două grupări: cele care aplică reglementări contabile conforme cu Directivele Europene şi cele care vor aplica reglementări conforme în totalitate cu IAS/IFRS. Acestea erau consecinţele procesului de pregătire pentru aderarea la Uniunea Europeană.

Toate entităţile vor aplica reglementările conforme cu Directivele Europene, iar din anul 2006 instituţiile de credit aveau obligaţia să întocmească situaţii financiare conforme cu IFRS, în timp ce alte entităţi de interes public vor aplica aceste standarde doar dacă îndeplinesc criteriile.

---

[15] Bunea, S. (2006) „*Analiza impactului procesului de convergenţă asupra evoluţiei unor sisteme contabile naţionale şi învăţăminte pentru România*”, Congresul al XVI-lea al profesiei contabile din România, Bucureşti: Editura CECCAR, 2006, pp. 201-216.

Ordinul nr. 1752/2005 din 17 noiembrie 2005 al Ministrului Finanțelor Publice pentru *Aprobarea reglementarilor contabile conforme cu Directivele Europene* a fost emis pentru a adopta Directiva a IV-a şi Directiva a VII-a Europeană, ce vor fi aplicate de toate entitățile, începând cu 1 ianuarie 2006. (cu exceptia entităților menționate mai sus) .

Ordinul nr. 1121/2006 din 4 iulie 2006 privind *aplicarea Standardelor Internaționale de Raportare Financiară* a apărut din necesitatea grupurilor de societăți de a întocmi situații financiare conforme cu IFRS. De aceea, începând cu 1 ianuarie 2007, instituțiile de credit (sub forma grupurilor de societăți, listate sau nu la Bursă) şi grupurile de societăți vor întocmi situații financiare consolidate în conformitate cu IFRS .

În data de 29 octombrie 2009 a fost implementat Ordinul nr. 3055 al Ministrului Finanțelor Publice pentru *aprobarea Reglementărilor contabile conforme cu Directivele Europene* care a intrat în vigoare la data de 1 ianuarie 2010. OMFP 3055/2009 a devenit astfel fundamentul întocmirii tuturor situațiilor financiare şi al documentelor ce determină o bună funcționare a sistemului fiscal într-o entitate. Reglementările prevăzute de Ordin cuprind Reglementările contabile conforme cu Directiva a IV-a a Comunităților Economice Europene şi Reglementările contabile conforme cu Directiva a VII-a a Comunităților Economice Europene.[16]

În anul 2012, a fost publicat Ordinul Ministerului Finanțelor Publice nr. 1286/2012 pentru *Aprobarea Reglementărilor contabile conforme cu Standardele internaționale de raportare financiară, aplicabile societăților comerciale ale căror valori mobiliare sunt admise la tranzacționare pe o piață reglementată*, care specifica faptul că societățile cotate la Bursa de Valori Bucureşti vor întocmi obligatoriu situații financiare în conformitate cu IFRS.

Reglementările acestui ordin vor fi aplicate împreună cu Legea Contabilității nr. 82/1991, cu modificările şi completările ulterioare, cu Standardele Internaționale de Raportare Financiară, precum şi cu alte prevederi legale aplicabile, în scopul asigurării unui grad ridicat de transparență şi comparabilitate a situațiilor financiare anuale.[17]

Însă prevederile acestui ordin nu se aplică instituțiilor de credit, instituțiilor financiare nebancare, instituțiilor de plată, instituțiilor emitente de monedă electronică, Fondului de garantare a depozitelor din sistemul bancar, precum şi a altor instituții predominant bancare.
Pentru exercițiul financiar al anului 2012, societățile vor întocmi situații financiare individuale conform IFRS, însă retratând informațiile din contabilitatea organizată în baza reglementărilor contabile conforme cu Directiva a IV-a, aprobate prin OMFP 3055/2009, iar începând cu 2013, entitățile vor ține contabilitatea conform prevederilor IFRS.

Din anul 2006 şi până în prezent, din punct de vedere fiscal, s-au produs foarte multe schimbări, afectând şi contabilitatea, datorită raportului de dependență dintre cele două, însă

---

[16] ORDIN Nr. 3055 din 29 octombrie 2009 pentru *aprobarea Reglementărilor contabile conforme cu directivele europene*

[17] Ordinul 1286/2012 pentru *aprobarea Reglementărilor contabile conforme cu Standardele Internaționale de raportare financiară, aplicabile societăților comerciale ale căror valori mobiliare sunt admise la tranzacționarea pe o piață reglementată*

printre cele mai recente şi mai importante se numără si TVA la încasare, aplicabil din 1 ianuarie 2013.

TVA la încasare este aplicată în mod obligatoriu de către plătitorii de TVA care au sediul activității economice în România şi sunt înregistrați în scopuri de TVA şi care au înregistrat în cursul anului precedent o cifră de afaceri mai mică de 2.250.000 lei, iar printre operațiunile supuse sistemului TVA la încasare putem menționa operațiunile neimpozabile din România, operațiunile scutite de TVA, operațiunile supuse regimurilor speciale sau taxării inverse ș.a.

Regula principală a sistemului de TVA la încasare, introdus în Codul Fiscal prin OG nr. 15/2012, este aceea că exigibilitatea taxei intervine la momentul încasării contravalorii livrărilor/prestărilor efectuate sau, în cazul facturilor neîncasate, în cea de-a 90 a zi calendaristică de la data emiterii facturilor.

Începand cu 1 ianuarie 2013, noul sistem de plata a TVA trebuie aplicat obligatoriu de doua categorii de contribuabili, si anume:

- Persoanele impozabile inregistrate in scopuri de TVA, care au sediul activitatii economice in Romania, a caror cifra de afaceri in perioada 1 octombrie 2011 - 30 septembrie 2012 inclusiv nu depaseste plafonul de 2.250.000 lei.
- Persoanele impozabile care se inregistreaza in scopuri de TVA in cursul anului 2013.

Trecerea la Standardele Internaționale de Raportare Financiară reprezintă adoptarea unui limbaj comun de către societățile transfrontaliere şi companiile multinaționale, iar acest proces aduce o nouă perspectivă asupra raportării financiare, acestea devenind mai transparente, coerente, comparabile şi complete, contribuind la luarea unor decizii economice solide şi la creşterea lichidității companiilor ce aplică IFRS. Acest proces are, totodată, un impact semnificativ asupra datelor financiare şi necesită restructurarea sistemelor informaționale interne.

Esențial rămâne faptul că în țara noastră, contabilitatea a ținut pasul cu cerințele mai recente de globalizare şi mondializare a economiilor naționale, aflându-se astăzi în plin proces de armonizare şi convergență a sistemului său contabil cu referențialul contabil european şi internațional.

CONCLUZII

Din analiza evoluției contabilității în această perioadă, se pot desprinde următoarele concluzii :

- între anii 1990 – 1993, o perioadă intermediară între practicarea unui sistem contabil de tip sovietic şi aplicarea unui sistem contabil de inspirație franceză S-a ales construirea unui sistem contabil de inspirație franceză, modelat după necesitățile economiei din România. A aparut şi Legea Contabilității nr. 82/1991, referință pentru sistemul contabil din acea perioadă.

- În perioada 1994-1999, s-a implementat sistemul contabil francez şi s-a înființat *Programul Contabil de Dezvoltare a Contabilității din România*, ce avea ca obiectiv armonizarea cu Standardele Internaționale de Contabilitate şi cu Directivele Europene .

- După anul 2000 şi până în 2006, s-a încercat diviziunea contabilității în două categorii:
  - întreprinderile mici şi mijlocii, care vor aplica reglementări contabile existente deja, conforme cu Legea Contabilității nr. 82/1991;
  - întreprinderile mari, care vor aplica treptat Standardele Internaționale de Contabilitate.

- Din anul 2006 şi până în prezent, s-a încercat aplicarea armonizării deciziilor autorităților româneşti, însă doar câteva companii au pregătit de bunăvoie situațiile financiare în conformitate cu IAS/ IFRS din necesitatea de a obține finanțare externă.

- Faptul că numai câteva companii au fost interesate de IAS/IFRS poate sugera că statutul de armonizare a supus companiile româneşti la un efort nejustificat. Totuşi, potrivit Ordinelor Ministerului Finanțelor Publice nr. 881/2012 şi nr. 1286/2012 toate societățile ale căror titluri se pot tranzacționa pe o piață reglementată trebuie să întocmească situațiile financiare în virtutea Standardelor Internaționale de Raportare Financiară.

BIBLIOGRAFIE

1. Bunea, S. (2006) *Analiza impactului procesului de convergență asupra evoluției unor sisteme contabile naționale şi învățăminte pentru România*, Congresul al XVI-lea al profesiei contabile din România, Bucureşti: Editura CECCAR, 2006, pp. 201-216.
2. Calu D. (2005) *Istorie şi dezvoltare contabilă în România*, Bucureşti, Edit. Economică
3. Directivele UE si ale IASC
4. Feleagă N., Ionaşcu I. (1993) *Contabilitate Financiară* , Editura Economică, Vol. I
5. Feleagă, L. şi Feleagă, N.(2005) , *Reformă după reformă: Contabilitatea din România înfața unei noi provocări,* Bucureşti, Editura Economică
6. *IASB (International Accounting Standards Board), Standarde Internaționale de Raportare Financiară (traducere),* Bucureşti: Editura CECCAR, 2007
7. *IFAC (International Federation of Accountants), Standarde Internaționale de Contabilitate pentru Sectorul Public (traducere),* Editura CECCAR, 2008
8. Ionaşcu I. , Ionaşcu M., Olimid L. , Calu D.A. (2007) " An Empirical Evaluation of the Costs of Harmonising Romanian Accounting with International Regulations (EU Directives and IAS/IFRS)*" ,Accounting in Europe*, Vol 4.
9. Legea contabilității, Legea nr. 82/1991, republicată 2008
10. Legislația românească privind alinierea la IAS, 1991-2004
11. Lenghel R.D. (2012) *Repere ale evoluției contabilității*, Anuarul Institutului de Instorie, Seria Humanistica
12. Lenghel R. ,(2011) *Armonizare,convergență şi conformitate contabilă international*, Anuarul Institutului de Instorie, Seria Humanistica
13. OMFP 1286/2012 – *Reglementări contabile conform IFRS pentru SC ale căror valori mobiliare sunt admise la tranzacționare pe o piață reglementată*
14. ORDIN Nr. 3055 din 29 octombrie 2009 *pentru aprobarea Reglementărilor contabile conforme cu directivele europene*
15. Ristea M., Jianu I., Jianu I. (2010) "Experiența României în aplicarea Standardelor Internaționale de Raportare Financiară şi a Standardelor Internaționale de Contabilitate pentru sectorul public*"*, *Revista Transilvană de Ştiințe Administrative* 1 (25)/2010, pp. 169-192

Contabilitate şi Informatica de Gestiune

ACADEMIA DE STUDII ECONOMICE BUCUREȘTI

"Consecințele globalizării asupra informării financiare la nivelul grupurilor de societăți"

STAN DANIELA

STĂNESCU ADRIAN ALEXANDRU

TABACU ANA-MARIA

Licență – ZI, An II, Seria E, Grupa 638

Profesor coordonator: Prof. univ. dr. Marian SĂCĂRIN

Anul universitar 2012 ~ 2013

Rezumat

În primul capitol se prezintă aspecte teoretice privind conceptul de globalizare, analizând fenomenul atât din punct de vedere conceptual, cât şi dinamic. De asemenea, se analizează câteva grafice de referinţă pentru această temă, atât la nivel internaţional cât şi naţional. Astfel este interesantă comparaţia indicelui KOF (Indicele de globalizare economică) dintre România şi marile puteri economice. Valuarea indicelui României se apropie de cel al SUA, începând din anul 2004. Faţă de ţările europene România nu se află pe poziţiile fruntaşe ci a surclasat doar ţări precum: Albania, Macedonia, Turcia şi Ucraina. Se observă astfel un decalaj destul de consistent între România şi ţările dezvoltate membre ale Uniunii Europene. Prin urmare nevoia unei contabilităţi armonizate respectiv convergente a devenit imperativă.

În cele din urmă atenţia se îndreaptă către partea istorică a temei noastre. În cadrul unei reuniuni desfăşurate în 2002 la Norwalk, Connecticut, IASB şi Financial Accounting Standards Board din Statele Unite ale Americii (FASB) au convenit să îşi armonizeze agendele şi să coopereze în vederea reducerii diferenţelor dintre IFRS şi Principiile Contabile General Acceptate din SUA (US GAAP). În februarie 2006, FASB şi IASB au semnat un Memorandum de Înţelegere care conţine un program al aspectelor asupra cărora celor două organisme intenţionează să obţină convergenţa până în 2008.

Al doilea capitol prezintă, în amănunt, filozofia de convergenţă contabilă atât în viziunea europeană cât şi în cea americană. De asemenea, este analizată convergenţa ca un proces izomorfic prin care, o organizaţie (sau un set de reguli instituţionale, cum ar fi standardele internaţionale de contabilitate) devine similară cu o altă organizaţie (sau set de reguli instituţionale) prin adoptarea caracteristicilor celeilaltei organizaţii. Izomorfismul este astfel sinonim cu convergenţa. De asemenea, se ilustrează într-un mod clar şi schematic asemănările şi deosebirile dintre reglementările contabile din ţara noastră şi cele susţinute de US GAAP.

În ultimul capitol atenţia cade asupra grupurilor de societăţi. Se prezintă aspecte teoretice şi conceptuale privind aceste entităţi cât şi noţiuni elementare despre concepte cum ar fi: filiala, societatea-mamă, procentaj de control, procentaj de interes etc. În plus, se evidenţiază viziunea internaţională şi convergenţa contabilă la nivelul grupurilor de societăţi fiind utilizate următoarele metode de consolidare:

- în cazul controlului exclusiv: metoda integrării globale;
- în cazul controlului comun: metoda integrării proporţionale, ca prelucrare de bază (de referinţă) sau metoda punerii în echivalenţă, ca prelucrare alternativă;
- în cazul influenţei semnificative: metoda punerii în echivalenţă.

În contabilitatea americană, singura metodă de consolidare este integrarea globală. Integrarea proporţională nu este admisă în consolidarea conturilor şi, ca urmare, în cazul asocierilor în participaţie (întreprinderile de tip „joint-venture”) se utilizează metoda punerii în echivalenţă. În mod logic, în cazul întreprinderilor asociate, metoda punerii in echivalenţă nu este utilizată ca metodă de consolidare (ea este o metodă de evaluare).

Actualmente, marile grupuri de societăţi cotate la principalele burse de valori folosesc fie referenţialul contabil american (US GAAP – principiile contabile general admise din SUA), fie referenţialul internaţional (Standardele Internaţionale de Raportare Financiară elaborate de IASB – Consiliul Standardelor Contabile Internaţionale).

Cuvinte cheie

- ✓ ***Globalizarea***
- ✓ ***Convergenţa contabilă***
- ✓ ***Standardele Internaționale de Raportare Financiară*** *(IFRS)*
- ✓ ***Principii contabil general acceptate în SUA*** *(US GAAP)*
- ✓ ***Grup de societăți***
- ✓ ***Consolidarea***

Introducere

Subiectul temei noastre este numit: „Consecințele globalizării asupra informării financiare la nivelul grupurilor de societăți", subiect al căror nume sonore precum „globalizare" sau „convergență contabilă internațională" vor mentine interesul publicului larg și întotdeauna vor reprezenta un domeniu dinamic pentru viitorii economiști.

Din punctul nostru de vedere, este un subiect complex, cu puternice valențe de adaptare spre externalizare. Peisajul economic, în general, are un parcurs ascendent și o viziune externă spre unicitate. Într-un simplu cuvânt il putem numi ***globalizare****. Globalizarea la nivel economic este, asa cum am spus și mai sus, o arie de fenomene economice „înlănțuite",având ca principal scop fixarea unor standarde și procese economice generale și aplicabile global. În domeniul financiar-contabil, aceasta poartă denumirea de* ***convergență contabilă.*** *Se doreste astfel, un set comun de stardarde contabile care să aducă performanțe și să ofere utilizatorilor cele mai corecte informații. Fie că se folosește IFRS, US GAAP sau o convergență a acestora, principalul obiectiv al statelor lumii este de a omogeniza informația contabilă și de a crea acel limbaj comun de contabilitate „vorbit" în orice colț al lumii.*

Așa cum am spus mai sus, tema noastră vizează consecințele acestei globalizări în situațiile financiare la nivelul grupurilor de societăți.

În zilele noastre, grupul de societăți reprezintă o realitate la fel de importantă la fel ca și întreprinderea. Folosind o expresie plastică la modă, grupurile de societăți se constituie în „capitalismul de rețele". Formate în jurul unei societăți care le asigură conducerea, grupurile reunesc întreprinderi independende din punct de vedere juridic, dar legate strâns între ele prin participații și relații contractuale.

Se poate afirma că grupurile de societăți exprimă o realitate din ce în ce mai pragnantă în lumea afacerilor. Fenomenele de constituire de grupuri au luat, în ultimii zeci de ani, o mare amploare și au cuprins o gamă largă de sectoare de activitate. Vârful aisbergului economiilor dezvoltate este constituit de marile grupuri industriale, comerciale, bancare sau formate, mai nou, dintr-o structură compozită. Adesea, ele sunt cotate la bursă. Deși în cazurile cele mai întâlnite grupurile cuprind întreprinderi mari, structura de grup este adoptată tot mai frecvent, și de întreprinderile mici și mijlocii.

În concluzie, tema noastră vizează aspecte complexe și de interes în masă, fixându-ne obiectivul de a înțelege aceste efecte ale globalizări și de a le explica în cadrul grupului de societăți. De asemenea, prin acest proiect, descoperim cele mai interesante aspecte internaționale din domeniul contabil iar întreaga noastră atenție se îndreaptă spre „construirea" unei cariere internaționale și de succes!

Capitol 1: Ce este globalizarea?! Istoricul și analiza convergenței contabile internaționale

> ***„globalizarea reprezintă procesul prin care distanţa geografică devine un factor tot mai puţin important în stabilirea şi dezvoltarea relaţiilor transfrontaliere de natură economică, politică şi socioculturală, reţelele de relaţii şi interdependenţe dobândind un potenţial tot mai mare de a*** **deveni internaţionale şi mondiale”**
>
> (Popescu I., Bondrea A., Constantinescu M.,Globalizarea mit şi realitate, Ed. Economică,Bucureşti, 2004)

Fondul Monetar Internaţional defineşte **globalizarea** ca și "creșterea în interdependență economică a țărilor din întreaga lume, prin creșterea volumului și a varietății tranzacțiilor de bunuri și servicii peste granițe, fluxul de capital internațional mult mai liber și mai rapid, dar și o difuziune mai largă a tehnologiei."(*FMI, World Economic Outlook, 1997*). Banca Mondială definește globalizarea ca "*Libertatea și capacitatea indivizilor și a firmelor de a inița tranzacții economice voluntare cu rezidenți ai altor țări*".

1.1 Analiza conceptuală si dinamică a globalizării

Vom analiza globalizarea din două perspective: **conceptuală** (pentru a înțelege conceptul teoretic al globalizării) şi **dinamică** (pentru a întelege efectele sale "vizibile" din mediul economic).

a) Globalizarea-analiză conceptuală

Pentru o mai bună înțelegere a tematicii, considerăm necesară o scurtă analiză a conceptului de globalizare, aceasta fiind de fapt cauza generatoare a nevoii limbajului contabil comun. Într-un sens literal, globalizarea este un proces de transformare a unor fenomene locale sau regionale în fenomene globale. De multe ori, termenul de globalizare este utilizat cu referire la globalizarea economică, care este o integrare a economiilor naționale în economia internațională prin comerț, investiții straine directe, fluxuri de capitaluri, migrație și răspândirea tehnologiilor. Din perspectiva Organizației Națiunilor Unite, atunci când globalizarea este utilizată în contextul economic, „este caracterizată de expansiunea rapidă a comerțului internațional, investiții străine directe și fluxuri ale piețelor de capital"(ONU, 2001, p.14).

b) Globalizarea – dinamică și parcurs

Ritmul globalizării a crescut rapid în ultimele doua decenii ale secolului trecut, fiind stimulat de progresul tehnologic și de adoptarea de către un număr din ce în ce mai mare de țări, a unor politici economice axate pe externalizare. Progresul tehnic a fost condus de răspândirea computerelor și a internetului iar politicile de relații externe au fost stimulate de regulile impuse de Organizația Mondială a Comerțului (World Trade Organization), la care mai mult de 150 de țări deja s-au alăturat. Cu un cost al transporturilor și al comunicațiilor din ce în ce mai redus, și cu reducerea semnificativă a barierelor impuse circulației bunurilor, serviciilor și capitalului, deși mai rămân câteva obstacole considerabile legate de fluxul de forță de muncă, lumea devine din ce în ce mai mult un oraș global.

Lordul Kelvin afirmă că: ”dacă lucrul la care te referi poate fi evaluat și numărat, poți concluziona că știi ceva despre el, dar dacă nu-l poți cuantifica sau încifra, cunoștința ta este slabă și săracă”. Astfel pentru a cunoaște mai bine fenomenul de globalizare, el trebuie cuantificat și exprimat valoric. Diferite institute de cercetare specializate, din care amintim think-tank-ul elvețian KOF[1] urmăresc măsurarea gradului globalizării. Acest institut a dezvoltat indexul ce-i poartă numele, care înglobează în structura sa și alte dimensiuni ale procesului de globalizare, și anume: factorul social și factorul politic. Există și indecși calculați pentru fiecare factor determinant, nu doar factorii principali ai globalizării.

Astfel putem vorbi de convergența economică a unei țări, care are atât surse interne (ca urmare a politicilor interne promovate, în consens cu politicile comune), cât și comunitare (prin intermediul politicii de coeziune). Ambele generează o transformare structurală a economiei, contribuind prin aceasta la stimularea procesului de creștere economică și la recuperarea mai rapidă a decalajelor de dezvoltare.

Conform indexului economic KOF, România începând cu anul 1991 când avea o valoare de 29,82 (pe o scală de la 1 la 100), a înregistrat o creștere continuă și consistentă, ajungând în anul 2009 (69,19) să depășească dublul valoarii înregistrate în 1991.

[1] KOF este un institut economic elvețian ce aparține Institutului ETH din Zurich. Acronimul KOF provine de la cuvântul german ”Konjunkturforschungsstelle” care înseamnă institutul de cercetare a ciclicității economice.

1.2. Grafice şi analize privind Indicele de globalizare economică în România, SUA şi Europa

Figura 1.1. Indicele de globalizare economică KOF pentru România

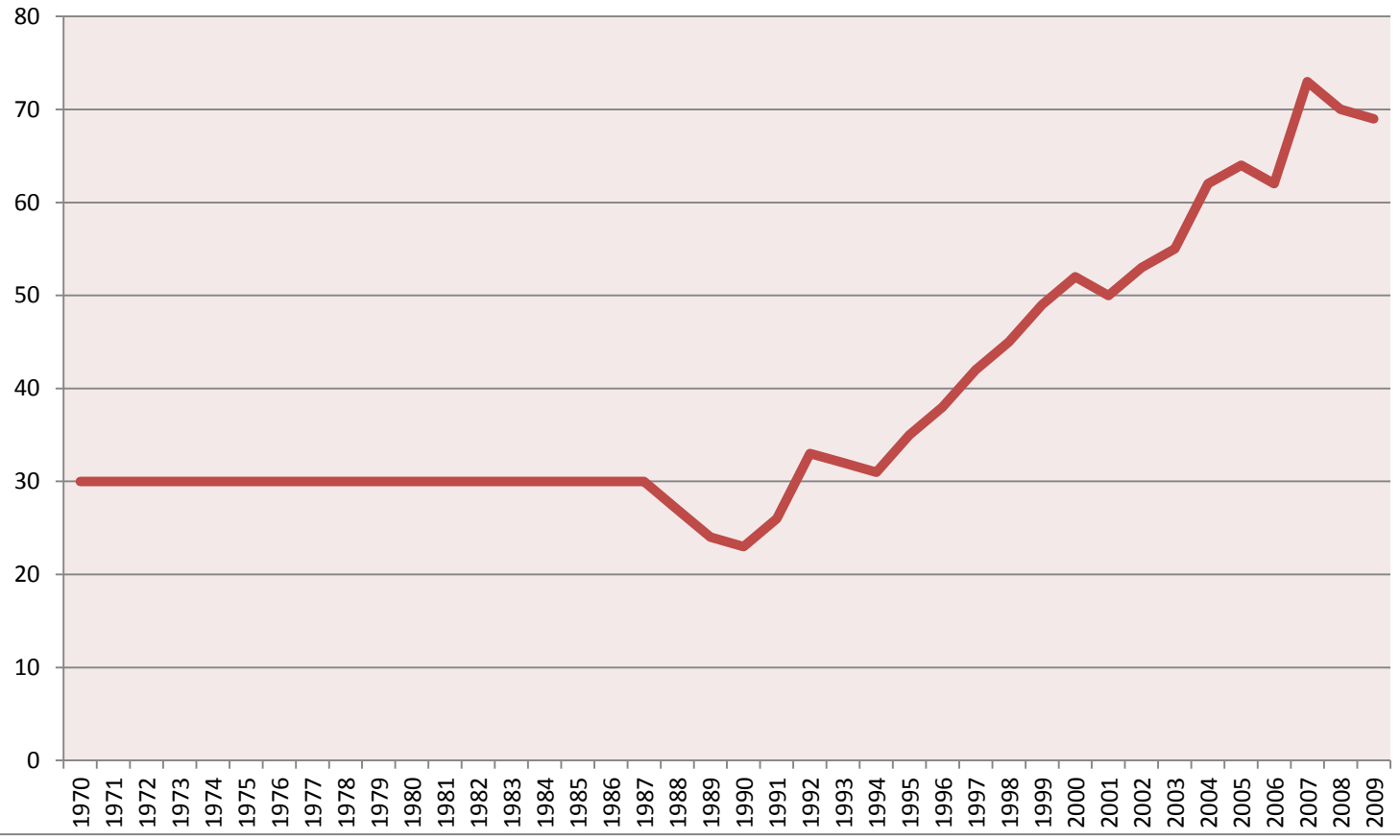

Sursa:KOF 2013

Interesantă este comparaţia acestui indice, dintre România şi marile puteri economice. Astfel, valuarea indicelui României se apropie de cel al SUA (fig 1.2), începând din anul 2004. Faţă de ţările europene (fig 1.3), România nu se află pe poziţiile fruntaşe ci a surclasat doar ţări precum: Albania, Macedonia, Turcia şi Ucraina. Se observă astfel un decalaj destul de consistent între România şi ţările dezvoltate membre ale Uniunii Europene. Prin urmare nevoia unei contabilităţi armonizate respectiv convergente a devenit imperativă.

Figura 1.2. Indicele de globalizare economică KOF pentru SUA

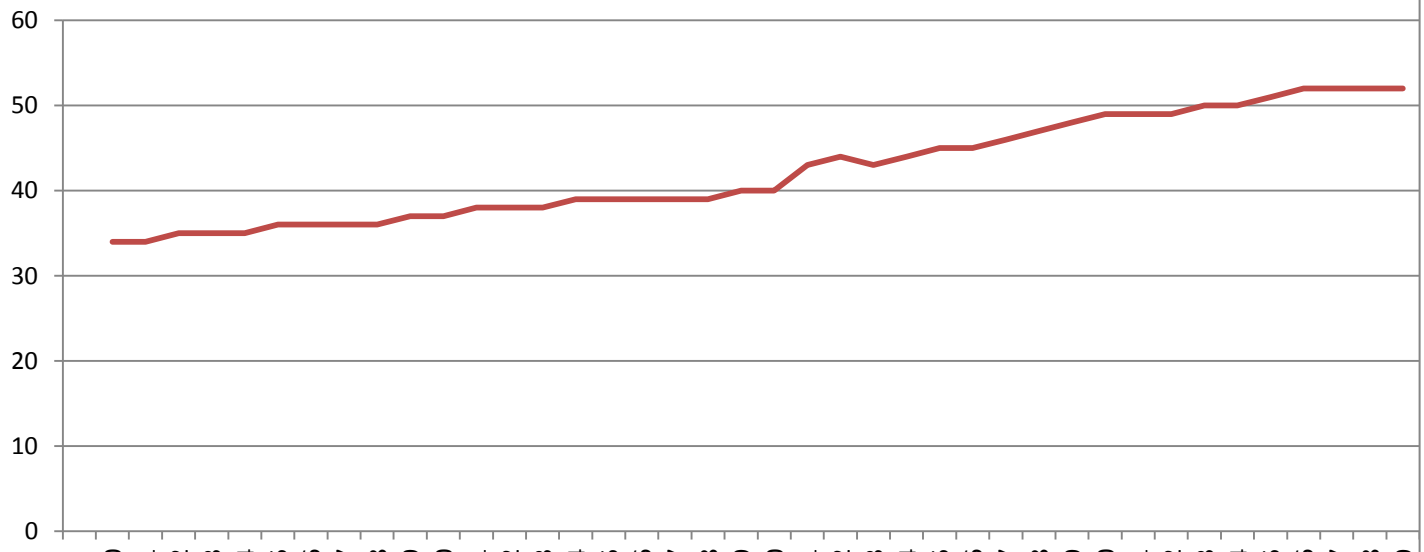

Sursa: KOF 2013

Figura 1.3. Indexul de globalizare economică KOF pentru Europa

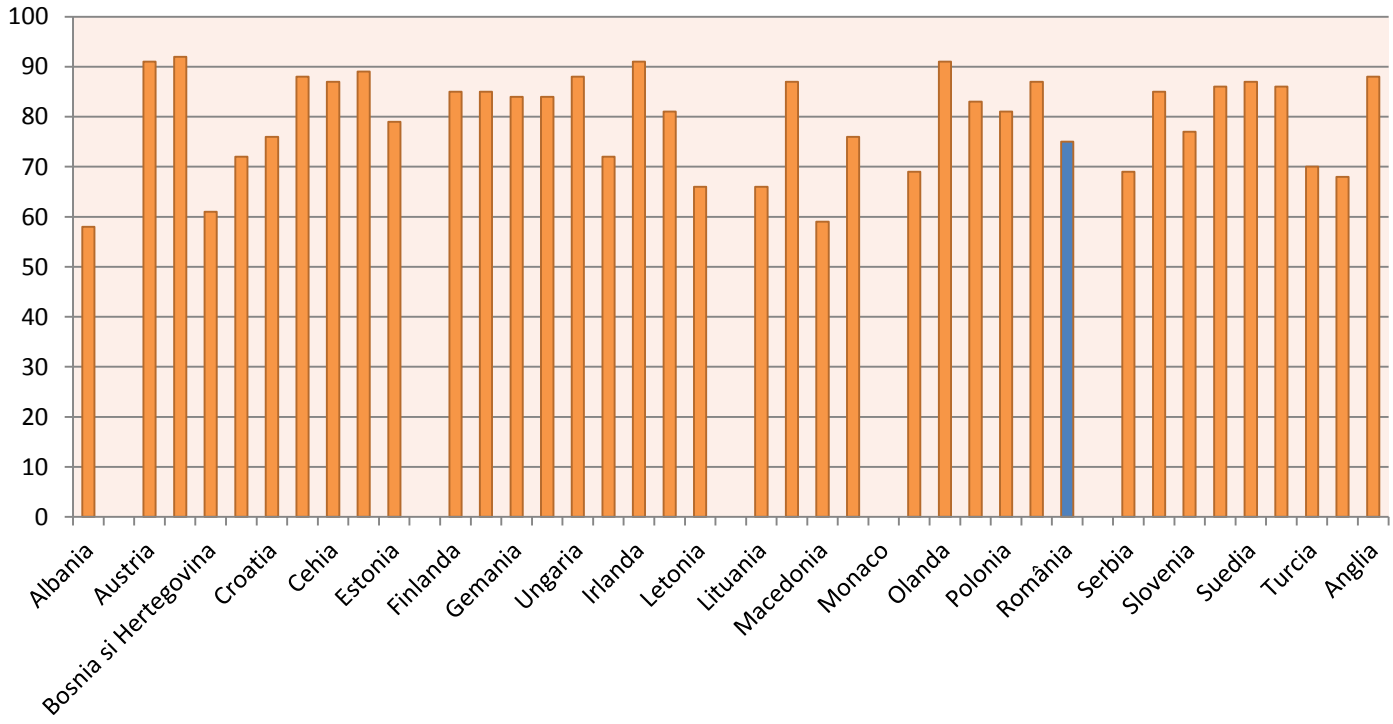

Sursa: KOF 2013

1.3 Scurt istoric al convergenței contabile internaționale

În 1904, în Statele Unite ale Americii au avut loc primele dezbateri pe tema conturilor consolidate iar primele situații financiare consolidate au fost realizate în 1892 de către compania National Lead. În Regatul Unit al Marii Britanii și Irlandei de Nord, problema a fost luată în discuție ceva mai târziu, în 1922, urmând ca în 1948 să se stabilească obligativitatea conturilor consolidate prin Legea societăților (Comanies Act).

IASC (International Accounting Standards Committee - Comitetul pentru Standarde Internationale de Contabilitate) format în 1973, a fost primul organism care avea drept scop pregătirea acestor standarde. În 2001 a devenit un organism internațional independent de reglementare contabilă, denumit IASB. De atunci procesul de utilizare a standardelor contabile intenaționale a adus o creștere foarte rapidă. În prezent aproximativ 120 de țări permit sau solicită companiilor Standardele Internaționale de Raportare Financiară (IFRS) emise de IASB sau o varinată locală a acestora.

Organismul american de normalizare contabilă FASB și IASB au lucrat împreună începând din 2002 la îmbunătățirea dar și la convergența standardelor americane, GAAP (Generally Accepted Accounting Principles) cu IFRS.

În continuare vom prezenta o scurtă cronologie a evenimentelor principale din decadele scurse începând din 1950 și până în decada începută în anii 2000 privind convergența contabilă:

- **Anii 1960:** Încep să iasă la iveală primele solicitări în vederea creării unui set de standarde contabile internaționale, datorită creșterii fluxurilor economice între țări, după Al Doilea Razboi Mondial, reconstrucția țărilor europene, și influența SUA în acest proces având un rol semnificativ;
- **Anii 1970-1980:** Primul organism de adoptare a Standardelor Internaționale de Contabilitate începe să prindă rădăcini;
- **Anii 1990:** Organismul american de reglementare în domeniul contabilității, FASB dezvoltă primul plan strategic pentru activitățile internaționale și își extinde colaborările cu alte organisme de reglementare.
- **Anii 2000:** Crește atenția asupra procesului de convergență contabilă, care suferă o accelerare: utilizarea Standardelor Internaționale de Contabilitate crește considerabil, organismul american și cel internațional, FASB și respectiv IASB încep să colaboreze formal, dar spre sfârșitul decadei SUA sondeaza posibilitatea de a adopta IFRS.

Pentru o mai bună înțelegere a termenului de convergență este utilă o abordare conceptuală care presupune o analiză a felului în care contabilii folosesc termenii și expresiile lor specializate.

II. Capitol 2: Convergența contabilă, aplicarea US GAAP și (sau) a IFRS de către întreprinderi și grupuri de societăți

2.1 Convergența – un proces izomorfic

În acest context, conceptul de izomorfism descrie un proces prin care, o organizație (sau un set de reguli instituționale, cum ar fi standardele internaționale de contabilitate) devine similară cu o altă organizație (sau set de reguli instituționale) prin adoptarea caracteristicilor celeilaltei organizații. Izomorfismul este astfel sinonim cu convergența. Literatura științifica diferențiază modurile prin care o organizație își poate schimba contabilitatea şi raportarea financiară printr-un proces de tip:

a) Izomorfism coercitiv ce se bazează pe prezumția că organizațiile sunt supuse unei presiuni din partea altor organizații de care sunt dependente, sau mai mult din partea așteptărilor culturale. Un astfel de caz este UE, care a impus ca toate companiile listate din spațiul ei, **să aplice IFRS în consolidarea conturilor**. **Un alt exemplu este cazul companiilor mama care cer filiaelelor și sucursalelor să folosească IFRS.**

b) Izomorfism mimetic ce indică modul în care organizațiile imită sau mimează acțiunile unor alte organizații similare, ce sunt percepute ca fiind mai legitime sau de succes în mediul instituțional. În UE, companiilor nelistate le este permisă, fără a fi însă obligate, folosirea IFRS. Dacă unele companii aleg IFRS, decizia lor probabil nu ar avea motivații competiționale. Mai degrabă, motivul principal poate fi de creștere a reputației, ca fiind companii moderne, cu o strategie pe termen lung, bine fixată, ce nu se teme de utilizarea instrumentelor mediului de afaceri modern. IFRS inspiră de altfel responsabilitate și legitimitate. În acest tip de izomorfism unele companii pot intra chiar fără voia lor, așa cum este cazul unora din România, unde în prima fază adoptarea IFRS nu a depins de a fi sau nu listată, ci altele au fost criteriile (cifra de afaceri, activele totale și numărul mediu de personal). Astfel, pentru unele companii, adopatarea IFRS poate fi privită mai degraba ca o povară.

c) Izomorfismul normativ ce poate fi văzut în multe țări, în procesul de convergență al standardelor naționale de contabilitate la IFRS; în retorica marilor firme de consultanță în contabilitate (ce consideră că toate companiile ar trebui să adope IFRS, și-și sfătuiesc astfel toti clienții); în sistemele de învățământ universitar, și nu în ultimul rând în organizațiile profesionale de contabilitate.

2.2. Izomorfismul US GAAP şi IFRS

Izomorfismul US GAAP la IFRS a fost o temă ce a stârnit atenția multor cercetători, de când cele două organisme FASB şi IASB au semnat tratatul MoU (Memorandumul de înțelegere) de la Norwalk (2002). Preocupările au fost în special de a analiza procesul înregistrat, prin urmărirea în timp a diferențelor existente între cele două sisteme de raportare financiară.

Un studiu empiric, a căutat să urmărească dacă firmele ce aplicau IAS puteau fi considerate a fi mai putin influențate de managementul profitului (earnings management, engl.), puteau recunoaște pierderile mai devreme, iar valorile contabile aveau o mai mare relevanță decât cele din US GAAP.

La vremea aceea, studiul empiric arăta că firmele ce aplicau IAS aveau o calitate mai redusă a raportărilor față de firmele ce aplicau US GAAP, în ce privește egalizarea rezultatelor (earnings smoothings, engls.), corelația dintre angajamente şi fluxurile de numerar, şi legătura dintre valorile contabile şi prețul acțiunilor.

Se poate considera totuşi că, în perioada respectivă, aplicarea IAS (reorganizarea IASC încă nu avusese loc, iar standardele încă nu se numeau IFRS) a adus unele îmbunătățiri în țările ce le-au adoptat. În cazul Japoniei, o cercetare empirică (Duangploy & Gray, 2007) realizată pe un eşantion de 139 de companii, demonstrează îmbunătățiri semnificative în ceea ce privește raportarea profitului operațional şi a celui net în anul 2002 şi a profitului net in 2001.

Printr-o cercetare empirică (Gordon, Jorgensen & Linthicum, 2008) se demonstrează procesul înregistrat de convergență contabilă. Concluziile studiului arată o calitate crescută a comparării câştigurilor între raportările US GAAP şi IFRS. Cu toate acestea, veniturile reconceliate sub US GAAP sunt superioare din punct de vedere informational, sugerând că renunțarea la reconcilierea între IFRS şi US GAAP ar rezulta în situații financiare mai puțin folositoare pentru evaluare.

Deşi rămân multe diferențe între US GAAP şi IFRS, aceste diferențe sunt eliminate într-un ritm fără precedent. Procesul continuu şi ferm de convergență între US GAAP şi IFRS , reflectă în mod clar dedicarea atât a FASB cât şi SEC de a promova şi susține IASB în dezvoltarea unui singur set de standarde contabile de înalte calitate, care sa fie acceptate la nivel mondial.

În Octombrie 2007, subcomitetul Senatului Statelor Unite pentru Instrumente Financiare, Asigurări şi Investiții a făcut audieri în vederea acceptării IFRS în Statele Unite. Audiat de acest comitet, Herz, unul din membrii FASB, a susținut că obiectivul final al FASB este asigurarea unui sistem de raportare financiară global de înaltă calitate, ce poate fi folosit pentru luarea deciziilor pe piețele mondiale de capital. Tot în acel an, Herz declarase la o conferință găzduită de FEI (Financial Executives International), că IFRS ar trebui sa fie singurele standarde globale, şi nu US GAAP.

2.3 De ce companiile americane să aplice IFRS?!

Totuşi, putem contura câteva motive determinante pentru folosirea IFRS de către companiile americane:

1) Pentru companii din anumite industrii, IFRS ar putea îmbunătăţii comparabilitatea cu competitorii. Companiile din SUA pot alege să-şi întocmească situaţiile financiare în conformitate cu IFRS, dacă principalii competitori folosesc şi ei IFRS;
2) IFRS oferă oportunităţi companiilor din SUA care operează global. Dintre avantajele ce le pot avea astfel de companii, se pot enumera:
   a) Standardizarea politicilor de contabilitate şi raportare financiară – un set consistent de politici contabile şi situaţii financiare în fiecare ţară unde raportările locale sunt obligatorii şi, de asemenea, îmbunătaţirea comparabilităţii informaţiilor financiare şi a planificării taxelor şi impozitelor;
   b) Centralizarea proceselor – prin mutarea lor către companie: o companie poate astfel să se bizuie mai puţin pe resursele contabile locale pentru scopurile raportării statutare, dezvoltând programe de training şi eliminând sistemele contabile divergente.
   c) Un control mai bun – raportarea standardizată permite companiilor să desemneze un singur deţinător la nivel global, pentru raportările statutare, având astfel un control mai bun asupra calităţii şi asupra situaţiilor financiare din multiple locaţii;
   d) Un management mai bun al lichidităţilor – dividendele ce pot fi plătite din subsidiare se pot baza pe situaţiile financiare locale. Permisiunea folosirii unor standarde contabile consistente pe tot teritoriul unei ţări poate ajuta la îmbunătăţirea planificării fluxurilor de numerar.

În accepţiunea FASB ,**convergenţa** internaţională a standardelor de contabilitate se referă atât la un obiectiv, cât şi la o cale de urmat pentru atingerea obiectivului (FASB, 2012). Astfel:

- FASB consideră că **scopul** final al convergenţei este un singur set de standarde contabile internaţionale de calitate înaltă, pe care companiile le pot folosi atât pentru raportarea naţională cât şi pentru cea transfrontalieră.
- Astăzi, **calea** pentru atingerea scopului este dată de colaborarea dintre FASB şi IASB, de a îmbunătăţi US GAAP şi IFRS, dar şi pentru eliminarea diferenţelor dintre ele.

2.4 Comparaţie între **US GAAP** şi reglementările contabile din **România** (OMFP 3055/2009)

Companiile, întreprinderile, instituţiile, **grupurile de societăţi** şi societăţile de orice fel şi mărime, persoanele juridice din întreaga lume întocmesc „conturi" şi situaţii financiare pentru a fi prezentate utilizatorilor de informaţii, proprietarilor, controlorilor, administratorilor, organelor fiscale, după o metodologie unică – iar aceasta este contabilitatea. Deciziile economice sunt luate de utilizatorii situaţiilor financiare necesită evaluarea capacităţii unei instituţii de a genera numerar sau echivalente ale numerarului şi a perioadei şi siguranţei generării lor. În ultimă instanţă de aceasta depinde, de exemplu, capacitatea ei de a-şi plăti angajaţii şi furnizorii, de a plăti dobânzi,de a rambursa credite şi de a realiza programele administrative.

Forma, structura şi conţinutul situaţiilor financiare

Forma, structura şi conţinutul situaţiilor financiare întocmite de entităţile din România sunt legiferate de Ordinul Ministrului Finanţelor Publice nr. 3055 din 29.10.2009 pentru aprobarea Reglementărilor contabile conforme cu directivele europene. Forma situaţiilor financiare întocmite conform acestei reglementări este cea verticală, **formă ce este de altfel preferată nu numai în UE cât şi în SUA.** Există însă şi state europene care adoptă formatul orizontal al bilanţului (Situaţia poziţiei financiare) ca şi componentă a situaţiilor financiare, precum Germania şi Italia, însă utilizează doar formatul vertical pentru contul de profit şi pierdere - Situaţia rezultatului global (altă componentă importantă a situaţiilor financiare).

În consecinţă, forma situaţiilor financiare întocmite conform legislaţiei naţionale nu diferă de forma situaţiilor financiare întocmite conform normelor US GAAP.

În ceea ce priveşte structura situaţiilor financiare vom arăta în continuare că aceasta diferă. Astfel, conform legislaţiei naţionale (OMFP 3055/2009), situaţiile financiare prevăd o structură a bilanţului – Situaţia poziţiei financiare - care ordonează activele în ordinea crescătoare a lichidităţii, iar capitalurile proprii şi datoriile în ordinea crescătoare exigibilităţii. Conform normelor US GAAP, activele sunt ordonate în bilanţ în ordine descrescătoare, iar capitalurile proprii şi datoriile în ordine crescătoare. Conform legislaţiei naţionale, contul de profit şi pierdere cuprinde toate veniturile şi cheltuielile exerciţiului financiar, grupate după natura lor, dispuse alternativ (venituri şi apoi cheltuieli în cadrul fiecărei activităţi, cu stabilirea rezultatului pe fiecare activitate), precum şi rezultatul exerciţiului. Conform normelor US GAAP, activitatea de exploatare din contul de profit şi pierdere este structurată diferit, cheltuielile de exploatare fiind ordonate atât în funcţie de natură cât şi în funcţie de destinaţia lor economică, iar anumite venituri şi cheltuieli pot fi prezentate cumulat.

În privinţa „Situaţiei fluxurilor de numerar (sau de trezorerie)" am constatat că atât varianta românească (conformă cu directivele europene) cât şi cea americană prezintă aceeaşi structură, folosindu-se unul din modelele prezentate de IAS 7.

Cât priveşte **„Situaţia modificărilor capitalului propriu",** varianta românească relevă în patru momente (sold la începutul exerciţiului, creşteri, reduceri şi sold la sfârşitul exerciţiului).

Elementele de capitaluri proprii sunt:

- Capitalul subscris/patrimoniul regiei;
- Prime de capital;
- Rezerve (Rezerve din reevaluare, Rezerve legale, Rezerve statutare sau contractuale, Rezerve reprezentând surplusul realizat din rezerve din reevaluare, Alte rezerve);
- Acţiuni proprii;
- Câştiguri legate de instrumentele de capitaluri proprii;
- Pierderi legate de instrumentele de capitaluri proprii;
- Rezultat reportat (Rezultatul reportat reprezentând profitul nerepartizat sau pierderea neacoperită, Rezultatul reportat provenit din adoptarea pentru prima dată a IAS, mai puţin IAS 29, Rezultatul reportat provenit din corectarea erorilor contabile, Rezultatul reportat provenit din trecerea la aplicarea Reglementărilor contabile conforme cu Directiva a IV-a a Comunităţilor Economice Europene);
- Profitul/pierderea exerciţiului financiar;
- Repartizarea profitului;
- Total capitaluri proprii.

În varianta americană, „Situaţia modificării capitalului" cuprinde două părţi: situaţia repartizării profitului şi situaţia acţiunilor. Există şi o alternativă la această situaţie, denumită „Situaţia repartizării profitului", însă prima situaţie este preferată de companiile americane întrucât conţine atât factorii care au determinat modificarea situaţiei capitalurilor în timpul perioadei, cât şi a acelora care au determinat modificări în repartizare a profitului.

Dacă până în acest punct, conţinutul situaţiilor financiare, în ambele variante, este aproximativ acelaşi, diferind câteodată structura acestora (forma, ordonarea elementelor etc.), ultima componentă diferă şi ca denumire cât şi ca formă. Este vorba de cea de-a cincea (ultima) componentă a situaţiilor financiare, denumită **„Note explicative la situaţiile financiare anuale"** în varianta românească conformă cu directivele europene, respectiv „Alte elemente" în varianta US GAAP.

În ambele variante, această ultimă componentă este destinată utilizatorilor în vederea relevării informaţiilor suplimentare necesare unei informări cât mai complete privind poziţia financiară şi rezultatele obţinute ale entităţii. În varianta românească, „Notele explicative la situaţiile financiare anuale" exemplifică modul de prezentare a informaţiilor prin celelalte componente ale situaţiilor financiare. Ca urmare, entităţile stabilesc formatul notelor explicative, cu condiţia prezentării cel puţin a informaţiilor solicitate, referitoare la elementele cuprinse în situaţiile financiare anuale.

Prin urmare, entităţile sunt obligate să întocmească note explicative (cel puţin 10 la număr) care să acopere toate informaţiile necesar a fi prezentate, privind:

- Active imobilizate;
- Provizioane;
- Repartizarea profitului;
- Analiza rezultatului din exploatare;
- Situaţia creanţelor şi datoriilor;
- Principii, politici şi metode contabile;
- Participaţii şi surse de finanţare;
- Informaţii privind salariaţii şi membrii organelor de administraţie, conducere şi de supraveghere;
- Exemple de calcul şi analiză a principalilor indicatori economico-financiari;
- Alte informaţii.

În varianta americană, această ultimă componentă a situaţiilor financiare („Alte elemente”),fără de care nicio analiză a acestora n-ar fi completă, cuprinde:

- discuţia şi analiza managerilor. Această situaţie cuprinde la rândul ei trei aspecte financiare ale companiei, şi anume: capacitatea de a rambursa obligaţiile pe termen scurt, capacitatea de a asigura fondurile necesare pentru activitatea curentă şi pentru extindere, respectiv rezultatele obţinute;
- note la situaţiile financiare. Acestea furnizează detalii suplimentare despre informaţiile prezentate în situaţiile financiare de bază;
- raportul de audit. Dacă auditorul îşi exprimă o părere calificată privind poziţia financiară, rezultatele activităţii şi fluxurile de trezorerie prezentate în situaţiile financiare, în sensul că e mulţumit de felul în care acestea sunt în concordanţă cu normele US GAAP, atunci aceste situaţii financiare pot fi utilizate fără restricţii de către utilizatorii informaţiilor cuprinse în acestea. În cazul în care auditorul îşi exprimă rezerve, atunci informaţii cuprinse în situaţiile financiare auditate pot fi utilizate numai cu anumite restricţii.

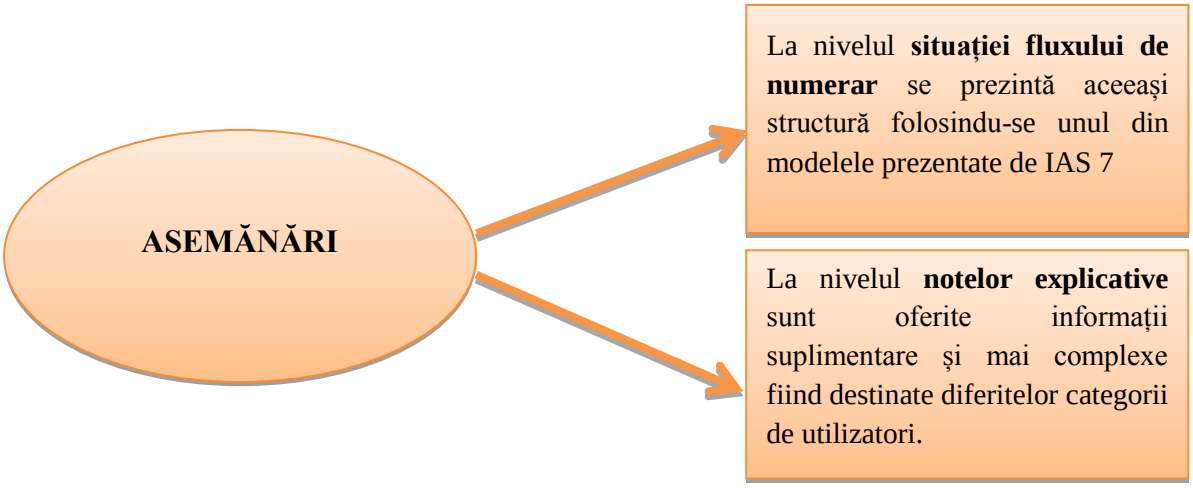

Sursa: Creaţie realizată de autori

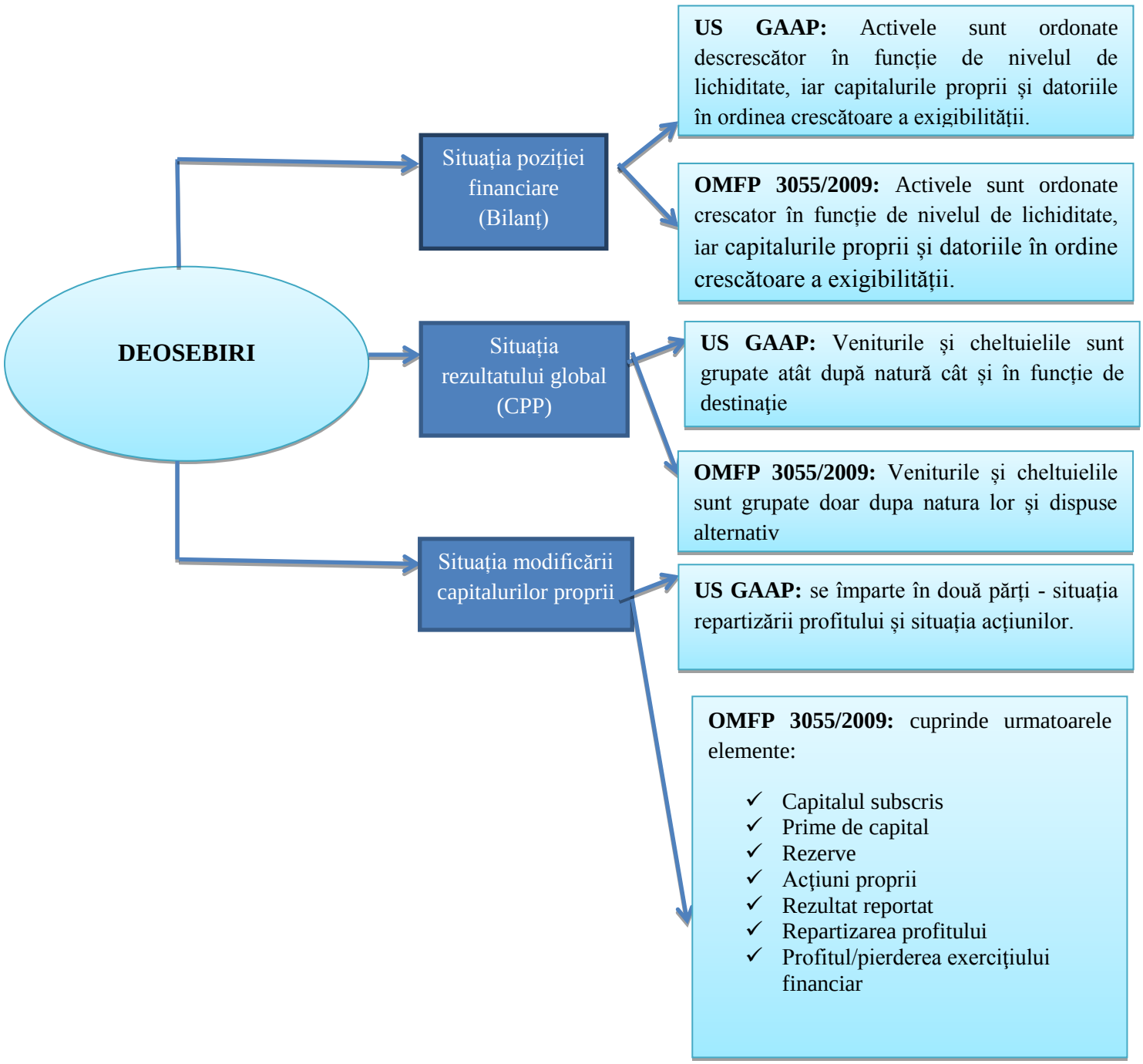

Sursa: Creaţie realizată de autori

2.5. Finalitatea convergenței US GAAP - IFRS

În 26 mai 2011 SEC (Securities and Exchange Commission) a publicat un plan de lucru în vederea unei potențiale încorporări a standerdelor IFRS în sistemul de raportare financiară al companiilor americane. În planul de lucru, se prezintă și aprobări ale altor jurisdicții naționale de încorporare a IFRS. Astfel, SEC menționează două mecanisme principale de încorporare a strandardelor IFRS: *convergența și asimilarea*[2]

În adoptarea convergenței, jursdicțiile naționale nu adoptă IFRS asa cum sunt ele emise de IASB și nici nu le încorporează direct în standardele naționale, ci își mențin standardele lor inițiale pe care apoi le includ într-un proces de convergență cu standardele IFRS, ce durează o anumită perioadă de timp. China este dată ca un exemplu de astfel de țară, care prin convergență, a micșorat diferențele între standardele naționale și IFRS, apropiinudu-le tot mai mult, fără a încorpora deplin IFRS. În plus, China dorește să elimine și diferențele încă existente.

În planul de lucru prezentat de SEC se face însă o distincție clară și anume, proiectele comune sub egida MoU dintre IASB și FASB, cunoscute sub titulatura de convergență nu sunt de tipul convergenței din abordarea Chinei. Argumentul în favoarea acestei explicații este că procesul de convergență dintre IASB și FASB implică schimbări în ambele referențiale, către standarde noi de calitate înaltă. Convergența în abordarea Chinei implică schimbări doar într-o singură parte, adică modificări ale unei țări către standardele IFRS existente deja.

Cealaltă alternativă prezentată de SEC, este abordarea mai multor țări, printre care și multe din UE. Această alternativă este o formă de asimilare, prin care, țările încorporează standarde IFRS individuale în setul lor de standarde naționale. Această abordare lasă loc de devieri față de cum sunt emise standardele IFRS de IASB, iar aceste deviații pot varia de la țară la țară. SEC observă în unele cazuri țări care adoptă standardele IFRS exact așa cum sunt emise de IASB, în alte cazuri țările traduc standardele IFRS în limba locală. Traducerile însă pot provoca diferențe, întrucât unele cuvinte sau expresii nu pot avea un echivalent direct în unele limbi. În alte cazuri subliniate de SEC, țările fac modificări sau adăugiri la anumite standarde IFRS, din diferite motive.

Ideea cadru prezentată de SEC în planul de lucru , are în vedere ambele metode descrise: convergența și asimilarea, și este numită convergo-asimilarea. Astfel pentru început, se propune o formă tranzitorie a convergenței, care apoi va intra într-un cadru operațional bazat pe asimilare, după cum se poate vedea în figura de mai jos:

[2] În engleză cuvântul folosit este *endorsement*. Alegem această traducere pentru a evidenția faptul că standardele IFRS au fost însușite de țări. Se mai folosește și termenul de *adoptare,* dar sensul de *asimilare* ni se pare mai apropiat de varianta originală din limba engleză.)

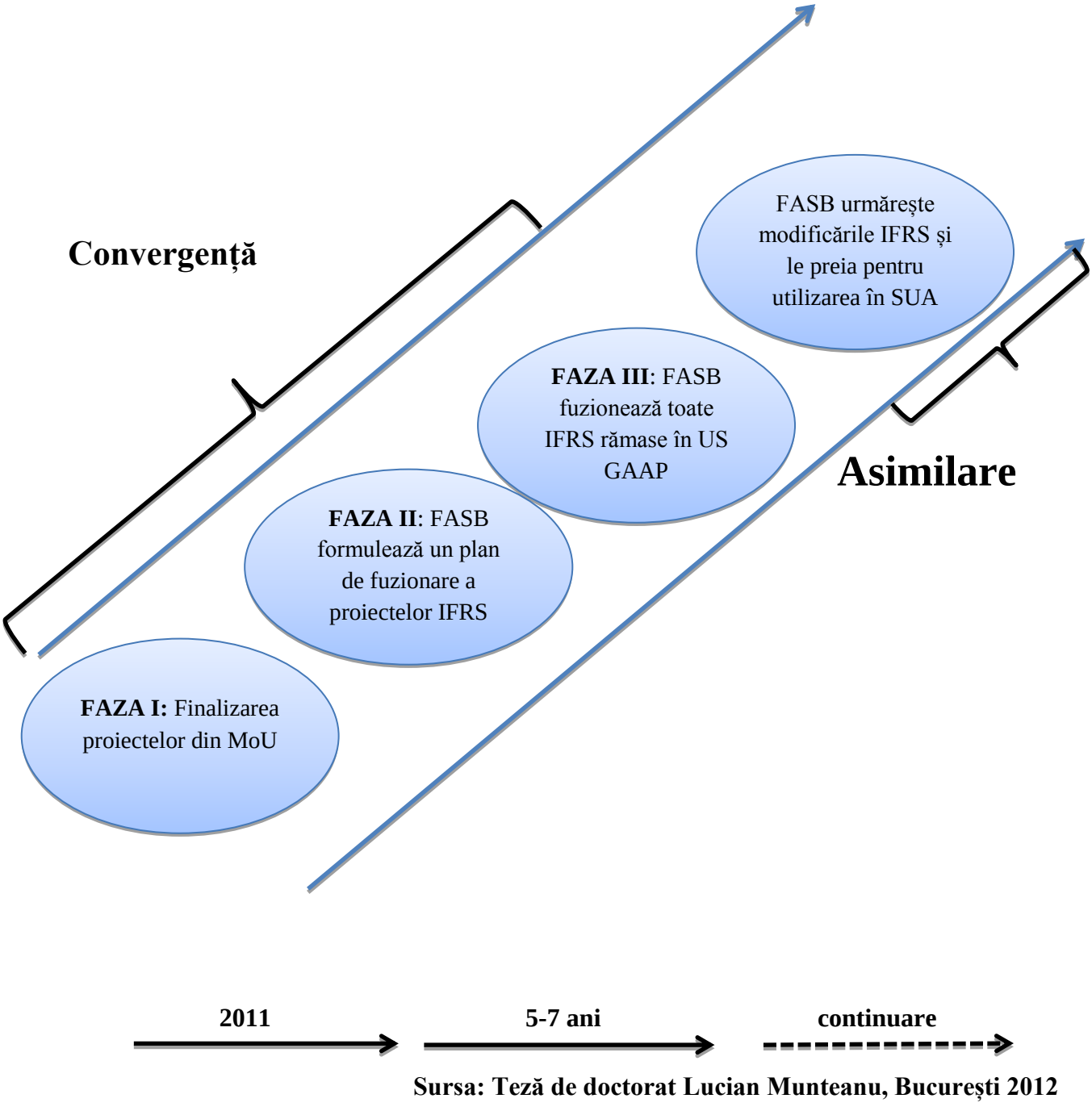

Sursa: Teză de doctorat Lucian Munteanu, București 2012

În cadrul propus de SEC, se menține FASB ca organism de reglementare în SUA, pentru a facilita procesul de tranziție, prin încorporarea standardelor IFRS existente în US GAAP într-o perioadă de timp stabilită (5-7 ani).

După finalizarea tranziției FASB este menținut în activitate ca un organism de asimilare în SUA, care va asigura că modificările IFRS satisfac nevoile părților interesate de SUA. Se menționează în planul de lucru că "la sfârșitul perioadei de tranziție, obiectivul va fi ca un emițător din SUA ce este conform cu US GAAP să poată de asemenea să menționeze că este conform și cu standardele IFRS așa cum sunt ele emise de IASB" (SEC, 2011).

Potențialul cadru operațional lasă posibilitatea FASB să elimine diferențele: "FASB își va menține autoritatea de a modifica sau adaugă cerințele standardelor IFRS încorporate în US GAAP, ca și alte jurisdicții, iar aceste modificări specifice SUA vor fi supuse unui protocol de încorporare stabilit". Sub acest sistem de lucru, FASB poate sesiza IASB despre potențiale goluri în îndrumarele autorizate, și poate recomanda soluții pentru probleme practice. Dar, dacă FASB constată că nu a fost găsită o soluție acceptabilă într-un timp util pentru piața SUA, își poate exercita autoritatea prin:

A. adăugarea unor cerințe de divulgare pentru a se adresa circumstanțelor din SUA, într-o manieră consecventă cu IFRS;
B. a prescrie care dintre tratamentele alternative permise de IFRS pentru o anumită problemă să fie adopatate de companiile americane;
C. să impună cerințe compatibile cu IFRS pentru probleme neabordate în particular de IFRS.

Pentru că la ora actuală nu a fost luată nicio decizie, strategia pe termen lung a SUA de atingerea obiectivului unui singur set de standarde contabile globale, rămâne neclară. Așa cum se menționează de către SEC, programul de convergență între US GAAP și IFRS diferă de celelalte programe de convergență din alte jurisdicții. Rezultatele convergenței celor două referențiale este de mare importanță, întrucât afectează toate celelalte ţări având în vedere că acest proces presupune modificări de ambele părți, iar aceste modificări trebuie apoi propagate de IASB în toate celelalte jurisdicții.

2.6. Obstacole în calea convergenței și limitările ei

Sunt identificate câteva bariere ale convergenței în spațiul UE. Printre cele mai importante, sunt enumerate: piețe de capital naționale limitate, insuficienta îndrumare în ceea ce privește aplicarea pentru prima dată a standardului IFRS, conectarea la fiscalitate a contabilității mai multor jurisdictii și natura complicată a unor standarde. La acestea se mai pot adaugă lipsa transparenței, lipsa experienței profesioniștilor contabili și lipsa pregătirii profesionale, și nu în ultimul rând costurile imputate de convergență.

Obstacole în calea convergenței:

1. **Obstacole de interpretare**: acestea sunt date de posibilitatea ca organismele de reglementare naționale să emită propriile lor interpretări, ceea ce ar duce la o implementare diferită a IFRS de la o țară la alta.
2. **Obstacole de limbă**: traducerea IFRS din engleză într-o limbă locală poate fi de asemenea o problemă, mai ales atunci când se importă noi concepte ce nu sunt bine înțelese. Astfel, un concept contabil tradițional dintr-o țară preluat dintr-o altă țară unde nu a fost aplicat niciodată, chiar dacă este tradus cu precizie, concepul în sine poate fi neînțeles.
3. **Obstacole de terminologie**: definirea și interpretarea uniformă a terminologiei joaca un rol important în convergență. Atunci când termenii sunt definiți sau interpretați diferit de la o țară la alta, convergența este împiedicată și odata cu ea și comparabilitatea.
4. **Obstacolul ajustării profiturilor**: constă în adoptarea de către companii a unor măsuri noi legate de profitabilitate trecând peste cele ale IASB, cu scopul declarat de a edifica mai bine utilizatorii rapoartelor financiare.
5. **Obstacole politice:** acestea pot reprezenta o barieră dificilă în calea convergenței. Companiile pot să pună presiune asupra IASB prin diferite canale. Astfel, companiile puternice sau băncile, dacă văd că nu pot convinge IASB în unele privințe care să le aducă avantaje, se reorientează și pun presiune pe alte organisme (Comisia Europeană, Comitetul de Reglementări Contabile sau Parlamentul European). Dacă demersul companiilor nu are reușită, atunci se pot orienta indirect spre IASB, punând paravan organisme credibile, ca să ceară modificarea structurii IASB, a numărului de trustee, în ideea de a planta persoane influente, care să deservească interesele.

Există mai multe tipuri de țări ce pot influența succesul convergenței. Acestea sunt:

- **Țări cu orientare anglo-americană:** acestea tratează cu mare atenție investitorul și chiar dacă se dă o importanță mare companiilor, mai mare importanță se dă celor care finanțează companiile (deși nu întotdeauna se întâmplă așa și în practică);
- **Țări cu orientare corporatistă:** predomină în zona Europei continentale. Acestea consideră că piețele există pentru a deservi companiile, acestea fiind mai departe considerate în politicile naționale. În aceste țări investitorii sunt importanți dar vocea lor contează mai puțin decât vocea companiilor;
- **Țări autoritare:** în acestea, piețele sunt tolerate atât timp cât promovează și sustin cauzele conducerii statului. În aceste țări investitorul nu este luat realmente în considerare.

Aceste viziuni diferite constituie baze instabile pentru standardele contabile globale, și pentru mecanisme de constrângere a implementării lor. Este greu de crezut că țările în care investitorul nu este luat în seamă își vor schimba radical poziția spre niște standarde care plasează investitorul pe primul loc. În plus, este de așteptat ca o necorelare a intereselor de stat cu cele ale standardelor, le va pune pe acestea din urmă într-o poziție secundară. De exemplu, Grecia a recunoscut că a prezentat valori false ale conturilor naționale, lucru care nu dă un semnal pozitiv atunci când țara își manifestă dorința de a adera la reguli contabile pentru corporații.

Capitol 3: Grupuri de societăți – aspecte teoretice, abordări internaționale și impactul globalizarii asupra acestora

3.1. Definitii și aspecte teoretice privind grupurile de societăți

Înainte de toate, vom încerca să prezentăm anumite aspecte teoretice privind conceptul de grup de societăți, filială, metode de consolidare etc.

Situațiile financiare consolidate sunt situațiile financiare ale unui grup, prezentate ca și cum ar fi vorba despre o entitate economică unică.

Controlul reprezintă capacitatea de a controla politicile financiare și de exploatare ale unei entități pentru a obține beneficii din activitățile acesteia.

Grupul de societăți reprezintă ansamblul constituit din doua sau mai multe societăți, fiecare cu propria personalitate juridică, dar care sunt supuse unei direcții economice unitare asumată de una sau mai multe dintre ele. Din punct de vedere juridic, grupul de societăți nu există.

O **filială** este o entitate, inclusiv o entitate necorporativă cum ar fi un parteneriat, care este controlată de o altă entitate (cunoscută ca societate-mamă).

Situațiile financiare ale societății-mamă și ale filialelor sale utilizate în întocmirea situațiilor financiare consolidate trebuie întocmite pentru aceeași dată de raportare. Când datele de raportare ale societății-mamă și ale filialei sunt diferite, filiala întocmește, în scopul consolidării, situații financiare suplimentare, pentru aceeași dată de raportare ca situațiile financiare ale societății-mamă, cu excepția cazului în care este imposibil să se procedeze astfel.

În vederea consolidării conturilor, este necesar să se stabilească atât numărul de voturi de care dispune societatea-mamă în filială cât și drepturile de natură financiară pe care le are societatea-mamă asupra capitalurilor proprii şi rezultatelor filialei. Se definesc, astfel, procentajul de control şi procentajul de interes.

Prin **procentaj de control** se înțelege cota-parte a drepturilor de vot deținute direct sau indirect de către societatea dominantă în fiecare din societățile grupului.

Procentajul de interes exprimă cota-parte deținută de către societatea-mamă în fiecare dintre societățile grupului în legătura cu distribuirea capitalului, rezervelor şi rezultatelor. Este vorba despre aprecierea drepturilor financiare, utilă în cazul repartizării capitalurilor proprii.

3.2. Tipologia grupului de societăți

Luând în considerare diferite criterii, individual sau combinat, cum ar fi: cifra de afaceri totală, efectivul personalului, total bilanţ, mărimea capitalurilor proprii, volum investiţii realizate în cursul exerciţiului etc, grupurile pot fi:

- grupuri mici familiale
- grupuri mari: naţionale sau internaţionale

Teritoriul pe care grupul de societăţi îsi desfăsoară activitatea duce de asemenea la o altă clasificare

- grupuri naţionale unde acţionarii dintr-o singură ţară sunt deţinătorii capitalului acesteia, iar profiturile şi cifra de afaceri se obţin pe teritoriul acesteia;
- grupuri internaţionale unde capitalul social este deţinut de acţionarii dintr-o singură ţară, iar profitul şi cifra de afaceri se obţin atât din ţara de origine cât şi din ţările în care societatea are filiale.
- grupuri transnaţionale, unde capitalul social apartine acţionarilor din mai multe ţări iar activitatea se desfăsoară în mai multe tări
- grupuri multinaţionale, ce înglobează un complex de societăţi cu putere de decizie şi central unificate şi o strategie unitară şi se afla în interiorul unui stat naţional de origine.

În funcţie de structurã, grupul poate avea organizare **verticală** sau **orizontală**.

Grupurile cu structura verticală au în componenţă o societate dominantă cu control exclusiv asupra celorlalte societăţi din grup sau societăţi din subgrupuri.

Grupurile cu structura orizontală au în componenţă societăţi în care dependenţa financiară nu există, fiind subordonată aceluiaşi preşedinte sau consiliu de administraţie.

În funcţie de natura legăturilor, grupurile pot fi:

- grupuri personale familiale ce au structura orizontală, grupurile având legături personale unele cu altele prin faptul că deţinerea capitalului social al societăţilor este atribuităaceleiaşi persoane fizice sau familii. Grupul este alcătuit din societăţi independente, fără legături financiare ce depinde de unitatea conducerii.
- grupuri contractuale alcătuite din grupuri între care există legături contractuale realizate pe bază de clauze contractuale sau contracte de exclusivitate, concesiune sub prelucrare.
- grupuri financiare caracterizate prin faptul că societatea dominantă deţine o parte din capitalul celorlalte societăţi din grup, direct sau indirect.

3.3. Viziunea internaţională şi convergenţa contabilă la nivelul grupurilor de societăţi

Aşa cum am amintit mai sus, un nou proces la ordinea zilei este convergenţa între referenţialul internaţional şi cel american.

Pe data de 18 septembrie 2002, organismul internaţional şi organismul american (FASB), au convenit asupra unui calendar şi a unei metode privind procesul de convergenţă. Totuşi pentru moment, nici IASB nici FASB, nu au răspuns la întrebările legate de modelul de guvernanţă.

În acest sens, presupunând că o convergenţă totală sau aproape totală a celor două referenţiale ar fi atinsă, nu s-a definit încă maniera în care cele două categorii de referenţiale, ar trebui să evolueze.

Adoptarea reglementării europene numărul 1606 din 19 iulie 2002, a condus la obligativitatea aplicării Standardelor Internaţionale de Contabilitate, începând cu data de 1 ianuarie 2005 pentru conturile consolidate ale tuturor societăţilor europene care fac apel la economisirea publică.

În anticamera Uniunii Europene, România a început din 2006 să aplice Standardele Internaţionale de Contabilitate, care vizează consolidarea pentru un număr semnificativ de grupuri ce operează într-un fel sau altul în spaţiul ţării noastre. Este motivul pentru care în elaborarea acestei lucrări am ţinut cont de conceptele, reglementările, practicile şi provocările contabilităţii internaţionale.

În viziunea internațională, sunt utilizate următoarele metode de consolidare:

i. în cazul controlului exclusiv: metoda integrării globale;
ii. în cazul controlului comun: metoda integrării proporționale, ca prelucrare de bază (de referință) sau metoda punerii în echivalență, ca prelucrare alternativă;
iii. în cazul influenței semnificative: metoda punerii în echivalență.

În contabilitatea americană, singura metodă de consolidare este integrarea globală. Integrarea proporțională nu este admisă în consolidarea conturilor și, ca urmare, în cazul asocierilor în participație (întreprinderile de tip „joint-venture") se utilizează metoda punerii în echivalență. În mod logic, în cazul întreprinderilor asociate, metoda punerii in echivalență nu este utilizată ca metodă de consolidare (ea este o metodă de evaluare).

Una dintre principalele probleme contabile cu care s-a confruntrat celebra societatea ENRON a pornit de la faptul că entitățile controlate (filialele) nu au fost consolidate. Potrivit reglementărilor SUA **(US GAAP)** conceptul de filială se bazează pe dreptul de proprietate asupra capitalurilor și deținerea a peste 50% din voturi, IASB punând accentul mai mult pe politici financiare și de exploatare.

IAS 27 definește o filială ca o întreprindere care are puterea de a controla politicile financiare și de exploatare. Acest lucru face ca activele și pasivele filialei să aparțină grupului, astfel încât acestea ar trebui să fie pe deplin consolidate. Acest lucru se aplică chiar dacă filiala este foarte diferită de restul grupului. Filiale ar trebui să fie, de asemenea consolidate, chiar dacă controlul este temporar.

La nivel european, încercările de amortizare a reglementărilor contabile naționale ale țărilor membre ale Uniunii Europene cu privire la conturile consolidate s-au concretizat în publicarea Directivei a VII-a europene, în 1983.

Această directivă ce vizează întocmirea și publicarea conturilor consolidate cuprinde referiri cu privire la: societățile ce au obligația de a întocmi conturi consolidate, societățile care intră în perimetrul de consolidare, eliminările din perimetrul de consolidare, metodele de consolidare, controlul conturilor consolidate etc.

Actualmente, marile grupuri de societăți cotate la principalele burse de valori folosesc fie referențialul contabil american (**US GAAP** – principiile contabile general admise din SUA), fie referențialul internațional (Standardele Internaționale de Raportare Financiară elaborate de IASB – Consiliul Standardelor Contabile Internaționale).

În referențialul elaborat de IASB, există anumite norme contabile și de raportare financiară care vizează direct conturile consolidate:

Norma contabilă	Aspecte ale consolidării vizate
IAS 21 „Efectele variației cursurilor monedelor străine”	Conversia conturilor societăților aflate în străinătate
IAS 27 „Situațiile financiare consolidate și contabilizarea participațiilor în filiale”	Perimetrul de consolidare, consolidare prin metoda integrării globale
IAS 28 „Contabilitatea participațiilor în cadrul întreprinderilor asociate”	Consolidarea prin metroda punerii în echivalență
IAS 29 „Prezentarea conturilor în economiile hiperinflaționiste”	Conversia conturilor filialelor situate în țările cu o puternică inflație
IAS 31 „Informarea financiară relativă la participațiile în cadrul întreprinderilor de tipul joint-ventures (asocierilor în participație)”	Consolidarea prin metroda integrării proporționale
IFRS 3 „Grupările de întreprinderi”	Determinarea și tratamentul contabil al fondului comercial pozitiv sau negativ

Concluzii

Pentru că la ora actuală nu a fost luată nicio decizie, strategia pe termen lung a SUA de atingerea obiectivului unui singur set de standarde contabile globale, rămâne neclară. Așa cum se menționează de către SEC, programul de convergență între US GAAP și IFRS diferă de celelalte programe de convergență din alte jurisdicții. Rezultatele convergenței celor două referențiale este de mare importanță, întrucât afectează toate celelalte ţări având în vedere că acest proces presupune modificări de ambele părți, iar aceste modificări trebuie apoi propagate de IASB în toate celelalte jurisdicții.

Convergența însă nu trebuie văzută ca soluția finală pentru a ajunge la obiectivul unui set unic de standarde contabile globale. Convergența are limitele ei, iar principala limitare este că nu poate asigura atingerea obiectivului IFRS. Convergența apropie referențialele contabile naționale de referențialul IFRS prin eliminarea diferențelor, dar la final standardele nu vor fi identice.

Date fiind numeroasele obstacole în calea procesului convergenței, finalizarea acestui proces ar reprezenta o mare realizare. Atingerea convergenței este doar “un cap de pod” care facilitează înaintarea spre o adoptare completă a standardelor IFRS, așa cum sunt ele emise de IASB. Eliminarea diferențelor dintre referențialele naționale și IFRS face mai ușoară apoi adoptarea completă a IFRS.

Se impune o direcție economică internațională în cadrul grupului de societăți, ideea de grup fiind un prim pas in dezvoltarea contabilitatii unitare

Bibliografie

1. Munteanu, L. (2012) *Convergența contabilă și impactul IFRS asupra costului capitalaului*, București, teză de doctorat
2. Petriș, R., Istrate, C., Budugan, D., Georgescu, I., (2004) *Ghid pentru înțelegerea și aplicarea standardelor internaționale de contabilitate – IAS 27. Situații financiare consolidate și contabilitatea investițiilor în filiale*, Bucureşti: Ed. CECCAR
3. Feleagă, N., Feleagă, L., (2007), *Contabilitate consolidată. O abordare europeană și intrenațională*, Bucureşti: Ed. Economică
4. Colectivul de standarde contabile, *Ghid practic de aplicare a reglementărilor contabile conforme cu Directivele Europene aprobate prin OMFP nr 3055/2009* (2010), Bucureşti: Ed. CECCAR
5. Nobes, C., Parker, R., (2006), *Comparative international accounting, Ninth Edition*, London: Ed. Prentice Hall
6. Săcărin, M., (2004), *Contabilitate aprofundată*, Bucureşti: Ed. Economică
7. Bunget, C., (2005), *Contabilitatea românească între reformă și convergență*, ., Bucureşti: Ed. Economică
8. Popescu I., Bondrea A., Constantinescu M., (2004) Globalizarea mit şi realitate, Ed. Economică, Bucureşti,
9. Roberts, C., Weetman, P., Gordon, P., (2008), *International Corporate Reporting*, Boston: Ed. Prentice Hall
10. ORDIN Nr. 3055 din 29 octombrie 2009 pentru aprobarea Reglementărilor contabile conforme cu directivele europene
11. www.globalization.kof.ethz.ch
12. www.ifrs.org
13. www.iasplus.com

INTERNAȚIONALIZAREA CONTABILITĂȚII-AVANTAJE ȘI DEZAVANTAJE

Dorina-Roxana Săvulescu, Denisa-Ioana Simion

Contabilitate și informatică de gestiune, An II, Grupa 637

Coord. Științific:Profesor universitar dr. Marian Săcărin

REZUMAT

Tema cercetării noastre este prezentarea și analiza principalelor avantaje și dezavantaje în ceea ce privește internaționalizarea contabilității.

Obiectivul nostru a fost de a identfica diferențele practicilor contabile la nivel global și principalele cauze ale existenței lor. Astfel am putut determina contextul în care diferite instituții au decis că este necesară standardizarea reglementărilor contabile, în încercarea de a diminua aceste diferențe.

De asemenea, prin punerea în balanță a avantajelor, cât și a dezavantajelor internaționalizării contabilității am identificat urmările ei și modul în care se pot diminua diversele sale dezavantaje.

CUVINTE-CHEIE

Contabilitate, internaționalizare, avantaje, dezavantaje, standarde

INTRODUCERE

Contabilitatea este practicată în contexte politice, economice și sociale diverse. Aceste contexte au fost atât internaționale, cât și naționale, dar în ultimul sfert al secolului XX globalizarea normelor și practicilor contabile a devenit atât de importantă incât opiniile strict naționale cu privire la contabilitate și raportare financiară nu mai pot fi de sine stătătoare.

Poziția dominantă a Statelor Unite ale Americii și extinderea Uniunii Europene, globalizarea economiei, inclusiv liberalizarea și creșterea dramatică a comerțului internațional și a investițiilor străine directe, apariția piețelor financiare globale,

schimbările din sistemul monetar internațional sau creșterea întreprinderilor multinaționale sunt aspecte interconectate și toate au avut o influență majoră asupra raportării financiare.

Dacă fiecare țară ar fi lăsată complet liberă să își stabilească propriile standarde, este foarte probabil ca acestea să fie destul de diferite de la o țară la alta. Aceste diferențe ale regulilor contabile pot fi fundamentate pe un sistem politic distinct, culturi variate și sisteme economice diverse.

Cu atât mai mult, aceste diferențe dintre țări sunt amplificate de modul în care regulile sunt interpretate și implementate, dar și preferințele pentru anumite practici.

Totodată, în timp ce fiecare țară ar putea să își dezvolte o contabilitate care să corespundă nevoilor sale, acest aspect se poate dovedi un impediment pentru investitori străini , companii care operează la nivel internațional, colaborarea cu filiale din alte țări sau în cazul prezenței pe piete bursiere străine.

Internaționalizarea contabilității poate ușura colaborarea companiilor la nivel mondial. Aceasta poate duce la transparență, comparabilitate și o înțelegere mai ușoară a informațiilor expuse de companii, toate acestea, însă, cu un anumit cost.

De aceea, am considerat că această temă este extrem de importantă și relevantă pentru contabilitatea mondială și fundamentală pentru economie în ansamblul ei.

În această lucrare ne propunem să prezentăm principalele avantaje și dezavantaje determinate de internaționalizarea contabilității și cum se realizează aceasta. De asemenea, vom expune urmările ei și cum se pot diminua diversele sale dezavantaje .

INTERNAȚIONALÍSM s. n. 1. Solidaritate, colaborare, cooperare liber-consimțită între națiuni popoare, țări etc. egale în drepturi, în scopul sprijinului reciproc. 2. Doctrină potrivit căreia diversele interese naționale trebuie să fie subordonate unui interes general, supranațional. [Pr.: -*ți*-*o*-] – Din fr. internationalisme.[1]

INTERNAȚIONALIZÁ *vb. I. tr.* A da un caracter internațional. [Pron. -*ți*-*o*-. / cf. fr. *internationaliser*].[1]

Cercetarea noastră urmărește să ofere o imagine cât mai clară a procesului de internaționalizare a contabilității și implicațiile sale.

1. CAUZE ŞI EXEMPLE ALE DIFERENŢELOR SISTEMELOR CONTABILE LA NIVEL INTERNAȚIONAL

Faptul că există diferenţe majore la nivel internaţional în ceea ce priveşte practicile contabile nu este evident pentru toţi contabilii, cu atât mai puţin pentru cei care nu au studiat acest domeniu. Aceştia din urmă pot considera că termenul de contabilitate este echivalent cu acela al partidei duble, ceea ce este întradevăr o asemănare universală.

Înainte de a dezbate propriu-zis avantajele şi dezavantajele internaţionalizării contabilităţii, vom încerca să indentificăm probabile cauze ale diferenţelor contabile. Nu

[1] Breban Vasile (1980) *Dicționar al limbii române contemporane*, Ed științifică și enciclopedică, București

putem fi siguri că factorii de mai jos sunt cauza acestor diferenţe, dar legături pot fi stabilite şi deducţii pot fi făcute.

În contextul de faţă, când ne referim la contabilitate, o vom face în principal din punctul de vedere al situaţiilor financiare anuale publicate şi raportate de întreprinderi.

Diferenţele dintre două seturi contabile ar putea fi din cauza următorilor factori:

1.1. Diferenţe între regulile diferitelor ţări
1.2. Diferenţe în felul în care aceste reguli sunt interpretate sau implementate
1.3. Diferenţe între practicile preferate

1.1. Diferenţe dintre regulile diferitelor ţări:

Cel mai evident motiv pentru care companiile folosesc diferite metode de contabilizare sau pentru care raportează diferite informaţii este pentru că în fiecare ţară regulile sunt diferite. Aceste diferenţe există la toate nivelele sistemului contabil.

De exemplu, regulile de recunoaştere ale unui activ pot să difere pe baza definiţiei activului.(în unele ţări prevaleaza juridical asupra economicului) sau importanţa acordată principiilor poate fi diferită, mai ales în privinţa principiului prudenţei vs principiul de angajamente. Ţările adoptă şi diferite metode de evaluare.(costul istoric vs sistemul de cost curent).

Până recent, nu erau două țări care să aibă sisteme contabile identice. În unele cazuri, existat ţări apropiate din punct de vedere geografic ce aveau sisteme contabile asemănătoare(ex: Anglia şi Irlanda sau S.U.A şi Canada), dar şi ţări apropiate din punct de vedere geografic ce aveau sisteme total diferite(ex. Anglia şi Franţa sau S.U.A. şi Canada).

Acesta este principalul motiv pentru care Consiliul pentru Standardele Internaționale de Contabilitate s-a implicat atât de mult în stabilirea unor standarde contabile. Din 1973 de când a început, Consiliul pentru Standardele Internaționale de Cotabilitate a redus considerabil aceste diferențe.

Dacă ne uităm la situația anterioară impactului standardizării, putem observa deosebiri considerabile. De exemplu, Nobes a analizat și a prezentat o serie de diferențe majore dintre reglementările ce existau între S.U.A și Marea Britanie:

- În ceea ce privește inventarul, Marea Britanie nu permitea folosirea metodei LIFO, în timp ce în SUA era utilizată în mod obișnuit
- La nivel de filiale, doar SUA impune consolidarea tuturor filialelor

1.2. Diferențe în intrepretarea regulilor contabile:

Chiar dacă regulile contabile dintre două țări ar fi identice, pot apărea deosebiri în interpretarea și aplicarea lor. În multe situații, în aplicarea reglementărilor se folosesc estimări și previziuni. De exemplu, în calcularea ratei de amortizare a unui activ se stabilesc mai întai baza de alocare, viața utilă și valoare reziduală. Toate acestea necesită de estimări și previziuni. În mod similar, în producție se estimează costurile de fabricație și

de vânzare. Așadar, nevoia de a prezice valori va duce la diferențe la nivelul unei țări și cu atât mai mult la nivel global.

Davidson și Christman(1993) studiau deosebirile în intrepretare. Aceștia au descoperit că traducerea ambiguă a anumitor termeni ducea la interpretări diferite în rândul studenților de diferite naționalități. Ei au găsit astfel de diferențe și la nivelul auditorilor americani, francezi și germani. S-a observat că francezii erau mai precauți în estimări.

Aceste constatări erau de așteptat, căci, deși contabilitatea e considerată o știință exactă și obiectivă, ea este influențată de numeroși factori.

1.3. Diferențe între practicile preferate

Există o diferență majoră între reglementările contabile și practicile propriu-zise. Sistemele politice și economice diferă de la o țară la alta. Asta înseamnă că societăți din diferite țări vor dori să prezinte diferite imagini ale situațiilor lor, în funcție de nevoi.

Poate cea mai mare cauză a diferențelor existente între diferite țări este gradul de implicare al guvernului în contabilitate.

De exemplu, autoritățile fiscale pot cere accentuarea obiectivității, băncile cu credite garantate pot accentua prudența și acționarii pot sublinia previzionarea fluxurilor de numerar viitoare. Spre deosebire de creditori și acționari, autoritățile fiscale sunt susținute de guvern în cererile lor, fiind mai probabil să domine structurarea situațiilor financiare.

În timp ce la început existau numeroase opțiuni de tratare a unui eveniment, acum, deși numărul posibilităților a scăzut considerabil, încă mai sunt variante de tratare ale aceleiași probleme.

De exemplu, companiile pot alege între costul istoric sau valoarea după reevaluare pentru active curente (IAS 16) sau în ceea ce privește costurile îndatorării pentru producția unui activ, acestea pot intra fie în costurile perioadei, fie în costurile acelui activ(IAS 23). În mod similar, IAS 2 permite, pentru inventar, folosirea metodelor FIFO sau CMP.

2. PREMISELE INTERNȚIONALIZĂRII CONTABILITĂȚII. IFRS VS. US GAAP

Perioada de după 1989, marcată de deschiderea către economia de piată a țărilor est-europene si de creare a celor trei entități economice majore formate din Statele Unite ale Americii, Uniunea Europeană si Japonia (Asia de Sud-Est), care domină afacerile internaționale, dar si de puternice manifestări anti-globalizare, unele generând fenomene negative precum naționalismul economic si chiar terorismul international.

Desigur, întreprinderea nu putea lipsi din acest mecanism, ea integrandu-se in tendinta generală de internaționalizare prin depășirea limitelor locale, naționale si regionale, precum si prin abordarea mediului in mod global. Din acest punct de vedere, internaționalizarea reprezintă ansamblul de metode, tehnici si instrumente puse in slujba demersului strategic al întreprinderii de a activa in strainătate.

Două sisteme contabile au fost frecvent susținute ca fiind seturi de standarde internțional optime pentru a fi utilizate la nivel mondial :

2.1. US GAAP(Generally Accepted Accounting Principles)

2.2. Standardele Internaționale de Raportare Financiară (IFRS sau International Financial Reporting Standards)

2.1. US GAAP(Generally Accepted Accounting Principles)

Unii sunt de parere că principiile contabile general acceptate în Statele Unite ale Americii, bazate pe un set de standarde de înaltă calitate scris de FASB (Financial Accounting Standards Board) ar putea fi folosite oriunde în lume. Însa alte țări consideră că aceste reglementări sunt concentrate pe nevoile specifice Statelor Unite ale Americii.

2.2. IFRS

Alții consideră că o abordare mai bună o reprezintă Standardele Internaționale de Raportare Financiară (IFRS) ale IASB (International Accounting Standards Board). Această opinie a fost susținută de Comisia Europeană care a recomandat ca din 2005 toate statele membre ale Uniunii Europene să aplice IFRS. Ca și în cazul US GAAP, sunt voci care afirmă faptul că IFRS ar fi mult prea influențat de modelul Anglo-American și are o omogenitate care nu respectă diversitatea națională a diverselor state.

2.3. US GAAP versus IFRS

Există idei divergente care evidențiază că ar exista un impact negativ asupra calității standardelor dacă ar fi un singur standard care să monopolizeze reglementarile contabile la nivel mondial.

Au existat diferențe considerabile între tehnicile de consolidare utilizate în Uniunea Europeană și Statele Unite al Americii, deși aceste diferențe au fost diminuate substanțial de implementarea Directivei a VII-a și influența IFRS-urilor. Cele mai importante dintre ele sunt:

- conform IFRS și US GAAP, toate combinațiile de afaceri sunt tratate ca achiziții de către o parte dintre ceilalți
- gruparea intereselor era o practică comună numai în SUA și Marea Britanie. Ea nu mai este permisă nici de IFRS, nici de US GAAP
- integrarea proporțională este folosită în mod obișnuit în Franța și alte țări europene, însă foarte rar în SUA și Marea Britanie
- metoda punereii în echivalență a fost utilizată în moduri variate
- Tratamentele în consolidare sunt foarte diversificate de la o țară la alta

FASB și IASB au anunțat la începutul acestui an planurile de a finaliza proiectele lor prioritare comune referitoare la recunoașterea veniturilor, de leasing, precum și instrumente financiare. Odată ce aceste proiecte sunt complete, credem că "epoca" de convergență se va finaliza. Cu toate acestea, beneficiile pentru investitorii sunt, în cele din

urmă, aplicarea în mod consecvent, de înaltă calitate, standarde de contabilitate acceptate la nivel mondial .

În ciuda dificultăților, în urma finalizării agendelor celor două formațiuni, credem că acestea ar trebui să identifice domeniile în care să continue să lucreze împreună și că acestea ar trebui să facă acest lucru într-un mod care să contribuie la realizarea de standarde de calitate, cu diferențe cât mai mici.

3. ARMONIZARE, STANDARDIZARE, CONVERGENȚĂ

În cadrul cercetării noastre privind internaționalizarea conabilității, ne-am lovit de termeni precum armonizare, standardizare, convergență. Dar care sunt diferențele esențiale dintre acești 3 termeni?

Chiar și atunci cand se ajunge la un accord în privința avantajelor globalizării standardelor contabile ce depășesc numărul dezavantajelor, încă rămâne o întrebare esențială : "Ce fel de standarde?" Se dorește o armonizare care să ducă la echilibru sau standardizare care să ducă la uniformitate?

Armonizarea este un proces al cărui rezultat final îl reprezintă o stare de armonie între participanții la proces. Aceștia se întreaptă către o singură metodă contabilă sau către un număr limitat de metode foarte asemanatoare.

Standardizarea este un proces care constă într-un acord între participanți să urmeze aceleași standarde sau practici contabile similare. În urma acestui acord, rezultatul final îl reprezintă o stare de uniformitate.

Cei care susțin ca obiectiv atingerea unei armonii au o abordare mai liberală și un punct de vedere mai lejer în privința similarității metodelor contabile. În schimb, cei care doresc o standardizare a contabilității au un punct de vedere mult mai strict in legatură cu ce ar trebui să însemne aceleași practici sau practici similare.

Sub aspect etimologic, conceptul de armonizare face referire la „acţiunea de a pune în armonie", respectiv de „a face să fie sau a fi în concordanţă."

Transpus în plan contabil, procesul de armonizare, presupune existenţa unui reper normativ (referenţial contabil), la care să subscrie eforturile organismelor naţionale şi internaţionale de normalizare şi reglementare contabilă, dincolo de numeroasele dificultăţi în materie de acceptabilitate a unui singur set de standarde în materie de raportare financiar-contabilă.

Deşi există opinii potrivit cărora, acest proces de armonizare „s-a dovedit a fi un fiasco total atâta timp cât nu s-a ajuns la crearea unui referenţial contabil unic", acestea exprimă mai degrabă un mod foarte restrictiv de a aprecia adevăratele sale valenţe. De altfel, organismele naţionale şi internaţionale de profil, îşi concentrează eforturile pe o treaptă superioară, aceea a convergenţei contabile, între referenţialul contabil internaţional, elaborat de Consiliul pentru Standardele Internaţionale de Contabilitate (IASB) şi fundamentat pe Standardele Internaţionale de Raportare Financiară (IFRS), respectiv cel american ghidat de Standardele de Contabilitate Financiară (FAS) promulgate de Consiliul pentru Standardele de Contabilitate Financiară (FASB) din Statele Unite şi cel european, trasat de către directivele europene specifice.

Folosirea termenului de convergenţă contabilă pare a fi mai potrivită pentru a pune în evidenţă tendinţele actuale în materie de standardizare contabilă, cu atât mai mult cu cât acest concept exprimă, din punct de vedere etimologic, acţiunea de „îndreptare spre acelaşi punct, spre acelaşi scop”.

Globalizarea pieţelor bursiere

În timp ce comerțul internațional și investițiile internaționale au crescut, piețele de capital au devenit din ce în ce mai globalizate. Acest lucru a fost posibil prin dereglementarea piețelor financiare naționale, viteza apariției inovațiilor financiare care implică noi tehnici și instrumente financiare, avansarea dramatică în tehnologia comunicațiilor electronice și legăturile in creștere între țări și piețele financiare mondiale.

Sistemul monetar internaţional

Din 1973, principalele valute au fluctuat una împotriva celeilalte și ratele de schimb au fost foarte volatile. În cadrul Uniunii Europene, totuși, monedele naționale , cu excepția notabilă a lirei sterline, au fost înlocuite de o monedă unică, euro, în anul 1999.

Table 1. Top 4 firme de contabilitate la nivel internațional (2008) [2]

Top 4 firme de contabilitate la nivel internațional	**Principalele țări de origine**
Deloitte	UK, USA, Canada, Japan
Ernst & Young	USA, UK
KPMG	Netherlands, UK, USA, Germany
PricewaterhouseCoopers	UK, USA

4. PRINCIPALELE AVANTAJE ALE UNUI SINGUR SET DE STANDARDE CONTABILE GLOBALE

Atât companiile, cât și stakeholderii beneficiază de pe urma reglementărilor contabile. Informațiile situațiilor financiare sunt folosite într-o gamă largă pentru a lua decizii, direct, dar și indirect în semnarea diferitelor tipuri de contracte.

De exemplu, acționarii trebuie să știe care este profitul companiei și fără informațiile din situațiile financiare este puțin probabil ca aceștia să investească. De asemenea, și creditorii au nevoie să știe datele din situațiile întreprinderii pentru a-și apăra interesele față de cele ale managementului sau ale investitorilor. De cele mai multe ori,

[2] *Note*: The names given above are those of the international firms. National firms may have different names.

managementul primește bonusuri în funcție de performanța societății. În același timp, este greu de crezut că furnizorii sau clienții ar încheia contracte pe termen lung fără acces la o situație fidelă a companiei.

Sigur că una dintre posibilități ar fi ca firmele și stakeholderii ei(acționari, management, creditori, furnizori, angajați și clienți) să stabilească încă de la început exact câte informații vor fi furnizate și ce reguli contabile vor fi folosite pentru fiecare din utilizatori. Acest lucru este se dovedește a fi destul de dificil în practică și firmele ar prefera să utilizeze un singur set de reguli sau, cel puțin un set limitat, pentru a scădea atât costurile, cât și timpul necesar întocmirii documentelor. În mod similar, și stakeholderii ce au de a face cu mai multe organizații ar avea de câștigat prin folosirea unui singur set de reguli prin faptul că și-ar diminua la rândul lor costurile.

Prin toate acestea, este evident că toate părțile implicate ar avea o serie de beneficii prin folosirea unui sistem contabil unic, însă problema se pune atunci când trebuie stabilit cum ar trebui să arate acesta. Aceasta constituie o dificultate chiar și la nivelul unei țări, și cu atât mai mult la nivel internațional. Presupunând că se poate găsi un sistem de reguli general acceptate la nivel global, putem explora care ar fi principalele avantaje ale internaționalizării contabilității.

4.1. Companiile –responsabili cu întocmirea situațiilor financiare și utilizatori ai acestora

Din ce în ce mai mult, companiile sunt afectate de diferențele în practici contabile la nivel global. O societate ce stabilește relații de schimb la nivel internațional, se poate vedea obligată să folosească practici contabile diferite de ale ei în pregătirea situațiilor financiare: dacă se ocupă cu importul și exportul de bunuri, va dori să evalueze solvabilitatea partenerului de schimb, dacă vrea să se împrumute bani de la o bancă străină sau de la alți creditori, va fi obligată să-și prezinte societatea într-un sistem contabil familiar potențialilor creditori.

Cu toate acestea, cel mai afectate de diferențele contabile sunt companiile multinaționale. Dacă acestea dețin o filială într-o țară străină, vor trebui să întocmească situații financiare după regulile locale pentru: autoritățile, acționarii sau creditorii din țara respectivă.

Cele mai multe țări le solicită companiilor să prezinte situații financiare consolidate. Asta ar însemna ca societatea să întocmească două seturi de situații, unul conform cu principiile țării unde se află filiala și altul folosind principiile țării de origine a societății mamă.

Dacă o companie este listată la o bursă de valori în altă țară, va fi nevoită să respecte cerințele necesare. Chiar dacă întreprinderea nu trebuie să întocmească întregul set de situații financiare, este necesar să facă o reconciliere, explicând diferențele între cele două seturi de situații pentru profit și activul net.

Întocmirea mai multor seturi de situații financiare duce la costuri suplimentare directe și indirecte. De asemenea, existența lor va duce la confuzii în cadrul companiei. Dacă există rezultate diferite pentru același eveniment, care dintre ele este corect? În funcție de care va lua managementul local deciziile cu privire la maximizarea profitului?

Ce ar fi de făcut dacă acțiuni pentru creșterea profitului pentru unul din sisteme duce la scăderea profitului pentru celălalt?

Prin urmare, beneficiile folosirii unui sistem unic de contabilizare în cadrul unei companii multinaționale pot include:

- reducerea costului de producție, audit
- reducerea riscului de neînțelegeri și confuzie pentru manageri din cauza lipsei de comparabilitate a informațiilor produse în cadrul grupului de societatea mamă și filialele din diferite țări
- comunicare mai eficientă cu investitorii și alți utilizatori internaționali ai situațiilor financiare
- comparabilitate cu alte societăți din industrie, la nivel național și internațional
- comparabilitate a termenilor contractuali, cum ar fi contracte pentru împrumut sau bonusuri pentru performanța managementului
- schimbul și răspândirea reglementărilor contabile optime

4.2. Investitorii

Teoria investirii optime ne spune că un investitor își va reduce riscurile de a pierde dacă va investi într-un portofoliu cu acțiuni cât mai diversificat în cadrul bursei de valori. Să opteze pentru investirea internă este mult mai riscant, de aceea, un mod de a diminua aceste pericole se poate face prin investirea în acțiuni străine.

Cu toate acestea, se pune problema dacă la nivel internațional nu există termen de comparabilitate între companii ale diferitelor țări. De asemenea, potențialii investitori nu dispun de suficiente informații pentru a converti cifrele în același sistem. De aceea, investitorul străin se va confrunta cu mari dificultăți în a desluși ce reprezintă aceste cifre.

De exemplu, un investitor japonez care va compara o companie din Japonia cu una din Marea Britanie o va găsi pe cea din urmă mai profitabilă. Acest lucru poate însemna fie că așa este în realitate, fie că societatea britanică este mai puțin profitabilă, dar folosește metode care îi sporesc profiturile raportate la competitorul ei japonez.

Acest investitor, sesizând diferențele la nivel de practici contabile, poate hotărî să nu investească deloc în Marea Britanie sau să o facă doar dacă diferențele la nivel de profit sunt substanțiale. Oricare ar fi decizia lui, probabil că nu corespunde cu decizia pe care ar fi luat-o dacă Japonia și Marea Britanie ar avea același sistem de reguli contabile.

În concluzie, pentru investitori, beneficiile standardizării la nivel global ar fi: asigurarea comparabilității și informații primite la un nivel cât mai înalt. Internaționalizarea standardelor contabile ar trebui să:

- Diminueze costurile obținerii informațiilor prin reducerea nevoii de a învăța mai multe tipuri de reguli contabile și eliminarea nevoii de a ajusta informațiile obținute pentru a le face comparabile
- Reducerea probabilității de a lua decizii proaste prin reducerea riscului de neînțelegeri cauzate de diferențele din sistemul contabil
- Reducerea riscului de a rata oportunități de a investii din cauza evitării unor reguli contabile nefamiliare

4.3. Alte entități afectate de diferențele internaționale

Dacă societățile și acționarii ia diferite decizii din cauza diferențelor contabile la nivel internațional, mai există și alte grupuri de utilizatori care vor fi de asemenea afectați.

Angajații dintr-o filială existentă într-o altă țară și sindicatele lor pot utiliza informațiile din situațiile financiare pentru a negocia salariul și alte beneficii. Clienții, furnizorii și creditorii pot dori să stabilească valoarea companiei și viitorul ei. Aceștia pot să nu aibă acces la informațiile produse la nivel local și vor trebui să se bazeze pe niște situații prezentate într-un sistem nefamiliar. Asta ar însemna costuri suplimentare pentru a învăța despre diferențele contabile și pentru a calcula impactul lor asupra cifrelor prezentate în situațiile financiare. De asemenea, poate nu vor sau nu au resursele necesare pentru a face toate astea. În acest caz, e posibil să fie induși în eroare și să ia decizii greșite.

Și, totodată contabilii vor trebui să facă auditul companiilor multinaționale, incluzând toate filialele lor. Apar în acest caz numeroase probleme și costuri adiționale pentru a înțelege și audita cifre produse în funcție de diferite sisteme de reglementări contabile.

5. PRINCIPALELE DEZAVANTAJE ALE UNUI SINGUR SET DE STANDARDE CONTABILE GLOBALE

Procesul de globalizare nu este un proces nou, dar este rezultatul unor modificari la nivelul economiei mondiale ce s-au accentuat in ultimii ani. Ridicarea barierelor vamale, apariția firmelor multinaționale, creșterea competiției pe piețele interne si externe, creșterea importanței resurselor si a modului in care acestea sunt consumate, toate acestea reprezintă atât cauze cât si efecte ale globalizării.

Având în vedere contextul global prezentat mai sus, există argumente puternice pentru a studia contabilitatea internatională.

Dificultățile majore întâlnite de către analiști atunci când încearcă să compare companii pe plan internațional sunt repezentate de diferite niveluri ale comunicării cerute, practicile diferite de măsurare sau lipsa de cunoastere a contextului local.

Astfel, putem deduce că un incovenient ar fi lipsa comparabilității sau îngreunarea acesteia si, totodata, o lipsă a transparenței.

Cititorii situațiilor financiare străine pot avea, astfel, o mare dificultate în a înțelege ce înseamnă cifrele expuse.

De asemenea, un dezvantaj poate fi constituit de faptul că obiectivele întreprinderilor multinaționale variază în funcție de țările lor de origine. Cu alte cuvinte, procesul de internaționalizare a contabilității nu poate fi pe deplin realizat din cauza diferențele culturale imposibil de eliminat pe deplin.

Evans (2004) discută problemele legate de traducerea termenilor de contabilitate dintr-o limbă în alta. Diferențele lingvistice pot duce la un alt impediment, acesta fiind reprezentat de o interpretare diferită a termenilor contabili si de traducere a lor in funcție de capacitățile de exprimare ale fiecărei limbi.

O rezolvare la aceasta problema o constituie stabilirea limbii engleze ca limba universala a contabilitatii.[3]

Unele companii publică rapoartele lor anuale în mai mult de o limbă. Cel mai important motiv pentru acest lucru îl reprezinta nevoia marilor multinaționale de a strange bani și ca acțiunile lor să fie tranzacționate în Statele Unite ale Americii și Marea Britanie.

Acest lucru explică de ce limba engleză este cea mai des utilizată ca o a doua limbă de raportare secundară.

Alte motive pentru folosirea a mai mult de o limbă sunt fundamentate pe faptul că întreprinderile mari sunt într-o țară care are mai mult de o limbă oficială, că are sedii în mai multe țări sau că are operațiuni comerciale substanțiale cu mai multe țări.

De exemplu, compania finlandeză de telecomunicații, Nokia, își publică raportul anual și situațiile financiare nu numai în finlandeză și suedeză (cele două limbi oficiale ale Finlandei), dar, de asemenea, în Engleză.

Desi internationalizarea contabilitatii are avantaje evidente, aceasta presupune, insă, si o serie de costuri.

Prin internationalizarea contabilității, statul și-ar putea pierde încet puterea de control asupra economiei si autoritatea asupra teritoriului național.

Firmele multinaționale vor putea oricând restrânge activitatea din anumite țări, fara ca guvernele respective să poată contracara acest lucru. Forta de muncă va fi mai puțin protejată din punctul de vedere al siguranței locului de munca, insă indivizii foarte bine pregătiți vor fi net avantajați datorită mobilității. Se observă incă de pe acum o polarizare a țărilor in țări cu societăți bogate si țări cu societati sărace. In viitor, această polarizare se poate accentua pe masură ce avantajele deținute de țările bogate vor fi din ce in ce mai mari, iar diferențele tehnologice vor creste.

Țările sărace vor deveni neatractive din punctul de vedere al investițiilor străine, decât in masura in care ele vor furniza avantaje considerabile in ceea ce privește forta de muncă sau resursele naturale.

Pe de altă parte, criticii procesului de internationalizare prevăd o lume total diferită.

Ei se tem ca amplificarea comerțului, a investițiilor externe si a fluxurilor financiare produce serioase consecințe negative asupra societaților lor. Multi își imaginează triumful unui sistem capitalist nemilos, marcat de exploatare, dominație si inegalități tot mai mari in interiorul societaților si intre societăți.

Anumite scrieri zugrăvesc o lume intunecată a omogenizării culturale si a comercialismului dezlănțuit, dacă nu chiar distrugerea civilizației occidentale. Sondajele de opinie arata ca măcar jumătate dintre americani cred ca globalizarea duce la scăderea salariilor, la șomaj si la alte efecte dăunatoare.

Europenii sunt si mai sceptici decât americanii față de integrarea economică mondială, iar in multe țări industrializate opinia populară este la fel de ostilă.

O alta piedică pentru internationalizarea contabilității o reprezintă faptul că doi contabili sau două companii nu vor raporta identic acelasi set de informații, aceste lucru fiind

[3] Parker, 2000 si 2001a

determinat de diferențe intre regulile specifice fiecarui stat, diferențe de interpretare si implementare sau pentru preferințe pentru anumite practici .[4]

Subiectivismul precum și utilizarea unor estimări sau interpretarea terminologiei ambigue duc uneori la măsurarea și raportarea în moduri diferite de către diferite companii a unor evenimentele identice. Evident, pot exista diferențe în interiorul unei țări, dar diferențele pot fi adesea mult mai mari într-un cadru internațional.

In unele cazuri se dovedește a fi un neajuns al acestui proces traducerea defectuoasă sau incompletă a anumitor reglementări, un cuvânt putând schimba intregul înțeles al mesajului inițial.

Se pune, totodata, problema armonizării care se fundamentează pe o discuție divergentă in ceea ce privește alegerea setului optim de reglementări contabile care sa funcționeze pentru un cadru internațional.

Multe companii sunt afectate de diferențele contabile la nivel internațional. O companie care se angajează în orice formă de comerț internațional ar putea fi nevoită să utilizeze situațiile financiare străine sau să întocmească situații financiare folosind regulile din altei țări.

O companie care dorește să împrumute bani de la banci străine sau alți creditori ar trebui să utilizeze normele familiare acestor potențiali creditorii. Cu toate acestea, companiile multinaționale sunt cele care vor fi cele mai afectate de diferențele internaționale de contabilitate.

Apare, astfel, o diferența majoră intre companiile de diferite mărimi care vor fi afectate distinct de acest proces.

Folosirea normele contabile locale ar putea fi necesară în situațiile financiare ale filialelor străine. Cu toate acestea, cele mai multe țări cer companiilor să producă raportările financiare prin metode consecvente de contabilitate în toate filialele. Acest lucru ar putea însemna că, dacă normele diferă între țări, compania trebuie să producă două seturi de situații financiare pentru unele dintre filialele sale.

Aceste cerințe multiple de raportare pot implica, insă, costuri suplimentare substanțiale pentru o colectare suplimentară a datelor, costurile de audit ș.a.

Ar putea fi, de asemenea, costuri suplimentare indirecte cauzate de diferențe existente în cerințele de raportare.

Existența unor sisteme contabile diferite poate duce la același eveniment fiind raportat în două sau mai multe, moduri foarte diferite. Acest lucru poate crea confuzie și comportament disfuncțional în interiorul companiei.

Apare insă o intrebare cheie : Dacă există două serii de cifre pentru măsurarea aceluiași eveniment, care este cel corect?

În cazul în care companiile iau decizii diferite din cauza diferențelor contabile intalnite la nivel internațional, alte grupuri vor fi de asemenea afectate de aceste decizii, in special utilizatorii informației contabile : potențialii angajați, investitori, comunitățile locale ș.a.

---

[4] Aceste diferențe sunt detaliate in cadrul capitolului 1.Cauze si exemple ale diferențelor sistemelor contabile la nivel internațional.

Există mai multe motive pentru care unele persoane si grupuri sunt sceptice cu privire la avantajele internaționalizării standardelor.

În cazul în care standardele se doresc a fi de succes, acestea trebuie să reducă diversitatea, astfel că unele metode existente de contabilitate nu vor mai fi permise. Standardele globale pot fi implementate numai în cazul în care Guvernul și organismele de standardizare sunt de acord cu ele.

Acest lucru înseamnă că, în cazul în care anumite norme nu au un nivel rezonabil de sprijin internațional, acestea nu pot fi puse în aplicare. Diversitatea opiniilor existente la nivel international face acest proces foarte greu de implementat.

Un alt posibil dezavantaj îl constituie faptul că este un proces politic si ca orice proces cu influențe politice este dependent de aprobarea unanimă a celor responsabili si probabil va fi influențat de activități de lobby.

Pe lângă cei care pun întrebări cu privire la convergență, cu privire la utilizarea unui singur set de standarde globale, sunt cei care se intreabă ce creează cu adevarat o armonie. McLeay (1999) afirma ca atingerea unui nivel de armonie depinde de adoptarea aceloraşi metode contabile, dar sub aceleași circumstanțe. Astfel, se poate remarca un alt minus adus in defavoarea internationalizării contabilității - imposibilitatea creării a două medii care să funcționeze după aceleași reguli si să respecte aceleași caracteristici.

Această discuție duce la identificarea unor alte dezavantaje si limitări ale internaționalizării standardelor.

Pentru companiile naționale:

- au oportunități limitate în a influența stabilirea de standardele internaționale;
- se pot confrunta cu anumite costuri destul de consistente de schimbare de la un set de standarde la altul fara prea multe beneficii.

Pentru investitori:

Deşi utilizarea unor standarde globale pot părea atragatoare pentru investitori, acestia pot să nu înțeleagă fundamentele pe care au fost construite standardele. Asta poate duce la dezavantaje care pot include urmatoarele

- folosirea unor standarde globale dă impresia de o aparentă comparabilitate, dar poate ascunde reale diferențe intre evenimente si ceea ce se raportează
- utilizarea inițială a unor standarde folosite la nivel global poate crea inițial confuzie

Pentru Guvern:

Avantajul reducerii de costuri poate fi contrabalansat de pierderea parțială a controlului asupra conținutului standardelor contabile.

Limitarile pentru Guvern pot fi reprezentate de:

- nu este niciun motiv care sa susțină faptul că un singur sistem este potrivit pentru toate situațiile posibile
- țarile in curs de dezvoltare nu pot influența standardele internaționale in aceeași masura ca cele dezvoltate

CONCLUZII

În urma cercetării noastre, am ajuns la următoarele concluzii:

- Diferențele dintre rapoartele financiare a două companii din țări diferite ar putea fi cauzate de: diferențe între reglementările contabile din cele două state, diferențe ce țin de modul în care acestea sunt interpretate și implementate și diferențe între practicile contabile preferate
- Avantajele globalizării standardelor: utilizatorii vor beneficia de transparență, comparabilitate, reducerea costurilor și inteligibilitate
- Dezavantaje ale internaționalizării contabile: aparenta comparabilitate poate ascunde diferențe reale între evenimente și ceea ce se raportează, se pierde controlul asupra standardelor la nivel național, reglementările sunt folosite în țări în curs de dezvoltare fără a se ține cont de nevoile lor specifice
- Standardele globale se pot dezvolta pe diferite căi. În prezent se încearcă diminuarea divergențelor dintre IFRS și US GAAP
- Inițiativele armonizării și standardizării reglementărilor contabile la nivel global se concentrează pe companiile listate la bursă, în timp ce restul societăților sunt o altă provocare ce este încă dezbătută.

BIBLIOGRAFIE

[Carte] Breban Vasile (1980) *Dicționar al limbii române contemporane*, Ed științifică și enciclopedică, București;

[Carte] Nobes Christopher, Parker Robert (2008) *Comparative international accounting* Tenth Edition, Ed Prentice Hall;

[Carte] Roberts Clare, Weetman Pauline, Gordon Paul (2008) *International corporate reporting-a comparative approach* Fourth Edition, Ed Prentice Hall;

[Website] www.de-contabilitate.ro/ceccar/ceccar_legislatie_contabilitate_1;

[Website] www.oeconomica.uab.ro/upload/lucrari/820061/34.pdf;

[Website] www.pwc.com/us/en/issues/ifrs-reporting/ifrs-gaap-convergence.jhtml;

[Website] www.informatica.ase.ro/site/A140211/procesul_de_globalizare.htm;

[Website] www.socifiles.com

ANALIZA UTILIZĂRII INSTRUMENTELOR DE COST ÎN ROMÂNIA

Dobre Mirabela, Lică Ştefania-Nicoleta, Lupu Cristina-Maria, Mateiaş Cristina Marinela, Niţă Elena
Contabilitate, Audit şi Informatică de Gestiune, anul II, grupa 661

Coord. Ştiinţific. Conf. Univ. Dr. Albu Nadia

REZUMAT

Scopul acestui articol este de a analiza existenţa şi utilizarea instrumentelor de contabilitate managerială în entităţile din România şi cum influenţează aceste instrumente procesul decizional. Eşantionul care a făcut obiectul studiului a fost compus din 83 de respondenţi. În cadrul studiului s-a analizat corelaţia dintre mărimea entităţii, sectorul de activitate şi instrumentele de contabilitate managerială, precum şi evoluţia instrumentelor manageriale şi dezvoltarea economică a întreprinderii..

CUVINTE CHEIE : *contabilitate managerială, instrumente moderne de contabilitate managerială, metode de calculaţie a costurilor, decizii manageriale, modalităţi de valorificare a informaţiilor în procesul decizional.*

INTRODUCERE

Atât la nivel mondial cât si la nivel naţional, cercetătorii consideră că hipercompetiţia si globalizarea sunt cele două fenomene care generează complexitate în mediul de afaceri. Aceste fenomene nu numai că creează o stare de dezordine si turbulenţă în mediul concurenţial si generează modificări ale condiţiilor pieţei, ci impun schimbări şi dezvoltări şi în cadrul organizaţiilor. În aceste condiţii organizaţiile din lumea întreagă se văd nevoite să-şi adapteze, permanent, produsele şi serviciile spre cerinţele pieţei; să-şi îndrepte atenţia spre satisfacerea cerinţelor clienţilor; au nevoie de procese de producţie sofisticate, procese interne flexibile pentru a răspunde rapid la schimbările mediului.

Aceste fenomene îşi lasă amprenta şi asupra sistemelor de contabilitate din cadrul organizaţiilor, asupra modului de organizare şi funcţionare atât a contabilităţii financiare cât şi a contabilităţii manageriale.

Conform lui Gheorghe Lepadatu[1] la nivel international se contureaza din ce în ce mai clar tendinţa de convergenţă contabilă care promovează termenul de contabilitate managerială în loc de contabilitate de gestiune, subliniind faptul că atât din punct de vedere universitar, conceptual cât şi practic graniţele dintre cele două discipline sunt din ce în ce mai neclare, acceptarea variantei integratoare, anglo-saxonă de contabilitate manageriala", fiind utilizată şi de Federaţia Internaţională a Contabililor (IFAC).

Caracteristicile mediului de afaceri formează practicile de contabilitate managerială utilizate în afaceri. Creşterea globarizării pieţelor, comerţul internaţional, armonizarea standardelor de contabilitate financiară au generat o convergenţă spre un set global de practici contabile manageriale. Pe măsură ce ţările în curs de dezvoltare reprezintă destinaţii atractive pentru investitorii străini, este important să se înţeleagă modul în care funcţionează sistemele de contabilitate, si cum se aplică aceste sisteme. Există relativ puţine studii privind instrumentele de contabilitate managerială în tările emergente, fiecare studiu aducând o nouă oportunitate pentru a înţelege corect utilizarea acestor instrumente.[2]

Informaţiile privind costurile sunt foarte importante intrucât managerii nu işi pot realiza responsabilităţile faţă de companie atâta vreme cât nu au suficiente informaţii privind datele si evoluţiile costurilor precum şi implicaţiile pe care acestea le pot avea asupra performanţei economice, dupa cum subliniează şi Mariana Radu[3].

Rezultatele cercetării ştiinţifice în urma studiului efectuat pot fi utilizate pentru fundamentarea altor cercetări ştiinţifice, precum şi cu titlu informativ pentru manageri şi profesioniştii contabili din România.

---

[1] Lepădatu G., *Contabilitatea manageriala in contextul referentialului national de raportare financiara* , Tribuna Economica, nr. 16.

[2] Albu N., Albu C.N., *Factors Associate with the Adoption and Use Of management Accounting Techiques in Developing Countries: The Case of Romania*, Journal of International Financial Management & Accounting, 23:3, 2012, pag 2-3.

[3] Radu M., Radu V., Giju G. C., Nicolae D. E., *Interest of cost management within the context of accounting system development in Romani*, Recent Researches in Social Science, Digital Convergence, Manufacturing and Tourism.

STADIUL CUNOAŞTERII ÎN DOMENIU

Denumirea de contabilitate managerială (management accounting) este dată de contabilitatea anglo-saxona procesului managerial şi tehnicilor orientate spre adăugarea de valoare în organizaţie printr-o utilizare eficientă a resurselor dupa cum susţine Lepadatu Gheorghe (2011)[4]. Contabilitatea managerială în România s-a situat în « umbra » contabilităţii financiare, aceasta din urmă fiind afectată de câteva reforme semnificative. Studiile existente arată cum ar trebui să fie contabilitatea managerială şi cum sunt practicile de contabilitate managerială.

Cum ar trebui să fie sistemul de contabilitate managerială ?

Sorin Briciu şi Sorinel Căpuşneau (2011) susţin că instrumentele de cost ale contabilităţii manageriale trebuie să furnizeze managerilor acele elemente absolut necesare în înţelegerea fenomenelor şi proceselor ce se desfăşoară în cadrul entităţii, să ofere acele informaţii operative pe baza cărora ei să poate lua decizii pertinente fiind în măsură să anticipeze repercursiunile acestor decizii. În aceiaşi măsură contabilitatea managerială are menirea de a oferi managerilor instrumentele necesare pentru efectuarea unui control permanent şi eficient.

Briciu şi Căpuşneau (2011)[5] consideră de asemenea că forma de organizare a contabilităţii manageriale, metodele de cost folosite de companiile din România precum şi procedurile aplicate depind de o serie de factori precum profilul de activitate al companiei şi mărirea/ complexitatea activităţii desfăşurate. În companiile mari contabilitatea managerială se focusează pe o organizare pe departamente şi secţii de producţie dar şi la nivel de entitate în timp ce companiile medii şi mici îşi asociază contabilitatea manageriala pe birouri şi departamente specializate. Alţi factori de care depind metodele de cost folosite suntn :tipul de organizare al activităţii şi procesul de producţie, specificităţile activităţii şi proceselor tehnologice, gradul de specializare şi integrare precum şi măsura în care procesele sunt automatizate/mecanice. În ceea ce priveşte metodele utilizate, mai mulţi autori recomandă metode moderne, precum ABC sau JIT (just-in-time). Acestea s-au dezvoltat foarte mult datorită dezavantajelor prezentate de metodele clasice ce se bazează pe un volum limitat de informaţii neavând în vedere atingerea eficientă a obiectivelor conform lui Herbet Simon (1991)[6].

Utilizarea metodelor clasice nu reprezinta neapărat stagnare, însa este discutabilă măsura în care utilizarea aceastora reprezintă o rampă în vederea maximizării beneficiilor printr-o gestionare eficientă şi eficace a costurilor, astfel că utilizarea metodelor moderne a luat amploare în rândul companiilor mari.

Sistemele tradiţionale sunt înlocuite în ţările dezvoltate cu principiile japoneze de organizare şi management al producţiei, bazate pe noţiuni de flexibilitate. Un exemplu în acest sens este sistemul Just in time sau JIT. Conform sistemului JIT, producţia este trasă în aval prin comenzile clienţilor şi nu împinsă în amonte după programele de producţie care reprezintă previziuni de vânzări ajustate cu nivelul stocului.

Sistemul JIT permite reducerea stocului până la nivelul „ zero”, precum şi eliminarea pierderilor de manoperă şi consum de stocuri, diminuarea costurilor de producţie şi stocaj, totul corelat cu creşterea marjelor şi rezultatelor economico financiare. De asemenea, sistemul

---

[4] Lepădatu G., *Contabilitatea manageriala în contextul refereţialului naţional de raportare financiară*,Tribuna Economica, nr. 16, 2007.

[5] Briciu S., Căpuşneanu S., *Analiza posibilităţii de organizare a contabilităţii de gestiune prin metoda Target Costing (TC) în cadrul entităţilor din România*, Economie teoretică şi aplicată, Volum 18, nr. 9, 2011, pag 9-10.

[6] Herbert S. *Organizations and markets*, Journal of Economic Perspectives, vol. 5, no. 2 (1991), pag. 25–44.

presupune flexibilitate şi productivitate care sunt realizate prin calificarea polivalentă a personalului.

În cadrul unui context economic rigid, utilizarea instrumentelor tradiţionale poate fi cu usurinţă justificată, dar într-un context în continuă modificare, este nevoie de adaptare la cerinţe, deoarece ,, *schimbările contextului economic şi tehnologic au determinat schimbări în modul de organizare a producţiei şi aceasta se caracterizează prin flexibilitate* ".[7] Considerăm astfel, că tocmai această nevoie pentru flexibilitate reprezintă un factor în alegerea instrumentelor moderne.

Dacă pentru a satisface cerinţele clientului, parte din a depune orice efort posibil pentru a răspune cerinţelor particulare ale acestora,înseamnă utilizarea instrumentelor moderne, atunci aceste unelte vor fi utilizate.

În corelaţie cu ideea conform careia flexibilitatea impune producerea a exact ceea ce işi doreşte clientul la momentul când acesta are nevoie, unul dintre instrumentele moderne care evidenţiează cel mai bine acest aspect este reprezentat de sistemul Just In Time.

Yasuhiro și John (1993)[8] a examinat metoda Kaizen care este considerată un mijloc sigur de îmbunătăţire continuă a activităţii unei firme. Această abordare a ajutat producătorii auto japonezi să susţină procesul de reducere a costurilor în faza de fabricare. Calculul costurilor Kaizen se află în strânsă legătură cu procesul de planificare a profitului întregii companii. Prin această conexiune în concordanţă cu planificarea generală şi cu procesul de bugetare entitatea poate să monitorizeze evoluţia acesteia pe termen lung, fără a se limita la sarcinile de respectarea a standardelor de cost şi investigarea variaţiilor în sistemele convenţionale de control al costurilor.

Cristina Talpeş în articolul ,,Contabilitatea de gestiune: la limita dintre tradiţional şi modern" subliniază că progresul tehnic impune tehnologia de producţie şi implicit revoluţionează, pe lângă modul de realizare a produselor reorientarea către instrumentele de contabilitate manageriale propice entităţii, bineînţeles, aceasta având la bază o analiză prealabilă pertinentă.

Pe de altă parte, se atrage atenţia asupra faptului că schimbarea este una benefică pentru orice organizaţie atunci când este una de fond, o restructurare profundă şi nu doar o imitaţie a formei pe un fundament inexistent, deoarece trend-ul actual de adoptare a sistemelor moderne de calculaţie poate să reprezinte o breşă dacă repezintă o măsură nefondată.

Importul metodelor moderne se află într-o perioadă de expansiune, dar în anumite ţări precum Marea Britanie, Statele Unite, Canada, Suedia, Finlanda, Norvegia , cu precădere metoda ABC, nu reprezintă alternativa cea mai agreată, cum de altfel în acest articol este citat P. Diaconu care subliniază, ABC cunoaşte o difuzare lentă, sub aşteptări, datorită diferenţelor dintre aşteptările eventualilor utilizatori ai ABC şi realitatea implementării. De asemenea, atrage atenţia asupra faptului că cel mai bun sistem de calculaţie se obţine punând în balanţă ,,*costul erorilor rezultate din estimări greşite cu costul măsurătorilor mai precise* ".[9]

Adoptarea acestor metode moderne: ABC şi Target Costing îşi are baza tocmai în dorinţa de a optimiza gestionarea eficientă a costurilor, trebuie însă exercitată prundenţă, altfel se ajunge

---

[7] Albu Nadia, Albu Catalin-*Instrumente de management al performaţei*, Vol II, Editura Economica, 2003.

[8] Quattrone, P. & Hopper, T. (2001) *"What does organizational change mean?Speculations on a taken for granted category"*, Management Accounting,Research, vol. 12: 403- 435.

[9]Citaţi de Cristina Talpeş din Diaconu, P., Albu, N., Mihai, S., Albu, C., Guinea, F.(2003) *Contabilitate Managerială Aprofundată*, Bucureşti, Editura Economică.

ca în loc de a urmări reflectarea realităţii economice prin prisma costurilor să fie urmărită o himeră.

Cristina Gabriela Talpeş (2008) susţine că societatea în care trăim cunoaşte un progres tehnologic deosebit iar o tehnologie de producţie avansata şi în acelaşi timp revoluţionară aduce după sine şi o remodelare a contabilităţii de gestiune. În acest context metodele de calcul tradiţionale trebuiesc abandonate în favoarea metodelor moderne de calculaţie a costurilor.

Briciu şi Capuşneau (2011) consideră că metoda Target Costing corespunde cel mai bine mediului de afaceri din ce în ce mai competitiv în care preţurile sunt stabilite de tendinţele pieţei, de presiunile concurenţiale şi de politicile agresive de penetrare a diferitelor segmente de piaţă, Target Costing putând stimula adoptarea celor mai potrivite soluţii în vederea rezolvării acestor problematici. De asemena, această pare să fie şi cea mai potrivită metodă pentru firmele din România în a utiliza şi implementa Target Costing, cel mai solid argument care să susţină acest lucru îl reprezintă tradiţia păstrată în România de a utiliza sistemul dualist la nivelul contabilităţii ce vizează două aspecte importante: utilizarea conturilor ce au la bază dubla înregistrare şi utilizarea programelor informatice bazate pe dubla întregistrare.

Tătaru (2011) confirmă şi opinia formulată de Briciu şi Capuşneanu conform căreia contabilitatea managerială influenţează deciziile luate de manageri şi poate să determină o creştere a performanţei economice a întreprinderii, totuşi, spune ea, în contextul economic actual este foarte dificil pentru manageri să identifice din numeroşii indicatori ce pot fi utilizaţi în metodele de cost, cei mai potriviţi pentru a stimula creşterea economico-financiară şi atingerea obiectivelor pe termen mediu şi lung.

Analiza practicilor din România

Câteva studii anterioare au în vedere identificarea şi analiza practicilor din România, prin studii de caz sau studii empirice.

De exemplu, Albu şi Albu (2012) investighează utilizând un eşantion de 109 entităţi existent şi utilizarea diferitelor categorii de instrumente de contabilitate managerială. Rezultatele arată că sistemele de măsurare a performanţei şi cele de bugetare sunt mai răspândite decât cele de calcul de cost. Doar 60,6% din entităţile din eşantion au implementat un sistem de calcul de cost.Existenţa instrumentelor de calcul de cost este corelată cu mărimea firmei, industria, tipul de capital, listarea pe bursă şi negative corelată cu incertitudinea mediului. Tipurile de metode de calcul de cost investigate în acest studiu sunt: costurile complete, costurile standard, clasificarea în variabile şi fixe, fiind excluse metodele modern. De asemenea, rezultatele indică o diferenţă între nivelul de existent şi cel de utilizare a instrumentelor, de unde rezultă nevoia investigării mai în detaliu a relaţiei cu managementul şi luarea deciziilor.

În teza de doctorat „Cost Controlling and profitable management of the company" Brăescu Mădălina a abordat în capitolul II al tezei sale strategii pentru industria electrotehnică dezvoltată în România, studiind în mod specific firma STAR SA.

Rezultatul conform căruia toate firmele din acest domeniu, utilizează informaţii legate de cost, indiferent de strategia acestora, reprezintă încă un argument pentru premiza utilizării instrumentelor de contabilitate mangerială.

Una dinstre cele trei ipoteze ale capitolului II al tezei marchează faptul că metodele traditionale utilizate în industria electrotehnică nu satisfac toate necesităţile de management de control profitabil al companie.[10]

---

[10] Brăescu Mădălina , *Cost Controlling and profitable management of the company* , Academia de Studii Economice, 2007, pag. 15.

Constatăm, pe baza informaţiilor anterioare, ca prezenţa instrumentelor de contabilitate managerială moderne ar putea reprezenta mai mult decat o predilecţie, ar putea reprezenta o necesitate.

Potrivit unui studiu anterior în România, cele mai multe IMM-uri aplicau metode de calcul tradiţionale, în special sistemul de calcul bazat pe metoda pe comenzi sau cea bazată pe etape (Mihai & Corina-Grazilla, 2006). În calea punerii în aplicare a unui sistem de calcul modern, au existat o serie de factori (atât interni cât şi externi) cum ar fi: reînnoirea echipamentelor vechi, depreciate atât fizic cât şi moral, înlocuite cu altele menite să sporească eficienţa procesului de producţie, achiziţionarea unui sistem informatic ajută la o mai bună gestionare, prelucrare şi depozitare a fluxurilor informaţionale, şi nu în ultimul rând, adoptarea unei metode de calcul al costurilor la sistemul de contabilitate adaptate în funcţie de specificul fiecărei activităţi , contribuind în mod decisiv la asigurarea şi menţinerea succesului întreprinderii într-un mediu ce în ce mai agresiv şi turbulent.[11]

Utilitatea instrumentelor de contabiliatte managerială, reprezintă un subiect care a atras atenţia lui Lokman Mia şi Robert H. Chenhall, aşa cum reiese din articolul, "The usefulness of management accounting systems, functional diferentiation and managerial effectiveness".

În acord cu aceştia, prezenta cercetare subliniază faptul că în activităţile desfăşurate în domenii precum marketing şi producţie, utilizarea unor instrumente de contabilitate managerială în vederea luării deciziilor de către management reprezintă o condiţie esenţială. Studiul care face obiectul cercetării este realizat pe un eşantion de 75 de managerii şi evidenţiază legătura dintre utilizarea instrumentele de contabilitate manageriala şi performanţă, care este mai puternică pentru managerii de marketing faţă de activităţiile de producţie.[12]

Aceasta problema de cercetare a fost şi în atenţia unor cadre profesionale precum Dumitrana M et. all, care printr-o cercetare empirică „*Accounting systems for cost management uses in the Romanian economic entities"* [13] au încercat să determine atititudinea managerilor din companiile româneşti faţă de informaţiile generate de contabilitatea managerială. Printre termenii pe care aceştia i-au avut în vedere, se regăsesc: utilitatea informaţiilor contabile manageriale, analiza şi interpretarea informaţiilor contabile manageriale, costurile şi beneficiile rezultate din obţinerea informaţiilor contabile manageriale, factori ce au fost preponderent prezenţi şi în realizarea prezentului studiu.

O informaţie prezentată în cercetarea menţionată anterior este reprezentată de faptul că o îmbunătăţire a informaţiilor contabile de gestiune poate veni doar printr-o participare a managerilor la controlul de gestiune, fiind astfel subliniată nu doar importanţa personalului de conducere ci şi atitudinea şi strategia acestuia.

Descoperirea din studiul invocat indică ideea că în ciuda faptului că managerii alocă o treime din resursele aferente departamentului de contabilitate pentru contabilitatea managerială, în cele mai multe companii funcţionează un sistem de monitorizare a costurilor şi managerii sunt mulţumiţi de raportul cost-beneficiu al utilizării contabilităţii de gestiune.

Rezultatele cercetării noastre se află în acord cu faptul că în cele mai multe companii există un sistem, program informatic dedicat, astfel că exprimat procentual, conform

---

[11] Coman Dan Marius, Coman Mihaela Denisa , Boca (Rakos) Ileana Florina "*Managerial accounting - a source of information for an efficient management in SME"* Procedia - Social and Behavioral Sciences 62 (2012) pag. 521 525,Târgovişte.

[12] Lokman Mia şi Robert H. Chenhall, *The usefulness of management accounting systems, functional diferentiation and managerial effectiveness*.

[13]Dumitrana M., Dumitru M., Jinga G.,, Vulpoi M ,*International Journal of Accounting and Information Managemement, Volume 19, Issue 2* .

răspunsurilor centralizate , aproximativ 68 % din personalul de conducere a confirmat existenţa unui astfel de program, însă simpla existenţă a unui astfel de program nu reprezintă un indiciu de eficienţă, investiţia susţinută în sistem, poate însă să fie un indicator al gradului de importanţă alocat instrumentelor de gestiune.

Factorii care influenţează sistemele de contabilitate managerială în concordanţă cu studiile în domeniu sunt mediul de afaceri, mărimea organizaţiei, structura organizatorică, strategiile adoptate, dezvoltarea tehnologică şi culturală. Cel mai important factor rămâne mediul de afaceri care este caracterizat ca fiind stabil sau dinamic, simplu sau complex, predictibil sau nepredictibil.

Există cercetări în domeniu care precizează că utilizarea instrumentelor de contabilitate managerială este influenţată şi de obiectul de activitate al entităţii care utilizează aceste instrumente.[14]

[14] Albu N., Albu C.N., *Factors Associate with the Adoption and Use Of management Accounting Techiques in Developing Countries: The Case of Romania*, Journal of International Financial Management & Accounting, 23:3, 2012, pag 10.

METODOLOGIA CERCETĂRII

Problemele de cercetare care au stat la baza fundamentării prezentului studiu au fost:

1. Care este relaţia dintre mărimea entităţii, sectorul de activitate şi instrumentele de contabilitate managerială (costuri)?
2. În ce masură instrumentele de contabilitate managerială influenţeaza procesul decizional?
3. Care este relaţia dintre evoluţia instrumentelor de contabilitate managerială şi dezvoltarea economică a intreprinderii?

Pentru a răspunde la aceste întrebări am realizat un studiu empiric bazat pe anchetă realizată cu ajutorul unui chestionar structurat adresat experţilor contabili, a personalului care lucrează în domeniul IT, precum şi masteranzilor.

Chestionarul întocmit cuprinde 13 întrebări format din intrebări cu o singură variantă de răspuns, întrebări cu posibilitate de alegere multiplă, ierarhizare în funcţie de opinie, precum şi notarea răspunsurilor cu un calificativ pe o scara de la 1 la 5. Întrebările sunt explicite şi uşor de înţeles de toţi subiecţii chestionaţi, respectiv datele colectate să fie valabile şi fidele.

Câmpul de investigaţie în vederea elaborării prezentului studiu a fost format dintr- un eşantion de 83 persoane şi a fost selectat aleator.

ANALIZA REZULTATELOR CERCETĂRII

Majoritatea respondenţilor lucrează în companii mari, deţin o funcţie executivă şi au o experienţă de peste 2 ani. Domeniul de activitate în care activează aceştia este preponderent în consultanţă, outsoucing (externalizare), IT şi contabilitate. S-a observant că metodele moderne sunt preponderant utilizate în organizaţiile mari. Această utilizare a fost impusă de concurenţă în continuă creştere, concurenţă ce a determinat o nevoie de productivitate mai ridicată atât la nivel de companie cât şi la nivel de proiect/ centru de cost.

Graficul 1. Informaţii demagrafice la nivel de populaţie

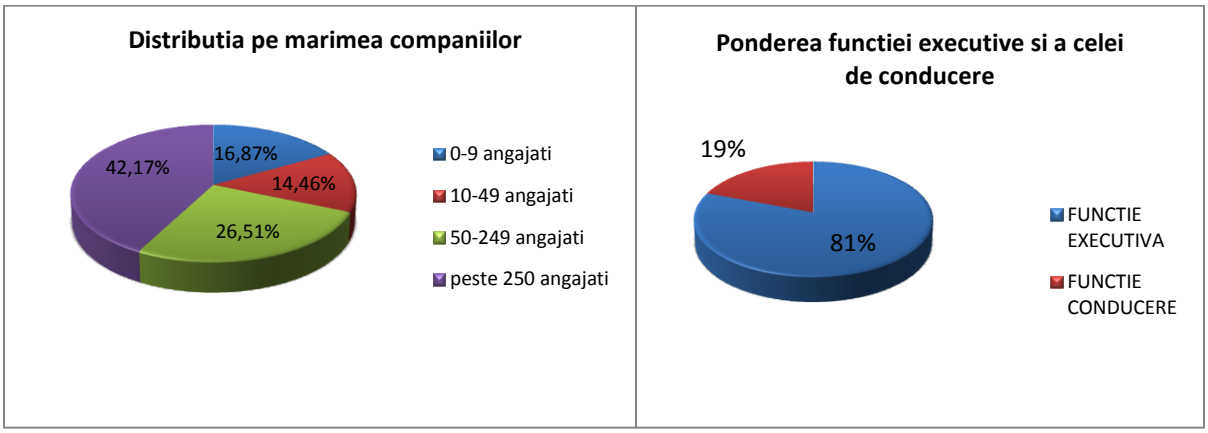

Capitalul străin atras în România a contribuit la dezvoltarea metodelor moderne de administrare a costurilor. Aceste investiţii au fost favorizate de globalizare, dezvoltarea infrastructurii IT şi preţurile scăzute de pe piaţa muncii.

Instrumentele manageriale utilizate în companii

Rezultatele privind nivelul de utilizare a instrumentelor de tip cost se prezintă astfel:

Graficul 2. Utilizarea instrumentelor de tip cost

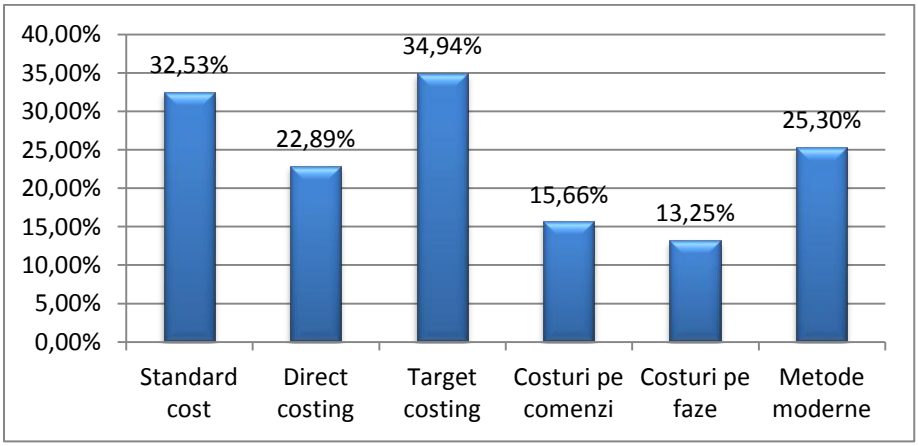

Rezultatele indică faptul că cele mai utilizate metode sunt Target- Costing (34.94%), urmată de metoda standard cost (32.53%).

Literatura de specialitate sugerează, după cum am văzut mai sus, că instrumentele utilizate de entităţi depind de mărimea acestora. În acest sens am analizat şi în eşantionul nostru gradul de implementare pe tipuri de firme:

Graficul 3. Instrumente de contabilitate managerială utilizate în companii

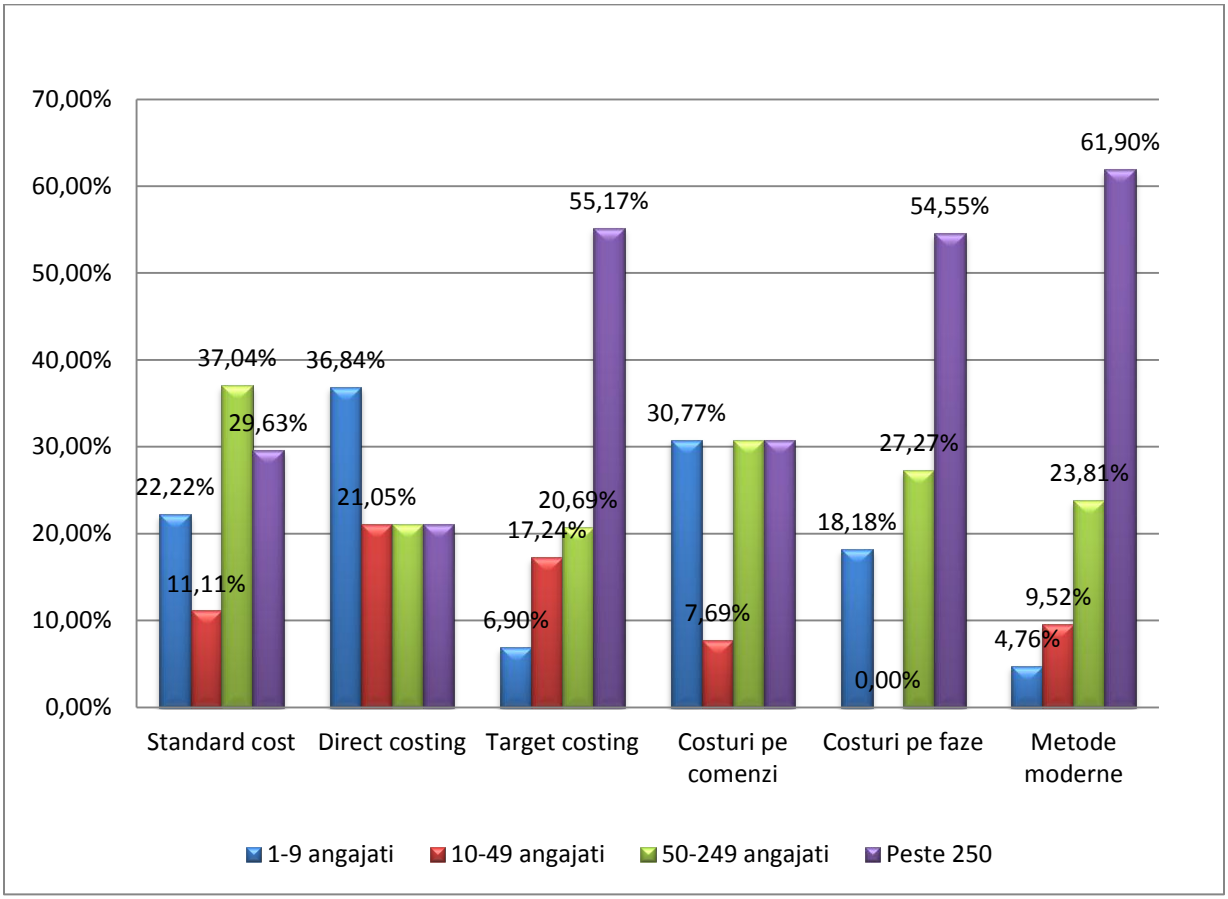

Se poate observa că metoda ,,Standard costing" şi metoda ,,Direct costing" se utilizează cu preponderenţă în companiile mici (1-49 angajaţi) pe când a Target costing", şi metoda "Costuri pe faze" şi "Metodele moderne" sunt utilizate preponderent în companiile foarte mari (peste 250 de angajaţi). Metoda "Costuri pe faze" este folosită în egală măsură în companiile mici, medii şi mari (ultimele trei segmente), proporţia fiind de 30, 77%.

Din populaţia de 83 de persoane: 64,46% (56 de persoane) folosesc un singur instrument de administrare a costurilor, 31,33% (26 de persoane) folosesc mai mult de o metodă şi 1,21% (1 persoană) a declarat că nu se foloseşte niciun instrument de adminstrare a costurilor.

Utilizarea instrumentelor de contabilitate managerială este diferită pe companii în funcţie de mărimea acesteia, cu cât o companie este mai mare activitatea este mai greu de urmărit şi de gestionat. Majoritatea personalului de conducere din cel chestionat iau decizii pe baza contabilităţii manageriale într-o măsură mai mică, pe când personalul de execuţie este orientat de informaţiile oferite de contabilitatea financiară.

Graficul 4. Utilizarea instrumentelor manageriale în companiile din România

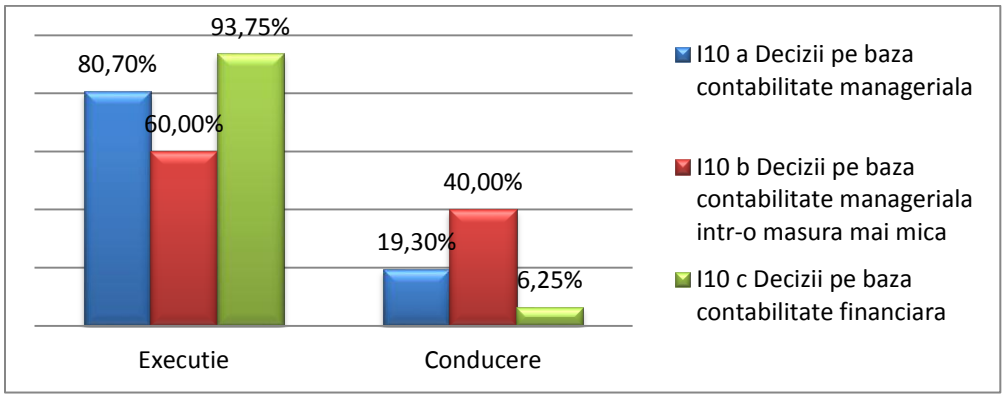

Graficul 4 scoate în evidenţă că există un sistem informatic care să ajute managementul în luarea deciziilor dar, conform graficului anterior, deciziile sunt luate într-o măsură mai mică pe baza instrumentelor de contabilitate managerială.

Graficul 5. Program informatic dedicat pentru utilizarea instrumentelor de contabilitate managerială

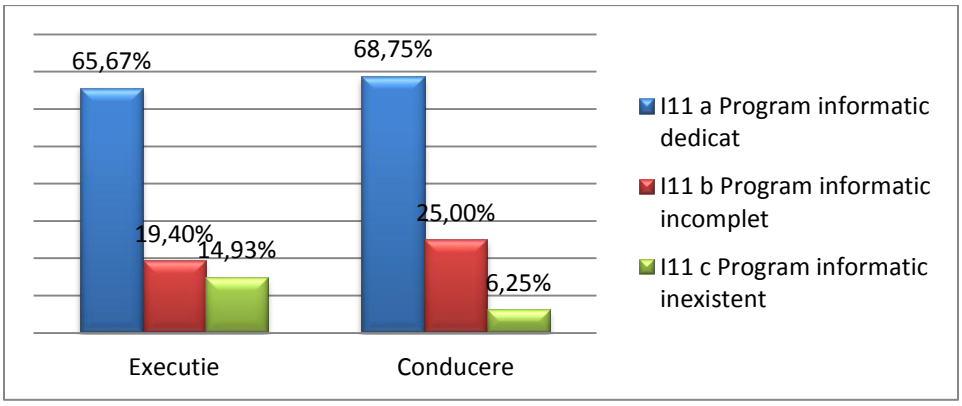

Pentru a determina care sunt dificultăţile în utilizarea instrumentelor decizionale şi care sunt factorii care determină utilizarea acestora populaţia a fost impărţită în 6 grupe în funcţie de funcţia deţinută şi de sursa folosită în luarea deciziei:

Tabelul 1. Utilizarea instrumentelor de contabilitate managerială în luarea deciziilor

Grup	I3- Functia detinuta	I10 - Utilizare instrumente in luarea deciziilor
Grup 1	a executiva	a Decizii pe baza contabilitate manageriala
Grup 2	a executiva	b Decizii pe baza contabilitate manageriala intr-o masura mai mica
Grup 3	a executiva	c Decizii pe baza contabilitate financiara
Grup 4	b conducere	a Decizii pe baza contabilitate manageriala
Grup 5	b conducere	b Decizii pe baza contabilitate manageriala intr-o masura mai mica
Grup 6	b conducere	c Decizii pe baza contabilitate financiara

Cauzele dificultăţilor în utilizarea adecvată a instrumentelor de contabilitate managerială

Conform tabelelor de mai jos, la nivel de populaţie s-a constatat că cea mai importantă cauză a dificultăţii folosirii instrumentelor de contabilitate managerială este dificultatea implementării la nivel de sistem. Totuşi personalul executiv consideră că angajarea costurilor în raport cu beneficiile este cauza care împiedică utilizarea instrumentelor şi personalul de conducere consideră că imprevizibilitatea activităţii este principalul impediment. Toate grupurile le nivel de personal de conducere (grup 4, 5 şi 6) au pe primul loc imprevizibilitatea activităţii. Acest rezultat ne arată că este dificil de stabilit instrumente adecvate de cost dacă activitatea este imprevizibilă.

Tabelul 2. Cauzele dificultăţilor în utilizarea adecvată a instrumentelor de contabilitate managerială- media aritmetica

Grup	I6 Cauzele dificultatilor in utilizarea adecvata a instrumentelor de contabilitate manageriala				
	a Dificultate sistem	b Competenza profesionala	c Costurile angajate	d Imprevizibilitatea activitatii	e Dificultate culegere date la nivel de centre de cost
Grup 1	2.85	2.98	2.76	3.07	3.35
Grup 2	2.67	2.50	3.67	3.67	2.50
Grup 3	2.93	2.93	2.60	3.07	3.47
Grup 4	2.82	3.09	3.73	2.45	2.91
Grup 5	2.75	4.25	2.75	2.50	2.75
Grup 6	2.88	3.31	3.44	2.38	3.00
Grand average	2.86	3.00	2.93	2.98	3.24

Tabelul 3. Cauzele dificultăţilor în utilizarea adecvată a instrumentelor de contabilitate managerială- rang

Grup	I6 Cauzele dificultatilor in utilizarea adecvata a instrumentelor de contabilitate manageriala				
	Dificultate sistem	Competenza profesionala	Costurile angajate	Imprevizibilitatea activitatii	Dificultate culegere date la nivel de centre de cost
Grup 1	2	3	1	4	5
Grup 2	3	1	4	4	1
Grup 3	2	2	1	4	5
AVERAGE Executiva	2.85	2.93	2.81	3.12	3.30
RANK Executiva	2	3	1	4	5
Grup 4	2	4	5	1	3
Grup 5	2	5	2	1	2
Grup 6	2	4	5	1	3
AVERAGE Conducere	2.88	3.31	3.44	2.38	3.00
RANK Conducere	2	4	5	1	3
Grand rank	1	4	2	3	5

Graficul 6. Cauzele dificultăţilor în utilizarea adecvată a instrumentelor de contabilitate managerială

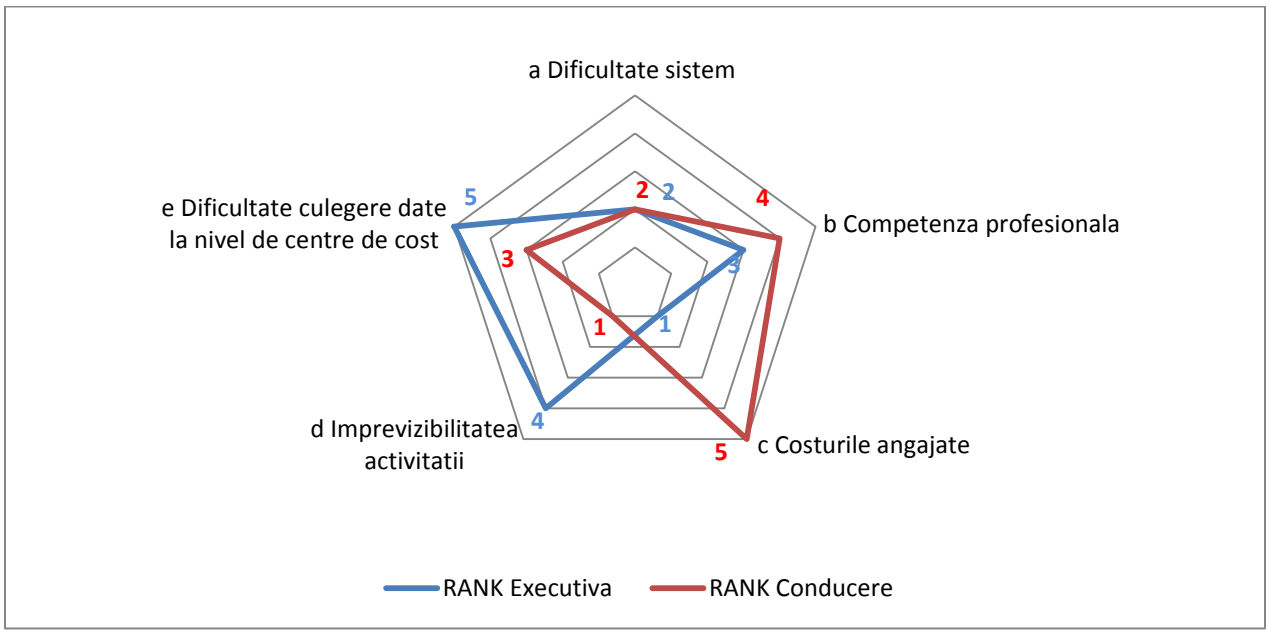

Factori determinanţi în utilizarea instrumentelor manageriale

Atât la nivelul populaţiei alese cât şi la nivelul personalului de execuţie şi conducere situaţia economică a firmei este prima care determină ce instrumente şi ce complexitate trebuie să aibă acestea. Media la nivel de populaţie este 3.71, sub mediană de 4 şi abaterea de la medie este de 1.3 ceea ce confirmă că media este reprezentativă. În tabelele de mai jos sunt redate pe fiecare grup valorile mediei aritmetice, mediană, abaterea standard şi rangul pentru fiecare factor.

Tabelul 4. Factori determinanţi în utilizarea instrumentelor de contabilitate managerială

Grup	I8 Factori determinanti in utilizarea instrumentelor manageriale					
	Concurenta	Strate-gia	Mediul	Situatia economica a firmei	Complexitatea obiectului de activitate	Raportarea la societatea mama
Grup 1	3.04	3.59	3.30	3.89	3.13	3.24
Grup 2	3.50	3.50	3.17	3.67	2.83	3.00
Grup 3	2.80	3.27	3.27	3.40	3.93	4.60
Grup 4	3.36	3.82	3.27	3.73	2.64	2.91
Grup 5	3.50	3.25	3.00	2.75	5.25	3.50
Grup 6	3.25	3.50	3.06	3.50	3.38	2.94
Grand avg	3.07	3.51	3.24	3.71	3.30	3.41

Grup	I8 Factori determinanti in utilizarea instrumentelor manageriale					
	Concurenta	Strate-gia	Mediul	Situatia economica a firmei	Complexitatea obiectului de activitate	Raportarea la societatea mama
Grup 1	6	2	3	1	5	4
Grup 2	2	2	4	1	6	5
Grup 3	6	4	4	3	2	1
AVG_ Executiva	*3.03*	*3.51*	*3.28*	*3.76*	*3.28*	*3.52*
RANK E	*6*	*3*	*4*	*1*	*4*	*2*
MEDIAN	*3*	*4*	*3*	*4*	*3*	*4*
STDEV	*1.38*	*1.22*	*1.41*	*1.27*	*1.41*	*1.51*
Grup 4	3	1	4	2	6	5
Grup 5	2	4	5	6	1	2
Grup 6	4	1	5	1	3	6
AVG_Conducere	*3.25*	*3.50*	*3.06*	*3.50*	*3.38*	*2.94*
RANK Conducere	*4*	*1*	*5*	*1*	*3*	*6*
MEDIAN Conducere	*3.5*	*4*	*3*	*4*	*4*	*3*
STDEV	*1.65*	*1.75*	*1.65*	*1.46*	*1.54*	*1.69*

Conducere						
Grand rank	6	2	5	1	4	3
MEDIAN	3.00	4.00	3.00	4.00	3.00	4.00
STDEV	1.43	1.33	1.45	1.30	1.43	1.55

Grafic 7.Factori determinanţi în utlizarea instrumentelor manageriale

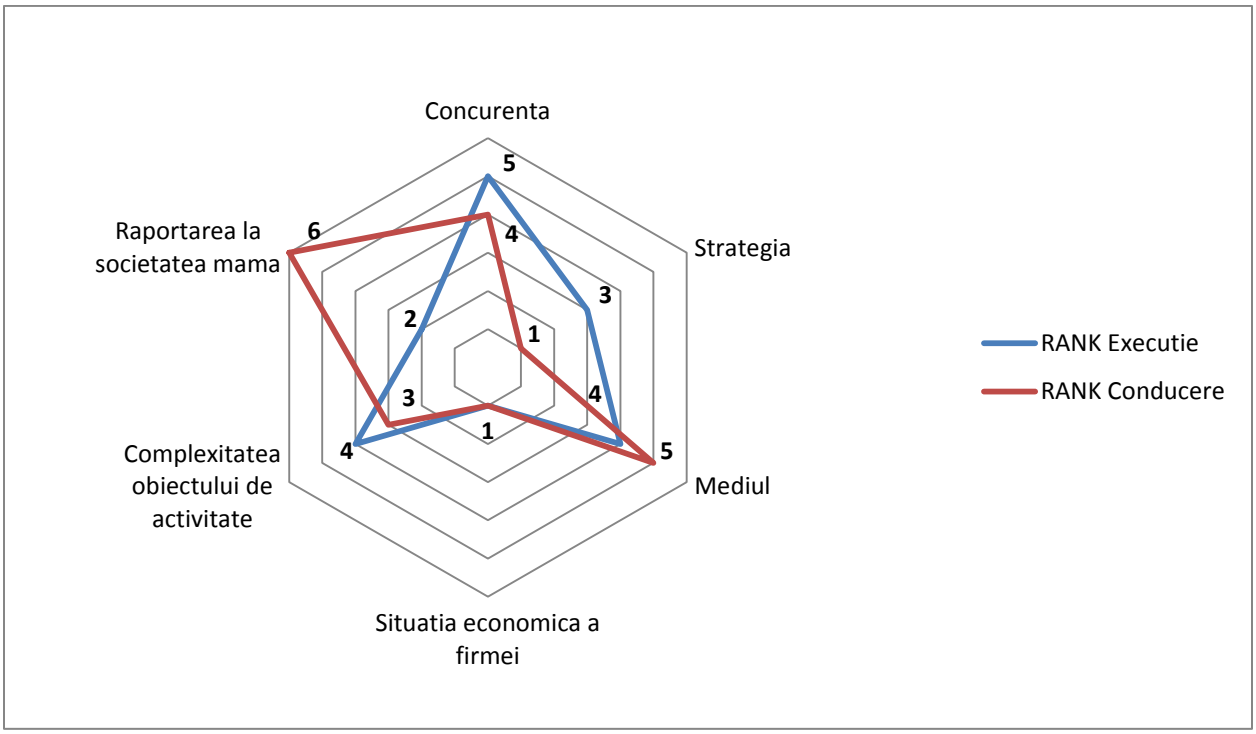

Din graficele de mai sus se poate observa că personalul de execuţie consideră pe primul loc situaţia economică a firmei şi pe ultimul loc concurenţa ca factor direct de influenţă asupra complexităţii instrumentelor manageriale folosite. Rezultatul acesta, situaţia economică, este corelat cu rezultatul analizei dificultăţilor în folosirea instrumentelor manageriale, costurile angajate.

Personalul de conducere consider că pe primul loc atât situaţia economică cât şi strategia firmei, pe ultimele locuri sunt concurenţa, mediul şi raportarea la societatea mamă.

Deşi ca factor pro este situaţia economică a firmei la ambele subpopulaţii, factorul contra diferă deoarece funcţia de execuţie are o viziune la nivel de cost şi funcţia de conducere are o viziune la nivel de strategie a cărei rol este să reducă din efectul imprevizibilităţii activităţii.

CONCLUZIE

Scopul studiului nostru a fost de a analiza, existenţa şi utilizarea instrumentelor de contabilitate managerială utilizate în companiile din România, precum şi factorii care influenţează utilizarea unor instrumente în detrimentul altor instrumente.

Rezultatele cercetării indică faptul că importanţa factorilor asociaţi de existenţa şi utilizarea instrumentelor de contabilitate managerială sunt mărimea şi sectorul de activitate.

În urma studiului realizat a rezultat că personalul de conducere se bazează pe contabilitate managerială într-o măsură mică atunci când trebuie luate decizii, personalul de execuţie fiind orientat de informaţiile furnizate de contabilitate financiară.

Literatura de specialitate a dezbătut intens şi a exprimat îndoieli cu privire la utilizarea metodelor clasice de cost, având în vedere faptul că aceste metode nu mai generează avantaje în condiţiile în care acestea se bazează pe informaţiile furnizate de un sistem proiectat pentru o vârstă tehnologică caracterizată de o concurenţă locală şi nu de una la nivel mondial.

Facându-se uz de cele mai importante resurse inepuizabile, creativitatea şi inteligenţa, trebuie să se decidă în manieră obiectivă oportunitatea unui anumit sistem de calculaţie de aceea în cazul companiilor mari, progresul tehnologic impune abandonul sistemului de calculaţie tradiţionale în favoarea sistemului modern de calculaţie a costurilor. Ipoteza este pertinentă în condiţii de eficienţă şi raţionalitate a sistemelor informaţionale pliate pe cerinţele managementului modern.

În concluzie, utilizarea instrumentelor manageriale este impusă de situaţia economică a firmei, strategia şi complexitatea obiectului de activitate şi este oprimată, în principal, de imprevizibilitatea activitaţii, dificultatea implementării la nivel de sistem şi de costurile angajate.

BIBLIOGRAFIE

[Articol] Albu N., Albu C.N., *Factors Associate with the Adoption and Use Of management Accounting Techiques in Developing Countries: The Case of Romania,* Journal of International Financial Management & Accounting, 23:3, 2012;

[Carte] Albu Nadia, Albu Catalin-Instrumente de management al performantei , Vol II, Editura Economica, 2003 ;

[Articol] Brăescu Madalina , *Cost Controlling and profitable management of the company* , Academia de Studii Economice, 2007;

[Articol] Briciu S., Căpuşneanu S., *Analiza posibilităţii de organizare a contabilităţii de gestiune prin metoda Target Costing (TC) în cadrul entităţilor din România*, Economie teoretică şi aplicată, Volum 18,nr. 9, 2011;

[Articol] Coman Dan Marius, Coman Mihaela Denisa , Boca (Rakos) Ileana Florina *"Managerial accounting - a source of information for an efficient management in SME"*,Procedia - Social and Behavioral Sciences 62 (2012) pag. 521 – 525,Târgovişte;

[Teza de doctorat] Dragomirescu Tătaru S. E., *Controlul de gestiune in economia moderna*, Universitatea AL. I. Cuza , Iași;

[Articol] Dumitrana M., Dumitru M. , Jinga G., Vulpoi M, *Accounting systems for cost management uses in the Romanian economic entities* International Journal of Accounting and Information Managemement, Volume 19, Issue 2*;*

[Articol] Herbert S. *Organizations and markets*, Journal of Economic Perspectives, vol. 5, no. 2, 1991

[Articol] Hilton R.W., *Managerial Accounting. Creating Value in a Dynamic Business Environment,* 6th edition,Boston: Mc Graw Hill, 2005;

[Articol] Lepadatu G., *Contabilitatea manageriala în contextul referențialului național de raportare financiară*,Tribuna Economica,nr. 16 ;

[Articol] Lokman Mia şi Robert H. Chenhall, *The usefulness of management accounting systems, functional diferentiation and managerial effectiveness;*

[Articol] Quattrone, P., Hopper, T., *What does organizational change mean? Speculations on a taken for granted category*, Management Accounting,Research, vol. 12;

[Articol] Radu M., Radu V., Giju G. C., Nicolae D. E., *Interest of cost management within the context of accounting system development in Romani, Recent Researches in Social Science*, Digital Convergence, Manufacturing and Tourism;

[Teza de doctorat] Talpes G. C., *Contabilitate de gestiune : la limita dintre tradțional și modern,* Facultatea de Economie si de Administrare a Afacerilor, Timisoara.

CHESTIONAR-ANALIZA UTILIZĂRII INSTRUMENTELOR DE COST ÎN ROMÂNIA

DEMOGRAFICE

1. Alegeți varianta în care se incadrează firma dumneavoastră în funcție de numărul de angajați:

a. 1 - 9 angajați;
b. 10 - 49 angajați;
c. 50 - 249 angajați;
d. peste 250 angajați.

2. Alegeți intervalul în care se încadrează experiența dumneavoastra:

a. sub 6 luni;
b. între 6 luni si 1 an;
c. între 1 an si 2 ani
d. peste 2 ani.

3. Dețineți o funcție:

a. executivă;
b. de conducere.

4. Sectorul de activitate în care activeaăa firma dumneavoastră este:

a. producție industrie ușoară;
b. producție industrie grea;
c. servicii de alimentație publică;
d. servicii financiare și de consultanță;
e. comerț en-detail sau en-gross;
f. comerț electronic și afaceri mobile.

CONTABILITATE

5.Instrumentele de contabilitate managerială utilizate în firma dumneavoastră sunt următoarele (alegere multipla):

a. Standard cost;
b. Direct costing;
c. Target costing;
d. Costuri pe comenzi;
e. Costuri pe faze;
f. Metode moderne (metoda ABC, JIT).

6. Ierarhizați cauzele ce împiedica utilizarea adecvata a instrumentelor de contabilitate managerială în cadrul companiei (1- factorul cel mai important, 6- factorul cel mai neimportant):

a. gradul de dificultate din punct de vedere al sistemului;
b. competenta profesională;
c. costurile angajate în raport cu beneficiile create;

d. imprevizibilitatea activitatii;
e. gradul de eterogenitate/omogenitate al activitatii;
f. dificultatea culegerii datelor la nivel de centre de cost (volum mare de date).

7.Precizați în ce masurî urmatorii pași în procesul decizional sunt influentați de instrumentele manageriale (atribuiti punctaje de la 1 la 5, 1- cel mai putin important, 5- cel mai important):

a. obținerea de informoții;
b. efectuarea previziunilor;
c. alegerea unei alternative;
d. implementarea deciziei;
e. evaluarea performantelor;

8. Apreciați importanta urmatorilor factori in utilizarea instrumentelor manageriale pe o scara de la 1 la 5 (1- cel mai putin important, 5- cel mai important):

a. concurența;
b. strategia;
c. mediul;
d. situatia economica a firmei;
e. complexitatea obiectului de activitate;
f. obligatie de raportare la societatea mama.

9. Apreciaţi pe o scara de la 1 la 4 (notaţi cu 1- deloc sau puţin important, 2- putin important, 3-oarecum important, 4- important,5-foarte important) importanţa fiecărui utilizator al informaţiilor furnizate de utilizarea instrumentelor de contabilitate manageriala:

a. managementul
b.departamentul financiar contabil
c.investiitorii
d.furnizori
e.clienții.

10. În compania dvs. se utilizeaza instrumente de contabilitate managerială pentru activitatea pe care o desfasurati . In ce masura apreciati ca aceasta ajuta managementul in luarea deciziilor?

a. Compania noastra utilizează instrumente de contabilitate manageriala și ajuta foarte mult managementulîin luarea deciziilor;
b. Compania noastra utilizeaza instrumente de contabilitate managerial într-o măsura foarte mica, iar deciziile luate nu sunt intotdeauna cele mai bune;
c. Compania noastra nu utilizeaza instrumente de contabilitate managerial, iar deciziile se iau in functie de rezultatele din contabilitatea financiara si de rezultatale fiscale;

11. Compania utilizeaza un program informatic de gestiune pentru a pune in aplicare aceste instrumente? In ce masura apreciata eficienta si rezultatele acestui program?

a. Compania utilizeaza un program informatic de gestiune special pentru aceste instrumente de contabilitate manageriala care s-a dovedit a fi foarte eficient si cu rezultate foarte bune;

b. Compania utilizeaza un program informatic de gestiune care nu este suficient de complet pentru a pune in aplicare aceste instrumente;
c. Compania nu utilizeaza un program informatic de gestiune .

12. Ierarhizați fenomenele macroeconomice care influentează utilizarea instrumentelor de contabilitate manageriala in luarea deciziilor economice la nivelul companiei (1-cel mai important, 5- cel mai putin important)

a. stagnarea activității economice;
b. intensificarea concurentei la nivel mondial;
c. inflația;
d. cursul de schimb valutar;
e. turburentele mediului economic.

13. Care din urmatoarele metode privind utilizare eficienta a instrumentelor de contabilitate manageriala credeți că sunt importante pentru dezvoltarea economică a întreprinderii:

a. alegerea procesului de producție cel mai eficient, nu doar din punct de vedere tehnic ci și economic și ecologic;
b. reducerea consumului de factori de productie pe unitatea de rezultat prin marirea randamentului lor;
c. asigurarea reducerii costurilor in toate fazele procesului de productie , în faza de cercetare și proiectare, în domeniul gestiunii și conducerii;
d. identificarea produselor și serviciilor care genereaza consumuri energetice mari precum si produsele care generează pierderi, imprimarea unui caracter preventiv activității de minimizare a costurilor cu ajutorul metodelor moderne de calcul și evidența.

Academia de Studii Economice,Bucureşti

PORTAL WEB EDUCATIONAL

PLATFORMĂ ONLINE PENTRU INTERMEDIEREA OFERTELOR DE ANGAJARE

Claudia Văsii

Contabilitate şi Informatică de Gestiune,An III,grupa 656

Coord. Ştiinţific:Conf.univ.dr. Andrei Stanciu

REZUMAT

Un portal web este,în principiu,un site care funcţionează ca un ”nod comunicaţional”.În vederea dezvoltării acestei teme într-o aplicaţie informatică,am decis realizarea unui studiu în ceea ce priveşte organizarea site-urilor instituţiilor de învăţământ superior cu profil economic(din ţată şi din străinătate),fiecare dintre acestea având o varietate de module,atât comune(prezentare,departamente,profesori,cercetare ş.a.m.d.),cât şi specifice (o secţiune pentru taxe,spre exemplu).O secţiune de o importanţă deosebită am considerat-o ca fiind secţiunea dedicată carierei studenţilor,ce apare sub diferite forme,precum cea a Centrului de Carieră din cadrul UBB Cluj-Napoca.De asemenea,acest modul este prezent în cadrul site-urilor a două facultăţi din străinătate,Department of Accounting and Finance(University of Bristol,UK),respectiv Faculté de Finance, Banque, Comptabilité(Lille,Franţa)

Ulterior acestei etape de cercetare,am decis dezvoltarea unei secţiuni dedicată carierei,prin implementarea unei platforme online pentru intermedierea ofertelor de angajare între studenţi si companiile care doresc sa îi includa pe aceştia in programele lor de recrutare,având acces la rezultatele obţinute de ei pe parcursul anilor de studii,dar şi la alte informaţii.Astfel,rolul acestui portal,intitulat „Oportunităţi de Carieră”,este acela de mediere pe piaţa muncii.Prin implementarea unui astfel de portal în cadrul site-ului facultăţii,studenţii şi companiile având interese comune se pot întâlni,oferind astfel studenţilor o oportunitate importantă de a face stagii de practică,training-uri şi de angajare.Un alt avantaj ar fi acela că studenţii facultăţii pot deveni un grup ţintă pentru companiile partenere.

Dacă pe viitor se va decide includerea acestui portal în cadrul site-ului facultăţii, ulterior se poate implementa o interfaţă de import automat a datelor din sistemul integrat SIMUR care gestionează rezultatele studenţilor în ASE.

CUVINTE CHEIE:

„Portal Web”, „Carieră” , „ Oportunitate”, „Mediu academic” „Piața muncii”, „Recrutare”

Cuprins

INTRODUCERE 4

I. CONCEPTUL DE PORTAL WEB EDUCAŢIONAL 5

1. Stadiul dezvoltării soluţiilor pentru E-learning la nivel naţional si internaţional 5

1.1. Forme de invăţare asistată de calculator 5

1.2. Platforme E-learning la nivel internaţional 8

II. STUDIU COMPARATIV PRIVIND ORGANIZAREA SITE-URILOR INSTITUŢIILOR DE ÎNVĂŢĂMÂNT SUPERIOR CU PROFIL ECONOMIC 10

III. INSTRUMENTE DE DEZVOLTARE UTILIZATE 16

IV. PROIECTAREA BAZEI DE DATE A PORTALULUI 17

CONCLUZII 22

Bibliografie 23

INTRODUCERE

Un **portal** este un site web ce cuprinde informaţii obţinute din diverse surse,intr-o manieră unificată(funcţionează ca un 'nod comunicaţional').De obicei,fiecare sursa de informaţii beneficiază de o zonă distinctă în pagină pentru afişarea informaţiilor (portlet);adesea,utilizatorul alege zona pe care doreste să o afişeze.

În afară de caracteristica standard reprezentată de motoarele de căutare, portalurile web ofera o multitudine de alte servicii, cum ar fi e-mail, ştiri, preţurile acţiunilor, diverse informații, baze de date si divertisment. Portalurile reprezintă pentru întreprinderi o modalitate de a avea control deplin asupra accesării tuturor aplicaţiilor si multiplelor baze de date,ordonate si corelate între ele prin intermediul portalului web şi care altfel ar fi fost entitaţi total distincte.

Portalurile web pot apărea sub mai multe forme,cum ar fi Encicopedii Online, site-uri Academice,site-uri dedicate pentru e-learning.

Exemple de portaluri web : AOL,iGoogle,MSN,Netvibes,Yahoo! În România,cel mai cunoscut exemplu pentru un **portal web educational** este site-ul Ministerului Educaţiei: www.edu.ro.

Plecând de la această temă generală şi în urma studiului realizat asupra unui eşantion cuprinzând instituţii de invăţământ cu profil economic,în ceea ce priveşte organizarea portalurilor universitare,am decis astfel dezvoltarea unei aplicaţii ce se concretizează într-o platformă pentru intermedierea ofertelor de angajare.Motivaţia este simplă si întemeiată,deoarece îmi doresc implementarea unei aplicaţii care sa le fie utilă studenţilor,cu atât mai mult celor cu merite deosebite,oferindu-le astfel o importantă oportunitate de angajare pentru a avea un start reuşit în carieră.

I. CONCEPTUL DE PORTAL WEB EDUCAŢIONAL

1. Stadiul dezvoltării soluţiilor pentru E-learning la nivel naţional si internaţional

1.1.Forme de invăţare asistată de calculator

În zilele noastre,necesitatea utilizării Internetului este o certitudine,atât la nivelul invaţământului universitar,cât si preuniversitar. Mai mult decât atât,copiii sunt puşi in faţa unui computer incepând cu vârste din ce in ce mai fragede. Astfel,de remarcat este eficienţa utilizării noilor tehnologii în educaţie,dealtfel cea mai importantă componentă socială şi fundamentul dezvoltării potenţialului uman.

În particular,cel care are un rol deosebit de important in cadrul proceselor de predare,învaţare si evaluare este **web-ul,** ce asigură elevilor şi cadrelor didactice acces la informaţiile ştiinţifice actuale incluse în baze de date, muzee, biblioteci online.

Dintre formele de invaţare asistată de calculator,amintim conceptele de **E-learning, Blended learning** şi **Distance learning.**

Termenul de E-learning a fost introdus în 1998 de Jay Cross,fondatorul *Internet Time Group*. E-learning-ul,sau *învăţământul electronic*, reprezintă astfel o metodă actuală de educaţie,aflată în concordanţă cu dezvoltările si modernizările tehnologice.Într-o manieră concise,putem spune că învăţământul electronic reprezintă ” oferirea educaţiei, instruirii sau invăţămantul prin mijloace electronice ”[1]

Iată câteva definiţii ale termenului de e-learning:

• Orice act sau proces virtual utilizat pentru a obţine date, informaţii, abilităţi sau cunostinţe. E-learning inseamnă astfel invăţarea intr-o lume virtuală, in care tehnologia cooperează cu creativitatea umană pentru a accelera si usura cunoasterea profundă a domeniului studiat. [2]

• Oferirea unor oportunităţi de invăţare, instruire sau programe educaţionale cu ajutorul unor mijloace electronice.[3]

• Acoperă o vastă categorie de aplicaţii si procese, precum: instruirea asistată de calculator, invăţarea prin intermediul Internetului/Intranetului (Web based learning), invăţământ oferit prin intermediul calculatorului (computer based learning), clase virtuale, colaborare online. Conţinutul electronic este oferit cu ajutorul Internetului, a Intranetului, a casetelor audio si video, prin satelit, CD-ROM sau televiziune interactivă.[4]

---

[1] [Website] Universitatea” Lucian Blaga”,Sibiu, “Platforme de e-Learning” ,disponibil online la http://depmath.ulbsibiu.ro/chair2/craciunas/model%20standard%20platforma%20eLearning.pdf

[2][Website] Mountain Quest Institute,”Definitions”,disponibil online la http://www.mountainquestinstitute.com/definitions.htm

[3][Website], www.intelera.com/glossary.htm

[4][Website],eLearning Glossary,disponibil online la http://www.cybermediacreations.com/elearning/glossary.html

• Posibilitate de a imbunătăţi invăţămantul prin utilizarea dispozitivelor de calcul (ex. PC-urile, cd-urile, DVD-urile, televiziunea, PDA-urile, telefoanele mobile) si a tehnologiei comnunicaţiei (prin utilizarea Internetului, e-mailului, forumurilor de discuţii sau a software-ului colaborativ de tip wiki sau blog).[5]

În esenţă,e-learning-ul reprezintă o componentă modelului de invăţare bazat pe tehnlogie,cu suporturi virtuale,de cealaltă parte aflându-se modelul clasic,bazat pe suporturile cunoscute (modele fizice); ambele alcătuiesc procesul de învăţământ bazat pe resurse din accepţiunea modernă. Astfel,prin e-learning se pot defini ansamblul situaţiilor educaţionale in cadrul carora se utilizează într-o pondere semnficativă mijloacele tehnologiei informaţiilor si comunicaţiilor.[6]

Un alt concept de invăţare modern şi foarte flexibil este Blended Learning-ul; acesta a fost dezvoltat cu scopul de a oferi fiecărui cursant un nivel de cunostinţe de nivel tehnic ridicat,fiind un sistem bazat pe concepte si metode moderne de studiu,cum ar fi studiul în clasa asistat de trainer,studiu on-line,studiu individual. Blended Learning-ul se adresează în primul rând profesioniştilor IT şi Dezvoltatorilor ce doresc perfecţionarea continuă fără a renunţa la activitatea profesională.

Acest tip de învăţare are nenumărate avantaje şi în procesele de învăţare a limbilor străine,astfel încât Catrinel Postema intuieşte în articolul său "Blended learning sau despre buchetul parfumului", apărut in *Cariereonline.ro*, aceea că Blended Learning reprezintă viitorul în materie de metode si strategii de invăţare si formare continuă. Autoarea dezbate în cadrul acestui articol problematica Blended Learning dintr-o perspectivă mai putin vehiculată în literatura de specialitate şi anume aplicarea formulelor de Blended Learning în învatarea limbilor străine :"*Un anume amestec de esenţe poate crea parfumul perfect pentru o anumită persoană, la fel cum amestecul perfect balansat al ingredientelor poate exploda aroma unei cafele. Amestecul potrivit de forme si conţinut de invăţare, folosirea activă a factorilor motivaţionali si implicarea participanţilor incă de la primul pas al proiectului asigură succesul unui proiect "blended learning" în învăţarea unei limbi străine.*"[6]

Blended Learning-ul sau *învăţarea mixtă*, reprezintă astfel "procesul încorporării a diverse stiluri de învățare, care se pot realiza prin intermediul resurselor fizice și virtuale mixte[…]Prin intermediul învățării mixte, acest lucru poate fi realizat prin crearea unei varietăți de sarcini de învățare și activități, utilizând tehnologia, instructorul și interacțiunea de tip *de la egal la egal*"[7]

Cel mai cunoscut exemplu pentru o astfel de metodă este cel al unui instructor care începe un curs în sala de clasă, cu o lecție introductivă bine structurată, pentru ca apoi să continue cu materiale online.

---

[5] [Website], Wikipedia, the free encyclopedia ,"E-learning",,disponibil online la http://en.wikipedia.org/wiki/Elearning

[6] [Articol] Postema,Catrinel(2009),"Blended learning sau despre buchetul parfumului",disponibil online la http://www.cariereonline.ro/articol/blended-learning-sau-despre-buchetul-parfumului

[7][Website], Wikipedia, the free encyclopedia,"Învăţare mixtă",disponibil on-line la http://ro.wikipedia.org/wiki/%C3%8Env%C4%83%C8%9Bare_mixt%C4%83

Blended Learning-ul este, de asemenea, aplicat integrării e-learning-ului în sistemul de management al învățării (Learning Management System) cu ajutorul computerelor, într-o clasă fizică, simultan cu instruirea de tip *față-în-față* . [8]

Acestea fiind spuse,observăm că o astfel de metodă de învăţare are numeroase avantaje,precum: eficienţa costurilor,acces la o educaţie post-liceală,flexibilitate în programarea si stabilirea orarelor pentru cursuri.Pot exista insa şi dezavantaje,cum ar fi:lipsa accesului la calculator și internet, cunoștințele limitate de utilizare a tehnologiei, abilitățile de studiu.

Cel de-al treilea concept este cel de **Distance Learning** (Distance Education),sau *învăţământul la distanţă* cum mai este numit la noi in ţară,practicat fiind,dealtfel,în cadrul multor universităţi,precum Universitatea Bucureşti,Universitatea Dunărea de Jos şi Universitatea Danubius din Galaţi, Universitatea Transilvania din Braşov,Universitatea de Ştiinţe Agronomice şi Medicină Veterinară Bucureşti ş.a.

Învăţământul la distanţă este un domeniu de educație care se concentrează pe anumite metode de predare și pe tehnologie,cu scopul de a oferi predare, adesea pe o bază individuală, pentru studenții care nu sunt prezenţi fizic într-un decor tradițional de învățământ, cum ar fi o sală de clasă. Acesta a fost descris ca fiind "un proces de a crea și oferi acces la învățare, atunci când sursa de informare și elevii sunt separaţi de timp sau distanță, sau ambele."[9]

Se pare că învăţământul la distanţă a căpătat o extindere deosebită,aceasta fiind motivată atât de creșterea dorinței de educație,din partea persoanelor de orice varstă,cât şi de cerințele societății de personal calificat și de necesitatea instruirii universitare cu eforturi financiare și material-umane cât mai reduse. Distance Learning-ul se defineşte ca un ansamblu de forme de instruire în cadrul cărora cursantul nu se afla sub supravegherea continuă sau imediată a tutorilor, insă beneficiază de acțiunile de planificare, orientare, îndrumare și consiliere din partea unei instituții de învățământ superior.O caracteristică deosebit de importantă a acestei forme de studiu este aceea că se concentrează mai mult pe modul în care studentul învaţă şi mai puţin asupra locului în care acesta studiază şi implică posibilitatea studenţilor de a opta asupra locului şi timpului în care să se instruiască.

Desigur,reamintim că ceea ce a permis apariţia şi dezvoltarea aceste modalitaţi de învăţare au fost dezvoltările recente din domeniul tehnologiilor informaţionale şi ale comunicaţiilor,ce au produs o schimbare esenţială atât în ceea ce priveşte planul necesităţilor de dobândire a cunoştinţelor, cât în modul în care sunt oferite programele,posibilităţile de studiu în cadrul instituţiilor de învăţământ;astfel,sistemul a fost modificat în mod special prin introducerea ofertei de învăţământ centrată pe student şi care îl plasează în centrul procesului de învăţământ.

---

[8] [Website],Worthington, Tom (2008) *Blended Learning: Using a Learning Management System Live in the Classroom, The Australian National University*,disponibil on-line la http://www.tomw.net.au/technology/it/blended_learning/

[9] Honeyman, M; Miller, G (December 1993). "Agriculture distance education: A valid alternative for higher education?". *Proceedings of the 20th Annual National Agricultural Education Research Meeting*: 67–73.

1.2.Platforme E-learning la nivel internaţional

Platformele e-learning permit utilizarea eficientă a resurselor materiale şi umane în cadrul sistemului de învăţământ,astfel incât,în present,sistemele digitale de management al unui volum mare de informaţii ne atrage din ce în ce mai mult.

Exemple de platforme de E-learning:

1. **Frog** este o platformă de e-Learning ce se adresează oamenilor obişnuiţi,oferindu-le facilităţi în scopul de a-şi organiza singuri activităţile de învăţare online. Astfel,aceasta se caracterizează ca fiind un sistem ce oferă tuturor posibilitatea de a-şi modela platforma de învăţare,având o interfaţă prietenoasă cu utilizatorul,o colecţie bogată de unelte uşor de accesat şi utilizat,iar costurile de implementare sunt reduse indiferent dacă e vorba de o instituţie sau un grup restrâns de utilizatori. În ceea ce priveşte activităţile de învăţare,platforma pune la dispoziţie unelte de planificare a lecţiilor, şabloane menite să acopere majoritatea domeniilor de activitate, grafice temporale ce ajută studenţii şi profesorii să urmărească desfăşurarea proiectelor,iar uneltele de evaluare ajută la crearea de chestionare, statistici şi sondaje de opinie. Această platformă se remarcă prin faptul că are toate şansele să fie integrată cu succes în mediul preuniversitar,unde atât profesorii cât şi elevii au nevoie de o platformă e-Learning uşor de optimizat şi utilizat.
2. **RM Learning Platform – Our VLE for Schools** este o platformă ce integrează o gamă largă de servicii ce oferă un mediu virtual de învăţare pentru managementul activităţilor, un portal Web dinamic, integrare cu sistemele informatice deja existente în instituţia vizată,precum şi unelte pentru monitorizarea activităţilor şi a progresului înregistrat.
3. **OpenHive** este o platformă intuitivă, atractivă şi uşor de folosit,ce aduce toate serviciile ICT la un loc, pornind de la sistemul de management al informaţiei prin intermediul unui portal până la mediul virtual de învăţare, e-mail şi filtrarea mesageriei instant. Se remarcă prin faptul că a rezolvat mare parte din dificultăţile ce ţin de latura tehnică astfel utilizatorii vor putea pur şi simplu să se bucure de învăţarea în mediul digital.
4. **Udutu** aduce comunităţii e-Learning una dintre primele soluţii LMS ce funcţionează pe baza popularei reţele de socializare Facebook. UdutuTeach permite importarea cursurilor din myUdutu, sistem de management ce permite tutorilor să urmărească activitatea şi progresul cursanţilor. UdutuLearn permite vizualizarea cursurilor la care utilizatorul a primit accesul şi vizualizarea grafică a progresului înregistrat de-a lungul activităţii de învăţare.
5. **Syllabontes** este o idee revoluţionară ce îmbunătăţeşte experienţa educaţională şi calitatea actului de învăţare pentru studenţi, facultăţi şi angajaţi. Ideea stă în schimbarea modului de percepţie al actului de învăţare, renunţarea la regulile formale ce fac sistemul rigid. Doreşte să modifice modul în care oamenii interacţionează cu scopul de a face actul de învăţarea ceva mult mai uşor de acceptat şi înţeles. Prin uneltele pe care le utilizează doreşte să ofere un ansamblu complet de aplicaţii utile şi necesare în acelaşi timp utilizatorilor.
6. **eFront** este o platformă uşor de utilizat pe sistemul de „dezvoltare cu ajutorul capitalului uman," făcându-l potrivit atât pentru companii cât şi pentru utilizare în educaţie. Ultimele versiuni software anunţă îmbunătăţirea stabilităţii şi a vitezei, extinderea funcţiilor de management al cursurilor, un nou manager Ajax pentru fişiere. De asemenea a fost introdus un modul de plată electronică prin intermediul PayPal.

7. **Fle3** este un mediu e-learning descris de către producători ca server software pentru a oferi suport colaborativ pentru învăţare. Acesta se doreşte să devină viitorul sistem de învăţare on-line (FLE – future learning environment).
8. **ILIAS** este un mediu de e-Learning care,pe lângă funcţiile specifice platformei e-learning are suport pentru funcţiile WEB 2.0 precum RSS, podcast. Pentru serviciile Web a fost utilizată o interfaţă SOAP.
9. **LAMS** este un sistem de management al activităţii de învăţare, dezvoltat în urma cunoştinţelor acumulate de către centrul de excelenţă al universităţii Macquarie din Australia. Acesta furnizează profesorilor un mediu intuitiv, vizual, pentru crearea secvenţelor dedicate activităţilor de învăţare. Acestea pot fi sarcini de lucru, mici grupuri de lucru sau activităţi destinate claselor întregi, ele fiind bazate atât pe conţinut cât şi pe colaborarea între participanţii la activităţi. Este construit utilizând Java şi JBoss, se poate integra cu sisteme e-learning precum Moodle, Blackboard şi Sakai.
10. **Moodle** este un proiect e-learning ce poate fi descris ca fiind un sistem de management al cursurilor. Are rolul de a ajuta profesorii să creeze efectiv adevărate comunităţi on-line destinate învăţării. Producătorii susţin că se poate organiza tot procesul de aşa natură încât un profesor să poată menţine uşor legătura cu un număr de 200.000 de studenţi, platforma putând fi folosită şi pentru alte activităţi în afară de e-learning.

II. STUDIU COMPARATIV PRIVIND ORGANIZAREA SITE-URILOR INSTITUŢIILOR DE ÎNVĂŢĂMÂNT SUPERIOR CU PROFIL ECONOMIC

	Home (Prezentare; Despre noi)	Departamente	Contact *-harta	Secretariat	Profesori (Staff)	Cercetare	Rel. intern.	Consiliu studenti	Rel cu prof contabila	Harta site	Alumni	Job opportunities/ Cariera	Stiri, Evenimente, noutati	Taxe	Certificare (Or knowledge levels)	Curricula (Course Structure) *-detailed skills
CIG(ASE Bucuresti) http://www.cig.ase.ro	x	x	x	x	x	x	x	x	x		x				x	X(*)
FSEGA(Univ Babes Bolyai Cluj) http://econ.ubbcluj.ro/	x	x	x		x	x	x			x					x	x
Facultatea de finante,banci si contabilitate (Univ. Dimitrie Cantemir,Bucuresti) http://fbc.ucdc.ro/	x	x	x	x	x	x		x					x			x
Faculté de Finance, Banque, Comptabilité*(Lille, Franta)* http://ffbc.univ-lille2.fr/	x		X (*)			x	x	x(despre viata studentilor la facultate -act sportive, cult)		x		X (http://professionnalisation.univ-lille2.fr/)	x		x	
Department of Accounting and Finance (University of Strathclyde,uk) http://www.strath.ac.uk/accfin/	x	x	x		x	x		x			x		x	x	x	X (*)
Department of Accounting and Finance(University of Bristol,UK) http://www.bris.ac.uk/efm/	x	x	x		x	x		x			x	x	x		x	x

Elemente de formatare

În ceea ce priveşte elementele globale de formatare,în general,atât în cadrul site-urilor din ţara noastra,cât si celor din străinătate,cele mai intalnite sunt meniurile verticale in partea stanga si/sau orizontale in partea de sus a paginii,iar culorile predominante rosu şi albastru.Aceste elemente pot fi identificate şi în conţinutul imaginilor de mai jos,reprezentând capturi de ecran ale unor portaluri web.

fbc.ucdc.ro/competente-cig.html

Informatii:

- Prima pagina
- Prezentare
- Cadre didactice
- Evenimente
- Admitere 2012
- Studii de licenta
- Studii de masterat
- Cercetare stiintifica
- Studenti
- Secretariat

Facultate acreditata, infiintata in anul 1998

Contabilitate si informatica de gestiune

Domeniul fundamental: ŞTIINTE ECONOMICE
Domeniul de licenţă: CONTABILITATE
Programul de studii: CONTABILITATE SI INFORMATICA DE GESTIUNE
Durata studiilor: 3 ANI
Forma de învăţământ: ZI

FSEGA

Facultatea de Ştiinţe Economice şi Gestiunea Afacerilor

- Prezentare
- Colectiv didactic / Dep.
- Grup senatorial FSEGA
- Oferta educationala
- Examen finalizare studii
- Admitere 2012
  - Licenta 2012
  - Masterat 2012
    - Grafic admitere septembrie
    - Locuri disponibile septembrie
    - Ex. competenta lingvistica
    - Programare ex. admitere
    - Calendar admitere
    - Tematica Admitere
    - Acte inscriere masterat
    - Regulament admitere

Home | Universitatea Babes-Bolyai, Cluj-Napoca | cauta | go

Avizier on-line | Œconomica Napocensis 90 | Contact | Harta Site

1 2 3 4

Masterat 2012

- Grafic admitere septembrie
- Locuri disponibile septembrie

University of Strathclyde Business School

Business Homepage
Accounting & Finance Home
Contacts
Current Undergraduate Students
Current Postgraduate Students
Prospective Students
Postgraduate Courses
Staff
Research Students
Research
Alumni
Industry Links

The Department is committed to excellence in both teaching and research. Our research is focused on international reputation, benchmarking our output against peer departments in leading UK

DID YOU KNOW
Finance students gave staff a

University of BRISTOL

Department of Accounting and Finance

The Department of Accounting and Finance is part of The School of Economics Finance and Management, and offers a wide range of undergraduate and postgraduate courses, with world leading research based teaching

School of Economics, Finance and Management

Notre Faculté
- Le mot du Directeur
- L'histoire de la Faculté
- Nos enseignants
- Notre garantie qualité

Nos Licences

Nos Masters

La recherche

L'international

L'insertion professionnelle

La vie à la Faculté

Validation d'acquis

Notre Faculté

Au coeur de l'Europe, reliée à Bruxelles, Londres et Paris, la Faculté de Finance, Banque, Comptabilité de l'Université Lille 2 est devenue depuis sa création en 1990, un pôle incontournable de la gestion tant au plan régional que national.

Pionnière dans la mise en œuvre de la Licence et du Master issus de la réforme LMD, la Faculté est également la première UFR à avoir initié en 2004 une démarche de certification ISO 9001 pour son Master et à mettre en oeuvre une coopération innovante entre une Université et une grande Ecole avec l'alliance Lille School of Management qui regroupe la Faculté de Finance, Banque, Comptabilité et la SKEMA Business school de Lille.

Les études sont organisées en trois cycles : une Licence de Gestion, trois Masters de Gestion qui propose huit spécialités débouchant sur des métiers clairement identifiés dans les domaines de la banque, de la comptabilité, de la finance, du management et du marketing, et un cycle doctoral s'appuyant sur un laboratoire de recherche renommé.

III. INSTRUMENTE DE DEZVOLTARE UTILIZATE

Pentru dezvoltarea interfeţei am folosit Visual Studio (2010),variantă disponibilă şi în cadrul ASE conform parteneriatului cu Microsoft,iar ca suport pentru baza de date am utilizat Sql Server,care este un sistem Client-Server ce oferă facilităţi superioare Microsoft Access din punct de vedere al volumului de date şi al utilizării procedurilor stocate în paginile web.

Efectiv,paginile web sunt dezvoltate utilizând tehnologia asp(active server pages),iar partea de programare a fost realizată folosind limbajul Visual Basic.

IV. PROIECTAREA BAZEI DE DATE A PORTALULUI

1. Modelul conceptual al datelor

   Pentru crearea bazei de date,au fost parcurse următoarele etape:

   - **Inventarierea atributelor**-presupune identificarea documentelor ce participă la fluxul informational aferent problemei (situaţiei) de rezolvat şi selectarea viitoarelor câmpuri ale BD
   - **Specificarea regulilor de gestiune** (analiza restricţiilor impuse datelor ce stau la baza formulării dependenţelor dintre câmpuri)

   1. În baza de date se vor înregistra mai mulţi utilizatori,iar aceştia se pot specializa în administratori,studenţi şi firme.
   2. Un student poate cunoaşte una sau mai multe limbi străine,o limbă străină poate fi cunoscută de unul sau mai multi studenţi;fiecare student are un anumit nivel (de la 1 la 5) pentru fiecare din cele patru aspecte de cunoaştere:scriere,vorbire,citire,inţelegere.
   3. O firmă poate face una sau mai multe oferte de muncă adresate studenţilor.
   4. Un student se poate inscrie la una sau mai multe oferte făcute de firmele respective.
   5. Un utilizator poate fi sau nu activ.

   - **Intocmirea dictionarului de atribute**

IdUtilizator,TipUtilizator,LoginName,Parola,Activ/Pasiv, IdAdministrator,NumePrenumeAdministrator, E-mailContactAdministrator, IdFirmă, DenumireFirmă,AdresăF, TelefonF, PersoanăContact, EmailPersoanăContact,TelefonPersoanăContact,IdStudent,NumeStudent,PrenumeStudent,Serie,Grupa, AnStudiu,DataNaştere,LocalitateNaştere,Fotografie,TelefonS,EmailS,CV,IdLS,DenumireLS, IDLimbăStrăină,DenumireLimbăStrăinăStudent,Scriere,Citire,Vorbire,Înţelegere,IdOfertă,DatăÎnceput, DatăSfârşit,DescriereOfertă, DataÎnscriereOfertă,IdRezultat,Disciplină,AnStudiudisciplină,Semestru,Nota

Observatie! Din cadrul acestui dicţionar de atribute au fost eliminate potenţialele câmpuri calculate(cum ar fi,de exemplu TotalNumarStudenti,NumarOferte etc.) sau sinonime

- **Stabilirea dependentelor dintre campuri**

	1.IdUtilizator	2.TipUtilizator	3.LoginName	4.Parolă	5.Activ/Pasiv	**6.IdAdmin**	7.NumePrenAdmin	8.EmailAdmin	9.IdFirma	10DenFirma	11.Sigla	12AdresaF	13.TelefonF	14.EmailF	15.PersoanaCt.	16.EmailPersCt	17.TelPersCont.	**18.IdStudent**	19.NumeStudent	20.PrenumeStudent	21.Serie	22.Grupa	23.AnStudiu	24.DataNastere	25.Localitate	26.Fotografie	27.Telefon	28.E-mailS	29.CV	**30.idls**	31.DenumireLS	**32. IdLimbaStr**	33.CNPStudent	34.Scriere	35.Citire	36.Vorbire	37.Intelegere	**38.IdOferta**	39.Dataincepu t	40.DataSfarsit	41.DescriereOferta	42.DataInscriereOf	**43.IdRezultat**	44.Disciplina	45.AnStudiuDis.	46.Semestru	47.Nota	**48.IdStudent IdOferta**
1.IdUtilizator		**1**	**1**	**1**	**1**																																												
2.TipUtilizator																																																	
3.LoginName																																																	
4.Parolă																																																	
5.Activ/Pasiv																																																	
6.IdAdmin	**1**						**1**	**1**																																									
7.NumePrenAdmin																																																	
8.EmailAdmin																																																	
9.IdFirma	**1**									**1**	**1**	**1**	**1**	**1**	**1**	**1**	**1**																																
10DenFirma																																																	
11.Sigla																																																	
12AdresaF																																																	
13.TelefonF																																																	
14.EmailF																																																	
15.PersoanaContact																																																	
16.EmailPersCt																																																	
17.TelPersCont.																																																	
18.IdStudent	**1**																		**1**	**1**	**1**	**1**	**1**	**1**	**1**	**1**	**1**	**1**	**1**	**1**			**1**																
19.NumeStudent																																																	
20.PrenumeStudent																																																	
21.Serie																																																	
22.Grupa.																																																	
23.AnStudiu																																																	
24.DataNastere																																																	
25.Localitate.																																																	
26.Fotografie																																																	

27.Telefon																																															
28.E-mailS																																															
29.CV																																															
30.IDLS																																															
31.DenumireLS																																															
32.IdLimbaStraina																	**1**												**1**			**1**	**1**	**1**	**1**	**1**										
33.CNP																																															
34.Scriere																																															
35.Citire																																															
36.Vorbire																																															
37.Intelegere																																															
38.IdOferta								**1**																														**1**	**1**	**1**							
39.DataIncput																																															
40.DataSfarsit																																															
41.DescriereOferta																																															
42.DataInscriereOferta																																															
43.IdRezultat																	**1**																									**1**	**1**	**1**	**1**	
44.Disciplina																																															
45.AnStudiuDisciplina																																															
46.Semestru																																															
47.Nota																																															
48.IdStudent IdOferta																																									**1**						

Chei primare identificate :
IdUtilizator,IdStudent,IdFirma,IdAdministrator,IdOferta,IdStudentIdOferta*,IdRezultat,IdLimbaStrăină,IDLS

Dependențe funcționale simple

IdUtilizator →TipUtilizator,LoginName,Password,Activ
IdStudent→CNP,NumeStudent,PrenumeStudent,Serie,Grupa,AnStudiu,DataNastere,LocalitateNastere,Foto,TelefonContact, Email,CV,IdUtilizator
IdFirma→DenumireFirma,Adresa,Telefon,E-mail,PersoanaContact,E-mailPersoanaContact,TelefonPersoanaContact, Sigla,IdUtilizator
IdAdministrator→NumePrenumeAdministrator,E-mailContactA,IdUtilizator
IdOferta→DataInceput,DataSfarsit,Descriere,IdFirma
IdRezultat→Disciplina,AnStudiuDisciplina,Semestru,Nota,IdStudent
IdLimbaStraina→Denumire,Scris,Citit,Vorbit,Ascultat,IdStudent,IDLS
IDLS→DenumireLS

IdOferta→→IdStudent (reg.3,4)
⇨ Dependență funcțională multiplă=>
IdStudent→→IdOferta
=> cheia primară compusă **IdStudentIdOferta***

IdStudentIdOferta →DataInscriereOferta ,deoarece data înscrierii unui student la o ofertă a unei firme depinde atât de oferta respectivă,cât si de studentul care se înscrie.

- **Realizarea tabelelor** si
- **Identificarea cheilor externe si a legăturilor dintre tabele**

Utilizatori(**IdUtilizator**,TipUtilizator,LoginName,Password,Activ)
Student(**IdStudent**,NumeStudent,PrenumeStudent,Serie,Grupa,AnStudiu,DataNastere,LocalitateNastere,Fotografie, TelefonContact,E-mail,CV,IdUtilizator)
Firme(**IdFirma**,DenumireFirma,AdresaF,TelefonF,E-mail,PersoanaContact,Sigla,E-mailPersoanaContact,TelefonPersoanaContact,IdUtilizator)

Administrator(**IdAdministrator**,NumePrenumeAdministrator,E-mailContact,IdUtilizator)
Oferte(**IdOferta**,DataInceput,DataSfarsit,Descriere,IdFirma)
Inscriere(**IdStudent,IdOferta**,DataInscriereOferta)
RezultateStudenti(IdRezultat,Disciplina,AnStudiuDisciplina,Semestru,Nota,IdStudent)
LimbiStraineStudent(IdLimbaStraina,Denumire,Scris,Citit,Vorbire,Intelegere,IdStudent,IDLS)
LS(**IDLS**,Denumire)

Relatiile dintre tabele se prezinta astfel:

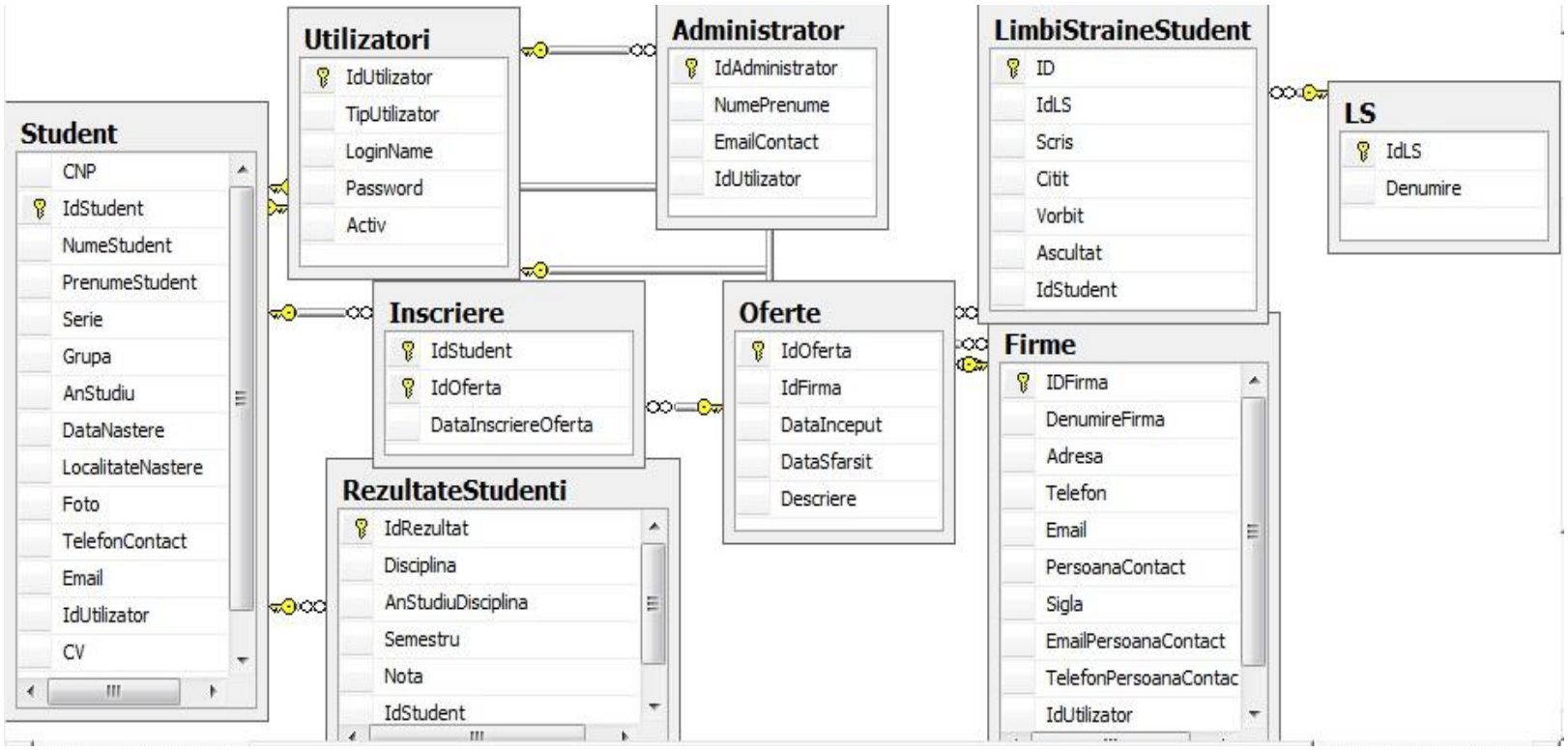
Utilizatori
IdUtilizator
TipUtilizator
LoginName
Password
Activ
Administrator
IdAdministrator
NumePrenume
EmailContact
IdUtilizator
LimbiStraineStudent
ID
IdLS
Scris
Citit
Vorbit
Ascultat
IdStudent
LS
IdLS
Denumire
Student
CNP
IdStudent
NumeStudent
PrenumeStudent
Serie
Grupa
AnStudiu
DataNastere
LocalitateNastere
Foto
TelefonContact
Email
IdUtilizator
CV
Inscriere
IdStudent
IdOferta
DataInscriereOferta
Oferte
IdOferta
IdFirma
DataInceput
DataSfarsit
Descriere
Firme
IDFirma
DenumireFirma
Adresa
Telefon
Email
PersoanaContact
Sigla
EmailPersoanaContact
TelefonPersoanaContac
IdUtilizator
RezultateStudenti
IdRezultat
Disciplina
AnStudiuDisciplina
Semestru
Nota
IdStudent

CONCLUZII

Un **portal** este un site web ce cuprinde informaţii obţinute din diverse surse,intr-o manieră unificată(funcţionează ca un ‘nod comunicaţional’)

În vederea dezvoltării acestei teme într-o aplicaţie informatică,am decis realizarea unui studiu în ceea ce priveşte organizarea site-urilor instituţiilor de învăţământ superior cu profil economic(din ţată şi din străinătate),fiecare dintre acestea având o varietate de module.

Ulterior acestei etape de cercetare,am decis dezvoltarea unei secţiuni dedicată carierei,prin implementarea unei platforme online pentru intermedierea ofertelor de angajare între studenţi si companiile care doresc sa îi includa pe aceştia in programele lor de recrutare,având acces la rezultatele obţinute de ei pe parcursul anilor de studii,dar şi la alte informaţii(precum posibilitatea vizualizării CV-ului studenţilor sau a nivelului de cunoştinţe privind limbile străine).Astfel,rolul acestui portal,intitulat „Oportunităţi de Carieră”,este acela de mediere pe piaţa muncii.Prin implementarea unui astfel de portal în cadrul site-ului facultăţii,studenţii şi companiile având interese comune se pot întâlni,oferind astfel studenţilor o oportunitate importantă de a face stagii de practică,training-uri şi de angajare.Un alt avantaj ar fi acela că studenţii facultăţii pot deveni un grup ţintă pentru companiile partenere.

Dacă pe viitor se va decide includerea acestui portal în cadrul site-ului facultăţii, ulterior se poate implementa o interfaţă de import automat a datelor din sistemul integrat SIMUR care gestionează rezultatele studenţilor în ASE.

Bibliografie

[Articol] Postema,Catrinel(2009),”Blended learning sau despre buchetul parfumului”,disponibil şi online la http://www.cariereonline.ro/articol/blended-learning-sau-despre-buchetul-parfumului

[Carte] Honeyman, M; Miller, G (December 1993). "Agriculture distance education: A valid alternative for higher education?". *Proceedings of the 20th Annual National Agricultural Education Research Meeting*: 67–73.

[Carte]Coord. Stanciu,Andrei (2009), “Baze de Date Access 2007”,Editura InfoMega

[Carte]Coord. Stanciu,Victoria,Gavrilă,Alexandru,Mangiuc,Dragos,Sahlean,Bogdan,”Sisteme informatice financiar-monetare”,disponibil si online pe http://www.biblioteca-digitala.ase.ro

[Website] Universitatea” Lucian Blaga”,Sibiu, “Platforme de e-Learning” ,disponibil online la http://depmath.ulbsibiu.ro/chair2/craciunas/model%20standard%20platforma%20eLearning.pdf

[Website] Mountain Quest Institute,”Definitions”,disponibil online la http://www.mountainquestinstitute.com/definitions.htm

[Website], www.intelera.com/glossary.htm

[Website],eLearning Glossary,disponibil online la http://www.cybermediacreations.com/elearning/glossary.html

[Website], Wikipedia, the free encyclopedia ,”E-learning”,,disponibil online la http://en.wikipedia.org/wiki/Elearning

[Website], Wikipedia, the free encyclopedia,”Învăţare mixtă”,disponibil on-line la http://ro.wikipedia.org/wiki/%C3%8Env%C4%83%C8%9Bare_mixt%C4%83

[Website],Worthington, Tom (2008) *Blended Learning: Using a Learning Management System Live in the Classroom, The Australian National University*,disponibil on-line la http://www.tomw.net.au/technology/it/blended_learning/

[Website],http://asp.net

[Website],http://databases.about.com

[Website],http://www.databasejournal.com/

[Website],http://www.functionx.com/access/

[Website],http://www.w3schools.com/aspnet/

[Website],http://www.w3schools.com/sql

GUVERNANȚA CORPORATIVĂ ÎN ROMÂNIA
PERCEPȚII ŞI PERSPECTIVE

Durica Ancuta, Grigore Nicoleta, Grigoraş Dorina, Ichim Anca, Mateescu Ruxandra
Contabilitate, Audit şi Informatică de Gestiune, An II, grupa 661

Coord. ştiințific: Conf. univ. dr. Nadia Albu

ABSTRACT

Corporate Governance - a concept that gains more field on the capital market- implies principles, models, rules, corporate codes and transparency. The concept has become a very important element for the companies, as the purpose for implementing it is business excellence. Do we need corporate governance in Romania? What is the opinion of professionals regarding the need and benefits of CG? In this article we will try to show you the perception of professionals regarding the CG in Romania (concept, main beneficiary, level of normalization, agency problems) and finally to determine what future expectations are for CG development.

CUVINTE CHEIE: *Guvernanță corporativă, cod de guvernanță, teoria agenției, stakeholders, shareholders, investitori*

INTRODUCERE

Prezenta lucrare îşi propune o abordare a guvernanței corporative la nivel național, precum şi implicațiile viitoare ale acesteia asupra contabilității.

Termenul de guvernanață înseamnă conducere şi implică toate activitățile din cadrul unei entități care intră în sfera managementului. În consecință, putem afirma că acest concept- guvernanață corporativă- înseamnă conducerea în ansamblu a întregii organizații prin acceptarea tuturor componentelor interne, care funcționează împreună, dar care în final vor fi integrate conducerii şi implementării managementului riscurilor din cadrul organizatiei, precum si a sistemului de management financiar şi de control intern, inclusiv a auditului intern.[1]

Studiul de față îşi propune să fie unul teoretic, dar şi empiric privind problematica guvernanței corporative din perspectiva profesioniştilor contabili din România. Prima parte cuprinde recenzia literaturii de specialitate, aducând în discuție elementele referitoare la stadiul actual al cunoştintelor aferente principiilor de guvernanță, precum şi abordări teoretice privind evoluția în timp a acestei problematici. A doua parte, metodologia cercetării, aduce în prim plan, cu ajutorul metodele specifice, un studiu practic referitor la reflectarea conceptului de guvernanță coporativă (GC) în rândul persoanelor care au sau nu experiență practică. Partea a treia cuprinde o serie de concluzii formulate pe baza rezultatelor chestionarelor aplicate, indicând o privire

[1] Marcel Ghiță, "*Guvernanță corporativă*", Editura Economică ,Bucureşti, 2008, pag 13

generală asupra stadiului empiric efectuat, aducând totodată în atenția cititorului informații actuale, relevante şi comparabile privind guvernața corporativă din diferite puncte de vedere.

Ultima partea a lucrării este reprezentată de concluzii, acestea din urmă fiind desprinse prin sintetizarea informațiilor culese privind tema supusă cercetării.

1. RECENZIA LITERATURII DE SPECIALITATE

GC este un concept care preocupă în ultimul timp din ce în ce mai mult profesia contabilă. Analizând definițiile acestui concept putem identifica primele indicii asupra complexității, dar şi asupra implicațiilor pe care le poate avea în cadrul organizațiilor. Dacă GC reprezintă un ansamblu de „reguli ale jocului" prin care companiile sunt gestionate intern şi supervizate de Consiliul directorilor, cu scopul de a proteja interesele tuturor părților participante[2], putem spune că acesta indică repartizarea drepturilor şi responsabilităților între diferiții participanți într-o companie şi precizează regulile şi procedurile pentru luare unor decizii corecte pentru entitate. În acest fel GC furnizează structura prin care sunt stabilite obiectivele unei companii şi mijloacele de atingere a acestora, precum şi monitorizarea performanței.

Pe de altă parte IIA (2000) defineşte guvernanța corporativă ca un ansamblu de proceduri utilizate de reprezentanții părților interesate ale companiei (stakeholders) pentru a oferi o privire de ansamblu asupra riscului şi procedurilor de control administrate de management. Monitorizarea riscurilor organizaționale şi asigurarea că aceste controale diminuează riscurile, contribuie direct la atingerea obiectivelor şi menținerea valorii organizației.

O altă definiție ne prezintă guvernanța ca fiind "modul prin care furnizorii de capital se asigură ca îşi vor primi remunerația pentru investiția făcută", referindu-se la modul în care companiile se angajează în mod credibil să returneze, fondurile oferite de investitori şi să atragă finanțare în continuare[3].

Analizând cele trei definiții enunțate mai sus, este evident că există opinii divergente în ceea ce priveşte "actorii" implicați în acest proces al guvernării unei afaceri, ei fiind şi cei direct afectați fie de succesul, fie de eşecul acestor "reguli ale jocului". În timp ce considerăm că principiile de guvernanță corporativă influențează numai investitorii care sunt interesați de recuperarea investiției făcute, dar şi beneficiile ce ar trebuie să decurgă din aceasta, celelalte două definiții mai "introduc în scenă" şi aşa numiții "stakeholders", reprezentați în general de stat, angajați, furnizori, clienți, precum şi orice alte persoane care ar putea fi influențate de un eventual eşec al afacerii.

Totuşi, opiniile autorilor sunt convergente în ceea ce priveşte caracteristicile generale ale unui sistem de guvernanță corporativă eficient, care presupune optimizarea relațiilor dintre management, directori, investitori şi oricare alte părți interesate.

Guvernanța corporativă oferă un grad mai mare de asigurare asupra faptului că la nivelul entității este implementat un sistem de control eficient, asigurând astfel că afacerea este condusă în interesul investitorilor (shareholders) şi a părților interesate (stakeholders). Aşadar, dacă GC reprezintă premisa transparenței activităților companiei, cu scopul protejării intereselor partenerilor sociali, garanția realizării obiectivelor este auditul. În timp ce modelul shareholder are ca obiectiv maximizarea valorii pentru acționari, pentru modelul stakeholder obiectivul

---

[2] Feleagă et al., "*Guvernanța corporativă în economiile emergente:cazul României*", Economie teoretică şi aplicată, Volumul XVIII, No. 9(562), 2011

[3] Dragomir,V. , "*Guvernanță Corporativă*", suport de curs, Academia de Studii Economice Bucureşti, 2012

de atins este, mai degrabă, apărarea interesului ansamblului părților implicate, într-un fel sau altul, în viața întreprinderii (salariați, parteneri comerciali, acționari, manageri, etc.)[4].Acelaşi autor sesizează faptul că, în timp ce țările emergente, foste colonii britanice, sunt tentate să adopte modelul shareholder, deşi acest model se bazează pe ipoteze de piețe eficiente şi pe finanțare majoritară bursieră, restul adoptă modelul stakeholder, mult mai benefic pentru ele, dat fiind că organizațiile din aceste țări nu acționează etic din punct de vedere social dacă acțiunile lor nu sunt relaționate cu resursele.

La nivel național, autoritatile din fiecare țară au libertatea de a impune companiilor să se conformeze cu toate cerințele codului de guvernanță național sau pot lăsa la latitudinea fiecăreia dintre acestea dacă adoptă în totalitate codul. Unele țări au dezvoltat un sistem de tipul ”comply or explain”(“aplică sau explică”), companiile având obligația ca, în cazul în care nu aplică una sau mai multe din cerințe, din diverse motive, să întocmească o declarație în care să explice motivele care au deteminat-o să se abată de la prevederile legale.

La nivel internațional, conceptul a apărut în limbajul comun în anii ’70 în SUA în plin scandal Watergate, când s-a descoperit implicarea companiilor americane în politică, prin contribuții acordate diferitelor partide politice[5]. Putem spune că în țările dezvoltate GC a apărut şi s-a dezvoltat ca răspuns la o serie spectaculoasă de eşecuri din domeniul privat, într-un timp scurt, ceea ce a dus la pierderea încrederii investitorilor în capacitatea managerilor de a conduce marile corporații sau chiar instituțiile publice.

Organizația pentru Cooperare şi Dezvoltare Economică a lansat în 1999 un set de principii considerate necesare de urmat pentru un sistem de guvernanță corporativă eficient. Rolul declarat al acestor principii este de a îmbunătăți cadrul legal de la nivelul fiecărei țări pentru ghidarea investitorilor, a managementului companiilor, prin dezvoltarea unui sistem optim de GC. Principiile OCDE menționează, de asemenea, că un cod de guvernanță corporativă ar trebui să traseze direcții strategice pentru companii, să determine responsabilizarea boardului de directori în fața investitorilor, dar şi mecansimele prin care directorii trebuie să monitorizeze activitatea managerilor.

Economiile emergente au început să fie considerate în ultimii ani “motorul” creşterii economice globale, iar o consecință a fost necesitatea implementării unor coduri de “bună practică” în afaceri pentru a creşte atractivitatea investitorilor, dar şi pentru a se alinia la cerințele instituțiilor[6].

Orice cod de guvernanță corporativă ar trebui să solicite companiilor să prezinte informații referitoare la poziția financiară, performanțele companiei, dar şi rapoarte care privesc proprietatea şi guvernanța companiei. Mai mult, în urma elaborării de către OCDE a principiilor de guvernanță şi în urma recomandărilor făcute de Banca Mondială, un număr foarte mare de țări au preluat şi transpus principiile în coduri de guvernanță naționale, transpuneri care nu s-au realizat fără probleme, diferențele culturale şi economice făcându-şi simțită prezența.

Printre factorii care generează dificultăți în implementarea unor principii de guvernanță din țările dezvoltate la nivelul țărilor emergente se pot enumera: concentrate, instituții informale, execuție scăzută, o calitate scăzută a auditului, precum şi nevoia mai mare de cunoştințe decât de

---

[4] Feleagă et al., “*Guvernanța corporativă în economiile emergente:cazul României*”, Economie teoretică şi aplicată, Volumul XVIII, No. 9(562), 2011

[5] Marcel Ghiță, “*Guvernanță corporativă*”, Editura Economică ,Bucureşti, 2008, – adaptare dupa “Guvernanță corporativă şi managemntul riscurilor”, ediția a II-a, Institutul Auditorilor Interni din Marea Britanie şi Irlanda

[6] Gîrbina, M. et al., “*Corporate Governance Disclosures in Romania*”, 2012

independenţă[7]. Pe aceeaşi direcţie - a importanţei mediului local, se menţionează că nu există un model unic de guvernanţă. Fiecare structură este unică şi, pe cale de consecinţă, modelul pe care îl va implementa va fi influenţat de particularităţile companiei[8].

Guvernanţa întreprinderilor apare în ţara noastră, din punct de vedere conceptual şi reglementar, abia la începutul anilor 2000. Întârzierea are ca explicaţie paşii anevoioşi făcuţi pe linia reformelor politice, juridice, economice şi sociale. Implementarea guvernanţei corporative în România nu este lipsită de unele inconsecvenţe fundamentale[9]: lipsa unei analize de detaliu privind raporturile între proprietari şi manageri, slaba implicare a celorlalte părţi participante în procesul de luare a deciziilor, lipsa unui cadru conceptual pentru o piaţă eficientă şi implicaţiile sale sociale, implicarea discutabilă a auditorilor în promovarea evoluţiilor internaţionale, eşecul reformelor de implementare a unui sistem contabil în acord cu evoluţiile internaţionale, slăbiciunea mecanismelor de control pentru o informare financiară sinceră, relevantă, fiabilă, inteligibilă, comparabilă şi semnificativă.

În 2008, BSE a adoptat un nou Cod de Guvernanţă Corporativă, care are la bază principiile OCDE. Codul a intrat în vigoare începând cu anul fiscal 2009 şi este aplicat în mod voluntar de către companiile tranzacţionate pe piaţa reglementată. Prevederile codului au caracter supletiv faţă de alte acte normative din România, aplicabile companiilor tranzacţionate pe piaţa reglementată (de exemplu, Legea societăţilor comerciale, Legea contabilităţii, Legea privind piaţa de capital etc.).

Una dintre principalele probleme ale entităţilor din România este dată de problemele de agenţie. Teoria agenţiei se referă la relaţia de agenţie, în care o parte (principalul) numeşte o altă parte (agentul) să îndeplinească un anumit serviciu[10]. Problema de agenţie intervine atunci când ambele părţi vor să îşi maximizeze beneficiile, iar agentul începe să nu mai acţioneze exclusiv în favoarea principalului. Aceasta generează o lipsă a transparenţei faţă de investitorii actuali sau potenţiali, înrădacinarea managerilor precum şi un efort insufficient al acestora de a creşte valoarea companiei, ci de a-şi maximiza avantajele personale. Pentru evitarea problemelor de agenţie, consiliul de administraţie ar trebui să stabilească un pachet de remuneraţie optim al managerilor, pentru a-i motiva să acţioneze exclusiv în scopul creşterii valorii întreprinderii, deci a beneficiilor investitorilor.

În general, când este vorba despre un pachet salarial în care partea fixă, salariul, are o pondere foarte mare, este inevitabil ca managerii să se plafoneze şi să nu depună eforturi în sensul creşterii performanţelor companiei. Pe de altă parte, dacă remuneraţia managerilor va depinde foarte mult de nivelul performanţei atinse de companie sau de alţi indicatori, este foarte posibil ca managerii să apeleze la manipulări contabile pentru a obţine performanţele necesare maximizării remuneraţiei lor.

De-a lungul timpului s-a ajuns şi la întrebarea dacă guvernanţa corporativă este sau va deveni o necesitate sau obligaţie? Aşa cum am văzut, o bună guvernanţă corporativă ajută la creşterea încrederii investitorilor, la reducerea costului capitalului inducând o stare de stabilitate cu privire la sursele de finanţare. GC văzută ca setul de responsabilităţi şi practici de conducere a unei entităţi, în vederea realizării obiectivelor strategice ale acesteia prin gestionarea

---

[7] Gîrbina, M. et al., "*Corporate Governance Disclosures in Romania*", 2012

[8] Răileanu, A., Dobroţeanu, C. Dobroţeanu, L., „*Probleme de actualitate cu privire la măsurarea nivelului de guvernanţă corporativă în România",* CAFR, Nr.1/2011

[9] Feleagă et al., "*Guvernanţa corporativă în economiile emergente: cazul României*", Economie teoretică şi aplicată, Volumul XVIII, No. 9(562), 2011

[10] Dragomir,V. , "*Guvernanţă Corporativă*", suport de curs, Academia de Studii Economice Bucureşti, 2012

corespunzătoare a riscurilor şi a resurselor materiale şi umane ale societăţii constituie conceptul de bază al managementului tuturor activităţilor sociale.[11]

Deoarece atât entităţile publice, cât şi cele private urmăresc eficienţa şi profitabilitatea, crearea locurilor de muncă, competivitate pe pieţele interne şi externe, iată şi motivaţiile pentru care prezentarea informaţiilor privind guvernanţa reprezintă un instrument puternic pentru monitorizarea managementului şi influenţează comportamentul corporaţiei.[12] Astfel întărirea practicilor de GC este o parte esenţială a procesului de creare a climatului necesar pentru investiţii şi dezvoltare economică.

Înţelegerea rolului şi a importanţei crescute a guvernanţei, dar şi a unei structuri transparente de guvernare corporativă poate fi elementul cheie pentru evitarea unui deficit de capital în cadrul entităţii. Totuşi în ţările din Europa de Sud-Est, transparenţa şi prezentarea informaţiilor pot fi considerate puncte slabe ale GC, cerinţele legislative întăresc necesitatea lor.

Un studiu[13] privind măsurarea nivelului de guvernanţă corporativă plasează România (în anul 2000) pe locul şapte din zece în ceea ce priveşte practicile de guvernanţă naţionale. Ca principale deficienţe sunt menţionate: slaba aplicare a reglementărilor, un rol deficient al consiliului de administraţie şi o calitate slabă a informatţilor disponibile acţionariatului. Autorii au încercat să surprindă modul în care companiile listate BVB se conformează codului de GC. Rezultatele finale arată că în anul 2011 managerii români încă au reţineri în ceea ce priveşte calitatea prezentării informaţiilor şi a transparenţei tranzacţiilor. Majoritatea companiilor nu se conformează cerinţelor cu privire la transparenţa principiilor adoptate, invocând ca principal motiv costurile ridicate. Un alt motiv, potrivit autorilor, ar fi că piaţa "nu oferă emitenţilor o motivaţie suficient de puternică pentru a stimula creşterea nivelului de divulgare voluntară a informaţiilor cu privire la guvernanţa corporativă.

Romania este la început de drum în ceea ce priveşte înţelegerea şi aplicarea pricipiilor transparenţei. Şi Asociaţia oamenilor de Afaceri Canadieni au ajuns la concluzia că "Guvernanţa coprorativă este ultima grijă a firmelor cotate la Bursa de Valori"[14]. Rezultatele analizei conformării sau neconformării entităţilor româneşti cu reglementările de guvernanţă corporativă au aratat că societăţile devin tot mai responsabile privind aplicarea reglementărilor de GC. Astfel, daca în anul 2009, din 21 de entităţi cotate la BVB doar una a completat declaraţia "Comply or Explain", în anul 2010 din 25 de companii listate la categoria I, 22 au completat această declaraţie.

Introducerea în România a principiilor de guvernanţă corporativă în scopul creşterii performanţelor economice ale întreprinderilor este absolut necesară, deoarece, în urma unui proces de privatizare îndelungat şi incomplet există numeroase societăţi pe acţiuni care aparţin statului, dar şi unor investitori străini sau autohtoni, iar controlul managerial este unul precar sau chiar inexistent. Concomitent cu reglementarea şi implementarea tuturor elementelor componente de bază ale guvernanţei trebuie acţionat şi pentru îmbunătăţirea climatului de afaceri din economie. Întărirea disciplinei financiare şi contractuale cere luarea de către Guvern şi Banca Naţionala a României a unor măsuri de fond pentru lichidarea blocajului financiar şi a cauzelor

---

[11] Năstase, P., "*Auditul si controlul sistemelor informaţionale*", Editura Economică, 2007

[12] Morariu, A., Stoian, F., "*Promovarea guvernanţei corporative în realizarea unui management performant*", Revista Audit Financiar Nr 7/2006, p 14-19

[13] Răileanu, A., Dobroţeanu, C. Dobroţeanu, L., "*Probleme de actualitate cu privire la măsurarea nivelului de guvernanţă corporativă în România*", CAFR, Nr.1/2011

[14] Timea Fulop, M., "*Rolul guvernanţei corporative eficiente în vederea înţelegerii şi aplicării adecvate a principiului transparenţei de către entităţile româneşti*", Revista Audit Financiar Anul X, Nr 92 -8/2012, p 48-53

generatoare de datorii restante în economie. Codul guvernanței corporative va deveni util şi va da rezultatele scontate numai într-un mediul normal de afaceri[15].

2. METODOLOGIA CERCETĂRII

Cercetarea efectuată abordează problemele actuale privind sistemele de guvernanță corporativă utilizate la nivel național, precum şi importanța unui sistem eficient de guvernanță bazat pe reguli sau pe principii.

Având în vedere realizarea obiectivelor propuse în cadrul cercetării, demersul ştiințific se bazează pe o abordare cantitativă (studiu cantitativ), care se orientează spre analiza modului de înțelegere şi aplicare a elementelor teoretice.

Tehnica de cercetare este una cantitativă, bazată pe un chestionar structurat cu o serie clară de întrebări prestabilite, iar respondentul nu va putea schimba cursul acțiunii. Scopul acestei tehnici este ca datele să poată fi prelucrate statistic şi de a fi generalizate pentru testarea ipotezelor.

Pentru această cercetare am ales metoda pozivistă, care presupune definirea temei de cercetare, stabilirea ipotezelor, culegerea, prelucrarea şi analizarea datelor, precum şi prezentarea rezultatelor.

Scopul acestui studiu este determinarea percepției profesioniştilor din domeniul financiar-contabil asupra conceptului de guvernanță corporativă. Pentru a stabili dacă GC este un concept cunoscut şi înteles de respondenți, am încercat să aflăm opinia profesioniştilor şi răspunsul la următoarele întrebări de cercetare: *În funcție de specificul şi mărimea unei entități din România, un sistem de guvernanță coporativă ar trebuie să fie obligatoriu, opțional sau facultativ? Care este rolul unui cod de guvernanță asupra problemelor de agenție? Cum va fi privită în viitor guvernanța corporativă în entiățile din România?*

Pentru a consolida studiul teoretic am realizat şi un studiu empiric pentru care am realizat un chestionar cu 12 întrebări, dintre care 6 sunt cu răspuns unic, 3 cu notare pe o scară de la 1 la 5 în funcție de nivelul de importanță acordat, 2 cu răspuns multiplu şi 1 cu ierarhizare. Chestionarul a fost aplicat la un eşantion de 76 de persoane. Eşantionul a fost unul stratificat în funcție de experiența în domeniul financiar-contabil pentru că ne-am dorit ca acesta să reproducă cât mai fidel structurile şi caracteristicile populației din care a fost extras, adică să fie reprezentativ.

În prima fază am aplicat chestionarul persoanelor care se încadrau în categoria profesioniştilor contabili timp de două săptămâni, apoi am realizat o sistematizare a răspunsurilor pe două eşantioane, anume cei care au experiență mai puțin de doi ani şi cei care au experiență mai mult de doi ani, toată acestă organizare în funcție de obiectivele urmărite. Apoi am analizat răspunsurile în funcție de efectele guvernanței asupra raportării financiare, cine sunt cei care beneficiază cel mai mult de efectele unei guvernanței corporative eficiente, factorii care reduc efectele problemelor de agenție, obligativitatea sau nu a unui sistem de guvernanță corporativă, cum este privit un cod de guvernanță în cadrul IMM-urilor, precum şi care va fi viitorul guvernanței în România, urmând ca în partea destinată prelucrării şi interpretării rezultatelor să fie prezentate succint pe baza unor grafice şi a unor corelații toate răspunsurile analizate.

---

[15] Viorel Avram, "*Managementul procesului de creare a valorii în contextul guvernării întreprinderii*", 2003

3. REZULTATE

Primele două întrebări ale chestionarului au fost pentru stratificarea populației în funcție de experiența practică (mai puțin de doi ani, între doi şi cinci ani, peste cinci ani) şi în funcție de domeniul în care activează aceştia. Astfel *56,58%* dintre respondenți au mai puțin de doi ani experiență (majoritatea fiind studenți), *25%* au o experiență de 2-5 ani, şi doar *18,42%* dintre aceştia au peste doi ani de experiență.

În ceea ce priveşte domeniul de activitate, aproape jumătate din populație, respectiv *48,68%* activează în domeniul financiar-contabil, *6,58%* în audit, *5,26%* în consultanță, *11,84%* în bănci-asigurări şi *27,63%* activează în alt domeniu (sau nu sunt angajați).

În baza rezultatelor mai sus menționate am considerat reprezentativă eşantionarea populației în funcție de experiența practică, urmând ca interpretările ulterioare să fie influențate de acest aspect.

Un prim aspect care surprinde înțelegerea avantajelor şi a beneficiilor GC a fost aflarea opiniei celor chestionați cu privire la măsura în care principalele părți interesate (acționarii, statul, managerii, salariații, investitorii potențiali, creditorii, clienții, furnizorii) beneficiază de efectele unei GC eficiente.

Fig.1 "Cine beneficiază de efectele unei GC eficiente?"

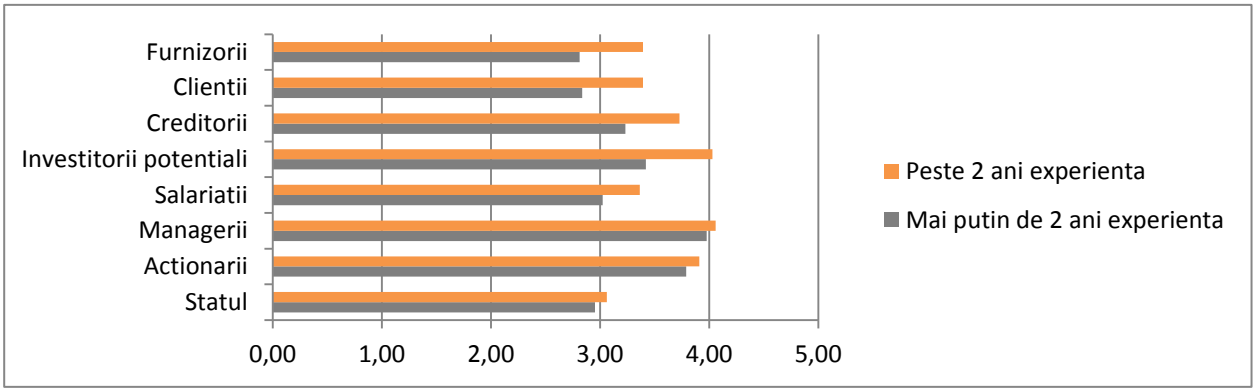

Respondenții cu peste doi ani experiență au considerat că furnizorii, clienții si statul sunt părțile interesate care beneficiază cel mai puțin în urma implementării unui sistem eficient de GC. Nici salariații nu par, în opinia acestora, să beneficieze decât într-o oarecare masură de practici de guvernanță eficiente. Managerii sunt considerați drept principalii beneficiari ai unui sistem eficient de GC, urmați de investitorii potențiali şi de acționarii prezenți. Răspunsurile celor cu o experiență mai mică de doi ani redau ca principali beneficiari managerii, urmați de investitorii potențiali şi de acționari, iar cei care beneficiază foarte puțin sunt furnizorii, clienții şi statul.

Aşa cum se poate observa din grafic, respondenții cu mai multă experiența practică au o viziune orientată într-o măsura mai mare asupra abordării stakeholder. Este relevant faptul că investitorii potențiali sunt destul de importanți pentru ambele categorii de respondenți, având în vedere faptul că aceştia au calitatea de ofertanți de capital, precum şi faptul că salariații încă nu sunt apreciați la adevărata lor valoare - aceea de susținere a performanței pe termen lung a entității.

În ceea ce priveşte normalizarea, *72%* dintre respondenți consideră că profesioniştii ar trebui să aibă rol în normalizare, în timp ce aproape *1/2* dintre ei consideră că reprezentanții

pieţelor de capital şi cei ai cabinetelor de audit ar trebui să fie implicaţi în normalizare. Numai *37%* dintre cei chestionaţi consideră că academicii ar trebui să aibă rol în normalizarea GC.

Analizând răspunsurile cu privire la nivelul de normalizare (internaţional, naţional sau la nivelul fiecărei companii), observăm că *36,36%* dintre respondenţii cu o experienţă peste doi ani consideră că normalizarea ar trebui făcută la nivel naţional, în timp ce *41,86%* dintre respondenţii cu o experienţă sub doi ani sunt de părere că normalizarea GC ar trebui realizată la nivel international. În cadrul fiecărei categorii de respondenţi, varianta conform căreia fiecare companie trebuie să îşi elaboreze propriul cod de guvernanţă a avut cea mai mică pondere în totalul răspunsurilor pe categorii.

Fig. 2 "Nivelul de normalizare al GC"

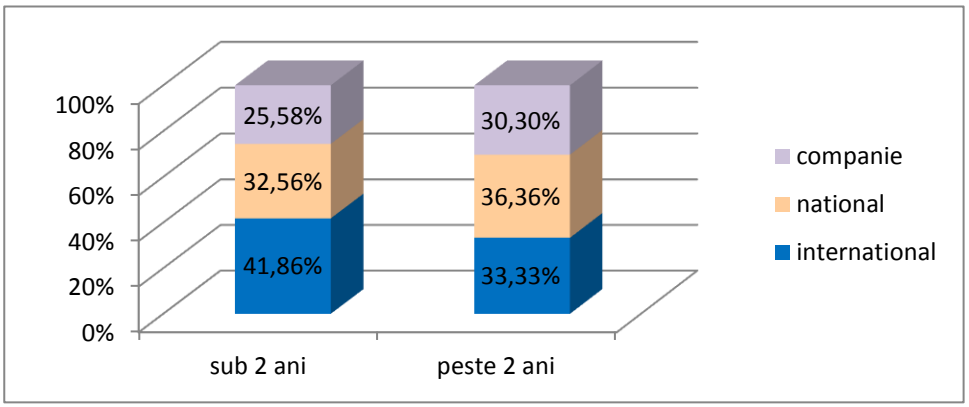

Dacă răspunsurile celor chestionaţi sunt oarecum apropiate în ceea ce priveşte normalizarea, nu acelaşi lucru putem spune despre obligativitatea codurilor de guvernanţă, unde opiniile respondenţilor sunt foarte diferite.

Fig.3 "Obligativitatea codurilor de GC"

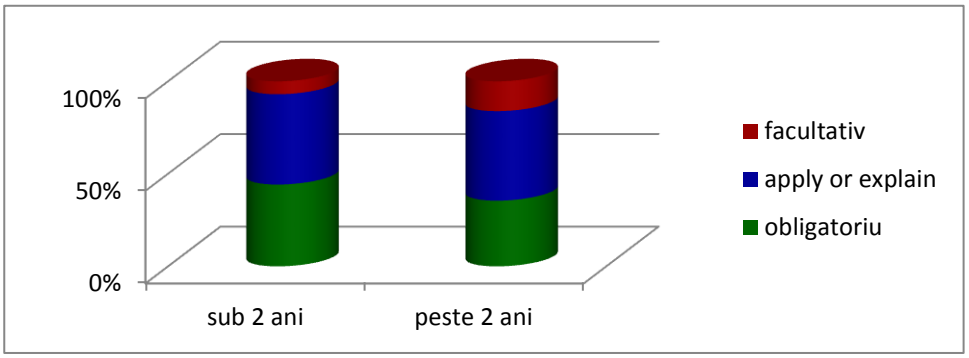

Aproximativ *47%* din totalul populaţiei consideră că sistemul de GC ar trebui sa fie opţional, de tip "apply or explain", existând o diferenţă foarte mare între opiniile celor cu o experienţă mai mică de doi ani şi ale celor cu peste doi ani de experienţă (vezi Fig.3). Astfel, *44%* dintre respondenţii cu mai puţin de doi ani experienţă consideră că un cod de guvernantă ar trebui să fie obligatoriu în totalitate pentru entităţile supuse obligativităţii şi doar *7%* din ei consideră că un astfel de cod ar trebui să fie facultativ, cu rol de ghidare.

Lucrurile stau altfel în ceea ce priveste cea de-a doua categorie a eşantionului, unde *33%* dintre cei cu peste doi ani experienţă consideră că un cod de GC ar trebui să fie obligatoriu. Faptul că *15%* din această categorie consideră adecvat ca un astfel de cod să fie facultativ, doar cu rol de ghidare a practicilor de guvernanţă, ar putea fi pus pe seama faptului că profesioniştii contabili îşi bazează mult mai mult activitatea pe raţionament professional. Însă cât de mult influenţează implementarea unui sistem de GC raportarea financiară a unei entităţi?

Fig.4 "Efectele asupra raportării financiare"

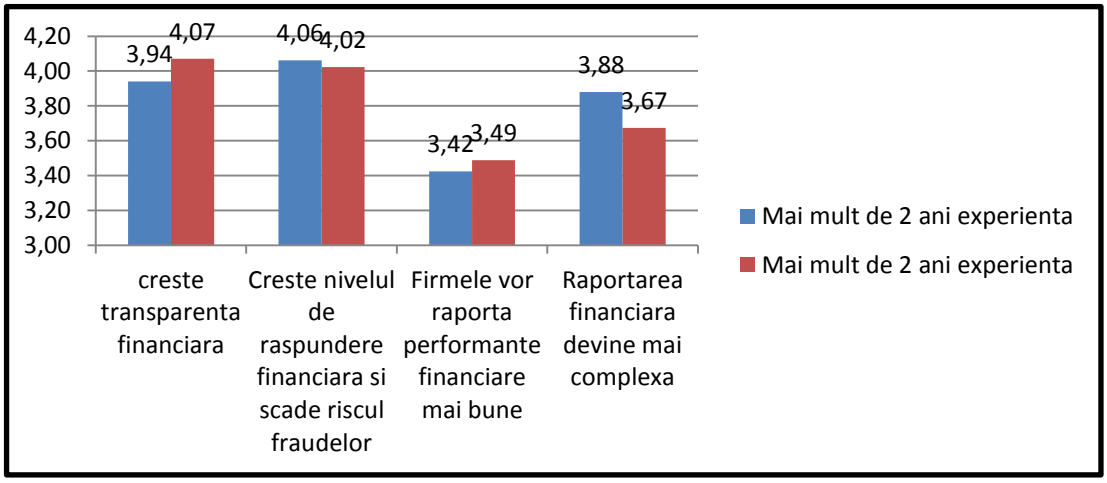

Răspunsurile ambelor categorii ale populaţiei redau faptul că o guvernanţă eficientă asigură destul de mult creşterea transparenţei financiare, dar şi nivelul de răspundere financiară, diminuând riscul fraudelor. În privinţa raportării financiare, percepţia celor cu experienţă sub doi ani este că raportarea va deveni complexă într-o oarecare masură, în timp ce respondenţii cu peste doi ani de experientă consideră că o GC eficientă va spori complexitatea raportării financiare. Opiniile respondenţilor faţă de performanţele finaciare raportate de entităti subliniază că GC influenţează destul de puţin creşterea performaţelor financiare.

În ceea ce priveşte obligativitatea implementării unui sistem de GC la nivelul întreprinderilor mari, aproape *95%* dintre respondenţi consideră că în toate întreprinderile cu mai mult de 50 de angajaţi ar trebui să existe implementate principii de GC. Jumătate dintre ei consideră că toate întreprinderil medii, care au între 9 şi 50 de angajaţi ar trebui să implementeze obligatoriu un sistem de GC în timp ce doar *5%* dintre respondenţi consideră utilă obligativitatea guvernanţei în societăţile mici.

Imposibilitatea implementării unui sistem de guvernantă în societăţile mici este pusă în mare parte pe seama faptului că, în aceste firme, managerii sunt de cele mai multe ori administratori. Din grafic se poate observa că acestui aspect, respondenţii cu o experienţă mai mare de doi ani îi acordă o importanţă mai mică decât cei cu o experienţă sub doi ani, considerând la fel de importantă problema costurilor prea mari. Ambele categorii acordă aceeaşi importanţă lipsei formalizării procedurilor de control intern.

Fig.5 "Principalele obstacole în implementarea GC în cadrul societăților mici

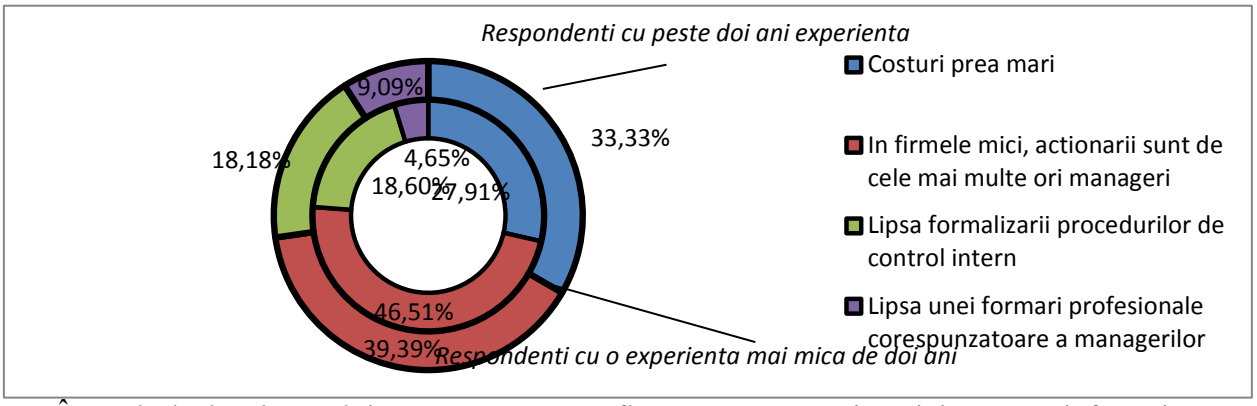

În cadrul chestionarului am încercat să aflăm care sunt cei mai importanți factori în reducerea problemelor de agenție (Fig.6). În opinia respondenților cu o experiență profesională de peste doi ani, o pregătire corespunzătoare a managementului corelată cu politici de control eficiente ar putea reduce problemele de agenție, influențând destul de mult acest aspect. La fel de importante sunt auditul extern şi monitorizarea performaţelor, dar şi pachetul de remunerație al managerilor. Răspusurile celor cu mai puțin de doi ani experiență subliniază faptul că pregătirea managementului ar putea reduce destul de mult problemele de agenție, împreună cu politicile de control intern eficiente, un audit extern eficient şi o monitorizare activă a performanțelor. Pachetul de remunerație al managerilor, este, şi în acest caz, considerat a reduce într-o oarecare măsura problemele de agenție.

Fig. 6 "Factorii care reduc problemele de agenție"

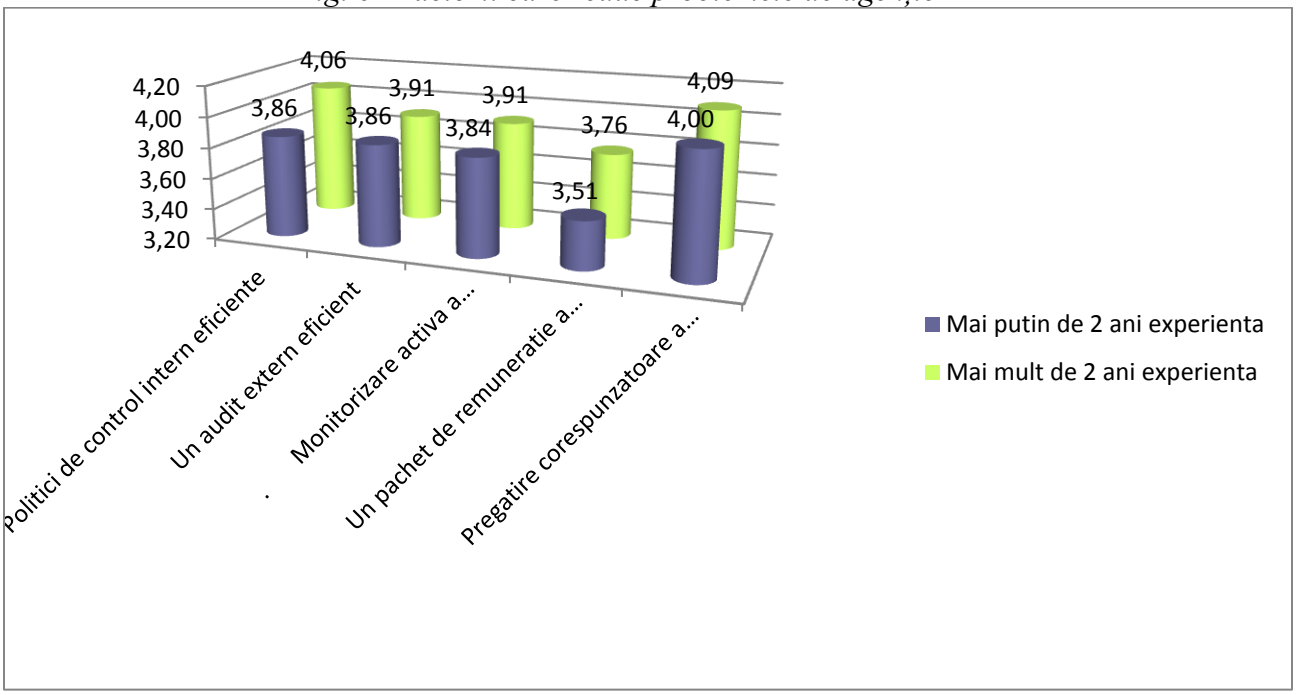

Am urmărit în studiul nostru să determinăm ce pachet de remunerație ar fi optim pentru reducerea problemelor de agenție. Deoarece modalitatea de remuneratie a managerilor are o

oarecare importanță în reducerea problemelor de agenție (aşa cum am văzut anterior), cele mai importante componente ale pachetului salarial al managerilor, în opinia respondenților, sunt acțiunile şi beneficiile nemonetare. În timp ce respondenții cu o experientă mai mică de doi ani consideră al treilea factor ca şi importanță, bonusurile condiționate de performanțele firmei, profesioniştii cu o experiență mai mare de doi ani le consideră mai puțin importante (fiind şi cele care determină managerii să manipuleze indicatorii). Cea mai puțin motivantă componentă a pachetului salarial este salariul fix (în opinia respondenților cu peste doi ani experiență) şi opțiunile pe acțiuni (conform răspunsurilor celor cu o experiență mai mică de doi ani).

Fig.7 "Un pachet salarial optim pentru reducerea problemelor de agenție?"

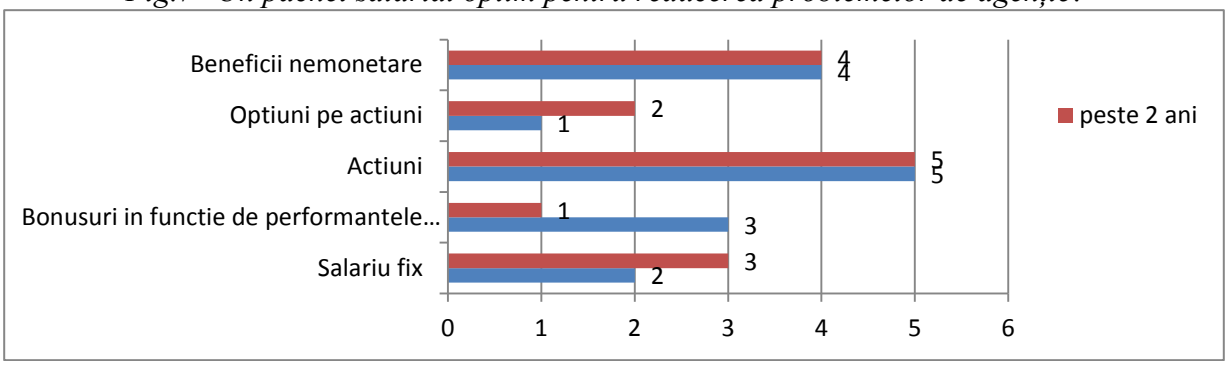

Deşi opiniile respondenților în ceea ce priveşte beneficiarii unui sistem de GC eficient, în privința normalizării şi a obligativității GC, iar obstacole precum costurile mari, lipsa formalizării procedurilor de control intern împiedică implementarea unui sistem eficient de GC, respondenții privesc cu optimism spre viitor, *81,58%* considerând că importanța guvernanței corporative va creşte.(Fig. 8)

Fig. 8 "Viitorul guvernanței corporative"

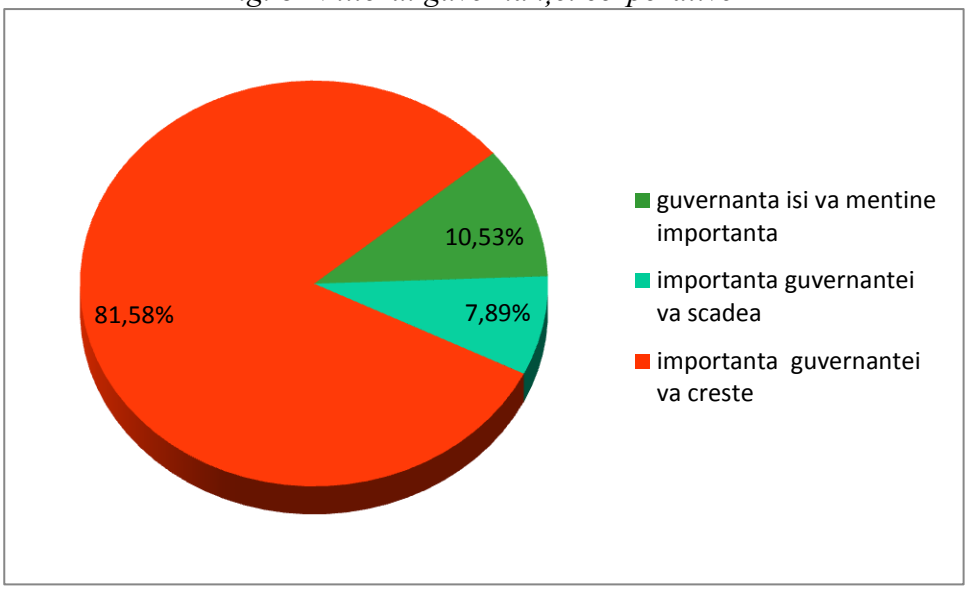

4. CONCLUZII

În urma cercetării putem afirma că, deşi în România GC a apărut şi s-a dezvoltat abia la începutul anilor 2000, în momentul de faţă putem vorbi de un real progres în ceea ce priveşte importanţa şi impactul în cadrul entităţilor. Dacă la început ne confruntam cu lipsa unui cadru conceptual, acum avem un Cod de Guvernanţă al Bursei de Valori, cu un eşec al reformelor de implementare a unui sistem contabil în acord cu evoluţiile internaţionale, acum societăţile cotate sunt obligate ca începând cu 2012 să aplice IFRS, iar exemplele ar putea continua.

În demersul nostru am putut identifica că GC oferă un mai mare grad de asigurare asupra faptului că la nivelul entităţii este implementat un sistem de control eficient, afacerea fiind condusă în interesul investitorilor şi a părţilor interesate fie că vorbim de o obligativitate a codului de guvernanţă, fie de un sistem de tipul "comply or explain", fie că vorbim de un sistem facultativ.

Obiectivul acestui studiu a fost să determine care este percepţia profesioniştilor contabili asupra guvernanţei corporative în România. În opinia respondenţilor GC ar trebui implementată de către societăţile cu peste 50 de salariaţi, dar companiile să nu fie obligate să aplice un set de reguli, ci mai degrabă un set de principii, de la care, dacă se abat să explice care a fost motivaţia (comply or explain). Normalizarea ar trebui făcută de către profesionişti şi de reprezentanţii pieţelor de capital, la nivel naţional sau internaţional. Deşi principalele obstacole care împiedică implementarea unui sistem de guvernanţă la nivelul unei companii identificate au fost costurile mari, faptul că managerii sunt administratori dar şi lipsa formalizării procedurilor de control intern, beneficiile ar trebui să depăşească aceste obstacole, în condiţiile în care un sistem de guvernanţă eficient înseamnă atragerea de capital, transparenţă, nivel de răspundere ridicat şi un grad de încredere mult mai mare. Creşterea transparenţei în relaţiile cu investitorii, dar şi o calitate ridicată a raportărilor financiare sunt elemente definitorii care pot influenţa investitorii poteţiali in asumarea riscului de a investi într-o afacere. Importanţa GC va creşte în următorii ani, în condiţiile în care companiile vor să rămână competitive pe o piaţă mereu în schimbare, iar un sistem de GC eficient ar putea fi atuu pentru atragerea de capital financiar dar şi uman.

Am putut observa că, concomitent cu reglementarea şi implementarea tuturor elementelor de bază ale guvernanţei, trebuie acţionat şi pentru îmbunătăţirea climatului de afaceri din economie. Aşa cum spunea şi Viorel Avram, un cod de guvernanţă va deveni util şi va rezultatele scontate numai într-un mediu normal de afaceri. Pe de altă parte printr-o raportare corectă companiile îşi asigură poziţii competitive, deoarece vin în întâmpinarea nevoilor investitorilor, acţionarilor, managerilor, pentru că aceştia sunt o parte integrantă a economiei de piaţă care aduc beneficii companiilor prin responsabilizarea în mod public.

Cercetarea într-un domeniu de interes, aşa cum este în cazul nostru guvernanţa corporativă implică şi o serie de perspective ale cercetării precum:

- analiza conceptului de guvernanţă corporativă în domenii diferite (domeniul financiar - bancar şi acela al instituţilor publice);
- extinderea eşntionului din cadrul studiilor de caz în vederea reflectării situaţiei în care ne aflăm în ceea ce priveşte aplicarea codului de guvernanţă corporativă şi dispoziţa entităţilor în vederea contribuţei la o guvernanţă corporativă eficientă
- largirea eşantionului pe bază de ţări în ceea ce priveşe studiul empiric, luând în calcul şi ţării din afara Uniunea Europeană
- realizarea unui studiu empiric privind gradul de implementare a codurilor de guvernanta la nivelul ţăii noastre.

BIBLIOGRAFIE

1. *Albu, C.*, "Audit intern", suport de curs, Academia de Studii Economice Bucureşti, 2010
2. *Codul de Guvernanță Corporativă* a Bursei de Valori Bucureşti
3. *Dănescu, T., Spătăceanu, O.,* "Guvernanță Corporativă -principii aplicabile entităților listate pe o piață reglementată de capital", Revista Audit Financiar Nr. 8, p 31-38, 2008
4. *Dobroțeanu,C., Dobroțeanu, L.*, "Audit intern" Editura Infomega, 2007
5. *Dragomir, V.* , "Guvernanță Corporativă", suport de curs, Academia de Studii Economice Bucureşti, 2012
6. *Dumitraşcu, M., Savulescu, I.*, "Internal Control and the Impact on Corporate Governance in Romanian Listed Companies", Journal of Eastern Europe Research in Business and Economics, 2012
7. *Feleagă, N., Feleagă, L., Dragomir, V., Bigioi, A.*, "Guvernanța corporativă în economiile emergente: cazul României", Economie teoretică şi aplicată, Volumul XVIII (2011), No. 9(562)
8. *Fülöp, M.,* "Rolul guvernanței corporative eficiente în vederea înțelegerii şi aplicării adecvate a principiului transparenței de către entitățile româneşti", Revista Audit Financiar, Nr 92 - 8/2012, p 48-53
9. *Gîrbina, M., Albu, N., Albu, C.,* "Corporate Governance Disclosures in Romania", 2012
10. *Hermanson, D., Rittenberg*, L., "Internal Audit and Organisational Governance", The Professional Practices Framework for Internal Auditing, p. 25-71, 2003
11. *Higson, A.*, "Is corporate governance a modern fantasy?", International Accountant,52,p 16-17, 2010
12. *Legea 31/1990* privind societățile comerciale, modificată şi republicată
13. *Mamzi, M.*, "Guvernanță Corporativă şi profesia contabilă: competență şi responsabilitate" , Congresul CECCAR 7-8 septembrie 2012
14. *Morariu, A., Stoian, F.,* "Promovarea guvernanței corporative în realizarea unui management performant", Revista Audit Financiar Nr. 7, p 14-19, 2006
15. *Năstase, P. et al,* "Auditul şi controlul sistemelor informaționale", Editura Economică, 2007
16. *Răileanu, A., Dobroțeanu, C, Dobroțeanu, L.,"*Probleme de actualitate cu privire la măsurarea nivelului de guvernanța corporativă în România", Revista Audit Financiar, nr 1, p 11-16, 2011
17. *Van Loon, R.* "Corporate Governance and Risk Management" suport de curs, Amsterdam Business School